

Fremsat den 28. februar 2024 af justitsministeren (Peter Hummelgaard)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og forskellige andre love

(Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1655 af 25. december 2022, som ændret bl.a. ved § 6 i lov nr. 1553 af 12. december 2023 og senest ved § 3 i lov nr. 1786 af 12. december 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 6 indsættes som 3. pkt.:

»Tinglysningens domme i sager om mortifikation og ejendomsdom kan ankes til landsretten efter reglerne i kapitel 36 og lov om mortifikation af værdipapirer § 8.«

2. I § 7, stk. 1, 2. pkt., ændres »handle på rettens vegne« til: »træffe afgørelse«.

3. I § 8, stk. 4, ændres »sagens behandling inden for rimelig tid« til: »sagsbehandlingstiden«.

4. I § 8, stk. 5, ændres »landsretskredsen« til: »landsretsnævningekredsen«.

5. I § 12, stk. 8, 1. pkt., ændres »I domsmandssager om økonomisk kriminalitet, der forventes at have en« til: »Hvis hovedforhandlingen i en domsmandssag antages at ville blive af«.

6. I § 12 indsættes som stk. 9:

»Stk. 9. Hvis sagens omfang gør det nødvendigt, kan rettens præsident efter indstilling fra rettens formand bestemme, at retten sammensættes af 2 dommere og 3 domsmænd i domsmandssager, hvor der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, for så vidt dette ikke er en følge af, at der bliver spørgsmål om fastsættelse af en fællesstraf efter reglerne i straffelovens § 40, stk. 1, og § 61. Dette gælder dog ikke i straffesager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 191, 191 a, 286, 289 eller 290 eller § 290 a, stk. 2, medmindre sagen omfatter andre lov-

overtrædelser, der er omfattet af 1. pkt. Stk. 7 finder ikke anvendelse.«

7. I § 14, stk. 1, ændres »2 andre dommere« til: »3 andre dommere«.

8. I § 18, stk. 4, indsættes som 2. pkt.:

»Tinglysningens retten behandler endvidere sager om ejendomsdom efter forudgående offentlig indkaldelse og sager om mortifikation af værdipapirer, servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder.«

9. I § 19, stk. 3, nr. 3, ændres »stk. 5« til: »stk. 6«.

10. I § 20, stk. 5, og § 226, stk. 2, 2. pkt., ændres »kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b og 44« til: »kapitel 42-43 b«.

11. I § 31 b, 1. pkt., og § 41 c, stk. 1, ændres »og 930 a« til: », 930 a og 930 b«.

12. I § 49, stk. 1, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Klagen skal indgives på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.«

13. I § 60, stk. 5, indsættes som 2. pkt.:

»Dette gælder dog ikke, hvis undtagelsen af materialet fra forsvarerens og sigtedes aktindsigt er ophørt før hovedforhandlingen.«

14. § 91, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Domsmand deltager i afgørelsen af skyldsspørgsmålet og i fastsættelsen af sanktionen, men deltager ikke i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen.«

15. § 91, stk. 3, ophæves.

16. I § 94, stk. 1, 3. pkt., ændres »sager vedrørende lov om markedsføring eller lov om betalinger« til: »de sager, der er nævnt i § 225, stk. 2, nr. 3«.

17. I § 148 a, stk. 3, indsættes som 4. pkt.:

»Sager om ejendomsdom efter forudgående offentlig indkaldelse og sager om mortifikation af værdipapirer, servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder behandles ikke på domstolenes sagsportal, jf. dog stk. 10.«

18. I § 148 a, stk. 4, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Retten kan endvidere beslutte at udelukke en bruger fra at anvende domstolenes sagsportal, hvis brugeren anvender sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger.«

19. I § 148 a, stk. 9, ændres »2. pkt.« til: »2. og 3. pkt.«

20. I § 148 a, stk. 10, indsættes efter »kapitel 44 a,«: »anke og«.

21. I § 192 indsættes som stk. 7:

»Stk. 7. I borgerlige sager kan retten, hvis parterne er enige herom, tillade, at et vidne afgiver forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede på anden måde end angivet i stk. 2, når det skønnes forsvarligt.«

22. I § 214, stk. 4, og § 881, stk. 1, 2. pkt., ændres »stk. 8« til: »stk. 8 eller 9«.

23. I § 218 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »fremstilling af sagen, herunder i fornødent omfang en gengivelse af de afgivne forklaringer,« til: »kort fremstilling af sagen«.

24. § 218 a, stk. 2-5, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Ankes en dom, der ikke gengiver de afgivne forklaringer, skal retten gengive de afgivne forklaringer i retsbogen. Gengivelsen anses som et bilag til dommen. Retten sender gengivelsen til ankeinstansen og parterne snarest muligt efter, at retten har fået meddelelse om anken.

Stk. 3. Stk. 2 finder tilsvarende anvendelse for kendelser.«

25. § 218 b ophæves.

26. I § 219 a, stk. 3, 2. pkt., § 918, stk. 2, 2. pkt., og § 932, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 930 a« til: »§§ 930 a eller 930 b«.

27. I § 219 a, stk. 5, 2. pkt., udgår »nr. 1-5,«.

28. Efter § 245 a indsættes:

»§ 245 b. En part kan anmode retten om efter aftale med vedkommende retspræsident at henvise sagen til en anden byret, hvis en afgørelse ved denne ret kan forventes væsentlig hurtigere og henvisningen ikke vil påføre modparten en urimelig byrde. Før retten træffer afgørelse om henvisning, skal modparten have adgang til at udtale sig om spørgsmålet. Henvisning kan ikke ske i de i kapitel 39-43 b omhandlede sager.«

29. I § 259 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. I sager, der behandles efter kapitel 39, kan pålæg efter stk. 2 gives, hvis særlige grunde undtagelsesvis gør det nødvendigt.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

30. I § 260, stk. 5, og § 267 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »om mindre krav« til: »i den forenklede proces«.

31. I § 333, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »byret«: »eller ved en byret og den pågældende landsret«, og »retskredsen« ændres til: »byretskredsen«.

32. Efter § 348 indsættes:

»§ 348 a. I sager om krav efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser skal stævningen endvidere indeholde oplysning om,

- 1) hvorvidt og i givet fald hvornår kravet tidligere er gjort gældende over for sagsøgte,
- 2) hvorvidt Trafikstyrelsen har truffet afgørelse vedrørende kravet,
- 3) hvorvidt kravet angår forsinkelse, aflysning, boardingafvisning eller nedgradering,
- 4) flynummer,
- 5) planlagt afgangstid og afgangslufthavn,
- 6) planlagt ankomsttid og ankomstlufthavn,
- 7) hvorvidt flyvningens længde var højst 1.500 km, 1.501-3.500 km eller mere end 3.500 km, og
- 8) en opgørelse af kravet opdelt på
 - a) kompensation for forsinkelse, aflysning eller boardingafvisning,
 - b) refusion som følge af nedgradering,
 - c) refusion af købsprisen for billetten,
 - d) udgifter til gebyr i forbindelse med købet af billetten,
 - e) udgifter til returflyvning,
 - f) udgifter til omlægning af rejsen,
 - g) udgifter til måltider og forfriskninger,
 - h) udgifter til telefonopringninger el.lign. og
 - i) udgifter til hotelophold og transport mellem lufthavnen og overnatsstedet.

Stk. 2. Angår kravet forsinkelse, skal stævningen endvidere indeholde oplysning om faktisk afgangstid og afgangslufthavn og faktisk ankomsttid og ankomstlufthavn.

Stk. 3. Angår kravet aflysning, skal stævningen endvidere indeholde oplysning om, hvornår passageren fik besked om aflysningen, og om et eventuelt tilbud om omlægning af rejsen.

Stk. 4. Var flyrejsen ifølge en bekræftet samlet reservation for hele rejsen opdelt i flere delflyvninger, skal stævningen indeholde oplysninger efter stk. 1, nr. 4-6, og stk. 2 om de delflyvninger, der er relevante for kravet.

Stk. 5. Har Trafikstyrelsen truffet afgørelse vedrørende kravet, skal kopi af afgørelsen indleveres sammen med stævningen.

Stk. 6. De oplysninger, der er nævnt i stk. 1-4, skal indleveres på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.«

33. I § 349, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »nr. 1-4,«: »og § 348 a, stk. 1-4 og 6,«.

34. I § 349, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »stk. 4,«: »og § 348 a, stk. 5,«.

35. I § 351, stk. 1, 1. pkt., ændres »2 uger« til: »4 uger«.

36. I § 351, stk. 1, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:
»I de i kapitel 39, 42 og 42 a omhandlede sager skal fristen dog i almindelighed være på mindst 2 uger.«

37. Efter § 351 indsættes:

»§ 351 a. I sager om krav efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser skal svarskriftet endvidere, i det omfang sagsøgte bestrider kravet eller sagsøgerens oplysninger efter § 348 a, indeholde oplysning om,

- 1) hvilke oplysninger efter § 348 a sagsøgte bestrider, og hvad der efter sagsøgte opfattelse i stedet er tilfældet, og
- 2) hvilke konkrete grunde sagsøgte påberåber sig for at bestride kravet.

Stk. 2. Påberåber sagsøgte sig usædvanlige omstændigheder, jf. forordningens artikel 5, stk. 3, skal svarskriftet indeholde udførlige oplysninger herom, herunder om hvilke forholdsregler sagsøgte traf for at undgå eller minimere følgerne af usædvanlige omstændigheder.

Stk. 3. De oplysninger, der er nævnt i stk. 1 og 2, skal indleveres på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.«

38. I § 352, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »2. pkt.,«: »og § 351 a,«.

39. Efter § 355 indsættes:

»§ 355 a. Retten kan indkalde parterne til et forberedende møde for at drøfte, om sagen kan overgå til retsmægling.

Stk. 2. I indkaldelsen til mødet opfordrer retten parterne til selv at deltage i mødet.

Stk. 3. Reglerne i § 353, stk. 6, finder tilsvarende anvendelse.«

40. I § 356, stk. 1, 2. pkt., ændres »4 uger« til: »8 uger«.

41. I § 368, stk. 1, 2. pkt., § 389, stk. 2, 1. og 2. pkt., og stk. 3, 1. pkt., § 391, stk. 1, 1. og 2. pkt., § 584, stk. 2, 1. pkt., og § 584 a, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 3, 1. pkt., ændres »20.000 kr.« til: »50.000 kr.«

42. I § 389, stk. 3, 1. pkt., udgår »og § 334 a, stk. 2,«.

43. I § 389 a, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »forberedelse«: »eller under behandlingen af en sag om optagelse af bevis«.

44. *Overskriften* til kapitel 39 affattes således:

»Kapitel 39

Den forenklede proces«.

45. I § 400, stk. 1, nr. 1, ændres »50.000 kr.« til: »100.000 kr.«

46. I § 402, stk. 1, nr. 1, udgår »særlig«.

47. § 410, stk. 2, 1. og 4. pkt., og stk. 5, nr. 1, ophæves.
Nr. 2-7 bliver herefter nr. 1-6.

48. I § 412, stk. 1, 3. pkt., ændres »§§ 43 c og 43 d« til: »§ 43 b, stk. 2 og 3,«.

49. I § 449 c indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. I sager efter § 20 a i forældreansvarsloven, hvor barnets oprindelige slægtninge ikke kender adoptivforældrene eller den, der søger adoption, må adoptivforældrenes, den adoptionssøgendes eller vidners navne ikke optages i udskrifter af retsbogen eller rettens afgørelser eller i øvrigt videregives til barnets oprindelige slægtninge.«

50. I § 450 a indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. I sager efter § 20 a i forældreansvarsloven, hvor barnets oprindelige slægtninge ikke kender adoptivforældrene eller den, der søger adoption, kan familieretten bestemme, at en part ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne. Parten skal, inden sagen afgøres, gøres bekendt med indholdet af bevisførelsen, medmindre det vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.«

51. I § 453, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Det samme gælder en dom, hvor familieretten alene har afgjort spørgsmål om samvær.«

52. I § 475 g, stk. 3, indsættes efter »afgørelser«: »eller i øvrigt videregives til forældrene eller værgen«.

53. I § 476, stk. 2, ændres »byretten på det sted, hvor ejendommen ligger« til: »ved anmeldelse på ejendommens blad i tingbogen«.

54. § 477 affattes således:

»§ 477. Angår en sag i medfør af lov om mortifikation af værdipapirer eller lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter m.m. et tinglyst dokument, anlægges sagen ved anmeldelse af en påtegning på dokumentet i tingbogen.«

55. I § 490, stk. 1, 1. og 2. pkt., ændres »6 måneder« til: »12 måneder«.

56. § 495, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»På rettens kontor kan der dog, hvis skyldneren ikke er mødt, kun foretages udlæg i aktiver, der er registreret i et offentligt register.«

57. I § 686, stk. 2, 1. pkt., og § 689, stk. 3, nr. 3, ændres »bøde« til: »fængsel i 30 dage«.

58. I § 686, stk. 3, nr. 2, og § 689, stk. 4, nr. 1, udgår »og«.

59. I § 686, stk. 3, nr. 3, og § 689, stk. 4, nr. 2, ændres »for den betingede dom.« til: »for den betingede dom, og«.

60. I § 686, stk. 3, indsættes som nr. 4:

»4) straffesager, hvor der er spørgsmål om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, medmindre sagen skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte.«

61. I § 686, stk. 4, nr. 1, ændres »4 år« til: »6 år«.

62. § 686, stk. 4, nr. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»2) straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68, forudsat at sagen ville være omfattet af nr. 1, hvis tiltalte var egnet til almindelig straf,

3) straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til forvaring i medfør af retsplejelovens § 70, og«.

Nr. 3 bliver herefter nr. 4.

63. I § 686, stk. 5, nr. 2, ændres »nr. 1« til: »nr. 1 og 2«.

64. I § 686 indsættes som stk. 6:

»Stk. 6. En straffesag anses ikke at være af særlig indgribende betydning for tiltalte efter stk. 2, 1. pkt., eller stk. 3, nr. 4, af den grund, at der er spørgsmål om udvisning.«

65. I § 689, stk. 4, indsættes som nr. 3:

»3) straffesager, hvor der er spørgsmål om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, medmindre sagen skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte.«

66. I § 689 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. En straffesag anses ikke at være af særlig indgribende betydning for tiltalte efter stk. 3, nr. 3, eller stk. 4, nr. 3, af den grund, at der er spørgsmål om udvisning.«

67. § 702, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Taler det samlede antal sager, der er til behandling ved en byret, og sagsbehandlingstiderne ved byretten for det, kan retten efter anmodning fra en part eller af egen drift og efter aftale med vedkommende byrets præsident eller med landsrettens præsident henvise en straffesag til behandling ved en anden byret i nævningekredsen eller, hvis omstændighederne taler for det, til en anden byret i landsretskredsen, såfremt en afgørelse ved denne ret kan forventes væsentlig hurtigere. Før retten træffer afgørelse om henvisning, skal parterne have adgang til at udtale sig om spørgsmålet.«

68. I § 714, 2. pkt., udgår »§ 218 a, stk. 5,«.

69. I § 731, stk. 1, indsættes efter litra e som nyt litra:

»f) når der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69, dog undtaget når anklagemyndigheden påstår ophævelse af en idømt foranstaltning,«.

Litra f-j bliver herefter litra g-k.

70. I § 731, stk. 1, litra j, der bliver litra k, § 871, stk. 2, nr. 6, og § 987, stk. 3, 1. pkt., ændres »nr. 4« til: »nr. 2, litra b, eller nr. 3«.

71. I § 737, stk. 1, 1. pkt., udgår »eller«, og efter »nr. 2,« indsættes: »eller om at nægte at beskikke en ny forsvarer i medfør af § 736, stk. 1, nr. 3 eller 4,«.

72. I § 831, stk. 1, nr. 4, ændres »§§ 68, 69, 70 eller 73« til: »§ 70«.

73. I § 831, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »retsmødet,« »eller bliver der spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69,«, og »litra a« ændres til: »litra a eller f«.

74. I § 831, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »retsmødet,« »og bliver der ikke spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69,«.

75. I § 853, 2. pkt., ændres »tillade tiltalte at forlade retten, før sagen er optaget til dom« til: »efter anmodning fra tiltalte tillade, at tiltalte ikke er til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne«.

76. I § 855, stk. 1, indsættes efter »medmindre«: »retsformanden tillader, at tiltalte ikke er til stede, jf. § 853, 2. pkt., eller«.

77. § 855, stk. 3, nr. 2, affattes således:

»2) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse

a) har forladt retten uden retsformandens tilladelse eller

b) er udeblevet senere under hovedforhandlingen,«.

78. § 855, stk. 3, nr. 3, ophæves.

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 3 og 4.

79. I § 855, stk. 3, nr. 4, der bliver nr. 3, ændres »6 måneder« til: »1 år«.

80. I § 855, stk. 4, ændres »Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte« til: »Hovedforhandlingen kan kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 2, litra b, eller nr. 3, hvis tiltalte er udeblevet uden dokumenteret lovligt forfald og«.

81. I § 896 a indsættes efter »bødeforelæg«: »om vedtagelse af bøde og eventuelt konfiskation eller frakendelse i medfør af færdselsloven«.

82. I § 902, stk. 1, ændres »eller konfiskation« til: », konfiskation eller frakendelse efter færdselsloven«.

83. § 902, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Tiltalte kan kun anke, når tiltalte er idømt andre offentligretlige følger end bøde, konfiskation eller fraken-delse efter færdselsloven, eller når tiltalte uden anvendelse af § 897, stk. 1, er idømt en samlet bøde på over 20.000 kr. eller konfiskation for mere end 20.000 kr.«

84. § 902, stk. 3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 3.

85. I § 902, stk. 4, der bliver stk. 3, indsættes efter »ret«: »medmindre anklagemyndigheden anker til fordel for tiltalte«.

86. I § 903, stk. 1, ændres »stk. 1-3« til: »stk. 1 og 2«.

87. I § 903, stk. 3, ændres »stk. 4« til: »stk. 3«.

88. I § 917, stk. 1, 3. pkt., ændres »§§ 926-930 a« til: »§§ 926-930 b«.

89. I § 920, stk. 2, indsættes efter »Udebliver tiltalte«: »fra et retsmøde under hovedforhandlingen«.

90. I § 920, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »indkaldelse«: »til hovedforhandlingen«.

91. § 921, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Hvis anklagemyndighedens anke ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, behøver tiltalte ikke at være til stede under behandlingen af anken.«

92. Efter § 930 a indsættes:

»§ 930 b. Retten kan efter høring af parterne bestemme, at en ankesag, som skal afgøres uden lægdommere, afgøres uden mundtlig hovedforhandling, medmindre særlige grunde taler herimod. Retten træffer i så fald bestemmelse om parternes udveksling af skriftlige procedureindlæg.«

93. I § 936, stk. 1, indsættes efter »anvendelse«: », og reglerne i § 921, stk. 2, finder også anvendelse på tiltaltes anke«.

94. § 968, stk. 3, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 3. Bestemmelser i domme om salær til forsvarere kan indbringes særskilt for landsret ved kære, jf. dog stk. 4. I øvrigt kan domme kun kæres i de tilfælde, der er nævnt i § 1013.

Stk. 4. Beslutning om salær efter § 334, stk. 4, § 334 a, stk. 2, og § 741, stk. 3, der er fastsat til højst 50.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor. § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

95. I § 968 a, stk. 3, 1. pkt., udgår »tiltalte eller anklagemyndigheden«.

96. I § 968 a, stk. 4, udgår », jf. dog § 1013, stk. 3«.

97. I § 968 a, stk. 4, indsættes som 2. pkt.:

»Beslutning om salær efter § 334, stk. 4, og § 741, stk. 3, kan dog kun kæres med tilladelse efter stk. 1.«

98. I § 979, stk. 2, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Begæring efter § 977 skal indgives på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.«

99. I § 987, stk. 3, 1. pkt., udgår »stk. 3, jf.«

100. § 1013, stk. 2 og 3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 2.

§ 2

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 1786 af 28. december 2023, foretages følgende ændring:

1. § 82, nr. 9, affattes således:

»9) at gerningsmanden har aflagt tilståelse,«.

§ 3

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 201 af 28. februar 2023, som ændret ved § 1 i lov nr. 893 af 21. juni 2022, § 5 i lov nr. 331 af 28. marts 2023 og lov nr. 1552 af 12. december 2023, foretages følgende ændring:

1. § 120, stk. 1, affattes således:

»Kendelser, der er afsagt af en byret, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give parter efter § 115, stk. 1, tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor. Retsplejelovens § 389, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.«

§ 4

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 168 af 14. februar 2023, som ændret ved lov nr. 491 af 15. maj 2023, § 13 i lov nr. 1546 af 12. december 2023 og lov nr. 1570 af 12. december 2023, foretages følgende ændringer:

1. § 119, stk. 1, 2. pkt., ophæves.

2. I § 119, stk. 2, nr. 1, ændres »bøde« til: »fængsel i 30 dage«.

3. I § 119, stk. 3, nr. 6, indsættes efter »43«: »eller anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning«.

4. I § 119, stk. 4, 2. pkt., ændres »tiltalte« til: »sigtede«.

5. I § 119, stk. 5, ændres »Tiltalte« til: »Sigtede«.

6. Efter § 132 c indsættes før overskriften før § 133:

»§ 132 d. Byrettens afgørelser efter §§ 132, 132 b og 132 c kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor. Retsplejelovens § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.«

§ 5

I lov om mortifikation af værdipapirer, jf. lovbekendtgørelse nr. 839 af 2. juli 2015, som ændret ved § 2 i lov nr. 205 af 5. marts 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 2, 1. og 2. pkt., ændres »på det sted« til: »i den del af riget«.

2. I § 3, stk. 1, 2. pkt., ændres »efter reglerne i lov om rettens pleje §§ 235-239 kan sagsøges« til: »har hjemting«, og »værneting her i landet, kunne sagsøges« ændres til: »hjemting her i riget, havde hjemting«.

3. I § 5 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Retten kan tillade, at en person deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.«

4. I § 7 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Retten kan tillade, at en person deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

§ 6

I lov nr. 67 af 14. april 1905 om Adgang til Erhvervelse af Mortifikationsdom paa Servitutter m.m. foretages følgende ændringer:

1. I § 2, 1. pkt., udgår »ved den behæftede Ejendoms Værneting«.

2. I § 4, stk. 1, ændres »Justitsministeren« til: »retten«, og »meddele Bevilling« ændres til: »ved kendelse meddele tilladelse«.

3. § 4, stk. 2, ophæves.

4. Efter § 6 indsættes:

»§ 6 a. Retten kan tillade, at en person deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.«

5. I § 7, stk. 1, udgår »— hvad enten denne finder sted til Forandring eller til Stadfæstelse —«.

6. § 7, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Dom til mortifikation får først virkning, når dommen er blevet endelig.«

§ 7

I dyrevelfærdsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 61 af 19. januar 2024, foretages følgende ændring:

1. I § 68, stk. 1, nr. 1, ændres »bøde« til: »fængsel i 30 dage«.

§ 8

I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1079 af 10. august 2023, som ændret ved § 50 i lov nr. 753 af 13. juni 2023, § 3 i lov nr. 1540 af 12. december 2023 og § 1 i lov nr. 1575 af 12. december 2023, foretages følgende ændring:

1. I § 62 ændres »bøde« til: »fængsel i 30 dage«.

§ 9

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1109 af 24. august 2023, som ændret ved § 2 i lov nr. 482 af 12. maj 2023, § 2, nr. 1-25, i lov nr. 753 af 13. juni 2023, § 1 i lov nr. 754 af 13. juni 2023 og § 4 i lov nr. 1769 af 28. december 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 19, stk. 1, nr. 2, indsættes efter »byretsdommer«: »eller fuldmægtig ved domstolene«.

2. I § 19 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. En pensioneret dommer eller fuldmægtig, der er tilkaldt for at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51 e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e, kan udpeges efter stk. 1, nr. 2.«

3. I § 20, stk. 2, 1. og 2. pkt., indsættes efter »Dommeren«: »eller fuldmægtigen ved domstolene«.

§ 10

Stk. 1. Loven træder i kraft den 15. juni 2024.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 81, finder ikke anvendelse på bødeforelæg om frakendelse i medfør af færdselsloven, som er udstedt før lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 3. Lovens § 1, nr. 5, 6 og 57-66, § 4, nr. 2 og 3, og §§ 7 og 8 finder ikke anvendelse i sager, hvor tiltale er rejst i 1. instans før lovens ikrafttræden, medmindre sagen genoptages efter lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse. Uanset 1. og 2. pkt. kan retten dog efter indstilling fra anklagemyndigheden og høring af forsvareren bestemme, at lovens § 1, nr. 6 og 61, skal finde anvendelse i en sag, som efter de hidtil gældende regler skulle behandles under medvirken af nævninger, når tiltale i 1. instans er rejst efter den 1. januar 2024, men før lovens ikrafttræden.

Stk. 4. Lovens § 1, nr. 1, 8, 10, 17, 20, 32-34, 37, 38, 45, 46, 53 og 54, § 5, nr. 1 og 2, og § 6, nr. 1-3, 5 og 6, finder ikke anvendelse i sager, der er anlagt før lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 5. Lovens § 1, nr. 14 og 15, finder ikke anvendelse i sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt før lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 6. Lovens § 1, nr. 41-43, 51, 82-84, 86, 87 og 94, § 3 og § 4, nr. 6, finder ikke anvendelse på afgørelser, der er

truffet før lovens ikrafttræden. På disse afgørelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 7. Lovens § 1, nr. 31, finder ikke anvendelse på advokater, der er antaget før den 1. juli 2018, når justitsministeren ikke i medfør de regler, der gjaldt før den 1. juli 2018, har bestemt, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen. For sådanne advokater finder de før den 1. juli 2018 gældende regler anvendelse.

§ 11

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Lovens § 8 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som henholdsvis de færøske og de grønlandske forhold tilsiger.

Stk. 3. Lovens § 5 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. **Indledning**
2. **Lovforslagets hovedpunkter**
 - 2.1. **Lægdommeres medvirken i straffesager**
 - 2.1.1. *Gældende ret*
 - 2.1.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.2. **Appelbegrænsninger**
 - 2.2.1. *Gældende ret*
 - 2.2.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.3. **Fremme af sagen i tiltaltes fravær**
 - 2.3.1. *Gældende ret*
 - 2.3.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.4. **Revisionsanker**
 - 2.4.1. *Gældende ret*
 - 2.4.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.5. **Den forenklede proces**
 - 2.5.1. *Gældende ret*
 - 2.5.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.6. **Retsmægling**
 - 2.6.1. *Gældende ret*
 - 2.6.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.7. **Skriftlige parts- og vidneerklæringer**
 - 2.7.1. *Gældende ret*
 - 2.7.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.8. **Fogedsager**
 - 2.8.1. *Gældende ret*
 - 2.8.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.9. **Mortifikation og ejendomsdom**
 - 2.9.1. *Gældende ret*
 - 2.9.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.10. **Strafudmåling ved tilståelse**
 - 2.10.1. *Gældende ret*
 - 2.10.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.11. **Flykompensationssager**
 - 2.11.1. *Gældende ret*

-
- 2.11.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.12. Dommeres medlemskab af børne- og ungeudvalg**
 - 2.12.1. *Gældende ret*
 - 2.12.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.13. Landsretternes bitingsteder**
 - 2.13.1. *Gældende ret*
 - 2.13.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.14. Affattelsen af domme**
 - 2.14.1. *Gældende ret*
 - 2.14.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.15. Landsrettens sammensætning**
 - 2.15.1. *Gældende ret*
 - 2.15.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.16. Forberedelsen af civile retssager**
 - 2.16.1. *Gældende ret*
 - 2.16.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.17. Parts- og vidneforklaringer via video- og telefonforbindelse**
 - 2.17.1. *Gældende ret*
 - 2.17.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.18. Henvisning til en anden byret af hensyn til sagsbehandlingstiden**
 - 2.18.1. *Gældende ret*
 - 2.18.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 2.19. Andre forenklinger**
 - 2.19.1. *Gældende ret*
 - 2.19.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
 - 3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige**
 - 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.**
 - 5. Administrative konsekvenser for borgerne**
 - 6. Klimamæssige konsekvenser**
 - 7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser**
 - 8. Forholdet til EU-retten**
 - 9. Hørte myndigheder og organisationer mv.**
 - 10. Sammenfattende skema**

1. Indledning

Det er afgørende for regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), at befolkningen kan leve i tryghed og frihed. Som det også fremgår af regeringsgrundlaget ”Ansvar for Danmark”, ønsker regeringen derfor bl.a. at nedbringe de lange ventetider ved de danske domstole ved bl.a. at forenkle retsplejen.

Regeringen og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige indgik den 22. november 2023 en aftale om domstolens økonomi 2024-2027.

Som det fremgår af aftalen, er velfungerende domstole en grundpille i retsstaten og i velfærdssamfundet. Internationale undersøgelser viser, at tilliden til de danske domstole er helt i top, og at effektiviteten er høj set i et europæisk perspektiv. Domstolene har imidlertid oplevet en markant stigning i sagsbehandlingstiden.

Aftalepartierne er enige om, at det er en bunden opgave at vende udviklingen og rette op på den uholdbare situation ved domstolene. Med aftalen gennemføres et væsentligt løft af domstolene, der skal skabe ro og stabilitet om domstolens økonomi og understøtte en flerårig indsats for at håndtere domstolens udfordringer med stigende sagsbehandlingstid, mangel på retssalskapacitet og behov for styrket it-understøttelse.

Formålet med lovforslaget er på den baggrund navnlig at gennemføre de initiativer fra aftalen om domstolens økonomi, som kræver lovændringer. I tilknytning hertil foreslås nogle yderligere forenklinger af retsplejen især på baggrund af arbejdet i udvalget for forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene (herefter ”Rørdam-udvalget”) og i Retsplejerådet.

Aftalepartierne er enige om at give domstolene mulighed for at ansætte flest mulige kvalificerede dommere inden for aftalens økonomi med henblik på at nedbringe sagsbunkerne for alle typer af straffesager og civile sager. Som et første led heri blev der ved lov nr. 1553 af 12. december 2023 gennemført en ændring af retsplejeloven med henblik på, at der i 2024 ansættes yderligere 12 byretsdommere. Ved nærværende lovforslag foreslås det, at der ansættes 1 yderligere dommer ved Sø- og Handelsretten, jf. lovforslagets § 1, nr. 7. Justitsministeren vil i aftaleperioden fremsætte yderligere lovforslag om en yderligere forhøjelse af antallet af dommere.

Med henblik på at sikre en hurtig sagsafvikling, mens nye dommere rekrutteres og uddannes, vil aftalepartierne desu-

den give pensionerede dommere bedre mulighed for at arbejde ved domstolene ved at hæve aldersgrænsen for, hvor længe en pensioneret dommer kan arbejde som tilkaldedommer, fra 72 til 74 år. Dette tiltag blev gennemført ved lov nr. 1553 af 12. december 2023.

Rørdam-udvalget med forhenværende højesteretspræsident Thomas Rørdam som formand har haft til opgave at identificere og kvalificere realistiske forslag til forenklinger af retsplejen, som adresserer domstolens udfordringer. Rørdam-udvalget afgav sin endelige rapport i juni 2023. Retsplejerådet afgav desuden i april 2023 et katalog med anbefalinger til nedbringelse af sagsbehandlingstiden i civile sager ved domstolene.

Aftalepartierne er enige om, at retssikkerhed også handler om at få sin sag behandlet inden for rimelig tid. Aftalepartierne lægger samtidig stor vægt på, at forenklinger af retsplejen ikke må kompromittere den meget høje grad af retssikkerhed ved de danske domstole.

Aftalepartierne er med baggrund i arbejdet i Rørdam-udvalget og Retsplejerådet enige om en række målrettede tiltag, der har til formål at smidiggøre centrale dele af retsplejen. Lovforslaget gennemfører de aftalte initiativer, som kræver lovændring, jf. pkt. 2.1-2.12 nedenfor. Der er tale om initiativer, der vurderes at frigøre ressourcer i domstolene, og som medgår til finansiering af aftalen.

Herudover foreslås der nogle yderligere effektiviseringer af retsplejen på baggrund af arbejdet i Rørdam-udvalget og Retsplejerådet, jf. pkt. 2.1.2.3, 2.2.2.2 og 2.13-2.18 nedenfor. Justitsministeriet finder, at også disse initiativer, som Rørdam-udvalget eller Retsplejerådet har anbefalet, bør gennemføres, da de samlet set skønnes at medvirke til en mere effektiv retspleje, selv om det enkelte forslag ikke vurderes at kunne frigøre ressourcer af betydning.

Endvidere foreslås der enkelte andre ændringer med henblik på at effektivisere retsplejen, jf. pkt. 2.2.2.3 og 2.19 nedenfor. Der er tale om forslag, som er blevet bragt på bane i forbindelse med arbejdet med at forberede en ny flerårsaftale for domstolene, men som ikke har været behandlet i Rørdam-udvalget eller Retsplejerådet. Justitsministeriet finder, at disse initiativer også bør gennemføres, selv om de ikke har været udvalgsbehandlet, da der alene er tale om mindre justeringer, som imidlertid ligeledes hver især kan bidrage til at effektivisere retsplejen uden at gøre indgreb i retssikkerheden.

Endelig foreslås der nogle ajourføringer i form af konsekvensændringer som følge af tidligere lovændringer, jf. lovforslagets § 1, nr. 9, 47, 48 og 93, samt nogle præciseringer, hvor der har været eller kunne opstå tvivl om lovens forståelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 16, 49, 50, 52, 71, 81 og 89-91.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Lægdommeres medvirken i straffesager

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Grundlovens § 65, stk. 2, har følgende ordlyd:

”I strafferetsplejen skal lægmænd medvirke. Det fastsættes ved lov, i hvilke sager og under hvilke former denne medvirken skal finde sted, herunder i hvilke sager nævninger skal medvirke.”

Grundloven kræver dermed, at lægmænd skal medvirke ved domstolenes afgørelse af straffesager. Grundloven overlader det samtidig til lovgivningsmagten at bestemme, i hvilke straffesager der skal medvirke lægmænd, og i hvilken form, dog således at der skal være sager, hvor lægmænds medvirken sker som nævninger.

2.1.1.2. Nævninger blev indført i strafferetsplejen ved retsplejelovens ikrafttræden i 1919.

I perioden 1919-2007 blev nævningesager behandlet ved landsretten i 1. instans, hvor der medvirkede 12 nævninger og 3 landsdommere. Landsrettens dom kunne ankes til Højesteret, der imidlertid ikke kunne tage stilling til beviserne for tiltaltes skyld, og bevisspørgsmål blev således endeligt afgjort i landsretten.

Siden 2008 behandles nævningesager ved byretten i 1. instans med 6 nævninger og 3 dommere og ved landsretten i 2. instans med 9 nævninger og 3 landsdommere. Landsretten kan prøve alle spørgsmål, herunder beviserne for tiltaltes skyld. Med Procesbevillingsnævnets tilladelse kan landsrettens dom ankes til Højesteret, der ikke kan tage stilling til beviserne for tiltaltes skyld, og bevisspørgsmål bliver således endeligt afgjort i landsretten.

Nævninger medvirker som udgangspunkt i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 1. Dette gælder dog ikke, hvis der alene bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover som følge af, at der bliver spørgsmål om at fastsætte en fællesstraf med en betinget dom eller en reststraf fra en prøveløsladelse. Nævninger medvirker heller ikke, hvis sagen behandles som en tilståelsessag (retsplejelovens § 831), jf. retsplejelovens § 686, stk. 5, nr. 2.

Nævninger medvirker endvidere som udgangspunkt i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i

institution (straffelovens § 68) eller dom til forvaring (straffelovens § 70), jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2.

Nævninger medvirker endelig som udgangspunkt i straffesager vedrørende politiske lovovertrædelser, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 3.

Som en generel undtagelse medvirker nævninger dog ikke i straffesager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 191, 191 a, 286, 289 eller 290 eller § 290 a, stk. 2 (dokumentfalsk, dokumentmisbrug, narkotikakriminalitet, dopingkriminalitet og økonomisk kriminalitet bortset fra røverier), medmindre sagen omfatter andre lovovertrædelser, der efter de beskrevne regler skal pådømmes under medvirken af nævninger, jf. retsplejelovens § 686, stk. 5, nr. 1.

Endvidere kan tiltalte beslutte, at en straffesag, der skal behandles under medvirken af nævninger, i stedet skal behandles under medvirken af domsmænd, jf. retsplejelovens § 687. Ved samtidig forfølgning med flere tiltalte som delagtige i en eller flere forbrydelser kan en tiltalt dog ikke for sit vedkommende træffe beslutning om sagens behandling under medvirken af domsmænd, medmindre enten alle tiltalte træffer samme beslutning eller anklagemyndigheden samtykker i domsmændsbehandling for så vidt angår vedkommende tiltalte. Sidstnævnte mulighed indebærer, at straffesagen opdeles i to adskilte sager, en domsmandssag mod vedkommende tiltalte og en nævningesag mod den eller de øvrige tiltalte.

Tiltalte kan ikke tilbagekalde et afkald på nævningebehandling, når afkaldet er meddelt retten. Tiltaltes afkald har også virkning for straffesagens behandling under anke.

I landsretten medvirker der kun nævninger, hvis anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, jf. retsplejelovens § 689, stk. 2.

Nævninger deltager i afgørelsen af skyldsspørgsmålet og i fastsættelsen af sanktionen, men deltager ikke i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen, jf. retsplejelovens § 86 a. Nævningerne deltager således f.eks. ikke i eventuelle afgørelser om inhabilitet, dørlukning, tvister vedrørende bevisførelsen, udsættelse af sagen eller varetægtsfængsling eller i afgørelser vedrørende sagsomkostninger og forsvarersalær.

Skyldsspørgsmålet angår, om tiltalte er skyldig i tiltalen, idet der dog ved afgørelsen af skyldsspørgsmålet ses bort fra en eventuel straffrihed i medfør af straffelovens § 16 om utilregnelighed, jf. retsplejelovens § 891, stk. 2. I byretten kræver en for tiltalte ugunstig afgørelse af skyldsspørgsmålet, at mindst fire nævninger og to dommere stemmer herfor, jf. retsplejelovens § 891, stk. 4. I landsretten kræver en for

tiltalte ugunstig afgørelse af skyldsspørgsmålet, at mindst seks nævninger og to landsdommere stemmer herfor, jf. retsplejelovens § 931, stk. 2.

Afgørelsen af sanktionen angår straf i form af bøde eller fængsel, herunder betinget fængsel.

Afgørelsen af sanktionen angår endvidere, om tiltalte er straffri i medfør af straffelovens § 16 om utilregnelighed.

Afgørelsen af sanktionen angår endvidere andre retsfølger end straf såsom foranstaltninger over for psykisk afvigende lovovertrædere (anbringelsesdom, behandlingsdom, forvaringsdom), rettighedsfrakendelse, herunder førerretsfrakendelse, konfiskation, fortabelse af arveret, udvisning, opholdsforbud mv.

Ved afstemningen om sanktionsspørgsmålet har hver nævning 1 stemme, mens dommerne til sammen har lige så mange stemmer som nævningerne, jf. retsplejelovens § 894, stk. 2, og § 931, stk. 3. Ved lige stemmetal gælder det for tiltalte gunstigste resultat, jf. retsplejelovens § 894, stk. 3, og § 931, stk. 3. Er der stemmelighed om, hvorvidt tiltalte er omfattet af straffelovens § 16 om utilregnelighed, er retsformandens stemme dog afgørende, jf. retsplejelovens § 894, stk. 4.

2.1.1.3. Domsmand blev indført i strafferetsplejen ved en ændring af retsplejeloven i 1936.

Domsmandssager behandles ved byretten i 1. instans med én dommer og to domsmænd og ved landsretten i 2. instans med tre landsdommere og tre domsmænd. I domsmandssager om økonomisk kriminalitet, der forventes at have en længere varighed, kan byrettens præsident dog efter indstilling fra retsformanden bestemme, at sagen i byretten behandles med to dommere og tre domsmænd, jf. retsplejelovens § 12, stk. 8. Landsretten kan prøve alle spørgsmål, herunder beviserne for tiltaltes skyld. Med Procesbevillingsnævnets tilladelse kan landsrettens dom ankes til Højesteret, der ikke kan tage stilling til beviserne for tiltaltes skyld, og bevisspørgsmål bliver således endeligt afgjort i landsretten.

Domsmand medvirker som udgangspunkt i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om straf af fængsel eller om foranstaltninger over for psykisk afvigende lovovertrædere, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse, medmindre sagen er en nævningesag, jf. retsplejelovens § 686, stk. 1, og § 689, stk. 3, nr. 3.

Domsmand medvirker dog efter færdselslovens § 119, stk. 3, ikke i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53, § 54, stk. 1, § 56, stk. 1, § 62, stk. 1, § 63, stk. 1, og §

117 a eller om overtrædelse af færdselslovens §§ 42 og 43, når sagen kan medføre ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af § 126, stk. 1, nr. 10 eller 11, medmindre sagen omfatter andre lovovertrædelser, der skal pådømmes med domsmænd. Det drejer sig om sager om spirituskørsel, kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer, kørsel uden at have erhvervet kørekort, kørsel i frakendelsestiden samt kørsel med mere end 200 km i timen eller overskridelse af den tilladte hastighed med mere end 100 pct. ved kørsel med en hastighed på mere end 100 km i timen. Undtagelsen af de nævnte færdselssager fra domsmandsbehandling, selv om der bliver spørgsmål om fængsel, har sammenhæng med, at sagerne typisk har en bevismæssigt ukompliceret karakter, og at sanktionen udmåles efter faste retningslinjer, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 6542, Folketingstidende 2009-10, A, L 179 som fremsat, side 42, og Folketingstidende 2020-21, B, betænkning til L 127, side 3.

Herudover medvirker der i landsretten som udgangspunkt domsmænd, hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af nævninger, og hvor anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, samt hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af domsmænd, jf. retsplejelovens § 689, stk. 3, nr. 1 og 2.

I byretten medvirker der dog ikke domsmænd i tilståelsessager (retsplejelovens § 831), jf. retsplejelovens § 686, stk. 3, nr. 1. Ankes sagen, medvirker der imidlertid domsmænd i landsretten, hvis de almindelige betingelser er opfyldt (spørgsmål om straf af fængsel, særlig indgribende betydning eller særlig offentlig interesse), medmindre sagen er omfattet af undtagelsen vedrørende sager om visse overtrædelser af færdselsloven.

Endvidere medvirker der ikke domsmænd i søstraffesager med sagkyndige retsmedlemmer (retsplejelovens § 20 b), jf. retsplejelovens § 686, stk. 3, nr. 3, nr. 2, og § 689, stk. 4, stk. 1. Dette gælder både i byretten og landsretten.

Endvidere medvirker der ikke domsmænd i sager om overtrædelse af vilkår i en betinget dom, herunder en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, jf. retsplejelovens § 686, stk. 3, nr. 3, og § 689, stk. 4, nr. 2. Der medvirker heller ikke domsmænd i sager, hvor der alene er spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med en betinget dom for et forhold begået før den betingede dom eller i prøvetiden for den betingede dom. Dette gælder ligeledes både i byretten og landsretten.

Der er ikke fastsat særlige regler om medvirken af domsmænd i sager, hvor der alene er spørgsmål om konfiskation. Rigsadvokaten har oplyst, at der i retspraksis ikke ses at være nogen klar linje for, om sådanne sager behandles under medvirken af domsmænd. Der er i retspraksis både

eksempler på, at en konfiskationssag behandles med domsmænd, og at en konfiskationssag behandles uden domsmænd, og normalt fremgår begrundelsen for, at der medvirker eller ikke medvirker domsmænd, ikke af retsbogen.

Domsmænd deltager på samme måde som nævninger i afgørelsen af skyldsspørgsmålet og i fastsættelsen af sanktionen.

Domsmænd deltager herudover – i modsætning til nævninger – som udgangspunkt i andre afgørelser, som træffes under hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 91, stk. 2. Domsmændene deltager således f.eks. i eventuelle afgørelser om dørlukning, tvister vedrørende bevisførelsen eller udsættelse af sagen og i afgørelser vedrørende sagsomkostninger og forsvarersalær.

Domsmænd deltager dog ikke i afgørelser om varetægtsfængsling, der træffes af en anden dommer eller landsretsafdeling, om inhabilitet, om at pålægge en udebleven domsmand bøde eller om afvisning af tiltaltes anke på grund af udeblivelse, jf. retsplejelovens § 91, stk. 3.

Domsmænd deltager ikke i afgørelser, som træffes, før hovedforhandlingen er begyndt, eller efter hovedforhandlingen. Domsmænd deltager f.eks. ikke i afgørelser om varetægtsfængsling, som træffes før hovedforhandlingen eller efter dom.

Domsmænd deltager heller ikke i afgørelsen af borgerlige krav, eksempelvis forurettedes erstatningskrav, som pådommes under straffesagen, jf. retsplejelovens § 91, stk. 3.

Ved afstemninger har hver dommer og domsmand én stemme, jf. retsplejelovens § 881. I byretssager, der behandles med to dommere og tre domsmænd (retsplejelovens § 12, stk. 8), men hvor en dommer udtræder, efter at hovedforhandlingen er gået i gang, har den tilbageværende dommer dog to stemmer, og hvis en domsmand udtræder, har de tilbageværende to domsmænd hver halvanden stemme. I landsretssager gælder tilsvarende, at hvis en landsdommer og/eller en domsmand udtræder, efter at hovedforhandlingen er gået i gang, har de tilbageværende to landsdommere og/eller domsmænd hver halvanden stemme, jf. retsplejelovens § 931, stk. 1.

Ved stemmelighed med hensyn til skyldsspørgsmålet og sanktionen gælder det for tiltalte gunstigste resultat, jf. retsplejelovens § 216, stk. 1. Ved stemmelighed med hensyn til andre spørgsmål er retsformandens stemme afgørende. Det bemærkes, at reglerne om antallet af medvirkende dommere og om stemmeantal indebærer, at stemmelighed kun kan forekomme i landsretten.

2.1.1.4. Hvis hovedforhandlingen i en nævninge- eller

domsmandssag antages at ville blive af længere varighed, kan rettens præsident efter indstilling fra retsformanden bestemme, at suppleanter for dommeren eller dommerne og nævningerne eller domsmændene skal overvære hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 7, stk. 4, og § 12, stk. 7. Dette gælder dog ikke i domsmandssager i byretten, der behandles med to dommere og tre domsmænd. Suppleanterne deltager ikke i rettens rådslagninger og afstemninger, men kan efter retsformandens bestemmelse overvære disse. En suppleant tiltræder retten, hvis en af dommerne, nævningerne eller domsmændene bliver forhindret i at medvirke ved sagens behandling og pådømmelse.

Hvis en dommer, en nævning eller en domsmand i en nævningesag, i en domsmandssag ved landsret eller i en domsmandssag ved byret, der behandles med to dommere og tre domsmænd, får forfald eller af andre grunde må fratræde, efter at hovedforhandlingen er begyndt, kan forhandlingen fortsætte, hvis dog højst 1 dommer og 1 nævning eller 1 domsmand mangler, jf. retsplejelovens § 214, stk. 4.

2.1.1.5. Som nævnt medvirker der ikke lægdommere, når sagen behandles som en tilståelsessag, jf. retsplejelovens § 831.

En sag, hvor lægdommere ellers skulle have medvirket, kan efter denne bestemmelse fremmes som en tilståelsessag, hvis sigtede i et retsmøde afgiver en uforbeholden tilståelse, tilståelsens rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger, sigtede og anklageren giver samtykke, retten ikke finder det betænkeligt at afgøre sagen uden hovedforhandling, og der ikke bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73. En sag, hvor der bliver spørgsmål om idømmelse af en foranstaltning efter straffelovens §§ 68 eller 69 eller forvaring efter straffelovens § 70 kan således ikke fremmes som tilståelsessag.

Er sigtede anholdt eller varetægtsfængslet under retsmødet, skal den beskikkede forsvarer have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke til, at sagen fremmes som en tilståelsessag. Forsvareren skal være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke.

Er sigtede ikke anholdt eller varetægtsfængslet under retsmødet, skal sigtede tilbydes at få beskikket en forsvarer, inden sigtede giver samtykke til, at sagen fremmes som en tilståelsessag. Hvis der efter sigtedes ønske beskikkes en forsvarer, skal forsvareren have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke til, at sagen fremmes som en tilståelsessag. Forsvareren skal være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.1.2.1. Aftalepartierne er enige om at forhøje grænsen for, hvornår nævninger medvirker i straffesager, sådan at nævninger medvirker, når der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 6 år eller derover.

Aftalepartierne er samtidig enige om, at der skal være mulighed for, at nogle af de sager, der hidtil er blevet behandlet med nævninger, og som fremover bliver domsmandssager, efter bestemmelse fra rettens præsident behandles med 2 dommere og 3 domsmænd.

Aftalepartierne er enige om at forhøje grænsen for, hvornår domsmænd medvirker i straffesager, sådan at domsmænd medvirker, når der bliver spørgsmål om straf af fængsel i mere end 30 dage.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at domsmænd på samme måde som nævninger fremover alene skal deltage i afgørelsen af skyldspørgsmålet og i fastsættelsen af sanktionen og ikke i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at når der er spørgsmål om at dømme tiltalte til anbringelse i institution i stedet for almindelig straf, skal sagen behandles med domsmænd, hvis sagen ville have været en domsmandssag, hvis tiltalte skulle idømmes almindelig straf.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at straffesager, hvor anklagemyndighedens påstand er, at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, skal behandles uden medvirken af domsmænd, medmindre retten efter en konkret vurdering af sagens betydning for tiltalte bestemmer, at sagen skal afgøres med domsmænd.

Aftalepartierne er endvidere enige om at gøre det muligt at behandle straffesager, hvor der er spørgsmål om en foranstaltningsdom, som en tilståelsessag, hvis sigtede forstår sigtelsen og betydningen af samtykket til, at sagen behandles som en tilståelsessag.

2.1.2.2. Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med de aftalte ændringer med hensyn til lægdommeres medvirken i straffesager.

Justitsministeriet bemærker, at der ikke er aftalt ændringer med hensyn til straffesager, hvor der er spørgsmål om forvaring. Sådanne sager vil ligesom i dag skulle behandles som nævningsager, medmindre sagen efter lovovertrædelsens

art er undtaget fra nævningebehandling eller tiltalte fravælger nævningebehandling.

I overensstemmelse med Rørdam-udvalgets anbefaling foreslås det, at forsvarermedvirken skal være obligatorisk, når en straffesag, hvor der er spørgsmål om en foranstaltningsdom, behandles som en tilståelsessag. Som anført af Rørdam-udvalget vil tiltalte i disse sager i sagens natur være psykisk afvigende, og tiltalte bør have talt med en forsvarer, før tiltalte i givet fald samtykker i, at sagen behandles som en tilståelsessag, og dermed giver afkald på medvirken af domsmænd. Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 91.

Endvidere foreslås det, at forsvarermedvirken skal være obligatorisk, når en straffesag, hvor anklagemyndighedens påstand er, at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, behandles uden medvirken af domsmænd. Efter Justitsministeriets opfattelse gør samme hensyn sig gældende i denne situation, hvor tiltalte ligeledes vil være psykisk afvigende.

Der medvirker i dag obligatorisk forsvarer i disse sager, da de i dag behandles under medvirken af domsmænd.

Justitsministeriet har overvejet, om den foreslåede højere grænse for medvirken af domsmænd giver anledning til at foreslå ændringer i reglerne om beskikkelse af offentlig forsvarer, men har ikke fundet grundlag herfor.

Når der ikke medvirker domsmænd, vil beskikkelse af offentlig forsvarer ikke længere være obligatorisk efter retsplejelovens § 731, stk. 1, litra d, men når der er spørgsmål om straf af fængsel, vil tiltalte stadig altid have krav på beskikkelse af offentlig forsvarer, hvis tiltalte ønsker det, jf. retsplejelovens § 731, stk. 1, litra e, og stk. 2. Tiltalte skal endvidere vejledes herom.

Den foreslåede ordning indebærer således valgfrihed for tiltalte på samme måde som i de straffesager, hvor der i dag er spørgsmål om fængsel, uden at der medvirker domsmænd. Valgfriheden er bl.a. en fordel for tiltalte, fordi tiltalte pålægges at betale den beskikkede forsvarers salær, hvis tiltalte findes skyldig.

Det bemærkes, at hvis retten finder, at sagen ikke kan behandles forsvarligt, uden at tiltalte er bistået af en forsvarer, kan retten af egen drift beskikke tiltalte en offentlig forsvarer i medfør af den generelle opsamlingsbestemmelse i retsplejelovens § 732, der ikke foreslås ændret.

Justitsministeriet har overvejet spørgsmålet om domsmænds medvirken i sager, hvor der alene er spørgsmål om konfi-

skation. Som nævnt ovenfor er retspraksis i dag delt med hensyn til dette spørgsmål.

Justitsministeriet finder, at når der ikke er spørgsmål om straf, bør spørgsmålet om medvirken af lægdommere i overensstemmelse med retsplejelovens ordlyd afhænge af, om sagen skønnes at være af særlig indgribende betydning for den pågældende eller af særlig offentlig interesse. Justitsministeriet finder endvidere, at det indebærer, at der som udgangspunkt ikke vil skulle medvirke lægdommere i sager, hvor der alene er spørgsmål om konfiskation. Det foreslås, at dette præciseres i bemærkningerne til de foreslåede ændringer af reglerne om domsmænds medvirken.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6, 14, 15, 22, 57-66, 69 og 72-74 (retsplejelovens § 12, stk. 9, § 91, stk. 2 og 3, § 214, stk. 4, § 686, stk. 2-6, § 689, stk. 3-5, § 731, stk. 1, litra f, § 831, stk. 1, 3 og 4, og § 881, stk. 1), § 4, nr. 2 og 3 (færdselslovens § 119, stk. 2 og 3), § 7 (dyrevelfærdslovens § 68) og § 8 (udlændingelovens § 62) og bemærkningerne hertil.

2.1.2.3. I tilknytning til forslaget om, at der skal være mulighed for, at nogle af de sager, der hidtil er blevet behandlet med nævninger, og som fremover bliver domsmandssager, skal kunne behandles med 2 dommere og 3 domsmænd, foreslår Rørdam-udvalget, at den eksisterende mulighed for, at retspræsidenten i byretssager af længere varighed efter indstilling fra retsformanden kan bestemme, at der deltager suppleanter for dommeren eller dommerne og lægdommere, suppleres af en adgang til, at retspræsidenten efter indstilling fra retsformanden kan bestemme, at der i sådanne sager deltager to dommere og tre domsmænd.

Udvalget forudsætter, at denne ordning alene anvendes i de tilfælde, hvor der i dag deltager en suppleant for dommeren og en suppleant for domsmændene, sådan at forslaget er udgiftsneutralt. Udvalget forudsætter endvidere, at der ikke kan udpeges suppleanter, når der deltager to dommere og tre domsmænd, og at sagen kan afgøres med én dommer og/eller én domsmand mindre, hvis en dommer og/eller en domsmand får forfald, efter at sagen er gået i gang.

Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 26-28.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Rørdam-udvalgets forslag, og det foreslås på den baggrund at udvide den gældende adgang til, at en domsmandssag kan behandles med 2 dommere og 3 domsmænd, til ud over sager om økonomisk kriminalitet af længere varighed at omfatte andre domsmandssager af længere varighed.

Justitsministeriet forudsætter ligesom Rørdam-udvalget, at den udvidede mulighed for at behandle en domsmandssag

af længere varighed med 2 dommere og 3 domsmænd alene vil blive anvendt i tilfælde, hvor sagen efter de gældende regler ellers ville være blevet behandlet med en suppleant for dommeren og en suppleant for domsmændene.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5 (retsplejelovens § 12, stk. 8).

2.2. Appelbegrænsninger

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.1. Byrettens domme i straffesager kan ankes til landsretten af anklagemyndigheden eller tiltalte i det omfang, som er beskrevet nedenfor.

Anklagemyndigheden kan som udgangspunkt kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen, jf. retsplejelovens § 902, stk. 1. Anklagemyndigheden kan dog altid anke til fordel for tiltalte.

Tiltalte kan som udgangspunkt kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt mere end 20 dagbøder, en bøde på over 6.000 kr., konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller andre offentligretlige følger, jf. retsplejelovens § 902, stk. 2.

Hvis sagen er fremmet til dom i tiltaltes fravær i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis de øvrige betingelser er opfyldt, jf. retsplejelovens § 902, stk. 3.

Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det, jf. retsplejelovens § 903, stk. 1.

Byrettens afgørelser efter §§ 899 og 900 om indenretlige bøvededtagelser og advarsler kan med Procesbevillingsnævnets tilladelse ankes til landsretten, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det, jf. retsplejelovens § 902, stk. 4, og § 903, stk. 3. Procesbevillingsnævnets tilladelse kræves også til anklagemyndighedens anke til fordel for tiltalte af en afgørelse efter §§ 899 eller 900.

Kendelser og beslutninger afsagt af byretten kan kæres til landsretten af enhver, over for hvem kendelsen eller beslutningen indeholder en afgørelse, medmindre andet er bestemt i loven, jf. retsplejelovens § 968, stk. 1.

Kendelser og andre beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan dog, medmindre andet er bestemt i loven, ifølge § 968, stk. 4, kun kæres, hvis kendelsen eller beslutningen

- 1) angår sagens berømmelse,
- 2) går ud på, at sagen udsættes, afvises eller hæves,
- 3) angår fængsling, beslaglæggelse, ransagning eller lignende,
- 4) angår dørlukning, referat- eller navneforbud, billed- eller lydoptagelse eller tegning,
- 5) pålægger straf eller omkostninger eller
- 6) er rettet mod nogen, som ikke er part i sagen.

Det fremgår af retspraksis, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, dog herudover kan kæres, hvis afgørelsen angår et spørgsmål, som er af afgørende betydning for sagens behandling eller har vidtrækkende principiel betydning.

Byrettens beslutning om udmåling af salær til en beskikket forsvarer er rettet mod nogen, som ikke er part i sagen, og kan derfor frit kæres, uanset hvornår beslutningen er truffet, jf. § 968, stk. 4, nr. 6.

Kære af landsrettens kendelser og beslutninger under behandlingen af en ankesag kan efter retsplejelovens § 968 a kun ske under tilsvarende betingelser som anført i § 968, og kære af sagens parter kræver herudover Procesbevillingsnævnets tilladelse. Kære af en beskikket forsvarer af landsrettens beslutning om forsvarerens salær kræver også Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 4, jf. § 1013, stk. 3.

2.2.1.2. Byrettens domme i civile sager kan som udgangspunkt ankes til landsretten af parterne, jf. retsplejelovens § 368, stk. 1, 1. pkt.

Angår anken krav, der efter påstanden har en værdi af højst 20.000 kr., kan dommen dog kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 368, stk. 1, 1. pkt.

Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan kæres til landsretten, medmindre andet er bestemt i loven, jf. retsplejelovens § 389, stk. 1.

Kendelser og beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse, kan dog kun

kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 389 a.

Endvidere kan kendelser og beslutninger om sagsomkostninger eller om salær til en beskikket advokat, der er fastsat til højst 20.000 kr., ligeledes kun kæres med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 389, stk. 2 og 3, og § 584 a, stk. 1 og 3. Det samme gælder bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 391, stk. 1. En afgørelse om, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan også kun kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse, medmindre der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, § 391, stk. 1, og § 584 a, stk. 1.

I familieretlige sager betegnes byretten familieretten. En dom eller kendelse afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 453. I sager, hvor Familieretshuset har indbragt sagen for familieretten uden at træffe afgørelse, gælder de almindelige regler om appel.

2.2.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

2.2.2.1. Aftalepartierne er enige om at forhøje beløbsgrænsen for anke af domme i bødesager uden Procesbevillingsnævnets tilladelse til 20.000 kr.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at anke af bødedomme med førerretsfrakendelse, kørselsforbud eller frakendelse af retten til at føre lille knallert skal kræve Procesbevillingsnævnets tilladelse i samme omfang som anke af andre bødedomme.

Aftalepartierne er endvidere enige om at forhøje beløbsgrænsen for anke i civile sager uden Procesbevillingsnævnets tilladelse til 50.000 kr.

Aftalepartierne er endvidere enige om at indføre krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for kære af byrettens afgørelser om vederlag til beskikkede forsvarere på højst 50.000 kr.

Aftalepartierne er endvidere enige om at indføre krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at kære byrettens afgørelser vedrørende generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb og vedrørende prøvelse af administrative afgørelser efter straffuldbyrdsloven.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at afgørelser i fami-

lieretten, der udelukkende vedrører samvær, kun skal kunne ankes til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med de aftalte ændringer med hensyn til appelbegrænsninger.

I overensstemmelse med Rørdam-udvalgets forslag foreslås det at afskaffe den særlige ankegrænse for dagbøder, og at bødestraffe fastsat som dagbøder omfattes af den generelle beløbsgrænse for anke af bødedomme på fremover 20.000 kr., således at der lægges vægt på den samlede bøde. Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 63.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 41, 51, 82-84, 86, 87 og 94-97, 99 og 100 (retsplejelovens § 368, stk. 1, § 453, stk. 1, § 902, stk. 1-3, § 903, stk. 1 og 3, § 968, stk. 3 og 4, § 968 a, stk. 3 og 4, § 987, stk. 3, og § 1013, stk. 2 og 3), § 3 (straffuldbyrdslovens § 120, stk. 1) og § 4, nr. 6 (færdelseslovens § 132 d), og bemærkningerne hertil.

2.2.2.2. I tilknytning til overvejelserne om appelbegrænsninger i civile sager anbefaler Rørdam-udvalget, at der for afgørelser, som træffes under en sag om isoleret bevisoptagelse, stilles krav om Procesbevillingsnævnets tilladelse på linje med kære af afgørelser under forberedelsen og hovedforhandlingen af en civil retssag, jf. retsplejelovens § 389 a.

Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 100.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Rørdam-udvalgets forslag, og det foreslås på den baggrund at indføre en kærebe-grænsning for byrettens afgørelser under en sag om isoleret bevisoptagelse, sådan at kære fremover vil kræve Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 43 (retsplejelovens § 389 a, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

Endvidere finder Rørdam-udvalgets flertal (11 medlemmer), at beløbsgrænserne for anke og kære til landsretten i civile sager uden Procesbevillingsnævnets tilladelse fortsat bør være ens. Flertallet anbefaler derfor, at beløbsgrænserne for kære forhøjes til det samme beløb, som ankegrænsen måtte blive forhøjet til. Et mindretal i Rørdam-udvalget (4 medlemmer) finder, at der ikke kan sættes lighedstegn mellem beløbsgrænsen for anke og kære, uagtet at dette historisk har fulgtes ad, og at beløbsgrænsen for kære under alle omstændigheder ikke bør fastsættes til højere end 30.000 kr., uanset om beløbsgrænsen for anke måtte blive forhøjet til 50.000 kr.

Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 99-100.

Justitsministeriet er enig med Rørdam-udvalgets flertal i, at beløbsgrænserne for anke og kære til landsretten i civile sager uden Procesbevillingsnævnets tilladelse fortsat bør være ens.

Det foreslås på den baggrund at forhøje beløbsgrænserne for kære til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse af afgørelser om sagsomkostninger, salær til beskikkede advokater og udlæg til 50.000 kr.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 41, 42 og 94 (retsplejelovens § 389, stk. 2 og 3, § 391, stk. 1, § 584, stk. 2, § 584 a, stk. 1 og 3, og § 968, stk. 4), og bemærkningerne hertil.

2.2.2.3. Justitsministeriet finder endvidere, at anklagemyndigheden bør kunne anke byrettens afgørelser efter §§ 899 og 900 om indenretlige bøvedtagelser og advarsler til fordel for tiltalte uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, på samme måde som anklagemyndigheden efter de gældende regler altid kan anke byrettens dom til fordel for tiltalte uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Når anklagemyndigheden ønsker at anke en indenretlig bøvedtagelse eller en advarsel til fordel for tiltalte, vil Procesbevillingsnævnet efter de gældende regler i praksis altid give anketilladelse. Det gældende krav om anketilladelse må på den baggrund anses som et overflødig processkridt, som medfører unødvendigt arbejde for anklagemyndigheden og Procesbevillingsnævnet.

Det foreslås på den baggrund at afskaffe kravet om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for anklagemyndighedens anke til fordel for tiltalte af byrettens afgørelser efter §§ 899 og 900.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 85 (retsplejelovens § 902, stk. 4), og bemærkningerne hertil.

2.3. Fremme af sagen i tiltaltes fravær

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Tiltalte skal som udgangspunkt være personligt til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom, jf. retsplejelovens § 853, 1. pkt.

Retsformanden kan dog tillade tiltalte at forlade retten, før sagen er optaget til dom, hvis det findes ubetænkeligt, at tiltalte ikke er til stede, jf. retsplejelovens § 853, 2. pkt.

Indkaldelse til hovedforhandlingen skal forkyndes for tiltalte med mindst 4 dages varsel, idet retten dog kan fastsætte et

kortere varsel, jf. retsplejelovens § 844, stk. 2, og § 896, stk. 2.

Forkyndelse sker i praksis som udgangspunkt ved forenklet digital forkyndelse, dvs. meddelelsen sendes til tiltalte med Digital Post, og forkyndelse anses for sket, når tiltalte har behandlet meddelelsen (åbnet, flyttet eller slettet den), jf. retsplejelovens § 156 c. Er forkyndelse ved forenklet digital forkyndelse ikke mulig, fordi tiltalte er fritaget for Digital Post, eller fordi tiltalte undlader at behandle meddelelsen, sker forkyndelse normalt ved stævningsmandsforkyndelse eller politiforkyndelse, hvor meddelelsen udleveres i papirform til tiltalte, en person i tiltaltes husstand eller tiltaltes arbejdsgiver mv., jf. retsplejelovens § 157.

I sager, hvor der ikke medvirker lægdommere, ikke er spørgsmål om højere straf end bøde og ikke er fremsat erstatningskrav, kan indkaldelsen dog sendes til tiltalte med Digital Post eller almindeligt brev, jf. retsplejelovens § 896, stk. 4 og 5.

2.3.1.2. Hvis tiltalte udebliver til hovedforhandlingen, kan sagen ikke behandles, hvis tiltalte ikke er behørigt indkaldt, herunder ved forkyndelse, hvor dette er foreskrevet (dvs. i alle sager med lægdommere og i sager uden lægdommere med spørgsmål om højere straf end bøde eller med erstatningskrav). Der kan heller ikke træffes bestemmelse om, at tiltalte skal anholdes, jf. retsplejelovens § 757. Sagen vil derfor i givet fald skulle udsættes med henblik på behørig tilsigelse af tiltalte. Det bemærkes, at retten i praksis ofte på forhånd vil aflyse et retsmøde, hvis tiltalte ikke er behørigt indkaldt.

Hvis tiltalte er behørigt indkaldt og udebliver til hovedforhandlingen uden dokumenteret lovligt forfald, kan retten beslutte, at tiltalte skal anholdes, forudsat at det er tilkendegivet i tilsigelsen, at tiltalte skal møde personligt og i udeblivelsestilfælde må vente at blive anholdt, jf. retsplejelovens § 757.

I visse tilfælde kan sagen endvidere behandles og eventuelt afgøres i tiltaltes fravær. Det er i alle tilfælde en betingelse, at tiltalte er behørigt indkaldt og ikke har dokumenteret lovligt forfald. Dokumentation for det lovlige forfald skal være modtaget af retten, før retsmødet går i gang. Dokumentation for lovligt forfald i form af sygdom skal ske ved fremsendelse af en lægeattest på den standardblanket, som er aftalt mellem Domstolsstyrelsen og Lægeforeningens Attestudvalg.

Det gælder i alle sager, at retten kan bestemme, at der skal ske afhøring af de personer, der er mødt (vidner og eventuelt medtiltalte), hvis retten finder, at dette er foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig

udsættelse af sagen, jf. retsplejelovens § 855, stk. 2. Hvis tiltalte har en forsvarer, kan afhøring kun ske, hvis forsvareren er mødt. Disse betingelser vil i praksis normalt være opfyldt, men det beror på rettens skøn, om det samlet set er hensigtsmæssigt at behandle sagen i tiltaltes fravær. Hvis betingelserne for også at afgøre sagen i tiltaltes fravær er opfyldt, jf. herom nedenfor, vil retten formentlig altid anse det for hensigtsmæssigt at behandle sagen. Det samme kan være tilfældet, hvis tiltalte har oplyst at være på vej og forventer at være fremme inden for den tid, der er afsat til hovedforhandlingen. Hvis sagen imidlertid under alle omstændigheder vil skulle udsættes, vil retten i nogle tilfælde anse det for mere hensigtsmæssigt, at de mødte vidner indkaldes igen, fremfor at gennemføre afhøringerne med den virkning, at samme dommer(e) og lægdommere skal have den fortsatte sag.

I fem situationer skal sagen fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis anklagemyndigheden begærer det og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3. Som nævnt er det en forudsætning, at tiltalte er behørigt indkaldt og ikke har dokumenteret lovligt forfald.

Det gælder for det første, når tiltalte er undvejet, efter at anklageskriftet er forkyndt for den pågældende, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 1.

Det gælder for det andet, når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden rettens tilladelse, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 2. Bestemmelsen fortolkes på den måde, at den ved hovedforhandlinger, der varer mere end én dag, ikke omfatter tilfælde, hvor tiltalte er mødt til hovedforhandlingens første dag og uden rettens tilladelse udebliver på en af hovedforhandlingens senere dage.

Det gælder for det tredje, når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3.

Det gælder for det fjerde, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger, end at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, konfiskation, udvisning eller frakendelse efter færdselsloven eller lov om sikkerhed til søs, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4. Det er i dette tilfælde en betingelse, at det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. retsplejelovens § 855, stk. 4.

Det gælder for det femte, når retten skønner, at behandlingen af sagen utvivlsomt vil føre til tiltaltes frifindelse, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 5.

2.3.1.3. I sager uden lægdommere, hvor der ikke er spørgsmål om højere straf end bøde, kan sagen ligeledes afgøres i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 897. I denne situation gælder yderligere, at retten, medmindre omstændighederne taler imod det, skal behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, når tiltalte er udeblevet fra hovedforhandlingen uden dokumenteret lovligt forfald. Det betyder, at der som udgangspunkt ikke skal føres bevis for tiltaltes skyld, idet tiltalte som udgangspunkt anses som skyldig, når denne er udeblevet.

I sager, hvor der er spørgsmål om frakendelse af førerretten, herunder betinget frakendelse eller kørselsforbud, eller om frakendelse af retten til at føre lille knallert, skal retten dog ikke behandle sagen, som om tiltalte har tilstået, når tiltalte udebliver, jf. færdselslovens § 119, stk. 1, 2. pkt. Sagen kan stadig afgøres i tiltaltes fravær, men der skal føres sædvanligt bevis for tiltaltes skyld, for at tiltalte kan dømmes.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Aftalepartierne er enige om at give mulighed for at idømme op til 1 års fængsel i udeblivelsessager, der fremmes uden tiltaltes tilstedeværelse.

Aftalepartierne er endvidere enige om at udvide den gældende bestemmelse om tilladelse til at forlade retten til at give mulighed for at tillade, at tiltalte i det hele taget ikke møder under hovedforhandlingen.

Aftalepartierne er endvidere enige om at give mulighed for, at en sag kan gennemføres uden tiltaltes tilstedeværelse, når sagen strækker sig over flere dage, og tiltalte møder den første dag og derefter udebliver på en senere retsdag.

Aftalepartierne er endvidere enige om at give retten adgang til at behandle en bødesag, som om en udebleven tiltalt har tilstået, også når der er spørgsmål om frakendelse af førerretten, kørselsforbud eller frakendelse af retten til at føre lille knallert.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med de aftalte ændringer med hensyn til at behandle en straffesag, uden at tiltalte er til stede.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 27, 70, 75-81 (retsplejelovens § 219 a, stk. 5, § 731, stk. 1, litra j, § 853, § 855, stk. 1, 3 og 4, § 871, stk. 2, nr. 6, § 896 a og § 987, stk. 3), og § 4, nr. 1, 4 og 5 (færdselslovens § 119, stk. 1, 4 og 5), og bemærkningerne hertil.

2.4. Revisionsankers

2.4.1. Gældende ret

Tiltalte kan med visse begrænsninger anke fældende domme til landsretten, jf. retsplejelovens § 902 og pkt. 2.2.1 ovenfor. Tiltaltes anke kan støttes på, at domfældelsen er urigtig som følge af fejlagtig bedømmelse af beviserne i sagen, jf. retsplejelovens § 912, stk. 1, nr. 4. En sådan anke omtales i praksis som en "bevisanke", og der finder en fuldstændig ny hovedforhandling sted for landsretten, jf. retsplejelovens § 917, stk. 1.

Tiltaltes anke kan endvidere støttes på, at sanktionen ikke står i passende forhold til lovovertrædelsen, at domfældelsen er urigtig som følge af fejlagtig anvendelse af straffestemmelsen, eller at der er begået rettergangsfejl, jf. retsplejelovens § 912, stk. 1, nr. 1-3. En sådan anke omtales under ét som en "revisionsanke", og den første og hyppigste af dem omtales som en "udmålingsanke".

Revisionsankers behandles med visse undtagelser efter samme regler som en straffesag i 1. instans, jf. retsplejelovens § 917, stk. 2. Der skal som udgangspunkt gennemføres en mundtlig hovedforhandling, og tiltaltes anke kan afvises, hvis tiltalte udebliver uden dokumenteret lovligt forfald, jf. retsplejelovens § 917, stk. 2, jf. § 844, stk. 2, og §§ 851-853, og § 920, stk. 2.

Hvis indkaldelse til hovedforhandlingen på grund af tiltaltes forhold ikke har kunnet forkyndes for tiltalte, kan tiltaltes anke afvises forud for hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 920, stk. 3. Hvis anklagemyndigheden ikke har anket, eller anklagemyndigheden frafalder sin anke, kan ankesagen i denne situation afsluttes på skriftligt grundlag uden hovedforhandling.

En revisionsanke kan med parternes samtykke afgøres uden hovedforhandling, når parterne nedlægger samstemmende påstande, jf. retsplejelovens § 930 a. Denne mulighed blev indført i 2014, fordi det blev anset for uforholdsmæssigt besværligt at afholde en mundtlig forhandling, hvor mange mennesker skal være til stede samtidig, når anklagemyndigheden og tiltalte var enige om, hvilket resultat ankesagen bør få, og den mundtlige forhandling derfor kunne være meget kortvarig, jf. Folketingstidende 2013-14, A, L 178 som fremsat, side 79.

Der medvirker domsmænd i hovedforhandlede revisionsankers, hvis der har medvirket nævninger eller domsmænd i byretten, hvis der for landsretten bliver spørgsmål om fængselsstraf, eller hvis sagen i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning eller af særlig offentlig interesse, jf. retsplejelovens § 689, stk. 3, og pkt. 2.1.1 ovenfor.

Der medvirker dog ikke domsmænd, selv om der for lands-

retten bliver spørgsmål om fængselsstraf, i sager, der alene vedrører spirituskørsel, kørsel efter indtagelse af bevidsthedspåvirkende stoffer, kørsel uden at have erhvervet kørekort, kørsel i frakendelsestiden, kørsel med 200 km/t eller derover eller kørsel med en hastighed på mere end 100 km/t og med en overskridelse af hastighedsgrænsen på mere end 100 pct., jf. færdselslovens § 119, stk. 3, og pkt. 2.1.1 ovenfor.

Undtagelsen af de nævnte færdselssager fra domsmandsbehandling, selv om der bliver spørgsmål om fængsel, har sammenhæng med, at sagerne typisk har en bevismæssigt ukompliceret karakter, og at sanktionen udmåles efter faste retningslinjer, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 6542, Folketingstidende 2009-10, A, L 179 som fremsat, side 42, og Folketingstidende 2020-21, B, betænkning til L 127, side 3.

Der medvirker ikke domsmænd, når en revisionsanke afgøres uden hovedforhandling. Forsvarermedvirken er obligatorisk i alle ankesager, jf. retsplejelovens § 731, stk. 1, litra f.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Aftalepartierne er enige om, at revisionsanker uden domsmænd skal kunne afgøres uden mundtlig forhandling.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med den aftalte ændring med hensyn til behandlingen af revisionsanker.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 11, 26, 88 og 92 (retsplejelovens § 31 b, § 41 c, stk. 1, § 219 a, stk. 3, § 917, stk. 1, § 918, stk. 2, § 930 b og § 932, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

2.5. Den forenkede proces

2.5.1. Gældende ret

Retsplejelovens kapitel 39 angår behandling af sager om mindre krav. Denne ”småsagsproces”, hvor retten spiller en mere aktiv rolle under sagsforberedelsen, har til formål at gøre det hurtigere og billigere at få behandlet sager om krav af mindre værdi.

Kapitel 39 anvendes på byretssager om krav, der ikke har økonomisk værdi, eller som har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr., jf. retsplejelovens § 400, stk. 1, nr. 1.

Endvidere kan parterne, efter at tvisten er opstået, aftale, at et krav med en økonomisk værdi på mere end 50.000 kr.

skal behandles i småsagsprocessen, jf. retsplejelovens § 400, stk. 1, nr. 2. I sager mellem erhvervsdrivende om forhold, der vedrører parternes erhverv, kan en sådan aftale også indgås, før tvisten er opstået.

Parterne kan omvendt, efter at tvisten er opstået, aftale, at en sag, der ikke har økonomisk værdi, eller som har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr., ikke skal behandles i småsagsprocessen, jf. retsplejelovens § 400, stk. 2.

Beløbsgrænsen for småsagsprocessen har været 50.000 kr., siden småsagsprocessen blev indført i 2008. Ved forslaget om, at beløbsgrænsen skulle være 50.000 kr., blev der lagt vægt på, at værdigrænsen burde være et fast beløb, der fremgik af loven, og at så længe, der ikke forelå praktiske erfaringer, burde grænsen ikke sættes for højt, samt at en grænse på 50.000 kr. ville omfatte en meget betydelig andel af de sager, der blev anlagt ved byretterne på daværende tidspunkt, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5293-5294.

Det blev samtidig understreget, at småsagsprocessen også burde omfatte rene erhvervsager, dvs. sager, hvor begge (alle) parter er erhvervsdrivende, og som angår forhold, der vedrører parternes erhverv. Småsagsprocessen burde således ikke være en procesform specielt for forbrugere, men burde være den almindelige procesform i småsager.

Retten kan efter anmodning fra en part eller af egen drift bestemme, at en sag, der ifølge § 400 behandles i småsagsprocessen, skal overgå til behandling efter de almindelige procesregler, hvis sagen angår særlig komplicerede faktiske eller retlige spørgsmål eller har særlig betydning for en part ud over påstanden, jf. retsplejelovens § 402, stk. 1.

Reglen om, at retten også af egen drift skal kunne henvise en sag til behandling efter almindelige procesregler, bygger bl.a. på, at den foreslåede småsagsproces ikke er velegnet til behandling af retligt eller faktisk komplicerede sager. Det ville derfor ikke være retssikkerhedsmæssigt forsvarligt at overlade valget af procesform til parterne alene. Retten bør ifølge forarbejderne som altovervejende hovedregel respektere parternes ønske, men hvis retten vurderer, at oplysningen af de faktiske forhold eller den juridiske vejledning går væsentligt ud over, hvad der kan forventes i en småsag, bør retten af egen drift kunne henvise til behandling efter almindelige procesregler, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5293-5294.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at det i forbindelse med høringen over Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004, som forslaget om en småsagsproces byggede på, havde været anført, at det burde være frivilligt for sagsøgeren at anvende småsagsprocessen. Justitsministeriet fandt imidlertid, at en part ikke ensidigt burde kunne fravæl-

ge småsagsprocessen til skade for modparten, hvis denne ønsker en enkel, hurtig og billig retssagsbehandling. Hvis parterne ikke var enige om behandlingsmåden, burde en part derfor kunne kræve, at en sag, der var omfattet af det foreslåede anvendelsesområde, behandlede efter småsagsreglerne (forudsat at sagen efter rettens vurdering var egnet til behandling i småsagsprocessen). Der henvises til Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5294.

Det er i forarbejderne forudsat, at parterne i småsager ikke vil have behov for advokatbistand under sagens forberedelse, jf. Folketingstidende 2005-2006, tillæg A, side 5294-5295. Det skal bl.a. ses i lyset af, at retten ved behandlingen af en småsag skal varetage sagens forberedelse, jf. retsplejelovens § 406, stk. 2. En part, som vælger at være repræsenteret af advokat under sagens forberedelse, kan som følge heraf ikke få dækket udgifterne til advokatbistand under sagens forberedelse som en del af sagens omkostninger, hvis parten vinder sagen, jf. Folketingstidende 2005-2006, tillæg A, side 5296. En bevilling af fri proces indebærer af samme grund, at beskikkelse af advokat alene vedrører hovedforhandlingen, jf. Folketingstidende 2005-2006, tillæg A, side 5296-5297. Tilsvarende gælder ifølge de vilkår for retshjælpsforsikring, som forsikringsselskaberne normalt anvender, at forsikringen dækker udgifter til advokat eller anden rettergangsfuldmægtig til hovedforhandlingen, men ikke under sagens forberedelse.

Det fremgår af retsplejelovens § 259, stk. 2, at retten kan pålægge en part at lade sagen udføre af en advokat, dersom den ikke finder det muligt at behandle sagen på en hensigtsmæssig måde, uden at parten har sådan bistand. Det fremgår ikke udtrykkeligt af retsplejeloven, om denne bestemmelse gælder i småsagsprocessen, men der er retspraksis, der drager den konsekvens af forudsætningen i forarbejderne om, at en part ikke vil have behov for advokatbistand under forberedelsen af en småsag, at der ikke kan gives advokatpålæg i en småsag, jf. Vestre Landsrets dom af 20. maj 2016 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2016 side 3096.

Retsplejelovens kapitel 44 indeholder regler om betalingspåkrav (forenklet inkassoproses). Den forenkledede inkassoproses kan anvendes ved inddrivelse af forfaldne pengekrav på højst 100.000 kr., når fordringshaveren ikke forventer, at skyldneren har indsigelser mod kravet eller vil gøre modkrav gældende, jf. retsplejelovens § 477 a.

Den forenkledede inkassoproses blev indført i 2005 med en beløbsgrænse på 50.000 kr., idet der blev lagt vægt på, at der var tale om en ny procesform, og der burde efter Justitsministeriets opfattelse indhøstes praktiske erfaringer hermed, før beløbsgrænsen eventuelt blev sat op eller ophævet, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 7499.

I 2008 blev møderetsmonopolet for advokater lempet, så

andre end advokater kan repræsentere en part i småsagsprocessen (der trådte i kraft samtidig), den forenkledede inkassoproses samt under udlægsforretninger i fogedsager, jf. retsplejelovens § 260, stk. 5.

Der blev herved lagt vægt på, at reglerne er udformet, så vartagelsen af partens interesser i den forenkledede inkassoproses eller under sagens forberedelse i småsagsprocessen ikke forudsætter, at parten er repræsenteret ved en advokat. Det var derfor ikke betænkeligt at ophæve møderetsmonopolet i den forenkledede inkassoproses eller under udlægsforretninger, hvor der ikke skal ske behandling af en tvist, idet sådanne sager i vid udstrækning blev behandlet af ikke-jurister. Dertil kom, at småsagsprocessen vedrørte krav på højst 50.000 kr., hvilket dog ikke i sig selv overflødiggjorde behovet for kvalificeret og høj faglig bistand. De fleste sager omfattet af småsagsprocessen antoges generelt at have mindre vidtrækkende betydning for de involverede parter end sager af større værdi. Dette forhold samt konkurrenceøkonomiske betragtninger talte efter Justitsministeriets opfattelse for at ophæve advokaters møderetsmonopol også i småsagsprocessen. Endelig burde en lempelse af advokaters møderetsmonopol også omfatte udlægsforretninger, hvor der skal ske behandling af en tvist, da de tvister, der opstod under udlægsforretningerne, typisk ville være ”standardtvister” om f.eks. genstanden for udlæg, som andre end advokater ville kunne varetage på betryggende vis. Der henvises til Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 5458-5459.

I 2011 blev beløbsgrænsen for den forenkledede inkassoproses forhøjet fra 50.000 kr. til 100.000 kr. med henblik på at lempe advokaters møderetsmonopol yderligere, idet forhøjelsen betød, at andre end advokater ville kunne repræsentere parterne i den forenkledede inkassoproses, når sagsgenstanden lå i intervallet 50.001 kr.-100.000 kr., jf. Folketingstidende 2010-11 (1. samling), L 201 som fremsat, side 2.

Der blev samtidig lagt vægt på, at den forenkledede inkassoproses på det tidspunkt havde fungeret i mere end 6 år, og at der ikke forelå oplysninger om de hidtidige erfaringer med den forenkledede inkassoproses, som gjorde det betænkeligt at hæve beløbsgrænsen til 100.000 kr. Justitsministeriet fandt det på den baggrund ubetænkeligt at hæve beløbsgrænsen til 100.000 kr., jf. Folketingstidende 2010-11 (1. samling), L 201 som fremsat, side 5.

Den forenkledede inkassoproses har – i tråd med småsagsprocessen – til formål at opnå en enklere, hurtigere og billigere inddrivelse af krav. De to procesformer adskiller sig fra hinanden ved, at småsagsprocessen inden for beløbsgrænsen er den almindelige procesform for alle civile – typisk tvistige – sager, mens inkassoproses alene angår sager, hvor der ikke forventes indsigelser og dermed heller ikke tvist om kravet og dets størrelse.

Da anvendelse af småsagsprocessen som udgangspunkt – inden for denne procesforms anvendelsesområde – er obligatorisk, vil en sag med en økonomisk værdi på højst 50.000 kr., der er startet som betalingspåkrav, men som på baggrund af indsigelser fra skyldneren henvises til behandling som civil sag, også som udgangspunkt blive omfattet af småsagsprocessen. Har en sag, der er startet som betalingspåkrav, derimod en økonomisk værdi på mere end 50.000 kr., overgår sagen i tilfælde af indsigelser til behandling efter de almindelige procesregler, medmindre parterne har aftalt, at sagen skal behandles i småsagsprocessen.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.5.2.1. Aftalepartierne er enige om at gennemføre initiativer vedrørende småsagsprocessen, herunder at forhøje beløbsgrænsen til 100.000 kr. kombineret med en justering af reglen om, at komplekse sager kan løftes ud af procesformen.

Ud over den nævnte forhøjelse af beløbsgrænsen og justering af reglen om komplekse sager har Retsplejerådet anbefalet, at den gængse betegnelse ”småsagsprocessen” ændres til ”den forenkledede proces”, og at det afklares, at retten kan give et advokatpålæg i den forenkledede proces.

Der henvises til Retsplejerådets katalog med anbefalinger til nedbringelse af sagsbehandlingstiden i civile sager ved domstolene side 10-20.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med de aftalte ændringer med hensyn til beløbsgrænsen og komplekse sager, processens betegnelse og advokatpålæg.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 29, 30 og 44-46 (retsplejelovens § 259, stk. 3, § 260, stk. 5, § 267 a, stk. 1, overskriften til kapitel 39, § 400, stk. 1, og § 402, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.5.2.2. Retsplejerådet anbefaler endvidere, at der altid skal være opdaterede brugervejledninger om forløbet af den forenkledede proces, at der indføres hjemmel til, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte blanketkrav i den forenkledede proces, og at det overvejes at digitalisere sagsgangene vedrørende betalingspåkrav.

Med hensyn til opdaterede brugervejledninger har Domstolsstyrelsen oplyst, at styrelsen i forbindelse med, at den nuværende vejledning om småsagsprocessen på domstol.dk efter en vedtagelse af lovforslaget vil skulle ændres til vejledning om den forenkledede proces, også vil sørge for, at vejledningen om forløbet af den forenkledede proces generelt bliver opdateret. Styrelsen vil også herefter være opmærksom

på, at vejledningen om forløbet af den forenkledede proces opdateres, når der er behov for det.

Med hensyn til at fastsætte blanketkrav i den forenkledede proces fungerer domstolens sagsportal i sig selv som en blanket, da sagsportalen er et digitalt selvbetjeningssystem, hvor brugeren skal udfylde en række felter. På grund af systemets nuværende tekniske tilstand, hvor det primære fokus er på stabilisering, sikker drift og performanceforbedringer og ikke på videreudvikling, er det imidlertid ikke på nuværende tidspunkt realistisk at ændre domstolens sagsportal, så der kan anvendes forskellige indtastningsfelter afhængig af, hvad en sag i den forenkledede proces drejer sig om.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil det endvidere som udgangspunkt ikke være hensigtsmæssigt på nuværende tidspunkt at indføre forskellige obligatoriske blanketter i den forenkledede proces ved siden af domstolens sagsportal, da dette ville indebære, at en part både skulle betjene sagsportalen og udfylde en blanket uden for sagsportalen, som derefter blev indlæst som bilag på sagsportalen. Noget sådant ville være et teknologisk tilbageskridt i forhold til det nuværende digitale selvbetjeningssystem, og fordelene ved sådanne særskilte blanketter i forskellige typer af sager ville efter Justitsministeriets opfattelse som udgangspunkt ikke stå mål med det arbejde, udviklingen og brugen af en sådan hybrid ordning ville medføre for retterne og parterne i den forenkledede proces.

For så vidt angår de såkaldte flykompensationssager, dvs. sager om flypassagerers ret til kompensation fra luftfartsselskabet for boardingafvisning, aflysning og forsinkelse på 3 timer og derover, jf. forordning nr. 261/2004, er der imidlertid efter Justitsministeriets opfattelse konstateret et sådant særligt behov for at lette retternes arbejde, at det opvejer de beskrevne ulemper ved at indføre en blanket, som ikke er en integreret del af sagsportalen. Der henvises herom til pkt. 2.11 nedenfor.

Hvis der skulle opstå et tilsvarende behov på andre områder i den forenkledede proces, vil spørgsmålet kunne tages op igen.

Med hensyn til digitalisering af sagsgangene vedrørende betalingspåkrav vil overvejelser herom indgå i de overvejelser om videreudvikling af civil- og fogedsystemet, som aftalepartierne er enige om skal gennemføres i løbet af aftaleperioden.

2.6. Retsmægling

2.6.1. Gældende ret

Reglerne om retsmægling findes i retsplejelovens kapitel

27. Retsmægling blev indført som en landsdækkende og permanent ordning i 2008 på baggrund af en forsøgsordning i en årrække ved udvalgte retter. En arbejdsgruppe under Domstolsstyrelsen har i 2016 udarbejdet etiske retningslinjer for retsmæglere, der er tilgængelige på domstol.dk.

Ved retsmægling hjælper en neutral mægler parterne i en civil sag, der er indbragt for domstolene, med selv at finde frem til konfliktens kerne og derefter blive enige om en holdbar løsning på striden. Retsmægleren kan ikke træffe nogen afgørelse i sagen, og forløbet kan til enhver tid afbrydes uden en løsning, hvis en af parterne ønsker det. Retsmægleren kan være en dommer eller anden domstolsjurist eller en advokat.

Hovedformålet med retsmægling er at give parterne i civile retssager mulighed for, hvis de ønsker det, at søge tvisten løst på en anden måde end ved traditionel forligsmægling eller ved en dom. Ved traditionel forligsmægling tages udgangspunkt i parternes krav og de juridiske aspekter ved konflikten, og forlig indgås typisk efter forslag fra retten normalt med det indhold, som en dom ville have haft. Ved retsmægling fokuseres i stedet på de interesser og behov, kravene afspejler, og man kan ved retsmægling inddrage andre interesser og behov end dem, som umiddelbart kan udledes af de rejste krav.

Det fremgår af forarbejderne, at der med reglerne om retsmægling lagdes op til, at retsmæglerens rolle skal være at optræde neutralt og virke for en mindelig løsning af sagen. Retsmægleren skal søge klarlagt, hvilke interesser og behov parterne har, og hvilke problemer parterne ønsker at finde en løsning på, med henblik på at hjælpe sagens parter med selv at finde en løsning på deres konflikt.

Det fremgår videre, at retsmæglerens rolle er at lede processen. Retsmægleren skal medvirke til, at parterne finder løsninger, som er tilfredsstillende for dem, mens det ikke er retsmæglerens opgave at påse, at en aftale er i overensstemmelse med det udfald, en dom i sagen måtte forventes at få.

Der blev henvist til, at retsmægleren under forsøgsordningen ikke havde været afskåret fra at komme med forslag til løsninger eller give udtryk for styrker og svagheder i parternes argumentation, og at der i forbindelse med evalueringen af forsøgsordningen var gennemført analyser, der viste, at det navnlig var mæglers bidrag under forløbet, der havde betydning for, om en aftale af parterne oplevedes som en god løsning. I evalueringsrapporten konkluderedes det, at en teoretisk og principiel antagelse om, at løsningen på konflikten bliver bedre, hvis den så vidt muligt overlades til parterne alene, på visse punkter blev bekræftet og på andre punkter afkræftet i evalueringen. Hvis mægleren var tilbøjelig til at inddrage sin vurdering af udfaldet af retssagen, hvis den gennemførtes, havde det en negativ indflydelse både på

parternes opfattelse af, om aftalen var god eller ej og på den generelle vurdering af retsmæglingens succes, mens mæglerens "frie" vurdering af fremsatte løsningsforslag havde en positiv virkning på muligheden for at opnå en aftale. Om mægleren selv havde fremsat løsningsforslag, vurderet deltagerens argumenter eller lagt pres på deltagerne, så derimod ikke ud til at have betydning for parternes opfattelse af, om retsmæglingen var en succes.

Det burde på den baggrund være det klare udgangspunkt for retsmægling, at retsmægleren skal være tilbageholdende med at blande sig i den indholdsmæssige løsning af konflikten. Denne mæglerrolle var bedst til at opfylde retsmæglingens formål om at øge parternes kommunikation med hinanden, så de selv kan finde frem til løsningen på deres konflikt. Ved at opretholde dette udgangspunkt tydeliggjordes også, at retsmægling er væsensforskellig fra traditionel forligsmægling ved domstolene. For at sikre en smidig mæglingproces burde retsmægleren dog ikke være afskåret fra at fremsætte forslag til løsning af sagen og pege på styrker og svagheder i parternes argumentation mv. Retsmægleren burde dog være tilbageholdende hermed, og det burde alene ske, hvis parterne anmodede om det, og retsmægleren fandt det hensigtsmæssigt og forsvarligt.

Der burde ikke indføres detaljerede lovregler om retsmæglerens virke i de enkelte sager, da dette ville kunne medføre en uhensigtsmæssig begrænsning af retsmæglerens muligheder for at tilpasse sine mæglingsbestrebelse til den konkrete situation, hvilket igen ville medføre en risiko for en statisk retsmæglingproces til skade for parterne. Der blev derfor ikke foreslået lovregler om retsmæglerens rolle ud over en regel om, at retsmægleren er forpligtet til at afslutte retsmæglingen, hvis det er nødvendigt for at hindre, at parterne under retsmæglingen indgår en aftale, der indebærer strafbare forhold eller i øvrigt strider mod ufravigelig lovgivning, jf. retsplejelovens § 276, stk. 2.

Der henvises til Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 629.

2.6.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

2.6.2.1. Aftalepartierne er enige om at gennemføre initiativer med henblik på at fremme brugen af retsmægling, herunder indføre mulighed for, at retten indkalder til et forberedende retsmøde alene med henblik på at drøfte, om sagen kan overgå til retsmægling.

Ud over forslaget om et særskilt retsmøde om overgang til retsmægling har Retsplejerådet anbefalet, at det i lovforslagets bemærkninger forudsættes, at retten i tilfælde, hvor sagen ikke er overgået til retsmægling, ca. tre måneder før en berammet hovedforhandling overvejer, om der er anled-

ning til – eventuelt på ny – at foreslå parterne at lade sagen overgå til retsmægling.

Retsplejerådet har endvidere anbefalet, at det i lovforslagets bemærkninger tilkendegives, at det ikke som hidtil skal være forudsat, at retsmægleren er meget tilbageholdende med at foreslå konkrete løsninger på parternes konflikt, og at rammer herfor beskrives vejledende.

Retsplejerådet har endelig anbefalet, at Domstolsstyrelsen overvejer behov og praktiske muligheder for at øge kendskabet til retsmægling som et alternativ til en retssag blandt advokater og parter og eventuelt også i befolkningen generelt.

Der henvises til Retsplejerådets katalog med anbefalinger til nedbringelse af sagsbehandlingstiden i civile sager ved domstolene side 25-30.

2.6.2.2. Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med den aftalte ændring med hensyn til, at retten skal kunne indkalde til et retsmøde alene med henblik på at drøfte, om sagen kan overgå til retsmægling.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 39 (retsplejelovens § 355 a), og bemærkningerne hertil.

Endvidere er det med lovforslaget forudsat, at retten i tilfælde, hvor sagen ikke er overgået til retsmægling, ca. tre måneder før en berammet hovedforhandling overvejer, om der er anledning til – eventuelt på ny – at foreslå parterne at lade sagen overgå til retsmægling.

Det betyder, at retten f.eks. kan sætte en intern frist i Civilsystemet, sådan at en medarbejder ved retten mindes om sagen ca. 3 måneder før hovedforhandlingen, og at medarbejderen herefter vurderer, om der er anledning til at foreslå parterne at lade sagen overgå til retsmægling. I denne vurdering kan bl.a. indgå, hvem parterne er og deres indbyrdes forhold, deres eventuelle hidtidige tilkendegivelser om retsmægling, sagens karakter og forløb, herunder en eventuel udvikling i sagen, siden retsmægling sidst måtte have været overvejet. Hvis rettens medarbejder vurderer, at det er hensigtsmæssigt at foreslå parterne at lade sagen overgå til retsmægling, sender retten et brev til parterne (dvs. lægger en meddelelse til parterne på sagsportalen), hvor det også understreges, at hovedforhandlingen forbliver reserveret, så den kan gennemføres som planlagt, hvis retsmæglingen ikke fører til en aftalt løsning på tvisten. Det er vigtigt, at parterne er klar over, at det eneste, de risikerer at miste ved at indgå i en retsmægling, er de ressourcer, de investerer i selve retsmæglingen (egen tid og eventuel advokatmedvirken) – og at de til gengæld, hvis retsmæglingen lykkes, kan

opnå en hurtigere og billigere og erfaringsmæssigt ofte mere tilfredsstillende afslutning på sagen end ved en dom.

Endvidere er det med lovforslaget forudsat, at retsmægleren med en vis forsigtighed kan foreslå konkrete løsninger på parternes konflikt, når det kan ske, uden at retsmægleren kommer til at fremstå partisk. Det kan i mange tilfælde forekomme såvel retsmægleren som parterne nærliggende og naturligt, at retsmægleren bidrager aktivt til løsningen og ikke udelukkende fokuserer på at belyse parternes underliggende behov og interesser og at fremme deres indbyrdes kommunikation.

Det er samtidig væsentligt, at retsmæglerens løsningsforslag i givet fald tager udgangspunkt i parternes reelle interesser og behov, som retsmæglingen har afdækket, og retsmægleren må ikke begrunde løsningsforslag med vurderinger af parternes retsstilling eller med retsmæglerens egen opfattelse af, hvad der ville være en rimelig løsning. Retsmægleren bør også være opmærksom på risikoen ved, at en mæglers løsningsforslag kan fremstå med en særlig autoritet, og retsmægleren bør derfor sikre, at vedkommendes løsningsforslag bliver drøftet og vurderet på samme måde som parternes egne løsningsforslag, sådan at parternes ret til selv at træffe beslutningerne står klart.

Med hensyn til at øge kendskabet til retsmægling blandt parter og advokater og eventuelt i befolkningen generelt har Domstolsstyrelsen oplyst, at styrelsen efter en vedtagelse af lovforslaget vil overveje behovet og de praktiske muligheder herfor.

2.7. Skriftlige parts- og vidneerklæringer

2.7.1. Gældende ret

Retten kan tillade, at der i en civil retssag indhentes en skriftlig erklæring fra en part eller fra en person, der ville kunne afhøres som vidne under sagen, hvis det findes ubetænkeligt, jf. retsplejelovens § 297, stk. 1.

Retten kan henstille til parterne, at der indhentes en skriftlig erklæring fra et vidne, hvis forklaringen uden betænkeligheder vil kunne afgives skriftligt, jf. retsplejelovens § 297, stk. 2.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Aftalepartierne er enige om at øge brugen af skriftlige parts- og vidneerklæringer.

Retsplejerådet anbefaler, at skriftlige parts- og vidneerklæ-

ringer anvendes i videre omfang end nu. Det er rådets klare indtryk, at skriftlige erklæringer uden retsplejemæssige betæneligheder kunne bruges en del mere, end det nu sker i praksis. Det må efter rådets opfattelse antages, at der er et uudnyttet potentiale for at spare tid under hovedforhandlingen og for at skære sagen til og dermed begrænse tidsforbruget og sagsomkostningerne.

Der henvises til Retsplejerådets katalog med anbefalinger til nedbringelse af sagsbehandlingstiden i civile sager ved domstolene side 60-65.

Retsplejerådet har ikke foreslået ændringer af retsplejelovens regler om skriftlige parts- og vidneerklæringer, men har anbefalet, at skriftlige parts- og vidneerklæringer anvendes i videre omfang end nu inden for rammerne af de gældende regler.

Det forudsættes på denne baggrund med lovforslaget, at såvel parterne og deres advokater som retten fremover har større opmærksomhed end i dag på, om en skriftlig parts- eller vidneerklæring vil kunne spare tid eller omkostninger i sagen.

Parterne og deres advokater forudsættes således at have opmærksomhed på, om en skriftlig parts- eller vidneerklæring kan medvirke til, at sagen fremmes med fornøden hurtighed, at unødige sagsskridt undgås, eller at muligheden for en forligsmæssig løsning undersøges, jf. retsplejelovens § 336 a, der ikke foreslås ændret.

Samtidig forudsættes det, at retten på det forberedende møde af egen drift bringer spørgsmålet om skriftlige parts- og vidneerklæringer på bane, hvis drøftelserne om sagens faktiske og retlige spørgsmål viser, at det kunne være relevant, jf. retsplejelovens § 353, stk. 1, nr. 15, der ikke foreslås ændret.

2.8. Fogedsager

2.8.1. Gældende ret

2.8.1.1. Fogedretten fuldbyrder pengekrav ved at foretage udlæg i skyldnerens aktiver. I 1976 indførte man en såkaldt fredningsregel, som i en periode "freder" skyldneren fra fordringshaverens udlægsbegæringer. Reglen går ud på, at en fordringshaver, der ikke har fået tilstrækkeligt udlæg til at dække sin fordring, først kan begære en ny forretning til foretagelse af udlæg, når der er forløbet 6 måneder siden sidste forretning, jf. retsplejelovens § 490, stk. 1. Fogedretten kan også i øvrigt afvise at foretage udlægsforretning hos en skyldner, hvis fogedretten er bekendt med, at der inden for de sidste 6 måneder har været afholdt en forretning, hvor det ikke var muligt at opnå dækning.

Fredningsreglen gælder dog ikke, hvis der er rimelig grund til at antage, at skyldneren ejer aktiver, hvori udlæg kan foretages, eller der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, som gør det rimeligt at afholde udlægsforretning, jf. retsplejelovens § 390, stk. 2.

Fredningsreglen blev indført efter anbefaling fra et udvalg, der havde til opgave at foretage en undersøgelse af reglerne om udlæg og udpantning mv. Af betænkningen fremgår, at udvalget fandt det uheldigt, at en fordringshaver med korte mellemrum kunne tvinge skyldneren til at møde, selv om dennes økonomiske situation var uforandret, og skyldneren stadig ikke kunne påvise flere aktiver som genstand for udlæg, jf. betænkning nr. 634/1971 side 64. Udvalget henviste til, at hvert møde i fogedretten bevirkede, at de omkostninger, som pålægges skyldneren, blev forøget, og at skyldneren ofte ville miste arbejdsfortjeneste ved at skulle møde i fogedretten. Udvalget anførte endvidere, at 6 måneder skønnedes at være et passende tidsrum at afvente, om skyldneren havde erhvervet nye aktiver, hvori udlæg kan gøres.

Fredningsreglen er ikke ændret siden 1976 ud over, at der i 2007 som følge af den nye forældelseslov blev indført en adgang til at gennemføre udlægsforretning i fredningsperioden, når det sker med henblik på at afbryde forældelse af et krav, jf. retsplejelovens § 390, stk. 3.

2.8.1.2. Fogedretten underretter som udgangspunkt så vidt muligt skyldneren om tid og sted for fogedforretningen og kan desuden tilsige skyldneren til forretningen, jf. retsplejelovens §§ 493 og 494. Dette skal bl.a. sikre skyldnerens ret til at påvise de aktiver, der skal foretages udlæg i, jf. retsplejelovens § 517. Forretningen kan foretages, selv om skyldneren ikke giver møde eller træffes, jf. retsplejelovens § 495, stk. 1, 1. pkt., men fogedretten kan også vælge at udsætte forretningen, hvis det findes ønskeligt, at skyldneren er til stede, jf. retsplejelovens § 495, stk. 3. Hvis skyldneren er tilsagt til forretningen og ikke har lovligt forfald, kan fogedretten også bestemme, at skyldneren skal tages i forvaring af politiet, indtil skyldneren kan fremstilles i fogedretten, jf. retsplejelovens § 494, stk. 2. En skyldner kan under en udlægsforretning lade sig repræsentere af en rettergangsfuldmægtig, jf. retsplejelovens § 260, stk. 5, og § 261, men har pligt til at møde personligt, hvis fogedretten har bestemt det.

Aktivet, der søges udlæg i, og tvangsfuldbyrdelsens grundlag afgør, hvor forretningen kan foretages, hvis skyldneren ikke er mødt. På fogedrettens kontor kan der foretages udlæg i fast ejendom i henhold til pantebrev eller for krav med lovbestemt pant i ejendommen, jf. retsplejelovens § 495, stk. 1, 2. pkt. Endvidere kan der på rettens kontor foretages udlæg i beslaglagt gods, der er i politiets besiddelse, for krav, der er under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. retsplejelovens § 495, stk. 1, 3. pkt. For

øvrige situationer, herunder udlæg i fast ejendom, uden at det er i henhold til pant i ejendommen, biler og skibe, kan udlæg ikke foretages på rettens kontor, uden at skyldneren eller dennes repræsentant er mødt. I givet fald fremstilles skyldneren ved politiet, eller der sker udkørende fogedforretning. Populært kan det siges, at udlæg kun kan foretages, hvis man enten har skyldneren, er på dennes bopæl, har den genstand, man ønsker at foretage udlæg i, eller foretager udlæg i fast ejendom i henhold til pant i ejendommen.

Reglerne om udlæg på fogedrettens kontor blev indført i 1976. Forslaget om, at udlæg i fast ejendom i henhold til pantebrev kan foretages på rettens kontor, selv om skyldneren ikke er mødt, blev begrundet med, at det i almindelighed ikke var nødvendigt, at skyldneren var til stede under forretningen, og denne kunne i de fleste tilfælde lige så godt foretages på rettens kontor som på ejendommen, hvorved omkostninger sparede, jf. Folketingstidende 1975-76, tillæg A, spalte 265. Reglerne kan endvidere ses i sammenhæng med, at skyldneren i disse tilfælde ikke gennem sin almindelige ret til at påvise, hvilke aktiver der skal foretages udlæg i, har mulighed for at afværge udlægget, idet udlæg for krav, der er sikret ved pant, altid kan foretages i det pantsatte aktiv, ligesom panthaveren ikke kan påtvinges en afdragsordning, jf. retsplejelovens § 517, stk. 2, og § 525, stk. 3.

I 2004 blev reglerne om udlæg på fogedrettens kontor udvidet, så udlæg i andele i andelsboligforeninger mv. blev sidestillet med udlæg i fast ejendom i relation til en panthavers mulighed for på rettens kontor at få foretaget udlæg i pantet, selv om skyldneren ikke er til stede. Det skete i forbindelse med, at der blev indført særskilte regler om pant i andele i andelsboligforeninger mv., og idet der ved udlæg i boligandele ikke ville være tvivl om ejerforholdene eller udlægsgenstandens identitet i lighed med panterettigheder i fast ejendom, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1883.

I 2017 blev reglerne om udlæg på fogedrettens kontor udvidet til krav, som er sikret ved lovbestemt pant i fast ejendom. Dette skete efter anmodning fra Domstolsstyrelsen for at øge sikkerheden for fogedrettens medarbejdere og med henvisning til, at fogedretterne dermed fik samme muligheder som pantefogeder, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 149 som fremsat, side 44-45. Efter Justitsministeriets opfattelse var det ubetænkeligt, at fogedretten fik samme adgang som pantefogeder til at foretage udlæg på kontoret, hvis skyldneren ikke er mødt. Det skyldtes bl.a., at det fremgår af tingbogen, hvor udlægsgenstanden – den faste ejendom – befinder sig, ligesom sikkerheden for kravet i øvrigt er særligt hjemlet ved lov. Hertil kom, at skyldneren i de nævnte tilfælde ikke gennem sin almindelige ret til at påvise, hvilke aktiver der skal foretages udlæg i, havde mulighed for at afværge udlægget, idet udlæg for krav, der er sikret ved pant, altid kan foretages i det pantsatte aktiv.

I 2021 blev der endvidere skabt mulighed for, at der på fogedrettens kontor kan foretages udlæg i beslaglagt gods, der er i politiets besiddelse, for krav, der er under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. retsplejelovens § 495, stk. 1, 3. pkt. Dette skete for at gøre det enklere for restanceinddrivelsesmyndigheden at foretage udlæg i beslaglagte aktiver, der er i politiets besiddelse, jf. Folketingstidende 2020-21, L 189 som fremsat, side 25. Pantefogedudlæg sker som udgangspunkt efter retsplejelovens regler, jf. skatteinddrivelseslovens § 5, stk. 1, og en pantefoged kan derfor nu i kraft af lovændringen på pantefogedens kontor foretage udlæg i beslaglagt gods, der er i politiets besiddelse, for krav, der er under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden.

2.8.1.3. Fogedretten har endvidere til opgave at foretage umiddelbare fogedforretninger – dvs. uden at der foreligger et sædvanligt tvangsfuldbyrdsgrundlag såsom en dom – vedrørende besiddelseskrav til fast ejendom eller rørligt gods, jf. retsplejelovens § 596. En umiddelbar fogedforretning kan f.eks. angå udsættelse af en lejer, der er blevet opsagt i lejemålet.

Det er en betingelse for, at et besiddelseskrav kan fuldbyrdes ved en umiddelbar fogedforretning, at rekvirenten (den berettigede) i fogedretten kan godtgøre eller sandsynliggøre sit krav mod den pågældende. De umiddelbare fogedforretninger er således en undtagelse fra det normale processystem, idet reglerne giver fogedretten kompetence til at foretage fuldbyrdelse af besiddelseskrav vedrørende fast ejendom eller ting, uden at der foreligger et sædvanligt tvangsfuldbyrdsgrundlag.

Fogedretten fastsætter tid og sted for forretningen og indkalder som udgangspunkt den, kravet er rettet mod, med et varsel på mindst 7 dage, jf. retsplejelovens § 598, stk. 2, og § 491.

Der gælder det samme udgangspunkt for umiddelbare fogedforretninger som for udlæg om, at sagen kun kan foretages, hvis man enten har den, kravet er rettet mod, er på dennes bopæl eller har den genstand, man ønsker at blive indsat i. Under en udkørende fogedforretning kan sagen således foretages uden tilstedeværelse af den person, kravet er rettet mod. Derimod kan en umiddelbar fogedforretning ikke gennemføres på fogedrettens kontor, hvis den, kravet er rettet mod, ikke er til stede. Hvis den pågældende udebliver, må sagen derfor enten gennemføres som en udkørende fogedforretning eller udsættes med henblik på politifremstilling af den pågældende i fogedretten.

2.8.1.4. Arrest er et foreløbigt retsmiddel, som anvendes til sikring af fyldestgørelse af pengekrav, hvor fogedretten fratager skyldner retten til at disponere over de arresterede midler eller genstande. Arrest kan f.eks. være relevant ved

inddrivelse af krav, hvor der er en mistanke om, at skyldnerens aktiver er ved at blive solgt eller overdraget til tredje-mand.

Fogedretten kan foretage arrest til sikkerhed for pengekrav, når der ikke kan foretages udlæg for fordringen, og det må antages, at muligheden for senere at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet, jf. retsplejelovens § 627. Der er ikke et tvangsfuldbyrdsgrundlag for kravet (hvis der var, ville der kunne foretages udlæg), og fordringshaveren skal inden en uge efter arresten anlægge retssag om fordringen, for hvilken arrest er gjort, medmindre skyldneren under eller efter arrestforretningen frafalder forfølgning, jf. retsplejelovens § 634, stk. 1.

I anmodningen om arrest skal fordringshaveren bl.a. angive, hvordan sagen ønskes behandlet, herunder om det skal ske ved møde på rettens kontor eller som udkørende fogedforretning, og om skyldner skal underrettes om forretningen. Omstændighederne, som begrunder en arrest, taler ofte for, at skyldneren ikke underrettes om forretningen.

Der gælder det samme udgangspunkt for arrestsager som for udlæg og umiddelbare fogedretninger om, at sagen kun kan foretages, hvis man enten har skyldneren, er på dennes bopæl eller har den genstand, man ønsker at arrestere. Under en udkørende fogedforretning kan arresten således foretages uden skyldnerens tilstedeværelse.

Er skyldneren ikke til stede ved forretningen, vejleder fogedretten om arrestens retsvirkninger ved skriftlig meddelelse eller ved tilkendegivelse til den, der varetager skyldnerens interesser, jf. retsplejelovens § 632, stk. 2 og 3.

2.8.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Aftalepartierne er enige om at forlænge insolvente skyldners fredningsperiode til 1 år.

Aftalepartierne er endvidere enige om at udvide fogedrettens adgang til at foretage udlæg på rettens kontor uden skyldnerens tilstedeværelse i aktiver registreret i offentlige registre.

Aftalepartierne er endvidere enige om at udvide fogedrettens adgang til at tage stilling til sagens materie i umiddelbare fogedforretninger på rettens kontor samt foretage arrest på rettens kontor uden skyldnerens tilstedeværelse.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med de aftalte ændringer med hensyn til behandlingen af fogedsager.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 55 og 56 (retsplejelo-

vens § 490, stk. 1, og § 495, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.9. Mortifikation og ejendomsdom

2.9.1. *Gældende ret*

2.9.1.1. Reglerne om mortifikation af værdipapirer angår muligheden for at erklære bortkomne dokumenter døde og magtesløse for at beskytte den berettigedes rettigheder. F.eks. kan et omsætningsgælds-brev være den berettigedes eneste bevis for sin ret, og hvis dokumentet er bortkommet, kan den, der skylder penge, reelt undlade at betale. Mortifikation genopretter rettighedshaverens legitimation, som den var, da rettighedshaveren havde dokumentet i sin besiddelse.

Der kan ske mortifikation af omsætningsgælds-breve eller -papirer samt af pantebrev, aktier og andre andelsbeviser, der ikke er omsætningspapirer, hvis det er påkrævet, at et sådant dokument mortificeres, jf. mortifikationslovens §§ 1 og 2.

Mortifikation sker ved dom og kræver, at dokumentet må antages at være tilintetgjort eller bortkommet, jf. mortifikationslovens § 1, stk. 1. Mortifikation kan i særlige tilfælde ske uden dom, jf. mortifikationslovens § 16.

I praksis er det største område for mortifikation ved dom pantebrev i fast ejendom.

En mortifikationssag skal som udgangspunkt anlægges ved byretten på det sted, hvor dokumentet er udstedt, jf. mortifikationslovens § 3. Hvis udstedelsesstedet ikke kan oplyses eller er i udlandet, anlægges sagen ved udstederens hjemting eller tidligere hjemting. Mortifikationssager om pantebrev i fast ejendom anlægges dog ved byretten på det sted, hvor ejendommen ligger, idet dog en eventuel værnetingsaftale i pantebrevet er bindende.

Mortifikation sker efter offentlig indkaldelse af den eller dem, som måtte have indsigelser mod dokumentets mortifikation, jf. mortifikationslovens § 4. Begæring om at få indkaldelsen udstedt indgives skriftlig til retten og skal ledsages af oplysninger, som gør det antageligt, at betingelserne for mortifikation er til stede. Der skal betales en retsafgift på 750 kr., jf. retsafgiftslovens § 1, stk. 2, nr. 2.

Retten fastsætter et retsmøde til behandling af begæringen og tilsiger den, der søger mortifikation, jf. mortifikationslovens § 5. Denne skal så vidt muligt give underretning om begæringen og retsmødet til udstederen af dokumentet og til enhver, som antages at være berettiget eller forpligtet efter

dokumentet. Ved pantebrev underrettes endvidere pantets ejer. Inden det afgøres, om offentlig indkaldelse skal ske, kan retten anmode den, der søger mortifikation, om yderligere mundtlige eller skriftlige oplysninger og henstille til den pågældende at foranledige bevisførelse. Undlader den pågældende at efterkomme opfordringen, eller er de afgivne oplysninger ufyldstgørende, kan retten nægte at udstede indkaldelsen.

Hvis betingelserne for at indlede en sag om mortifikation er til stede, afsiger retten kendelse om offentlig indkaldelse til et retsmøde på et bestemt tidspunkt, jf. mortifikationslovens § 6.

Når retten tillader offentlig indkaldelse vedrørende et pantebrev i fast ejendom, giver retten meddelelse om mortifikations sagen til Tinglysningensretten, der registrerer meddelelsen på ejendommens blad i tingbogen, jf. mortifikationslovens § 6, stk. 4. Derudover skal der ske indkaldelse i Statstidende af alle, der mener at have ret til pantebrevet, med tilkendegivelse om, at indsigelser mod mortifikation skal fremsættes i det retsmøde, hvortil der indkaldes, samt opfordring til, at enhver, som ved, hvor dokumentet findes, giver retten oplysning herom enten i retsmødet eller skriftlig i god tid forinden, jf. mortifikationslovens § 6, stk. 2.

Når retsmødet har fundet sted, og retten har kunnet konstatere, at der ikke er rettighedshavere, der har bedre ret end den anmodende part, bliver der afsagt en mortifikationsdom, jf. mortifikationslovens § 7.

2.9.1.2. Der kan ske mortifikation af tinglyste servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder, når forpligtelsen aldrig lovgyldigt er pålagt ejendommen, eller den er bortfalden, eller når den, dersom udstykning af den bebyrdede ejendom er foregået, ikke vedrører den parcel, hvis ejer søger mortifikationsdom, eller når der ikke længere findes nogen, som er berettiget til at gøre forpligtelsen gældende, jf. § 1 i lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter m.m.

Sagen anlægges ved den behæftede ejendoms værneting, jf. lovens § 2, og der skal betales en retsafgift på 750 kr., jf. retsafgiftslovens § 1, stk. 2, nr. 2.

Stævningen skal forkyndes for relevante parter, jf. nærmere § 3 i lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter m.m., og stævningen skal endvidere indrykkes i Statstidende, jf. lovens § 5.

Hvis ingen møder ved sagens foretagelse og fremsætter indsigelse mod sagsøgerens påstand om mortifikation, skal denne uden videre prøvelse tages til følge af retten, jf. lovens § 7.

2.9.1.3. En ejendomsdom indebærer, at den, som gør krav på at være ejer af en fast ejendom, et værdipapir eller et skib, kan få sin påståede ret anerkendt med bindende virkning for enhver. Det kan f.eks. være relevant, hvis en person ikke kan dokumentere sin ejendomsret med et skøde eller lignende.

Når nogen vil søge ejendomsdom efter forudgående offentlig indkaldelse, finder de processuelle regler for mortifikation af værdipapirer anvendelse med de lempelser, der følger af forholdenes forskellighed, jf. retsplejelovens § 476, stk. 1. Hvis sagen angår en fast ejendom, anlægges den ved byretten på det sted, hvor ejendommen ligger. Der skal betales en retsafgift på 750 kr., jf. retsafgiftslovens § 1, stk. 2, nr. 3.

Sagsøgeren skal først anmode retten om tilladelse til at foretage offentlig indkaldelse af muligt berettigede. En sådan tilladelse gives kun, hvis sagsøgeren gør det sandsynligt, at sagsøgeren er den rette ejer, og hvis der er mulighed for, at der blandt en ubestemt kreds af personer kan være andre, der gør krav på ejendomsretten.

Sker offentlig indkaldelse, uden at nogen derefter godtgør en bedre ret end sagsøgerens, afsiger retten ejendomsdom. Dommen kan bruges til at få tinglyst en ejendomsret.

2.9.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.9.2.1. Aftalepartierne er enige om at samle sager om mortifikation og ejendomsdom ved Tinglysningensretten.

Aftalen bygger på en anbefaling fra Rørdam-udvalget, som forudsætter, at der i det fåtal af sager, hvor en interesseret part vil skulle give møde i et retsmøde ved Tinglysningensretten for at varetage sine interesser, gives mulighed for deltagelse i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation.

Udvalget forudsætter endvidere, at afgørelsen om mortifikation eller ejendomsdom også ved Tinglysningensretten vil blive truffet af en jurist, efter at sagen er blevet forberedt til juristen af rettens kontorpersonale.

Udvalget bemærker desuden, at man i forbindelse med det lovforberedende arbejde kan være opmærksom på eventuelle justeringer, der kan smidiggøre processerne for mortifikation og ejendomsdom.

Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 128-130.

2.9.2.2. Lovforslaget gennemfører aftalen om at samle sager om mortifikation og ejendomsdom ved Tinglysningensretten, hvilket indebærer, at sager om mortifikation og ejendomsdom fremover skal behandles ved Tinglysningensretten.

Der er tale om judicielle afgørelser, og afgørelserne vil derfor skulle træffes af en dommer eller en fuldmægtig ved domstolene, men der er ikke noget til hinder for, at afgørelsen forberedes af kontorpersonele eller andet akademisk personale, herunder juridiske specialkonsulenter. Juridiske specialkonsulenter, som ikke er ansat med det ansættelsesværn, der gælder for fuldmægtige ved domstolene, vil derimod ikke på egen hånd kunne træffe afgørelse i sagerne.

Det foreslås, at hvis sagen angår en fast ejendom eller et tinglyst dokument, skal sagen indbringes for Tinglysningsretten ved en anmeldelse i den digitale tinglysning, som er tilgængelig på tinglysning.dk. Angår sagen et skib eller et dokument, der ikke er tinglyst, skal sagen indbringes for Tinglysningsretten ved fremsendelse af en begæring med almindelig post, e-mail eller Digital Post til Tinglysningsretten.

Det foreslås, at der skal være mulighed for at deltage i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation.

Endelig foreslås det med hensyn til mortifikation af servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder at afskaffe de gældende regler om, at en mortifikationsdom kan ankes til stadfæstelse, og at en upåanket mortifikationsdom afsagt af én dommer først får virkning efter 3 år. I stedet foreslås det, at en mortifikationsdom får virkning, når dommen er endelig, dvs. når den ordinære ankefrist er udløbet, uden at dommen er anket, eller når ankesagen er afgjort.

En eventuel yderligere smidiggørelse af fremgangsmåden ved mortifikation og ejendomsdomme vil efter Justitsministeriets opfattelse kræve nærmere overvejelser i Tinglysningsretten, Domstolsstyrelsen og Justitsministeriet, herunder med hensyn til de økonomiske konsekvenser for staten og konsekvenserne for brugerne.

Efter en vedtagelse af lovforslaget vil Justitsministeriet anmode Tinglysningsretten og Domstolsstyrelsen om at iværksætte sådanne overvejelser med henblik på, at der i givet fald kan gennemføres en yderligere smidiggørelse i løbet af aftaleperioden.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, 8, 10, 17, 20, 53 og 54 (retsplejelovens § 6, § 18, stk. 4, § 20, stk. 5, § 148 a, stk. 3 og 10, § 226, stk. 2, § 476, stk. 2, og § 477), § 5 (lov om mortifikation af værdipapirer) og § 6 (lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter) og bemærkningerne hertil.

2.10. Straffudmåling ved tilståelse

2.10.1. Gældende ret

En tilståelsessag kan afgøres af byretten på grundlag af tiltaltes tilståelse uden en hovedforhandling med bevisførelse, jf. retsplejelovens § 831. Sagen kan afgøres af en juridisk dommer uden medvirken af domsmænd eller nævninger, forudsat at bl.a. sigtede samtykker og afgiver en uforbeholden tilståelse, hvis rigtighed bestyrkes af de i øvrigt foreliggende oplysninger.

Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som formildende omstændighed, at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse, jf. straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9. Bestemmelsen angår straffens udmåling inden for strafferammen og erstattede i 2004 en bestemmelse, der under tilsvarende omstændigheder gav mulighed for nedsættelse af straffen under strafferammens minimum. En tilsvarende bestemmelse fandtes allerede i straffeloven af 1866 om den, der ”frivillig har angivet sig selv som skyldig eller medskyldig i en Forbrydelse og desangaaende afgivet fuldstændig Forklaring”.

2.10.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Aftalepartierne er enige om at lovfæste, at det ved strafudmålingen i almindelighed skal indgå som en formildende omstændighed, at tiltalte har aflagt tilståelse, selv om tiltalte ikke har angivet sig selv, og selv om tilståelsen ikke er fuldstændig.

Lovforslaget gennemfører den aftalte ændring med hensyn til strafudmåling.

Der henvises til lovforslagets § 2 (straffelovens § 82, nr. 9) og bemærkningerne hertil.

2.11. Flykompensationssager

2.11.1. Gældende ret

EU har i en forordning fastsat regler om, at flypassagerer har ret til kompensation fra luftfartsselskabet for boardingafvisning, aflysning og forsinkelse på 3 timer og derover, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser.

Passagerens ret til kompensation ved forsinkelser på 3 timer og derover er fastslået ved EU-Domstolens dom af 19. november 2009 i de forenede sager C-402/07 og C-321/07 (Sturgeon) og af 23. oktober 2012 i de forenede sager C-581/10 og C-629/10 (Nelson, afsagt af Store Afdeling) om fortolkning af forordningen.

Kompensationen udgør op til 600 euro (ca. 4.475 kr.) pr. passager afhængig af flyrejsens og forsinkelsens længde og skal betales kontant. Kompensationen er ikke afhængig af, om passageren har lidt et økonomisk tab, og tilkommer passageren, uanset hvem der har betalt billetten. Forordningen indeholder også regler om refusion af billetten, omlægning af rejsen, ret til forplejning og indkvartering samt opgradering og nedgradering.

Luftfartsselskabet skal dog ikke betale kompensation, hvis en aflysning eller forsinkelse skyldes usædvanlige omstændigheder, som ikke kunne have været undgået, selv om alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, faktisk var blevet truffet. Der er tale om en snæver undtagelse, og luftfartsselskabet skal eksempelvis som udgangspunkt også betale kompensation, når en aflysning eller forsinkelse skyldes tekniske fejl eller strejke hos luftfartsselskabets personale.

Forordningen omfatter flyrejser med afrejse eller ankomst i en lufthavn i EU. Hvis alene ankomstlufthavnen ligger i EU, gælder forordningen dog kun for luftfartsselskaber hjemmehørende i EU. I kraft af EØS-aftalen omfatter reglerne også EØS-landene.

Hvert EU/EØS-land skal udpege et organ, der har ansvaret for at håndhæve forordningen for så vidt angår afgang fra det pågældende land og for så vidt angår ankomster til det pågældende land fra tredjelande, jf. forordningens artikel 16, stk. 1. Danmark har udpeget Trafikstyrelsen som det organ, der har ansvaret for at håndhæve forordningen for så vidt angår afgang fra Danmark og for så vidt angår ankomster til Danmark fra tredjelande, jf. bekendtgørelse nr. 1549 af 16. december 2013 om bestemmelser for anvendelse af EU-forordning nr. 261/2004 om passagerrettigheder på luftfartsområdet. Håndhævelsen kan ske i forbindelse med konkrete klagesager og i forbindelse med generelt tilsyn. Trafikstyrelsen kan bl.a. håndhæve forordningen gennem påbud til et flyselskab, som kan straffes med bøde for manglende efterkommelse af påbuddet.

Den enkelte passager kan indbringe en klage for det organ, der er udpeget, eller ethvert andet kompetent organ, som medlemsstaterne måtte udpege, jf. forordningens artikel 16, stk. 2.

I Danmark kan Trafikstyrelsen træffe afgørelse i klagesager, hvor styrelsen er udpeget som kompetent organ, dvs. sager om flyrejser *fra* Danmark (uanset flyselskab og destination) og sager om EU/EØS-luftfartsselskabers flyrejser *fra tredjelande til* Danmark. Trafikstyrelsen træffer afgørelse om, hvorvidt et luftfartsselskab har overtrådt forordningen, og kan pålægge luftfartsselskabet at betale kompensation samt refusion til berørte passagerer, jf. § 3 i bekendtgørelse nr. 1549 af 16. december 2013 om bestemmelser for anvendelse

af EU-forordning nr. 261/2004 om passagerrettigheder på luftfartsområdet. Luftfartsselskaber kan straffes med bøde for overtrædelse af forordningen og for at undlade at efterkomme Trafikstyrelsens pålæg om at betale kompensation til berørte passagerer, jf. luftfartslovens § 149, stk. 7, og bekendtgørelsens § 4.

En flypassagers krav på kompensation mv. er samtidig et civilt krav, som kan gøres gældende under en civil retssag mod luftfartsselskabet. En sådan retssag vil bl.a. kunne anlægges i Danmark, hvis *enten* afgangslufthavnen *eller* ankomstlufthavnen ligger i Danmark, jf. Bruxelles I-forordningens artikel 7, nr. 1, litra b, som fortolket af EU-Domstolens i dom af 9. juli 2009 i sag C-204/08 (Rehder). I modsætning til Trafikstyrelsen kan domstolene således også behandle sager vedrørende flyrejser *fra* et andet EU/EØS-land *til* Danmark.

Flykompensationssager ved domstolene om beløb på højst 50.000 kr. behandles som udgangspunkt efter de særlige regler om behandling af sager om mindre krav, jf. ovenfor i pkt. 2.5 om den forenkede proces.

2.11.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Aftalepartierne er enige om at smidiggøre og forbedre domstolens behandling af flykompensationssager ved at stille krav om standardiserede oplysninger i stævning og svarskrift i flykompensationssager.

Lovforslaget gennemfører aftalen om at stille krav om standardiserede oplysninger i stævning og svarskrift i flykompensationssager.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 32-34, 37 og 38 (retsplejelovens § 348 a, § 349, stk. 1, § 351 a og § 352, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.12. Dommeres medlemskab af børne- og ungeudvalg

2.12.1. Gældende ret

Børne- og ungeudvalget har kompetence til at træffe afgørelse om anbringelse af børn uden for hjemmet uden samtykke, jf. barnets lov § 142, stk. 1, nr. 4.

Børne- og ungeudvalget har endvidere kompetence til at træffe en række afgørelser i tilknytning til en anbringelse, herunder opretholdelse eller videreførelse af anbringelse, anbringelse på en særlig type institution eller afdeling, ændring af anbringelsessted, afbrydelse af forbindelsen, tilba-

geholdelse og brev- og telefonkontrol samt godkendelse af en foreløbig afgørelse, jf. barnets lov § 142, stk. 1, nr. 5-14.

Børne- og ungeudvalget har desuden kompetence til at træffe visse andre indgribende afgørelser uden samtykke, herunder gennemførelse af en undersøgelse, lægelig undersøgelse eller behandling og flytning, jf. barnets lov § 142, stk. 1, nr. 1-3.

Børne- og ungeudvalget består af 2 medlemmer, der vælges af kommunalbestyrelsen blandt dens medlemmer, 1 byretsdommer, der udpeges af retspræsidenten i retskredsen, og 2 pædagogisk-psykologisk sagkyndige, der udpeges af Familieretshuset for en periode, som svarer til den kommunale valgperiode, jf. § 19, stk. 1, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Efter samme regler vælges og udpeges for hvert medlem en stedfortræder, der indkaldes til at møde, når medlemmet er forhindret i at deltage, jf. § 19, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Børne- og ungeudvalget vælger selv sin formand og næstformand blandt de medlemmer, der er valgt af kommunalbestyrelsen, jf. § 20, stk. 1, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Dommeren leder møderne i udvalget og påser, at der er foretaget de nødvendige undersøgelser, og beslutter, om der skal indhentes flere oplysninger, og kan forlange, at der optages et retsligt forhør efter retsplejelovens § 1018. Dommeren vejleder også om, hvordan reglerne skal forstås og anvendes, samt giver en vurdering af de oplysninger, der foreligger, jf. § 20, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Børne- og ungeudvalgets afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen af indehaveren af forældremyndigheden eller af barnet, hvis barnet er fyldt 10 år, jf. barnets lov § 146.

Ankestyrelsens afgørelse i klagesagen kan ved henvendelse til Ankestyrelsen kræves forelagt for retten, jf. barnets lov § 147.

Sagerne behandles efter retsplejelovens regler om civile sager, herunder kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse. Byretten tiltrædes under hovedforhandlingen af et retsmedlem, der er sagkyndig i børnefor-sorg, og et retsmedlem, der er sagkyndig i børne- eller ungdomspsykiatri eller i psykologi. Som parter anses indehaveren af forældremyndigheden samt barnet, hvis barnet er fyldt 10 år. Ankestyrelsen, hvis afgørelse indbringes for retten, vil ligeledes være part i sagen, jf. retsplejelovens § 470, stk. 1.

2.12.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Aftalepartierne er enige om, at hvervet som mødeleder og juridisk garant i børne- og ungeudvalg bevares som en del af dommeres hovedbeskæftigelse, men at andre domstolsjurister ligeledes skal kunne varetage hvervet som led i deres ansættelse ved domstolene, og at det samme skal gælde pensionerede dommere og domstolsjurister, der tilkaldes ved en byret. Udvidelsen af personkredsen foreslås begrænset til erfarne domstolsjurister, der f.eks. også ville kunne behandle en sag ved byretten om prøvelse af Ankestyrelsens afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med de aftalte ændringer med hensyn til sammensætningen af børne- og ungeudvalg.

Der henvises til lovforslagets § 9 (lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 19, stk. 1 og 4, og § 20, stk. 2).

2.13. Landsretternes bitingsteder

2.13.1. *Gældende ret*

Hovedforhandlingen i nævningesager og domsmandssager i landsretten foregår ved det tingsted, som sagen geografisk hører til, og lægdommerne bor også i det pågældende område, jf. retsplejelovens § 8, stk. 1 og 2, § 79, stk. 1, og § 88, stk. 1, jf. § 79, stk. 1. Straffesager, hvori der ikke medvirker lægdommere, og civile sager hovedforhandles ved landsrettens hovedtingsted.

Formålet med ordningen er, at alvorligere straffesager (straffesager, hvor der medvirker lægdommere), når de ankes til landsretten, også i landsretten bliver hovedforhandlet i det område, hvor straffesagen blev behandlet i byretten, og hvor forbrydelsen blev begået. Før 2008 blev de alvorligste straffesager, nævningesagerne, behandlet i landsretten i 1. instans ved hoved- eller bitingstedet for det område, hvor forbrydelsen blev begået.

Ordningen begrænser samtidig rejsetid for tiltalte, vidner, anklagere, forsvarere, bistandsadvokater og lægdommere. Det er forskelligt fra sag til sag, hvor mange af de pågældende der konkret sparer rejsetid. Tiltalte bor ikke nødvendigvis i nærheden af gerningsstedet eller kan være flyttet. Vidner kan også bo eller arbejde andre steder, og anklageren og forsvareren og eventuelle bistandsadvokater kommer heller ikke nødvendigvis fra bitingstedets område.

Det er Domstolsstyrelsen, der ved bekendtgørelse fastsætter

landsretternes bitingsteder, og hvilke dele af landsretskredsen der skal henlægges til hvert tingsted, jf. retsplejelovens § 8, stk. 2. Vestre Landsret har hovedtingsted i Viborg og bitingsteder i Aalborg, Aarhus, Kolding, Sønderborg og Esbjerg. Østre Landsret har hovedtingsted i København og bitingsteder i Odense, Nykøbing Falster og Rønne.

Retten kan bestemme, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted, herunder undtagelsesvis også uden for landsretskredsen, når det findes hensigtsmæssigt af hensyn til sagens behandling inden for rimelig tid eller af andre særlige grunde, jf. retsplejelovens § 8, stk. 4. I straffesager kan retten i givet fald bestemme, at lægdommerne skal udtages fra det område, hvor sagen behandles, jf. retsplejelovens § 79, stk. 3, og § 88, stk. 1, jf. § 79, stk. 3.

Inden retten træffer afgørelse om, hvorvidt en sag skal behandles uden for landsretskredsen, eller hvorvidt lægdommerne skal udtages fra det område, hvor sagen behandles, skal parterne have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

Muligheden for at behandle en sag på et andet tingsted end det tingsted, hvor sagen geografisk hører til, anvendes sjældent.

2.13.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Rørdam-udvalget anbefaler at justere reglerne om, at landsretten kan sættes uden for det sædvanlige tingsted, med henblik på at give landsretterne en lidt større fleksibilitet end efter de gældende regler.

Rørdam-udvalget anfører, at der ved en justering af de gældende regler kan lægges op til at give retten et lidt friere skøn til at beslutte, om en sag af hensyn til hurtigere bearbejdelse skal behandles ved et bitingsted eller ved hovedtingstedet uanset sagens geografiske tilknytning. Det vil i så fald medvirke til hurtigere sagsbehandlingstid. Landsretternes udnyttelse af den samlede lokalekapacitet vil dermed blive mere fleksibel.

Der bør dog fortsat også lægges vægt på, om sagens parter, advokater, vidner m.fl. pålægges en uforholdsmæssigt belastende rejseaktivitet, ved at sagen behandles uden for det sædvanlige tingsted. Udvalget forudsætter således, at der stadig ved anvendelsen af ordningen vil skulle tages hensyn til, om der er mange lokale vidner, som vil få længere rejsetid, hvis sagen flyttes til et andet tingsted, og til sagens lokale forankring i bredere forstand og den deraf følgende betydning af, at sagen behandles med lægdommere fra det pågældende tingsteds område.

Der vil derfor samlet set kun være tale om en mindre justering.

I det omfang en sag behandles ved hovedtingstedet i stedet for et bitingsted, vil landsrettens personale spare rejsetid og rejseudgifter, mens det omvendte vil være tilfældet, hvis en sag behandles ved et bitingsted i stedet for ved hovedtingstedet.

Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 250-251.

Justitsministeriet finder, at det i overensstemmelse med Rørdam-udvalgets forslag og af de grunde, Rørdam-udvalget har anført, vil være hensigtsmæssigt at give landsretterne en lidt større fleksibilitet til at sætte retten på et andet tingsted end det sædvanlige tingsted.

Det foreslås på den baggrund at justere retsplejelovens regler herom som foreslået af Rørdam-udvalget.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3 og 4 (retsplejelovens § 8, stk. 4 og 5), og bemærkningerne hertil.

2.14. Affattelsen af domme

2.14.1. Gældende ret

Domme og kendelser skal ledsages af grunde, jf. retsplejelovens § 218, stk. 1, 1. pkt.

Domme skal indeholde parternes påstande og en fremstilling af sagen, herunder i fornødent omfang en gengivelse af de afgivne forklaringer, samt angive de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse, jf. retsplejelovens § 218 a, stk. 1. Domme i civile sager skal endvidere indeholde en gengivelse af parternes anbringender, og domme i straffesager skal endvidere indeholde en gengivelse af tiltalen.

Retsplejeloven fastlægger alene de grundlæggende rammer for affattelsen af domme, og der er stor mulighed for individuel variation mellem forskellige retter og forskellige dommere med hensyn til affattelsen af domme, jf. Folke-tingstidende 2003-04, tillæg A, side 646. Hertil kommer, at affattelsen af en dom i høj grad afhænger af omstændighederne i den konkrete sag.

Det afhænger af den konkrete sags omstændigheder, hvor omfattende fremstillingen af sagen bør være, og de afgivne forklaringer skal gengives, i det omfang det er nødvendigt, for at dommen kan "stå alene", dvs. kan forstås af personer, der ikke i øvrigt kender sagen, og som ikke har adgang til sagens dokumenter. Dommen bør derfor altid som minimum indeholde en helt kortfattet gengivelse af forklaringer, som har haft betydning for afgørelsen, enten i et selvstændigt

afsnit eller som en del af begrundelsen for resultatet, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 646.

I straffesager behøver forklaringer, som er lydoptaget, ikke at blive gengivet i retsbogen, jf. retsplejelovens § 712, stk. 2, og når forklaringen ikke er optaget i retsbogen, kan gengivelse af forklaringen i dommens fremstilling af sagen undlades, jf. retsplejelovens § 218 a, stk. 5. Ankes dommen, skal forklaringen gengives i retsbogen, og gengivelsen anses som et bilag til dommen, jf. retsplejelovens § 712, stk. 1, nr. 3, og stk. 2.

I byretsdomme i civile sager, som er afgjort med én juridisk dommer, kan sagsfremstillingen begrænses til en kort angivelse af parternes anbringender, hvis der samtidig gives en udførlig begrundelse for afgørelsen, jf. retsplejelovens § 218 a, stk. 2. Det skal i givet fald fremgå af dommen, at dommen ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling. Ankes en dom med en sådan kort sagsfremstilling, skal retten give en supplerende redegørelse for sagen, og redegørelsen anses som et bilag til dommen, jf. retsplejelovens § 218 a, stk. 4.

Muligheden for at begrænse sagsfremstillingen i byretsdomme i civile retssager blev indført i 1984. Det fremgår af forarbejderne, at baggrunden var, at dommene dengang efter den gennem flere år udviklede tradition som regel var meget fyldige og ud over begrundelsen for resultatet (domspræmisserne) indeholdt en fuldstændig fremstilling af sagens faktiske omstændigheder, herunder af bevisførelsen (partsforklaringer, vidneforklaringer, syns- og skønsforklaringer mv.). Arbejdet med udfærdigelse af domme i civile retssager var som følge heraf meget tidskrævende og udgjorde efterhånden med det stigende sagsantal en betydelig belastning af domstolene, jf. Folketingstidende 1983-84, tillæg A, spalte 1615.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at ordningen indebærer, at det normalt vil være tilstrækkeligt i dommen alene at medtage parternes påstande, en kort gengivelse af deres anbringender, domsbegrundelse og domskonklusion, og at det således ikke er nødvendigt at gengive bevisførelsen under sagen (parts- og vidneforklaringer, dokumenter mv.). Om dommen bør affattes i kort form eller på traditionel vis med en fuldstændig sagsfremstilling, skal ifølge forarbejderne afgøres af retten på grundlag af en vurdering af den enkelte sag, og retten skal ved afgørelsen heraf tage hensyn til tilkendegivelser fra parterne.

I praksis indeholder byretsdomme i almindelige civile sager som oftest en begrænset sagsfremstilling, som ikke gengiver de afgivne forklaringer og ikke eller kun i begrænset omfang gengiver sagens dokumenter. Hvis der er en forventning om, at dommen vil blive anket, gengiver dommen ofte de afgivne forklaringer, idet der i tilfælde af anke ellers

skal udarbejdes en supplerende redegørelse, som gengiver de afgivne forklaringer.

Den supplerende redegørelse, hvis dommen ankes, skulle ifølge forarbejderne navnlig indeholde en gengivelse af de under sagen afgivne parts- og vidneforklaringer, hvorimod det normalt ikke ville være nødvendigt at referere sagens dokumenter, jf. betænkning nr. 994/1983 side 148. Om parternes procedure, i det omfang den ikke er med i dommen, burde gengives i den supplerende redegørelse, måtte afhænge af sagens karakter.

I praksis indeholder en supplerende redegørelse efter retsplejelovens § 218 a, stk. 4, alene en gengivelse af de afgivne forklaringer.

Det forekommer, at domme, der indeholder en kort sagsfremstilling og de afgivne forklaringer, angiver at være affattet i medfør af reglen i retsplejelovens § 218 a, stk. 2. Dette angives også undertiden i domme med en kort sagsfremstilling i sager, hvor der ikke har været afgivet forklaringer, og hvor dommen derfor i sagens natur ikke gengiver nogen forklaringer. I begge tilfælde vil der i tilfælde af anke i praksis ikke blive udarbejdet nogen supplerende redegørelse, og henvisningen til retsplejelovens § 218 a, stk. 2, er i realiteten alene en oplysning til parterne og landsretten om, at dommen ikke indeholder en traditionel fuldstændig sagsfremstilling.

I 2014 blev der indført mulighed for, at byretsdomme i sager, som er afgjort med tre juridiske dommere, kan affattes med forkortet sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a, stk. 3. Det forudsættes i forarbejderne, at en forkortet sagsfremstilling er mere udførlig end blot en angivelse af parternes anbringender, og at retten i tilfælde af anke giver en supplerende redegørelse for sagen, jf. Folketingstidende 2013-14, A, L 178 som fremsat, side 117.

I praksis anvendes muligheden for at affatte domme, som er afgjort med tre juridiske dommere, med forkortet sagsfremstilling sjældent.

2.14.2. Justitsministeriets overvejelser

2.14.2.1. Rørdam-udvalget anbefaler, at den almindelige regel om affattelse af domme ændres, sådan at sagsfremstillingen i en byretsdom i en civil sag skal give en koncentreret beskrivelse af sagen og ikke gengive sagens skriftlige beviser. Udvalget bemærker, at det i forbindelse med en gennemførelse af forslaget kan overvejes, om et lignende tiltag vil være hensigtsmæssigt for landsretsdomme.

Udvalget anfører, at forslaget i vidt omfang indebærer en kodificering af den praksis for udformningen af domme,

som har udviklet sig i det store flertal af sager, der afgøres med én juridisk dommer.

Udvalget finder, at en sådan ændring ikke væsentligt vil forringe dommens brugsværdi for parterne eller for ankeinstansen, hvis dommen ankes. Civile retssager behandles digitalt på domstolens sagsportal, og parterne og ankeinstansen har digital adgang til alle sagens dokumenter, og en koncentreret beskrivende sagsfremstilling vil kunne være mindst lige så overskuelig som en længere sagsfremstilling med citater fra sagens dokumenter. Det er desuden forudsat, at dommens begrundelse er skrevet, så den kan forstås alene med reference til den koncentrerede beskrivelse af sagen i dommen.

For parterne og for ankeinstansen, hvis dommen ankes, er behovet for, hvad der skal fremgå af dommen, i realiteten ikke forskelligt afhængig af, om dommen afsiges med én eller tre juridiske dommere. Dommen skal under alle omstændigheder angive, hvilke faktiske omstændigheder retten har lagt til grund, og hvordan retten har anvendt retsreglerne, og dette vil i alle tilfælde fremgå af dommens begrundelse.

For offentligheden og retsvidenskaben vil det i nogle tilfælde være mere overskueligt med en koncentreret sagsfremstilling, men der kan også være tilfælde, hvor der vil være detaljer, som andre end parterne og en eventuel ankeinstans ikke vil få kendskab til. Der er imidlertid allerede hjemmel til i byretsdomme med én juridisk dommer at udelade sagsfremstillingen og i byretsdomme med tre juridiske dommere at forkorte sagsfremstillingen. Ændringen vil således understøtte udbredelsen og ensretningen af en i forvejen etableret praksis, der i vidt omfang følges ved byretterne i dag.

Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 200-202.

2.14.2.2. Justitsministeriet finder, at det i overensstemmelse med Rørdam-udvalgets forslag og af de grunde, Rørdam-udvalget har anført, vil være hensigtsmæssigt, at den almindelige regel om affattelse af domme ændres, sådan at sagsfremstillingen i en byretsdom i en civil sag skal give en koncentreret beskrivelse af sagen og ikke behøver at gengive sagens skriftlige beviser.

Justitsministeriet finder i tilknytning hertil, at det vil være hensigtsmæssigt at fastsætte en fælles regel om affattelsen af domme, som gælder generelt.

Det foreslås på den baggrund at ændre den gældende generelle regel om affattelsen af domme, sådan at kravet om, at dommen skal indeholde ”en fremstilling af sagen, herunder i fornødent omfang en gengivelse af de afgivne forklaringer,” ændres til, at dommen skal indeholde ”en kort fremstilling af sagen”.

Forslaget indebærer, at det fremover generelt vil være tilstrækkeligt, at dommen indeholder en kort fremstilling af sagen, og at det ikke vil være et krav, at dommen gengiver de afgivne forklaringer.

Domme vil ligesom i dag skulle give en fyldestgørende og forståelig begrundelse for dommens resultat, jf. kravet om at ”angive de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse”, der ikke foreslås ændret.

Det vil imidlertid fremover være op til retten i den enkelte sag, hvordan dommen affattes med henblik på at give en sådan fyldestgørende og forståelig begrundelse. Det vil herunder også være valgfrit for retten i den enkelte sag, f.eks. i en særskilt del af dommen at gengive bevisførelsen eller dele af den med henblik på at kunne henvise hertil i dommens præmisser, eller alternativt ikke at gengive bevisførelsen i en særskilt del af dommen og i stedet indflette så meget heraf i præmisserne, som det er nødvendigt for at give en fyldestgørende og forståelig begrundelse for resultatet, når bevisførelsen ikke er gengivet i en særskilt del af dommen.

Den beskrevne valgfrihed omfatter også mundtlige forklaringer under sagen, sådan at retten i den enkelte sag vil have valgfrihed mellem at gengive forklaringerne i dommen eller at skrive præmisserne, sådan at de dele af forklaringerne, som måtte være nødvendige for at give en fyldestgørende og forståelig begrundelse for resultatet, er indeholdt heri.

Ankes dommen, vil mundtlige forklaringer, som ikke allerede er gengivet i referatform i retsbogen eller dommen, ligesom i dag skulle gengives i referatform i retsbogen til brug for ankesagens behandling.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 23-25 og 68 (retsplejelovens §§ 218 a, 218 b og 714), og bemærkningerne hertil.

2.15. Landsrettens sammensætning

2.15.1. Gældende ret

I hovedforhandlingen af sager ved landsretterne deltager mindst tre juridiske dommere, jf. retsplejelovens § 7, stk. 1, 1. pkt., hvilket har været gældende siden retsplejelovens ikrafttræden i 1919. Der skal også deltage mindst tre juridiske dommere, når landsretten afgør en sag på grundlag af en skriftlig procedure, der træder i stedet for en mundtlig hovedforhandling, jf. retsplejelovens §§ 366, 387 og 930 a, og når landsretten afgør en kæresag i realiteten, jf. retsplejelovens §§ 398 og 972.

I nævningsager og domsmandssager deltager tre juridiske dommere, jf. retsplejelovens § 7, stk. 3. Rettens præsident

kan bestemme, at der skal deltage en eller flere suppleanter for dommerne, hvis hovedforhandlingen i en nævningesag eller domsmandssag antages at ville blive af længere varighed, jf. retsplejelovens § 7, stk. 4. Hvis en dommer får forfald, efter at hovedforhandlingen er begyndt, kan forhandlingen fortsætte, hvis højst én dommer mangler, jf. retsplejelovens § 214, stk. 5. Det betyder, at sagen i givet fald kan afgøres med to juridiske dommere.

Uden for hovedforhandlingen kan en enkelt dommer handle på rettens vegne, jf. retsplejelovens § 7, stk. 1, 2. pkt.

Det betyder, at én dommer kan træffe afgørelser under forberedelsen af en civil sag, herunder afsige udeblivelsesdom ved sagsøgtes udeblivelse i 1. instans, jf. Højesterets dom af 26. august 2003 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 side 2390. Én dommer kan derimod ikke afgøre en civil ankesag ved indstævntes udeblivelse, jf. Højesterets dom af 20. november 2001 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2002 side 360. Der er væsentlig forskel på de to situationer, da sagsøgtes udeblivelse i en civil sag i 1. instans betyder, at sagsøgers fremstilling af sagen som udgangspunkt lægges til grund uden bevis, jf. retsplejelovens § 352, stk. 1, og § 360, stk. 3, hvorimod indstævntes udeblivelse i en civil ankesag indebærer, at sagen skal afgøres ud fra de foreliggende beviser, jf. retsplejelovens § 386, stk. 2. Ifølge forarbejderne kan én dommer også afvise en civil sag under forberedelsen, jf. betænkning nr. 773/1976 side 54.

Det betyder endvidere, at én dommer kan træffe afgørelser under forberedelsen af hovedforhandlingen i en straffesag, herunder afvise sagen helt eller delvis, hvis der er grundlag for det, jf. retsplejelovens § 920 og betænkning nr. 773/1976 side 54. Én dommer kan endvidere træffe afgørelser under forberedelsen af et kæremål, jf. herved også retsplejelovens § 974. Forarbejderne ses ikke at omtale spørgsmålet om afvisning af kæremål under forberedelsen, men i praksis træffes afgørelser om afvisning af kæremål af tre dommere.

Der er i forarbejderne lagt op til, at afgørelse af et omtvistet og vanskeligt spørgsmål under alle omstændigheder bør træffes af tre dommere, jf. betænkning nr. 773/1976 side 54.

2.15.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.15.2.1. Rørdam-udvalget anbefaler, at adgangen for én landsdommer til at træffe afgørelse præciseres med det formål at udvide anvendelsen af denne mulighed i praksis.

Udvalget finder, at det er velbegrunderet, at processuelle afgørelser forud for hovedforhandlingen eller tilsvarende mundtlig behandling kan træffes af én landsdommer, og at dette også gælder en afgørelse om at afvise en sag af processu-

elle grunde forud for hovedforhandlingen eller tilsvarende mundtlig behandling.

Muligheden for, at én landsdommer kan træffe afgørelse, bør omfatte alle afgørelser, som ikke består i en endelig materiel afgørelse af sagen efter sædvanlig prøvelse.

Udvalget finder, at en sådan bred hjemmel til afgørelse ved én landsdommer vil give en hensigtsmæssig fleksibilitet. Det bør således være en mulighed, at afgørelsen træffes af én landsdommer, sådan at landsretten afhængig af spørgsmålets og sagens karakter kan vælge mellem, at afgørelsen træffes af én landsdommer eller af tre landsdommere. Hvis spørgsmålets karakter eller betydning tilsiger det, bør afgørelsen træffes af tre landsdommere.

Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 215-216.

2.15.2.2. Justitsministeriet finder, at det i overensstemmelse med Rørdam-udvalgets forslag og af de grunde, Rørdam-udvalget har anført, vil være hensigtsmæssigt at præcisere adgangen for én landsdommer til at træffe afgørelse med henblik på at udvide anvendelsen af denne mulighed i praksis.

Det foreslås på den baggrund at justere retsplejelovens ordlyd med henblik på at præcisere, at en landsdommer kan træffe afgørelse om processuelle spørgsmål under forberedelsen af en civil retssag i 1. instans, en ankesag eller en kæresag.

Én landsdommer vil herunder kunne afvise en anke eller kære f.eks. på grund af fristoverskridelse, manglende tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, manglende retsafgift eller processuelle mangler (eksempelvis mangelfuld ankestævning, udeblivelse fra retsmøde under forberedelsen eller udeblivelse med ekstrakt).

Én landsdommer vil også kunne afvise en civil retssag i 1. instans på grund af eksempelvis mangelfuld stævning, manglende retsafgift eller udeblivelse under forberedelsen. Én landsdommer vil også kunne afsige udeblivelsesdom i en civil retssag i 1. instans med summarisk prøvelse. Én landsdommer vil også kunne træffe afgørelse om opsættende virkning eller andre midlertidige afgørelser under forberedelsen.

Der vil derimod fortsat skulle medvirke tre landsdommere i den endelige materielle afgørelse af en civil retssag i 1. instans eller en anke- eller kæresag. Dette gælder også, når sagen afgøres uden mundtlig forhandling, hvilket er udgangspunktet i kæresager og også kan forekomme i ankesager.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 (retsplejelovens § 7, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.16. Forberedelsen af civile retssager

2.16.1. Gældende ret

En civil retssag anlægges ved at indlevere en stævning til retten, jf. retsplejelovens § 348. Medmindre sagsøgeren undtagelsesvis er fritaget herfor, skal dette ske ved at oprette en sag på den digitale sagsportal, som domstolene stiller til rådighed på adressen minretssag.dk, jf. retsplejelovens § 148 a.

Efter kvalitetskontrol af sagen orienterer retten sagsøgte om sagen og anmoder sagsøgte om at kvittere for sagen på sagsportalen. Når sagsøgte har kvitteret for sagen – eller i mangel heraf når stævningen er blevet forkyndt for sagsøgte – pålægger retten sagsøgte at indlevere et svarskrift inden en frist, der i almindelighed skal være på mindst 2 uger, jf. retsplejelovens § 351. Medmindre sagsøgte undtagelsesvis er fritaget herfor, skal svarskriftet oprettes på den digitale sagsportal.

Indleveres der ikke svarskrift, genererer det digitale system automatisk et udkast til udeblivelsesdom, som forelægges en dommer. Disse sager slutes herefter som altovervejende hovedregel med en udeblivelsesdom, jf. retsplejelovens § 352.

Indleveres der svarskrift, indkalder retten, når sagen behandles efter de almindelige procesregler, parterne til et forberedende møde, medmindre retten finder det overflødigt, jf. retsplejelovens § 353, stk. 1, 1. pkt. Det fremgår af forarbejderne til denne regel, at mødet som udgangspunkt skal afholdes senest ca. 3 uger efter indleveringen af svarskriftet, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5377. I praksis indkalder nogle retter til møde samtidig med, at der meddeles frist til svarskrift, mens andre retter indkalder, når svarskrift er modtaget, og endnu andre retter først indkalder efter modtagelse af et senere processkrift. Mødet afholdes typisk 1-4 uger efter indleveringen af svarskriftet, men hvis det bliver nødvendigt at ændre det første mødetidspunkt, vil mødet undertiden først kunne afholdes 6-8 uger eller mere efter modtagelsen af svarskriftet. Mødet gennemføres normalt som et telefonmøde.

Det forberedende møde skal bl.a. bruges til at afklare parternes stilling til sagens faktiske og retlige omstændigheder og spørgsmål, herunder hvilke faktiske omstændigheder der skal være genstand for bevisførelse, jf. retsplejelovens § 353, stk. 5. I det forberedende møde skal retten efter drøftelse med parterne så vidt muligt fastlægge sagens videre forløb, herunder tidsrammerne for en eventuel yderligere

forberedelse. Retten skal også så vidt muligt fastsætte tidspunktet for hovedforhandlingen.

Er tidsrammerne for en yderligere forberedelse eller tidspunktet for hovedforhandlingen ikke blevet fastsat på det forberedende møde, skal retten snarest muligt træffe bestemmelse herom, jf. retsplejelovens § 354, stk. 1.

Retten kan ændre tidsrammerne for en yderligere forberedelse eller tidspunktet for hovedforhandlingen, hvis det er påkrævet for at sikre en forsvarlig behandling af sagen, jf. retsplejelovens § 354, stk. 2.

Retten kan indkalde parterne til yderligere forberedende møder, hvis der er særlig anledning til det, og retten kan når som helst under forberedelsen bestemme, at en part skal indlevere et processkrift om et bestemt spørgsmål, jf. retsplejelovens § 355.

Retten kan bestemme, at parterne skal indlevere et endeligt påstandsdokument før hovedforhandlingen, og retten kan opfordre parterne til at indlevere et sammenfattende processkrift, jf. retsplejelovens § 357, stk. 1 og 2. Det fremgår af forarbejderne, at endelige påstandsdokumenter og sammenfattende processkrifter i givet fald som udgangspunkt bør indleveres af begge parter samtidig og senest 14 dage før hovedforhandlingen, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5382. I praksis pålægger retten næsten altid parterne i almindelige civile retssager at indlevere endelige påstandsdokumenter 14 dage før hovedforhandlingen, hvorimod retten sjældent opfordrer parterne til at indlevere sammenfattende processkrifter.

De beskrevne regler om den videre forberedelse efter indleveringen af svarskrift gælder ikke i småsagsprocessen, jf. retsplejelovens § 406. I småsagsprocessen forbereder retten sagen. Under forberedelsen bringes parternes stilling til sagens faktiske og retlige omstændigheder på det rene, og det søges derunder klargjort, hvilke omstændigheder der ikke bestrides, og hvilke der skal være genstand for bevisførelse. Det søges endvidere klargjort, hvilken bevisførelse der skal finde sted. Retten kan indkalde parterne til et retsmøde under forberedelsen, hvilket normalt sker. Mødet afholdes normalt som telefonmøde. Retten udarbejder en fortegnelse over parternes påstande, anbringender og beviser, medmindre retten finder det forsvarligt at afholde hovedforhandling på det foreliggende grundlag. Det fremgår af forarbejderne, at retten kan undlade at udarbejde en fortegnelse f.eks. i sager, hvor parterne har valgt selv at udarbejde processkrifter, og disse må anses for at være fyldestgørende, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 178 som fremsat, side 124.

Samlet set er indholdet af forberedelsen i almindelige civile sager og i småsagsprocessen nogenlunde det samme, men i småsagsprocessen har retten et større ansvar for sagens

forberedelse, herunder for at udarbejde en fortegnelse over parternes påstande, anbringender og beviser.

Fælles for den almindelige proces og småsagsprocessen er, at hvis retten ikke har bestemt andet, anses sagsforberedelsen for sluttet 4 uger før det tidspunkt, hvor hovedforhandlingen er bestemt til at begynde, jf. retsplejelovens § 356. Retsvirkningen heraf er, at adgangen til at fremsætte nye påstande, anbringender og beviser begrænses, jf. retsplejelovens § 358.

Retsplejelovens kapitel 33 og § 406 om sagens forberedelse er rammebestemmelser, der angiver, hvad henholdsvis retten eller parterne enten skal eller kan gøre. Parterne i en civil sag har herudover en generel pligt til at fremme sagen med fornøden hurtighed, jf. retsplejelovens § 336 a. Parter kan pålægges at bære omkostninger, som de har forårsaget ved ikke at opfylde denne pligt, jf. retsplejeloven § 318, stk. 2.

Retsplejeloven indeholder ikke en lovregel, der fastslår rettens ansvar for at fremme en civil sag med fornøden hurtighed, men det er lagt til grund i forarbejderne, at retten har en almindelig pligt til at sørge for, at sagsbehandlingstiden i civile sager ikke bliver for langvarig, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3752 og 3758. En udtrykkelig regel om, at retten skal fremme enhver straffesag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader, fremgår derimod af retsplejelovens § 843 a.

Der gælder desuden en regel for både civile sager og straffesager, hvorefter retsformanden skal drage omsorg for så vidt muligt at fjerne alt, hvad der til unytte trækker forhandlingen i langdrag, jf. retsplejelovens § 150, 4. pkt.

2.16.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.16.2.1. Retsplejerådet anbefaler, at fristen for indlevering af svarskrift i almindelige civile sager forlænges fra normalt mindst 2 uger til normalt mindst 4 uger, og at forberedelsen i tilfælde, hvor retten ikke har truffet anden bestemmelse, slutter 8 uger i stedet for 4 uger før hovedforhandlingen.

Retsplejerådet anfører, at den normale frist på 2 uger for indlevering af svarskrift i større eller mere komplekse sager ofte er for kort til, at sagsøgte kan nå på en fyldestgørende måde at forklare de faktiske og retlige omstændigheder, som sagsøgtes påstand støttes på. Sagsøgte kan også være uvidende om sagen og skal derfor have tid til at inddrage en advokat.

I praksis fører det til, at sagsøgte enten anmoder om udsættelse af fristen, hvilket rutinemæssigt imødekommes, eller at sagsøgte indleverer et foreløbigt svarskrift og samtidig

anmoder om frist til at indlevere et mere fyldestgørende svarskrift, hvilket i realiteten kommer ud på ét.

For at undgå unødvendigt arbejde, der blot ender i fristudsættelse, bør fristen for svarskrift fremover som udgangspunkt fastsættes til 4 uger i almindelige civile sager. Til gengæld bør retten fremover ikke standardmæssigt efter anmodning udsætte fristen, men kritisk vurdere, om sagsøgte har en acceptabel grund til ikke at kunne nå at indlevere et svarskrift inden for fristen. Dette vil efter rådets opfattelse alt i alt fremme en hurtigere behandling af sagerne.

Retsplejerådet anfører endvidere, at det forekommer, at en part kort før forberedelsens slutning ændrer sine påstande, anbringender eller beviser i en sådan grad, at hensynet til modparten nødvendiggør, at modparten får tilladelse til at ændre *sine* påstande, anbringender eller beviser efter forberedelsens slutning. Når forberedelsen som det normale slutter 4 uger før hovedforhandlingen, er der ikke altid tid nok til, at sagen herefter kan blive færdigforberedt, og hovedforhandlingen vil derfor i nogle tilfælde blive aflyst og udskudt til et senere tidspunkt.

For at undgå udsættelser af hovedforhandlingen, som kunne og burde være undgået, med den deraf følgende længere sagsbehandlingstid, anbefaler Retsplejerådet, at forberedelsen fremover skal slutte 8 uger før hovedforhandlingen, hvis retten ikke har bestemt andet. Retten vil fortsat i konkrete tilfælde afhængig af sagens karakter og sagsforberedelsens omfang kunne slutte forberedelsen tidligere eller senere end 8 uger før hovedforhandlingen.

En sådan ændring kan umiddelbart synes at trække i den forkerte retning, men vil efter Retsplejerådets opfattelse i højere grad ramme det realistiske i forhold til forberedelsens slutning og dermed medvirke til at sikre, at flere hovedforhandlinger bliver gennemført på det berammede tidspunkt.

Der henvises til Retsplejerådets katalog med anbefalinger til nedbringelse af sagsbehandlingstiden i civile sager ved domstolene side 31-54.

2.16.2.2. Justitsministeriet finder, at det i overensstemmelse med Retsplejerådets anbefaling og af de grunde, Retsplejerådet har anført, vil være hensigtsmæssigt at forlænge fristen for indlevering af svarskrift i almindelige civile sager til normalt mindst 4 uger og at slutte forberedelsen 8 uger før hovedforhandlingen, medmindre retten bestemmer andet.

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens regler om indlevering af svarskrift, sådan at svarskrift fremover som udgangspunkt skal indleveres inden en af retten fastsat frist på i almindelighed mindst 4 uger. I familieretlige sager og i småsagsprocessen – fremover den forenkede proces, jf.

pkt. 2.5 ovenfor og lovforslagets § 1, nr. 44 – skal svarskrift dog uændret indleveres inden en af retten fastsat frist på i almindelighed mindst 2 uger.

Det foreslås endvidere at ændre retsplejelovens regler om forberedelsens slutning, sådan at forberedelsen fremover anses for sluttet 8 uger før det af retten fastsatte tidspunkt for hovedforhandlingen, hvis retten ikke har truffet anden bestemmelse.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 35, 36 og 40 (retsplejelovens § 351, stk. 1, og § 356, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.17. Parts- og vidneforklaringer via video- og telefonforbindelse

2.17.1. Gældende ret

Vidneforklaring afgives som udgangspunkt for den ret, ved hvilken sagen behandles, jf. retsplejelovens § 174, stk. 1, 1. pkt. Dette er i overensstemmelse med princippet om bevisumiddelbarhed, hvorefter beviser føres umiddelbart for den dømmende ret.

Retten kan bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt, herunder hvis særlige hensyn til vidnet taler derfor, jf. retsplejelovens § 174, stk. 2.

Retten kan endvidere bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved anvendelse af telekommunikation uden billede, hvis det vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, at forklaringen afgives i retten eller ved anvendelse af telekommunikation med billede, og afgivelse af forklaring ved anvendelse af telekommunikation uden billede findes forsvarlig, jf. retsplejelovens § 174, stk. 3.

Ved afgørelsen af, om en vidneforklaring kan afgives ved anvendelse af telekommunikation, og om det i givet fald skal ske med eller uden billede, bør retten ifølge forarbejderne for det første lægge afgørende vægt på parternes og vidnets stilling til spørgsmålet, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5359-5360.

Ved afgørelsen af, om afgivelse af forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede er *hensigtsmæssig*, må der dernæst foretages en konkret afvejning mellem fordelene herved over for ulempen ved, at vidnet ikke møder umiddelbart for den dømmende ret. Har vidnet langt til den dømmende ret, taler det for, at telekommunikation er hensigts-

mæssig. Er der tale om et hovedvidne, taler det væsentligt imod, at telekommunikation er hensigtsmæssig.

Ved afgørelsen af, om afgivelse af forklaring ved anvendelse af telekommunikation uden billede (telefon) kan tillades, fordi fremmøde i retten eller anvendelse af telekommunikation med billede vil være forbundet med *uforholdsmæssige vanskeligheder*, må der tilsvarende ske en afvejning mellem disse vanskeligheder og vidnets betydning for sagen. Der skal væsentligt mere til, før telekommunikation uden billede kan tillades. Afgivelse af forklaring ved anvendelse af telekommunikation uden billede bør i det hele taget have undtagelsens karakter, og hvis en protest mod en sådan afhøring er rimeligt begrundet, bør retten ikke give tilladelse. Blandt rimelige begrundelser kan nævnes, at modparten selv er skyld i, at vidnet ikke er blevet indkaldt til at afgive forklaring enten ved fremmøde i retten eller ved anvendelse af en videoforbindelse. Som eksempel på, hvornår en afhøring ved anvendelse af telekommunikation uden billede omvendt kan være velbegrundet, kan nævnes supplerende spørgsmål til et vidne eller en syns- og skønsmand, som allerede har afgivet forklaring, men hvor der uforudset opstår behov for en afklaring af enkelte yderligere spørgsmål.

Også ved afgørelsen af, om afgivelse af forklaring ved anvendelse af telekommunikation er *forsvarlig*, vil vidnets betydning for sagen indgå som et væsentligt moment. Endvidere vil der også på dette punkt være væsentlig forskel på telekommunikation med og uden billede. I en straffesag vil det formentlig aldrig være forsvarligt, at en vidneforklaring af afgørende betydning for sagen afgives ved anvendelse af telekommunikation uden billede. Tilsvarende gælder, at i civile sager bør det kun med begge parter samtykke komme på tale, at en vidneforklaring af afgørende betydning for sagen afgives ved anvendelse af telekommunikation uden billede.

Det fremgår supplerende af forarbejderne til en lovændring i 2018, der indsatte ordene ”herunder hvis særlige hensyn til vidnet taler herfor” i § 174, stk. 2, at princippet om bevisumiddelbarhed tilsagde, at det fortsat bør være udgangspunktet, at vidner møder i retten og afgiver forklaring umiddelbart for den dømmende ret under hovedforhandlingen, jf. Folketingstidende 2017-18, L 158 som fremsat, side 10 og 13. Det gjaldt særligt, hvis der er tale om centrale vidner, hvis tilstedeværelse i retten kan være afgørende for rettens muligheder for at bedømme sagen og nå frem til den materielle rigtige afgørelse.

Det forudsattes i forlængelse heraf, at retten ved afgørelsen af, om vidneforklaring kan afgives ved anvendelse af telekommunikation med billede, fortsat foretager en konkret afvejning mellem fordelene ved denne afhøringsform over for ulempen ved, at vidnet ikke møder umiddelbart for den dømmende ret.

I den forbindelse skulle der bl.a. lægges vægt på hensynet til vidnets tryghed, og det skulle indgå i vurderingen, om anvendelse af telekommunikation med billede kan begrænse risikoen for, at vidnet vil afholde sig fra at afgive en sandfærdig forklaring af frygt for repressalier.

Herudover ville det som hidtil tale for, at telekommunikation er hensigtsmæssig, hvis vidnet har langt til den dømmende ret, mens det vil tale væsentligt imod anvendelse af telekommunikation, hvis der er tale om et centralt vidne.

Retsplejelovens § 174 finder tilsvarende anvendelse på forklaringer, der afgives af syns- og skøns mænd eller parter i civile retssager, jf. retsplejelovens §§ 207 og 305.

Retten kan tillade, at en part i en fogsags sag deltager ved anvendelse af telekommunikation i et retsmøde, hvor der ikke skal være mundtlig forhandling om et omtvistet spørgsmål, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig, jf. retsplejelovens § 506. Retten kan tillade, at en part deltager ved anvendelse af telekommunikation i et retsmøde, hvor der skal være mundtlig forhandling om et omtvistet spørgsmål, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig. Retten kan tillade, at en part, der ikke er repræsenteret i retten, deltager ved anvendelse af telekommunikation i et retsmøde, hvor der skal være mundtlig forhandling om et omtvistet spørgsmål, hvis sådan deltagelse af særlige grunde er hensigtsmæssig. Når fogedretten i medfør af retsplejelovens § 497 afkræver skyldneren de oplysninger, som fogedretten finder nødvendige til gennemførelse af tvangsfuldbyrdelsen, skal skyldneren i givet fald deltage ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Retten kan tillade, at sigtede deltager i et retsmøde med henblik på afgørelse som tilståelsessag, eller at tiltalte deltager i hovedforhandlingen, ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis tiltaltes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig og der alene bliver spørgsmål om bøde eller fængsel indtil 1 år, konfiskation, rettighedsfrakendelse, tvangsbøder eller erstatning, jf. retsplejelovens § 831, stk. 8, og § 854, stk. 1. Dette gælder dog ikke i nævningesager, jf. retsplejelovens § 890, stk. 2.

Retsplejelovens § 192 fastsætter regler om gennemførelse af forklaringer for retten ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Bestemmelsen gælder direkte for vidneforklaringer, men finder tilsvarende anvendelse på forklaringer afgivet af parter, herunder sigtede/tiltalte i en straffesag, og syns- og skøns mænd, jf. retsplejelovens § 207, § 210, stk. 2, jf. § 207, § 305, § 748 a, stk. 1, § 748 b, stk. 1, § 831, stk. 8, og § 854, stk. 3. Bestemmelsen gælder endvidere, når fogedretten i medfør af retsplejelovens § 497 afkræver skyldneren de oplysninger, som fogedretten finder nødvendige til gennem-

førelse af tvangsfuldbyrdelsen, jf. retsplejelovens § 506, stk. 4.

Det følger af retsplejelovens § 192, stk. 2-5, at den, der skal afgive forklaring, skal indkaldes til at møde for 1) en ret, 2) en offentlig myndighed, som Domstolsstyrelsen har bemyndiget til at stille kommunikationsmidler til rådighed for telekommunikation med billede i retssager, eller 3) en fysisk eller juridisk person, som Domstolsstyrelsen har autoriseret til at stille kommunikationsmidler til rådighed for telekommunikation med billede i retssager.

Det følger af retsplejelovens § 192, stk. 6, at retten kan tillade, at et vidne, der befinder sig i udlandet, afgiver forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis forklaringen skønnes at kunne afgives under lige så betryggende former som en forklaring, der som anført afgives for en ret, en bemyndiget myndighed eller en autoriseret person.

2.17.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.17.2.1. Retsplejerådet anbefaler, at retten – hvis parterne er enige, og retten finder det forsvarligt – skal kunne tillade, at en part eller et vidne afgiver forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede fra et andet sted end en ret, en bemyndiget offentlig myndighed eller hos en autoriseret person.

Retsplejerådet anfører, at en part eller et vidne, som reglerne er i dag, ikke kan afgive forklaring via videoforbindelse fra et andet sted end de foreskrevne, herunder eksempelvis fra sit hjem. Det vil efter rådets opfattelse være forsvarligt at gøre reglerne mere fleksible på dette punkt, hvilket også vil kunne indebære et vist beskedent værn mod, at retsmøder må udsættes og omberammes.

Der henvises til Retsplejerådets katalog med anbefalinger til nedbringelse af sagsbehandlingstiden i civile sager ved domstolene side 73-77.

2.17.2.2. Justitsministeriet finder, at det i overensstemmelse med Retsplejerådets anbefaling og af de grunde, Retsplejerådet har anført, vil være hensigtsmæssigt at give retten mulighed for, når parterne er enige om det, at tillade, at en part eller et vidne i en civil sag afgiver forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede uden at møde for en ret eller et andet godkendt sted.

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens regler om parts- og vidneforklaringer ved anvendelse af telekommunikation med billede som anbefalet af Retsplejerådet.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 21 (retsplejelovens § 192, stk. 7), og bemærkningerne hertil.

2.18. Henvisning til en anden byret af hensyn til sagsbehandlingstiden

2.18.1. Gældende ret

Retssager behandles generelt ved byretten i den retskreds, som parterne eller sagen stedligt er knyttet til. Civile sager anlægges som udgangspunkt ved sagsøgtets hjemting, men sagsøger har i nogle tilfælde mulighed for at vælge et andet værneting, eksempelvis det sted, hvor en retskrænkelser foregår, eller hvor en kontrakt skal opfyldes, jf. retsplejelovens §§ 235, 242 og 243. Straffesager indbringes som udgangspunkt for retten på gerningsstedet, jf. retsplejelovens § 696.

Hvis det samlede sagsantal og sagsbehandlingstiden ved en byret taler for det, kan byretten efter aftale med retspræsidenten i en tilstødende retskreds henvise en civil retssag til afgørelse i den tilstødende retskreds, hvis en afgørelse ved denne ret kan forventes væsentlig hurtigere, jf. retsplejelovens § 245 a.

Henvisningsmuligheden har til formål at give fleksibilitet ved byretterne i perioder med spidsbelastning, jf. Folketingstidende 2013-14, A, L 178 som fremsat, side 16. Det er forudsat, at en civil sag skal kunne henvises, hvor en ret har meget lange sagsbehandlingstider, og hvor parterne derfor vil få deres sag behandlet væsentlig hurtigere, ved at sagen flyttes til en anden ret med en kortere berammelsestid, jf. Folketingstidende 2013-14, A, L 178 som fremsat, side 117. Af hensyn til sagstilrettelæggelsen ved den modtagende ret skal der træffes aftale med retspræsidenten ved den modtagende ret om henvisning enten i form af en generel aftale om henvisning af civile sager eller en aftale om henvisning af en konkret civil sag.

Når byrettens forhold tilsiger det, kan landsrettens præsident beslutte, at en straffesag skal behandles ved en anden byret i landsretskredsen, jf. retsplejelovens § 702, stk. 2. Den ret, hvortil sagen påtænkes overført, skal have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet. En beslutning om at overføre sagen kan kæres til Højesteret af tiltalte og anklagemyndigheden.

Muligheden for at flytte en straffesag til en anden byret, hvis der er behov for det for at opnå en hurtigere sagsbehandling, har til formål at give en fleksibel udnyttelse af domstolens ressourcer, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, side 1770. Det er forudsat, at en straffesag skal kunne henvises, når væsentlige hensyn til hurtig behandling af de sager, som verserer ved retten, taler for det. I denne forbindelse bør der også lægges vægt på hensynet til behandlingen af civile

sager. Hvis et ressourcemæssigt problem opstår på grund af én eller flere særligt store sager ved en byret, skal landsretspræsidenten vurdere, om det bør være disse sager eller nogle mindre sager, der verserer ved den pågældende byret, som bør overflyttes til en anden byret.

2.18.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.18.2.1. Rørdam-udvalget peger på, at der kan indføres en regel om henvisning af en civil sag til en anden byret efter anmodning fra en part med henblik på at opnå en hurtigere afgørelse i den konkrete sag.

Udvalget finder, at en sådan regel vil være hensigtsmæssig i tilfælde, hvor en part har et stærkt behov for en hurtig afgørelse af tvisten, mens den anden part uden rimelig grund afviser at indgå en værnetingsaftale om at flytte tvisten til en anden retskreds for at opnå en væsentlig hurtigere afgørelse.

Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 229-230.

Rørdam-udvalget anbefaler, at der indføres regler om tiltaltes og anklagemyndighedens adgang til at anmode om henvisning af en straffesag til en anden byret af hensyn til sagsbehandlingstiden og om, at henvisning kan ske uden at involvere landsretspræsidenten, hvis de involverede byretter er enige om, at sagen kan henvises.

Udvalget finder, at det vil give en hensigtsmæssig fleksibilitet og kan medvirke til at begrænse midlertidige forskelle i sagsbehandlingstider på tværs af retskredse.

Udvalget anfører, at det vil tydeliggøre, at parterne kan tage initiativ til at få en straffesag flyttet fra en byret til en anden af hensyn til sagsbehandlingstiden, og dermed øge anvendelsen i praksis af adgangen hertil.

Udvalget forudsætter, at der stadig ved anvendelsen af ordningen vil kunne tages hensyn til, om der er mange lokale vidner, som vil få længere rejsetid, hvis sagen flyttes til en anden retskreds, og til sagens lokale forankring i bredere forstand og den deraf følgende betydning af, at sagen behandles med lægdommere fra den pågældende retskreds.

Udvalget forudsætter endvidere, at en flytning af en straffesag mod tiltaltes vilje ikke sker, hvis flytningen vil have væsentlige negative virkninger for tiltaltes forsvar. Udvalget finder imidlertid, at en flytning ikke bør kræve tiltaltes samtykke, bl.a. fordi det forekommer, at tiltalte ikke ønsker en hurtig afgørelse af sagen.

Der henvises til Rørdam-udvalgets rapport side 230-232.

2.18.2.2. Justitsministeriet finder, at det i overensstemmelse med Rørdam-udvalgets forslag og af de grunde, Rørdam-udvalget har anført, vil være hensigtsmæssigt at indføre en regel om henvisning af en civil sag til en anden byret efter anmodning fra en part med henblik på at opnå en hurtigere afgørelse og at justere den gældende regel om henvisning af en straffesag til en anden byret.

Det foreslås på den baggrund at indføre en regel om henvisning af en civil sag til en anden byret efter anmodning fra en part med henblik på at opnå en hurtigere afgørelse af sagen.

Det foreslås endvidere at justere den gældende regel om henvisning af en straffesag til en anden byret af hensyn til sagsbehandlingstiden, så det lovfæstes, at henvisning kan ske efter anmodning fra tiltalte eller anklagemyndigheden, og sådan at henvisning kan ske uden at involvere landsretspræsidenten, hvis de involverede byretter er enige om, at sagen kan henvises.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 28 og 67 (retsplejelovens § 245 b og § 702, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

2.19. Andre forenklinger

2.19.1. Gældende ret

2.19.1.1. Retsplejelovens § 60, stk. 5, indeholder en obligatorisk inhabilitetsregel for dommere. Det fremgår af bestemmelsen, at ingen må deltage som dommer under hovedforhandlingen i en straffesag, såfremt den pågældende vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om at undtage materiale fra forsvarerens og sigtedes adgang til aktindsigt i medfør af § 729 c eller har truffet anden afgørelse, hvor der har været fremlagt oplysninger, der efter § 729 c er undtaget fra forsvarerens og sigtedes adgang til aktindsigt.

Retsplejelovens § 729 c giver mulighed for, at retten efter anmodning fra politiet kan bestemme, at de almindelige regler om forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt fraviges, hvis det er påkrævet af hensyn til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring, tredjemands liv eller helbred, efterforskning af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, eller beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder.

Baggrunden for den obligatoriske inhabilitetsregel i retsplejelovens § 60, stk. 5, er, at den dommer, der har truffet afgørelse om, hvorvidt der kan undtages materiale fra forsvarerens adgang til aktindsigt, ikke bør deltage som dommer

under hovedforhandlingen i den senere straffesag, da dommeren på baggrund af sit forudgående kendskab til sagen vil være i besiddelse af oplysninger, som forsvareren ikke kender. Det samme gør sig gældende, hvis dommeren har truffet afgørelse om eksempelvis foretagelse af et indgreb i meddelelseshemmeligheden, og der i forbindelse hermed har været fremlagt oplysninger, der efter § 729 c er undtaget fra forsvarerens adgang til aktindsigt. Der henvises til Folketingsstidende 2002-03, tillæg A, side 6731.

2.19.1.2. Det fremgår af retsplejelovens § 148 a, stk. 1, at civile retssager, sager om forbud eller påbud og sager om optagelse af bevis skal anlægges og behandles ved anvendelse af en digital sagsportal, som domstolene stiller til rådighed. Enhver skriftlig meddelelse om sagen skal ske på domstolens sagsportal, jf. dog stk. 3-7 og 12.

Det fremgår af retsplejelovens § 148 a, stk. 4, at retten kan beslutte at undtage en bruger fra at anvende domstolens sagsportal, hvis der foreligger særlige forhold, som gør, at vedkommende må forventes ikke at kunne anvende sagsportalen. Retten beslutter samtidig, hvordan en sag skal anlægges og behandles, eller hvordan meddelelser eller dokumenter skal gives.

Det fremgår af retsplejelovens § 148 a, stk. 8, at rettens beslutninger efter stk. 4, 1. pkt., ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse kan indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller er af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at beslutningen i medfør af stk. 4, 1. pkt., er truffet.

Det fremgår af retsplejelovens § 148 a, stk. 9, at beslutninger efter stk. 4, 2. pkt., ikke kan indbringes for højere ret.

2.19.1.3. Efter retsplejelovens § 333, stk. 1, antager justitsministeren for hver ret et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i retsplejeloven.

Efter retsplejelovens § 733, stk. 1, 1. pkt., antager justitsministeren efter overenskomst et passende antal af de til møde for vedkommende domstol berettigede advokater eller, om fornødent, andre dertil egnede personer, til at beskikkes som offentlige forsvarere.

I praksis antager justitsministeren ved hver byret et antal advokater, der påtager sig både at kunne beskikkes som advokat i fri proces-sager og i andre tilfælde, jf. § 333, og at kunne beskikkes som offentlig forsvarer, jf. § 733. De

antagne advokater betegnes traditionelt beneficerede advokater. De beneficerede advokater antages såvel ved en byret som ved den pågældende landsret for så vidt angår sager, der er henvist fra eller appelleret fra den pågældende byret. Der henvises til cirkulæreskrivelse nr. 9418 af 30. juni 2020 om antagelse af beneficerede advokater ved byretterne og landsretterne.

Der tilkommer en beskikket advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. retsplejelovens § 334, stk. 2, og der tilkommer en offentlig forsvarer vederlag af statskassen, herunder godtgørelse for rejseudgifter, som forsvareren med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. retsplejelovens § 741, stk. 1. Der tilkommer dog ikke en advokat eller en offentlig forsvarer, der er antaget ved en byret, godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen, jf. retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt., og § 741, stk. 1, 2. pkt.

Det betyder, at en beneficeret advokat, der beskikkes i en byretssag, ikke modtager særskilt betaling for rejsetid og rejseudgifter, når advokaten som led i hvervet møder inden for den pågældende byretskreds. Den tid og de udgifter, advokaten faktisk anvender på transport inden for den pågældende byretskreds, må således anses som generalomkostninger for advokaten, som advokaten må søge dækket gennem sin samlede indtjening, herunder sin indtjening fra vederlæggelsen for konkrete hverv som beneficeret advokat. Møder advokaten som led i hvervet uden for byretskredsen, har advokaten derimod krav på en særskilt godtgørelse for rejseudgifter, og advokaten tillægges i givet fald også et salær for rejsetiden.

Den anførte begrænsning gælder ikke, når en sag er henvist til eller appelleret til landsretten. En beneficeret advokat kan i landsretssager også få dækket rejseudgifter og rejsetid ved møde inden for den byretskreds, hvor den pågældende er antaget. Det betyder i praksis, at en beneficeret advokat f.eks. kan få dækket rejseudgifter og rejsetid mellem sit kontor i én by i retskredsen og landsrettens tingsted i en anden by i retskredsen, hvor den pågældende byret også har tingsted, selv om advokaten ikke ville kunne få dækket rejseudgifter og rejsetid til en tilsvarende rejse under sagens behandling i byretten.

2.19.1.4. Den Særlige Klageret behandler og påkender bl.a. begæringer om genoptagelse af en straffesag og klager over utilbørlig eller usømmeligt forhold fra en dommers side, jf. retsplejelovens § 1 a, stk. 1, nr. 1 og 5, § 49 og kapitel 86.

Det fremgår af retsplejelovens § 49, stk. 1, at enhver, der anser sig krænket ved utilbørligt eller usømmeligt forhold fra en dommers side under udøvelsen af dennes embedsvirksomhed, kan indgive klage herover til Den Særlige Klage-

ret. Klagen skal indgives inden 4 uger efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen. Klageretten kan se bort fra en overskridelse af klagefristen, når særlige forhold taler herfor.

Afvises klagen ikke straks, anmoder Den Særlige Klageret vedkommende dommer om en erklæring om det påklagede forhold, jf. retsplejelovens § 49, stk. 3.

Herefter har parterne lejlighed til skriftligt at fremkomme med de bemærkninger, som det oplyste giver anledning til, jf. retsplejelovens § 49, stk. 4.

Findes klagen ubegrundet, træffer klageretten afgørelser herom, jf. retsplejelovens § 49, stk. 5.

Findes klagen begrundet, kan klageretten udtale sin misbilligelse af dommerens adfærd eller pålægge denne en disciplinær bøde, jf. retsplejelovens § 49, stk. 6. Findes det forhold, som dommeren har udvist, at være af graverende karakter, eller er dommeren tidligere ved klageretten blevet dømt for forhold af sådan karakter, kan dommeren afsættes.

Lyder Den Særlige Klagerets dom på afsættelse, eller har der været nedlagt påstand herom, kan dommen indbringes for Højesteret efter reglerne om anke, i andre tilfælde efter reglerne om kære i civile sager, dog således at mindst fem dommere deltager i påkendelsen, jf. retsplejelovens § 49, stk. 8.

Det fremgår af retsplejelovens § 55, at bestemmelsen i retsplejelovens § 49 om klage over dommers adfærd finder tilsvarende anvendelse med hensyn til fuldmægtige ved domstolene (dommerfuldmægtige og retsassessorer), midlertidigt beskikkede dommere, tilkaldedommere og sagkyndige retsmedlemmer.

Retsplejelovens § 977 indeholder regler om genoptagelse af en straffedom på begæring af domfældte, når

1) nye oplysninger tilvejebringes, og det skønnes antageligt, at disse, om de havde foreligget under sagen, kunne have bevirket frifindelse eller anvendelse af en væsentlig mildere straffebestemmelse,

2) falske forklaringer eller erklæringer er afgivne under sagen af vidner eller skønsmænd, eller falske eller forfalskede dokumenter er benyttede under samme, eller noget strafbart forhold, sigtende til at påvirke eller bestemme sagens udfald, er udvist af nogen, der i medfør af sit embede eller offentligt hverv har medvirket ved sagens behandling, og det skønnes antageligt, at sådant kan have bevirket eller medvirket til domfældelsen, eller

3) der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, der gør

det overvejende sandsynligt, at de foreliggende bevisligheder ikke har været rigtigt bedømt.

Det fremgår af retsplejelovens § 979, stk. 1, at begæring om genoptagelse fremsættes over for Den Særlige Klageret. Begæringen skal indgives skriftligt og angive de omstændigheder, hvorpå den støttes, og de beviser, som formenes at skulle give sagen et andet udfald, jf. § 979, stk. 2. Er tiltalte fængslet, kan begæringen fremsættes mundtligt til byrettens retsbog eller fængselsbestyrerens bog. Er begæringen støttet på nogen sådan grund som nævnt i § 977, stk. 1, nr. 2, skal den så vidt muligt være ledsaget af udskrift af en over den pågældende afsagt straffedom. Udskrift af den tidligere dom bør medfølge.

Findes i begæringen ingen grund opgivet, som efter loven kan bevirke genoptagelse, eller findes de påberåbte omstændigheder eller bevisligheder åbenbart betydningsløse, kan Den Særlige Klageret straks ved kendelse afvise begæringen, jf. retsplejelovens § 980, stk. 1. Finder retten ikke anledning til sådan afvisning, giver den, for så vidt der ikke allerede med begæringen er forelagt den en erklæring fra modparten, som efter omstændighederne skønnes fyldestgørende, denne lejlighed til at udtale sig skriftlig eller mundtlig, jf. § 980, stk. 2.

Den Særlige Klageret afgør ved kendelse, om begæringen skal tages til følge eller forkastes, jf. retsplejelovens § 981. Tages den til følge, går kendelsen ud på, at ny hovedforhandling skal finde sted. Er domfældte død, skal retten altid uden ny hovedforhandling enten forkaste begæringen om genoptagelse eller afsige dom, hvorved den ældre dom ophæves.

Den Særlige Klagerets sekretariatsopgaver udføres af Højesteret, jf. retsplejelovens § 1 a, stk. 5.

2.19.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.19.2.1. Den obligatoriske inhabilitetsregel for dommere i retsplejelovens § 60, stk. 5, er begrundet i, at en dommer, der deltager i hovedforhandlingen og dermed er med til at afgøre sagen, ikke bør have kendskab til oplysninger, som forsvareren ikke kender.

Dette hensyn gør sig ikke gældende, hvis det materiale, som dommeren tidligere har besluttet at undtage fra forsvarerens og sigtedes aktindsigt, eller som dommeren i forbindelse med en anden afgørelse har fået forelagt, i sin helhed er blevet frigivet før hovedforhandlingen, så det ikke længere er undtaget fra forsvarerens og sigtedes aktindsigt. I denne situation vil dommeren ikke have kendskab til oplysninger,

som forsvareren ikke kender, og der er ikke nogen grund til, at dommeren obligatorisk skal anses som inhabil.

Det foreslås på den baggrund at indsætte en undtagelse til inhabilitetsreglen i retsplejelovens § 60, stk. 5, sådan at dommeren ikke skal anses som inhabil, hvis undtagelsen af materialet fra forsvarerens og sigtedes aktindsigt er ophørt før hovedforhandlingen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 13 (retsplejelovens § 60, stk. 5), og bemærkningerne hertil.

2.19.2.2. Sagsportalen minretssag.dk giver en part let, digital adgang til at anlægge og appellere sager ved domstolene og til at fremsætte særlige anmodninger vedrørende en eksisterende sag, f.eks. om ekstraordinær appel eller genoptagelse, jf. retsplejelovens § 399.

Højesteret har anført, at nogle borgere udnytter den enkle adgang til sagsoprettelse og appel til at oprette adskillige sager med et processuelt eller materielt indhold, der ikke kan behandles, f.eks. fordi tvisten allerede er endeligt afgjort, eller der ikke er betalt retsafgift. Parter har normalt adgang til en afsluttet sag på sagsportalen i et år efter, at sagen er afsluttet, og der er teknisk mulighed for, at parten gentagne gange kan anlægge og appellere samme sag, ligesom der kan indgives et ubegrænset antal anmodninger efter retsplejelovens § 399 på hver enkelt sag.

Højesteret har foreslået, at retten i ekstraordinære tilfælde, f.eks. ved gentagen chikanøs adfærd, skal kunne udelukke eller begrænse en part fra anvendelsen af domstolenes digitale sagsportal. Højesteret anfører, at dette kan ske i forhold til en konkret sag eller generelt for sager ved den pågældende ret med den virkning, at anmodninger fra parten til retten skal ske skriftligt uden anvendelse af sagsportalen.

Justitsministeriet finder, at der i overensstemmelse med Højesterets forslag og af de grunde, Højesteret har anført, bør indføres mulighed for, at retten kan udelukke en bruger fra at anvende domstolenes sagsportal, hvis brugeren anvender sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Retsvirkningen af en sådan udelukkelse vil være, at brugeren i stedet vil skulle fremsætte anmodninger, som ellers skulle være indgivet på sagsportalen, på den måde, som retten beslutter.

På grund af systemets nuværende tekniske tilstand, hvor det primære fokus er på stabilisering, sikker drift og performanceforbedringer og ikke på videreudvikling, er det ikke på nuværende tidspunkt realistisk at ændre domstolenes sagsportal, sådan at en bruger kan udelukkes fra at anlægge nye sager ved byretten, eller sådan at en bruger kan udelukkes fra at fremsætte visse anmodninger i verserende sager.

Systemet giver imidlertid allerede mulighed for helt at udelukke en bruger fra at anvende domstolens sagsportal i en verserende sag.

En ordning med fratagelse af brugeradgang til sagsportalen på grund af et stort antal ensartede anmodning vil på den baggrund kunne udformes på den måde, at retten i en verserende sag får adgang til at udelukke en part fra at anvende sagsportalen i den pågældende sag, hvis retten finder, at parten i denne sag eller i tidligere lignende sager har fremsat et stort antal ensartede anmodninger, herunder om anke, kære eller ekstraordinær appel eller genoptagelse.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil en sådan ordning i væsentligt omfang imødekomme behovet for at undgå, at den lette, digitale adgang til at fremsætte anmodninger i civile retssager misbruges til gentagne ensartede anmodninger, herunder i form af anke eller kære til landsretten eller Højesteret eller anmodning til Højesteret om ekstraordinær appel eller genoptagelse.

En sådan ordning vil alene begrænse partens adgang til at fremsætte processuelle anmodninger ved at anvende domstolens sagsportal og vil ikke indskrænke partens adgang til domstolene, da parten i stedet vil have adgang til f.eks. at henvende sig skriftligt til retten uden at anvende domstolens sagsportal.

På den baggrund foreslås det i retsplejelovens § 148 a, stk. 4, at indføre en ny adgang til, at retten kan udelukke en bruger fra at anvende domstolens sagsportal, hvis brugeren anvender sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger.

Det foreslås, at retten på samme måde, som når en bruger af særlige grunde undtages fra at anvende domstolens sagsportal i medfør af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 148 a, stk. 4, samtidig skal beslutte, hvordan meddelelser i stedet skal gives.

Det foreslås endvidere, at rettens beslutning om at udelukke en bruger fra at anvende sagsportalen på grund af et stort antal ensartede anmodninger ikke skal kunne indbringes for højere ret. Justitsministeriet lægger herved vægt på hensynet til ordningens effektivitet. Justitsministeriet lægger endvidere vægt på, at ordningen som nævnt ikke vil indskrænke brugerens adgang til domstolene, da brugeren i stedet f.eks. vil kunne henvende sig skriftligt til retten uden at anvende domstolens sagsportal.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 18 og 19 (retsplejelovens § 148 a, stk. 4 og 9).

2.19.2.3. Reglen om, at en beneficeret advokat ved en byret

ikke særskilt kan få dækket rejseudgifter og rejsetid inden for retskredsen, er begrundet i, at advokaten ved at ansøge om at blive beneficeret har påtaget sig at dække den pågældende retskreds, sådan advokatens faktiske udgifter og tidsforbrug til rejser inden for retskredsen anses for en del af advokatens generalomkostninger.

Efter Justitsministeriets opfattelse gør der sig de samme hensyn gældende, når en sag er henvist eller appelleret til landsretten fra den byret, hvor en beneficeret advokat er antaget. Alle beneficerede advokater ved en byret antages samtidig ved landsretten for så vidt angår sager, der henvises eller appelleres til landsretten fra den pågældende byret, og de pågældende bør efter Justitsministeriets opfattelse også for så vidt angår landsretssager anses for at have påtaget sig at dække den pågældende byretskreds.

Det foreslås på den baggrund at udvide reglen om, at beneficerede advokater ikke kan få dækket rejseudgifter ved møde inden for retskredsen, til også at omfatte landsretssager.

Forslaget indebærer, at beneficerede advokater fremover ikke vil kunne få dækket rejseudgifter og rejsetid ved møde i en landsretssag inden for den byretskreds, hvor advokaten er antaget. Forslaget medfører ingen ændringer, når advokaten som led i hvervet som beskikket advokat eller offentlig forsvarer i en landsretssag møder uden for den byretskreds, hvor advokaten er antaget.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 31 (retsplejelovens § 333, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.19.2.4. Højesteret har foreslået, at klager over domstolsjurister og domfældtes anmodninger om genoptagelse af straffesager til Den Særlige Klageret skal indgives på en blanket.

Højesteret har henvist til, at Den Særlige Klageret modtager disse klager og anmodninger direkte fra den part, der ønsker sagen behandlet af Den Særlige Klageret.

Højesteret har anført, at en meget stor del af henvendelserne i dag ikke indeholder tilstrækkelige oplysninger til at kunne danne grundlag for en sagsbehandling, og at en stor del af henvendelserne indeholder mange oplysninger, der ikke er relevante for sagsbehandlingen. Det gælder f.eks. i klagesager over domstolsjurister, hvor der i realiteten klages over dommerens afgørelse, og hver Den Særlige Klageret derfor ikke har kompetence til at behandle sagen. Henvendelserne er ofte meget omfangsrige, så det er ressourcekrævende at læse materialet igennem for at forsøge at finde de oplysninger, der kan danne grundlag for en sagsbehandling. Der skal sendes breve til klagerne – nogle gange flere gange – for at vejlede dem om, hvad de skal indsende, for at den materielle

sagsbehandling kan begynde og sagen sendes i høring eller fordeles til en juridisk sagsbehandler.

Højesteret har videre anført, at de oplysninger, der er nødvendige for Den Særlige Klagerets behandling af en klage over en domstolsjurist, er navnet på domstolsjuristen, hvilken adfærd der konkret klages over samt tidspunktet herfor. Er der tale om en klage, der har tæt tilknytning til en sags behandling, skal også rets- og dombog medsendes.

De oplysninger, der er nødvendige for Den Særlige Klagerets behandling af en anmodning om genoptagelse af en straffesag, er domsudskrifter fra alle instanser vedrørende den sag, der ønskes genoptaget, samt angivelse af de nye oplysninger og eventuelle efterfølgende beviser, der kan føre til genoptagelse.

I begge sagstyper skal Den Særlige Klageret endvidere have kontaktoplysninger på den person, der ønsker en sag behandlet.

Højesteret har i forlængelse heraf anført, at det vil være en effektivisering af Den Særlige Klagerets sagsbehandling at få etableret en obligatorisk blanketløsning, der sikrer, at Den Særlige Klageret fra start modtager alle de nødvendige oplysninger i en samlet og enkel form. Den materielle sagsbehandling kan derved straks begynde og sagen sendes i høring eller fordeles til en juridisk sagsbehandler.

Justitsministeriet finder, at det i overensstemmelse med Højesterets forslag og af de grunde, Højesteret har anført, vil være hensigtsmæssigt at indføre krav om, at klager over domstolsjurister og anmodninger fra en domfældt om genoptagelse af en straffesag skal indgives til Den Særlige Klageret på særlige blanketter.

Det foreslås på den baggrund at indsætte regler i retsplejeloven om, at klager over domstolsjurister og anmodninger fra en domfældt om genoptagelse af en straffesag skal indgives på en blanket, som udfærdiges af Domstolsstyrelsen. Der vil være tale om én blanket til brug for klager over domstolsjurister og en anden blanket til brug for domfældtes anmodning om genoptagelse af en straffesag. Hvis Den Særlige Klageret modtager en klage over en domstolsjurist eller en anmodning fra en domfældt om genoptagelse af en straffesag, uden at blanketten er anvendt, vil Den Særlige Klageret skulle oplyse klageren eller domfældte om, at blanketten skal anvendes, og at Den Særlige Klageret ikke behandler sagen, før blanketten er modtaget.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 12 og 98 (retsplejelovens § 49, stk. 1, og § 979, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget gennemfører de initiativer i flerårsaftalen om domstolenes økonomi, som kræver lovændring. Forenklingerne estimeres at frigøre ressourcer i domstolene svarende til ca. 50 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som indgår i finansiering af flerårsaftalen. Der vurderes at være implementeringsomkostninger på 1,1 mio. kr., som kan henføres til initiativet vedrørende samling af sager om mortifikation og ejendomsdom ved Tinglysningssretten. Implementeringsomkostningerne vil blive afholdt inden for den økonomi, der er aftalt for flerårsaftalen.

Lovforslaget gennemfører herudover nogle yderligere effektiviseringer af retsplejen på baggrund af arbejdet i Rørdamudvalget og Retsplejerådet samt enkelte andre ændringer med henblik på at effektivisere retsplejen. Disse ændringer forventes ikke at have økonomiske eller implementeringsmæssige konsekvenser for domstolene af betydning.

Hovedparten af lovforslaget vedrører ændringer af eksisterende tærskler i retsplejen, såsom grænser for medvirken af lægdommere, appelgrænser, grænser for udeblivelsesafgørelser, grænsen for den forenkledte proces og længden af fredningsperioden for insolvente skyldnere. Principperne for digitaliseringsklar lovgivning er ikke relevante i forhold til disse dele af lovforslaget.

Herudover vedrører lovforslaget andre ændringer, som har til formål at forenkle retsplejen, såsom skriftlig behandling af visse ankesager, skriftlige parts- og vidneerklæringer, forberedelse af civile sager, affattelsen af domme, fleksibilitet med hensyn til henvisning af sager til en anden byret, anvendelse af landsretternes bitingsteder og landsrettens sammensætning uden for hovedforhandlingen. Principperne for digitaliseringsklar lovgivning er heller ikke relevante i forhold til disse dele af lovforslaget.

Forslaget om at placere sager om mortifikation og ejendomsdom ved Tinglysningssretten er i overensstemmelse med principperne for digitaliseringsklar lovgivning. Placeringen af sagerne ved Tinglysningssretten muliggør anvendelse af det eksisterende digitale tinglysningssystem, herunder genbrug af data herfra for så vidt angår tinglyste dokumenter og log-in med MitID, og digital kommunikation. For så vidt angår dokumenter, der ikke er tinglyst, vil der i sagens natur ikke være mulighed for at genbruge data fra tinglysningssystemet, men der vil være mulighed for at indlevere de relevante oplysninger til Tinglysningssretten ved anvendelse af digital kommunikation.

Forslaget om oplysningskrav i stævninger og svarskrifter i sager om kompensation til flypassagerer ved aflysning eller lange forsinkelser mv. er også i overensstemmelse

med principperne for digitaliseringsklar lovgivning. Sagerne kan uændret behandles på domstolenes eksisterende digitale sagsportal, hvor log-in sker med MitID, og oplysningerne skal afgives på en blanket, som vil kunne udfyldes digitalt. Det bemærkes for en ordens skyld, at det på grund af systemets tekniske tilstand på nuværende tidspunkt ikke vil være muligt at indarbejde de nye oplysningskrav som et modul i systemet, og at det således vil være nødvendigt, at den udfyldte blanket indlæses som et bilag på sagen ved anvendelse af digital kommunikation.

Lovforslaget medfører ikke økonomiske eller implementeringsmæssige konsekvenser for kommuner eller regioner.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget forventes ikke at have administrative eller økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget indebærer, at klager over domstolsjurister og domfældtes anmodninger om genoptagelse af straffesager til Den Særlige Klageret skal indgives på en blanket. Det betyder på den ene side, at klageren henholdsvis domfældte får mulighed for at udfylde en digital blanket, hvis den pågældende ønsker det. På den anden side vil den pågældende være forpligtet til at anvende blanketten for at få klagen eller anmodningen behandlet. Blanketten vil kunne udfyldes digitalt eller på papir.

6. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen natur- eller miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 14. december 2023 til den 19. januar 2024 (36 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Højesteret, Den Særlige Klageret, Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Tinglysningssretten, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Familieretshuset, Advokatrådet, Amnesty International, DA, Dansk Erhverv, Danske Advokater, Danske Regioner, Den Danske Dommerforening, DI, DJØF Advokat, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, FH, Forbrugerrådet Tænk, Foreningen af Offentlige Anklagere, Forsikring & Pension, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Retspolitisk Forening og SMVdanmark.

Et udkast til lovforslag har endvidere været forelagt for Grønlands Selvstyre og Færøernes Hjemmestyre.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget estimeres at frigøre ressourcer i domstolene svarende til ca. 50 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som indgår i finansiering af flerårsaftalen.	Ingen.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen.	Der forventes implementeringsomkostninger ved Tinglysningssretten på 1,1 mio. kr. Implementeringsomkostningerne vil blive afholdt inden for den økonomi, der er aftalt for flerårsaftalen.

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for borgerne	Klager over domstolsjurister og domfældtes anmodninger om genoptagelse af straffesager til Den Særlige Klageret vil kunne indgives på en blanket, som udfyldes digitalt.	Klager over domstolsjurister og domfældtes anmodninger om genoptagelse af straffesager til Den Særlige Klageret skal indgives på en blanket.
Klimamæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikkeerhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 6)

Retsplejelovens § 6 angiver landsretternes opgaver.

Det fremgår af 1. pkt., at landsretternes domsmyndighed omfatter behandling og påkendelse i 1. instans af retssager og prøvelse i 2. instans af byretternes og Sø- og Handelsrettens behandlinger og afgørelser, i det omfang som bestemmes ved lovens øvrige regler.

Det fremgår af 2. pkt., at der endvidere kan kæres til landsretten over byrettens afgørelser vedrørende udmeldelse af skøns mænd uden for retsplejen og notarialforretninger, jf. retsplejelovens § 11, stk. 2, nr. 2 og 4, og over Tinglysningens afgørelser.

Det foreslås at indsætte et nyt § 6, 3. pkt., hvorefter Tinglysningens domme i sager om mortifikation og ejendoms-

dom kan ankes til landsretten efter reglerne i kapitel 36 og lov om mortifikation af værdipapirer § 8.

Forslaget har sammenhæng med forslaget om, at sager vedrørende mortifikation og ejendomsdom henlægges til Tinglysningens retten, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 (retsplejelovens § 18, stk. 4).

Forslaget indebærer, at Tinglysningens domme i sager om mortifikation og ejendomsdom kan ankes til landsretten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 36 om anke til landsret med de modifikationer, som fremgår af lov om mortifikation af værdipapirer § 8.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af retsplejelovens § 6 skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 7, stk. 1)

Retsplejelovens § 7 angår landsrettens sammensætning.

Det fremgår af stk. 1, 1. pkt., at der deltager mindst 3 dommere i afgørelsen af sager ved landsretten, medmindre andet er bestemt.

Det fremgår af stk. 1, 2. pkt., at en enkelt dommer dog kan handle på rettens vegne uden for hovedforhandlingen.

Det foreslås i § 7, *stk. 1, 2. pkt.*, at ændre ”handle på rettens vegne” til ”træffe afgørelse”.

Forslaget indebærer, at én landsdommer kan træffe afgørelse uden for hovedforhandlingen.

Bestemmelsen er fortsat fakultativ, og det vil dermed uændret være op til den landsdommer, som sagen er fordelt til, at beslutte, om en afgørelse uden for hovedforhandlingen skal træffes af den pågældende alene, eller om der skal deltage tre dommere i afgørelsen.

Der er heller ikke tilsigtet ændringer i, at et omtvistet og vanskeligt spørgsmål bør afgøres af tre dommere.

Bestemmelsen vil uændret ikke omfatte materielle realitetsafgørelser, der træffes på skriftligt grundlag. Herunder hører også afgørelsen af kæremål i realiteten, uanset om den indkærede afgørelse alene angår et processuelt spørgsmål. I afgørelsen heraf vil der således uændret altid skulle deltage tre dommere.

Bestemmelsen vil imidlertid omfatte afgørelser om afvisning, som træffes under sagens forberedelse forud for hovedforhandlingen. Dette gælder uanset afvisningsgrunden, og det gælder både i civile sager i 1. instans, i civile ankesager, i straffesager og i kæresager.

I forhold til den nuværende praksis er der tilsigtet den ændring, at afgørelser om afvisning af kæresager under sagens forberedelse vil kunne træffes af én dommer på linje med alle andre afgørelser, som træffes under sagens forberedelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.15 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 og 4 (§ 8, stk. 4 og 5)

Retsplejelovens § 8 angår landsretternes tingsteder.

Det følger af stk. 1, at landsretterne har hovedtingsted ved

hovedsædet, dvs. i henholdsvis København og Viborg, jf. retsplejelovens § 5, stk. 2.

Det følger af stk. 2, at hovedforhandling i nævningsager og domsmandssager endvidere foregår på bitingsteder, som dækker bestemte dele af landsretskredsen.

Modsætningsvis er det udgangspunktet, at anden sagsbehandling foregår på hovedtingstedet, dvs. både forberedelsen af civile sager og straffesager og hovedforhandlingen i civile sager og i straffesager uden lægdommere.

Efter stk. 3 kan retten dog bestemme, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted, når det er hensigtsmæssigt af hensyn til sagens oplysning.

Efter stk. 4 kan retten endvidere bestemme, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted, herunder undtagelsesvis også uden for landsretskredsen, når det findes hensigtsmæssigt af hensyn til sagens behandling inden for rimelig tid eller af andre særlige grunde.

Efter stk. 5 skal parterne have lejlighed til at udtale sig, før retten i medfør af stk. 4 træffer afgørelse om, hvorvidt en sag skal behandles uden for landsretskredsen.

Det foreslås at i § 8, *stk. 4*, at ændre ”sagens behandling inden for rimelig tid” til ”sagsbehandlingstiden”.

Med forslaget videreføres den gældende mulighed for, at landsretten konkret kan beslutte, at en sag skal behandles uden for det sædvanlige tingsted. Bestemmelsen vil uændret gælde for alle sagstyper og må forventes fortsat at have størst betydning i navnlig større straffesager, hvor de lokale-mæssige forhold på det sædvanlige tingsted kan forlænge sagsbehandlingstiden, hvis et egnet retslokale først er ledigt et stykke tid ude i fremtiden.

Den foreslåede ændring har til formål at give landsretten et lidt friere skøn end efter den gældende bestemmelse til at behandle en sag uden for det sædvanlige tingsted, hvis dette kan forkorte sagsbehandlingstiden væsentligt. Det vil ikke være et krav, at sagsbehandlingstiden risikerer at blive urimeligt lang, hvis sagen blev behandlet på det sædvanlige tingsted. Det vil være tilstrækkeligt, at sagsbehandlingstiden kan forventes at blive væsentligt kortere, hvis sagen ikke behandles på det sædvanlige tingsted.

Forslaget indebærer ingen ændringer i, at behandling uden for det sædvanlige tingsted endvidere kan ske, når det findes hensigtsmæssigt af andre særlige grunde. Som eksempel kan nævnes, at landsretten på grund af antallet af parter eller andre forhold, herunder særlige sikkerhedshensyn i den på-

gældende sag, ikke råder over et egnet retslokale på det sædvanlige tingsted.

Når landsretten skal afgøre, om en sag skal behandles uden for det sædvanlige tingsted, indgår hensynet til parterne, dvs. tiltalte og anklagemyndigheden, i den samlede afvejning. Dette gælder både med hensyn til den forventede sagsbehandlingstid og med hensyn til eventuelle særlige ulemper for en part ved en behandling uden for det sædvanlige tingsted.

Det foreslås endvidere i § 8, stk. 5, at ændre ”landsretskredsen” til ”landsretsnævningekredsen”.

Forslaget indebærer, at parterne skal have lejlighed til at udtale sig, ikke alene når der er spørgsmål om at behandle sagen uden for landsretskredsen, men når der er spørgsmål om at behandle sagen uden for landsretsnævningekredsen.

I nævningesager og domsmandssager skal parterne tilsvarende have lejlighed til at udtale sig, når der er spørgsmål om at udtage nævninger eller domsmænd fra en anden landsretsnævningekreds, jf. retsplejelovens § 79, stk. 3, og § 88, stk. 1, jf. § 79, stk. 3.

Der er ikke noget til hinder for, at høringen af parterne efter § 8, stk. 5, og § 79, stk. 3, eller § 88, stk. 1, jf. § 79, stk. 3, sker som én samlet høring over begge spørgsmål.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.13 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5 (§ 12, stk. 8)

Domsmandssager i byretten behandles normalt med 1 dommer og 2 domsmænd, jf. retsplejelovens § 12, stk. 1, 1. pkt., og stk. 6.

Det fremgår dog af retsplejelovens § 12, stk. 8, at i domsmandssager om økonomisk kriminalitet, der forventes at have en længere varighed, kan rettens præsident efter indstilling fra rettens formand bestemme, at retten sammensættes af 2 dommere og 3 domsmænd. Retsplejelovens § 12, stk. 7, om suppleanter for dommeren og/eller domsmændene finder i så fald ikke anvendelse.

Det foreslås i § 12, stk. 8, 1. pkt., at ændre ”I domsmandssager om økonomisk kriminalitet, der forventes at have en” til ”Hvis hovedforhandlingen i en domsmandssag antages at ville blive af”.

Forslaget indebærer, at anvendelsesområdet for retsplejelo-

vens § 12, stk. 8, ændres fra at være domsmandssager om økonomisk kriminalitet, der forventes at have en længere varighed, til at være alle domsmandssager, hvor hovedforhandlingen antages at ville blive af længere varighed.

Det betyder, at retspræsidenten vil have mulighed for efter indstilling fra retsformanden at bestemme, at en domsmandsret sammensættes med 2 dommere og 3 domsmænd i de samme tilfælde, hvor der er mulighed for at bestemme, at der skal medvirke suppleanter for dommeren eller domsmændene, jf. retsplejelovens § 12, stk. 7.

Det er herved forudsat, at retspræsidenten kun anvender muligheden for at sammensætte en domsmandsret med 2 dommere og 3 domsmænd i tilfælde, hvor retspræsidenten efter de hidtil gældende regler ville have bestemt, at der skulle medvirke suppleant for dommeren såvel som for domsmændene.

Forslaget er dermed udtryk for, at retspræsidenten får udvidet muligheden for efter indstilling fra retsformanden i stedet for at sammensætte domsmandsretten med 1 dommer, 1 dommersuppleant, 2 domsmænd og 1 domsmandssuppleant at sammensætte domsmandsretten med 2 dommere og 3 domsmænd, idet denne mulighed i dag alene omfatter domsmandssager om økonomisk kriminalitet, der forventes at have en længere varighed.

I tilfælde, hvor ingen af dommerne eller domsmændene må fratræde, efter at hovedforhandlingen er begyndt, medfører forslaget i givet fald den ændring, at begge dommere og alle 3 domsmænd deltager i voteringen og afstemningen om skyldsspørgsmålet og fastsættelse af sanktionen.

Det gælder uændret, at sagen kan færdigbehandles, selv om en dommer eller domsmand må fratræde, efter at hovedforhandlingen er begyndt, så længe højst 1 dommer og 1 domsmand mangler, jf. retsplejelovens § 214, stk. 4. I givet fald kan sagen således færdigbehandles og afgøres med 1 dommer og 3 domsmænd, med 2 dommere og 2 domsmænd eller med 1 dommer og 2 domsmænd.

Det gælder endvidere uændret, at muligheden for at anvende suppleanter efter § 12, stk. 7, og muligheden for at sammensætte retten med 2 dommere og 3 domsmænd efter § 12, stk. 8, ikke kan kombineres. Er retten sammensat med 2 dommere og 3 domsmænd i medfør af § 12, stk. 8, kan der ikke deltage suppleanter for dommerne eller domsmændene.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af § 12, stk. 8, skal finde anvendelse i sager, hvor tiltale er rejst i 1. instans efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6 (§ 12, stk. 9)

Domsmandssager i byretten behandles normalt med 1 dommer og 2 domsmænd, jf. retsplejelovens § 12, stk. 1, 1. pkt., og stk. 6.

Det fremgår dog af retsplejelovens § 12, stk. 8, at i domsmandssager om økonomisk kriminalitet, der forventes at have en længere varighed, kan rettens præsident efter indstilling fra rettens formand bestemme, at retten sammensættes af 2 dommere og 3 domsmænd. Retsplejelovens § 12, stk. 7, om suppleanter for dommeren og/eller domsmændene finder i så fald ikke anvendelse.

Det foreslås i § 12 at indsætte et nyt *stk. 9*, som udvider muligheden for at sammensætte retten med 2 dommere og 3 domsmænd.

Det foreslås i *1. pkt.*, at hvis sagens omfang gør det nødvendigt, kan rettens præsident efter indstilling fra rettens formand bestemme, at retten sammensættes af 2 dommere og 3 domsmænd i domsmandssager, hvor der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, for så vidt dette ikke er en følge af, at der bliver spørgsmål om fastsættelse af en fællesstraf efter reglerne i straffelovens § 40, stk. 1, og § 61.

Dette gælder dog ifølge det foreslåede *2. pkt.* ikke i straffesager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 191, 191 a, 286, 289 eller 290 eller § 290 a, stk. 2, medmindre sagen omfatter andre lovovertrædelser, der er omfattet af *1. pkt.*

Det fremgår af det foreslåede *3. pkt.*, at § 12, stk. 7, ikke finder anvendelse.

Forslaget indebærer, at retspræsidenten i omfangsrige sager, der efter de tidligere regler blev behandlet med nævninger i byretten, får mulighed for efter indstilling fra rettens formand at bestemme, at retten sammensættes af 2 dommere og 3 domsmænd.

Det foreslåede § 12, stk. 9, supplerer § 12, stk. 8, som ændret ved lovforslagets § 1, nr. 5. Hvis en sag er omfattet af § 12, stk. 8, kan retspræsidenten med hjemmel deri bestemme, at sagen skal behandles med 2 dommere og 3 domsmænd, uanset om betingelserne i § 12, stk. 9, er opfyldt.

Det foreslåede § 12, stk. 9, omfatter som udgangspunkt domsmandssager, hvor der bliver spørgsmål om straf af

fængsel i 4 år eller derover, for så vidt dette ikke er en følge af, at der bliver spørgsmål om fastsættelse af en fællesstraf efter reglerne i straffelovens § 40, stk. 1, og § 61, om reststraf fra en prøveløsladelse og betingede domme.

Dette gælder dog ikke, hvis der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover som følge af overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 191, 191 a, 286, 289 eller 290 eller § 290 a, stk. 2, om dokumentfalsk, dokumentmisbrug, grov narkotika- eller dopingkriminalitet eller grov økonomisk kriminalitet bortset fra røveri.

Omfatter en sag flere forhold, er det afgørende for anvendelsen af § 12, stk. 9, om straffen for de forhold, der ikke skal ses bort fra efter *2. pkt.*, isoleret set skønnes at ville have været fængsel i 4 år eller derover, såfremt tiltalte findes skyldig. Er der flere tiltalte, er det afgørende, at mindst en af de tiltalte skønnes at ville være blevet straffet med fængsel i 4 år eller derover for forhold, der ikke skal ses bort fra efter *2. pkt.*, såfremt denne tiltalte findes skyldig.

Det foreslåede kriminalitetskrav svarer til det gældende kriminalitetskrav for medvirken af nævninger, men i modsætning til, hvad der gælder med hensyn til medvirken af nævninger, vil anklagemyndigheden ikke ved sin tiltalerejsning have tilkendegivet, at der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover. Den foreslåede ordning indebærer dermed, at det vil bero på retsformandens og retspræsidentens skøn, om der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, såfremt tiltalte findes skyldig efter anklageskriftet.

Forslaget udelukker ikke, at retten i helt særlige tilfælde spørger anklagemyndigheden om forhold i sagen, som retten vurderer kan have væsentlig betydning for, om der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, men det vil have undtagelsens karakter. Som eksempel kan nævnes en tiltalte for røveri, hvor det på den ene side fremgår af anklageskriftet, at røveriet er foregået i forurettedes hjem, men på den anden side ikke fremgår utvetydigt, om anklagemyndigheden gør gældende, at der er tale om et såkaldt egentligt hjemmerøveri – hvilket i givet fald kan rejse spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover. I sådanne særlige tilfælde kan retten spørge anklagemyndigheden og basere sit skøn med hensyn til, om kriminalitetskravet er opfyldt, på anklagemyndighedens svar. Tiltaltes forsvarer vil i givet fald skulle have kopi af rettens forespørgsel og anklagemyndighedens svar.

Anklagemyndigheden kan i det beskrevne eksempel eventuelt svare, at det vil afhænge af udfaldet af bevisførelsen, hvad anklagemyndigheden vil gøre gældende. Da der er spørgsmål om fængsel i 4 år eller derover, hvis tiltalte afhængig af, hvad der passerer under hovedforhandlingen, vil kunne blive idømt fængsel i 4 år eller derover, vil retten med

et sådant svar fra anklagemyndigheden kunne anse kriminalitetskravet for opfyldt.

Det er derimod ikke meningen, at anklagemyndigheden af hensyn til retsformandens og retspræsidentens overvejelser om at anvende det foreslåede § 12, stk. 9, skal overveje, om anklagemyndigheden under hovedforhandlingen vil påstå straf af fængsel i 4 år eller derover. Hvis anklagemyndigheden i det beskrevne eksempel med et muligt egentligt hjemmerøveri har svaret, at anklagemyndigheden ikke agter at gøre gældende, at der er tale om et egentligt hjemmerøveri, vil anklagemyndigheden endvidere ikke være afskåret fra at påstå straf af fængsel i 4 år eller derover, hvis anklagemyndigheden mener, at straffen bør fastsættes hertil, selv om der ikke er tale om et egentligt hjemmerøveri. Anklagemyndigheden vil på grund af sin tidligere tilkendegivelse kunne være afskåret fra under hovedforhandlingen at gøre gældende, at der er tale om et egentligt hjemmerøveri, i hvert fald hvis anklagemyndigheden ikke har tilbagekaldt sin tidligere tilkendegivelse med et passende varsel for hovedforhandlingen. Dette har imidlertid ikke noget med det foreslåede § 12, stk. 9, at gøre, men beror i givet fald på principper for betydningen af procesklæringer i straffesager eller på principper for påtalebegrænsning.

Når en sag opfylder det foreslåede kriminalitetskrav, kan retspræsidenten efter indstilling fra rettens formand bestemme, at sagen skal afgøres af 2 dommere og 3 domsmænd, hvis sagens omfang gør det nødvendigt.

Ved vurderingen af sagens omfang skal der ud over varigheden (antallet af retsdage) lægges vægt på antallet af tiltalte, antallet af forhold og bevisførelsens omfang, eksempelvis antallet af vidner, omfanget af skriftlige beviser og af eventuelle lyd- og billedoptagelser. Der vil være tale om en samlet vurdering, som skal foretages af retspræsidenten på grundlag af retsformandens indstilling.

Derimod skal hverken retsformanden eller retspræsidenten involvere parterne i vurderingen, som således ikke skal have lejlighed til at udtale sig, før retsformanden beslutter at indstille til behandling med 2 dommere og 3 domsmænd, eller før præsidentens beslutning vedrørende indstillingen. Endvidere vil hverken retsformandens indstilling eller retspræsidentens beslutning være genstand for kære. Retsformandens indstilling vil kun være genstand for aktindsigt, hvis den indføres i retsbogen, hvilket ikke vil være et krav. Det vil være tilstrækkeligt ved brev eller retsbog at meddele parterne, at retspræsidenten efter indstilling fra retsformanden i medfør af retsplejelovens § 12, stk. 9, har bestemt, at sagen skal behandles med 2 dommere og 3 domsmænd.

En parts eventuelle opfordring til retten om at anvende det foreslåede § 12, stk. 9, har heller ikke nogen betydning for retsformandens indstilling eller retspræsidentens beslut-

ning. Hvis retsformanden ikke finder grundlag for at indstille anvendelse af § 12, stk. 9, eller hvis retspræsidenten ikke finder grundlag for at følge retsformandens indstilling om at anvende § 12, stk. 9, vil det som svar på en sådan opfordring fra en part være tilstrækkeligt at meddele parterne, at der ikke i medfør af retsplejelovens § 12, stk. 9, er truffet bestemmelse om, at sagen skal behandles med 2 dommere og 3 domsmænd. Det behøver således ikke at oplyses, om retsformanden ikke har fundet grundlag for en indstilling, eller om retspræsidenten ikke har fundet grundlag for at følge retsformandens indstilling. Uanset om der træffes bestemmelse om anvendelse af § 12, stk. 9, efter at en part har opfordret hertil, kan beslutningen herom heller ikke opfattes som en stillingtagen fra retsformandens eller retspræsidentens side til en eventuel begrundelse, som parten måtte have anført for sin opfordring.

Med den beskrevne fremgangsmåde vil anvendelsen af det foreslåede § 12, stk. 9, ikke kunne medføre, at retsformanden ikke fremstår upartisk, og den retsformand, der har indstillet, at sagen behandles med 2 dommere og 3 domsmænd, vil således også kunne fungere som retsformand under hovedforhandlingen.

Når retspræsidenten i medfør af det foreslåede § 12, stk. 9, bestemmer, at en domsmandssag skal behandles med 2 dommere og 3 domsmænd, vil der også i øvrigt gælde det samme som efter § 12, stk. 8.

Muligheden for at anvende suppleanter efter § 12, stk. 7, og muligheden for at sammensætte retten med 2 dommere og 3 domsmænd efter § 12, stk. 9, vil således ikke kunne kombineres. Er retten sammensat med 2 dommere og 3 domsmænd i medfør af § 12, stk. 9, kan der ikke deltage suppleanter for dommerne eller domsmændene.

Det vil endvidere gælde, at sagen kan færdigbehandles, selv om en dommer eller domsmand må fratæde, efter at hovedforhandlingen er begyndt, så længe højst 1 dommer og 1 domsmand mangler, jf. retsplejelovens § 214, stk. 4, som ændret ved lovforslagets § 1, nr. 22. I givet fald kan sagen således færdigbehandles og afgøres med 1 dommer og 3 domsmænd, med 2 dommere og 2 domsmænd eller med 1 dommer og 2 domsmænd.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af § 12, stk. 9, skal finde anvendelse i sager, hvor tiltale er rejst i 1. instans efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7 (§ 14, stk. 1)

Det fremgår af retsplejelovens § 14, stk. 1, at Sø- og Handelsretten har sæde i København og består af en præsident, 2 vicepræsidenter og mindst 2 andre dommere samt et antal sagkyndige retsmedlemmer.

Retsplejelovens § 14, stk. 2, giver mulighed for, at der i forbindelse med, at dommere eller vicepræsidenter overgår til ansættelse på deltid efter retsplejelovens § 51 a kan udnævnes yderligere 1 dommer ved Sø- og Handelsretten.

Det foreslås i § 14, stk. 1, at ændre ”2 andre dommere” til: ”3 andre dommere”.

Forslaget indebærer, at antallet af faste dommere ved Sø- og Handelsretten forhøjes med 1 dommer til i alt 6 dommere inklusive præsidenten og de 2 vicepræsidenter.

Der vil uændret herudover i medfør af § 14, stk. 2, kunne udnævnes yderligere 1 dommer ved Sø- og Handelsretten i forbindelse med, at dommere eller vicepræsidenter overgår til ansættelse på deltid.

Der henvises i øvrigt til pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 (§ 18, stk. 4)

Retsplejelovens § 18, stk. 4, angår Tinglysningensretens opgaver. Det fremgår af bestemmelsen, at Tinglysningensretten varetager tinglysningen for hele landet.

Det foreslås at indsætte et nyt § 18, stk. 4, 2. pkt., hvorefter Tinglysningensretten endvidere behandler sager om ejendomsdom efter forudgående offentlig indkaldelse og sager om mortifikation af værdipapirer, servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder.

Forslaget indebærer, at Tinglysningensretten får kompetence til at behandle sager om ejendomsdom efter forudgående offentlig indkaldelse og sager om mortifikation af værdipapirer, servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder.

Sagerne skal behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 44, lov om mortifikation af værdipapirer og lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter m.m.

Sagerne kan afgøres af en dommer eller af en fuldmægtig ved domstolene, der i medfør af retsplejelovens § 19, stk. 1, er bemyndiget hertil af Tinglysningensretens præsident.

Der er ikke noget til hinder for, at sagerne forberedes

til dommeren eller fuldmægtigen ved domstolene af Tinglysningensrettens kontorpersonele og/eller andet akademiske personale, herunder Tinglysningensrettens juridiske specialkonsulenter. Juridiske specialkonsulenter, der ikke er ansat som fuldmægtige ved domstolene, jf. retsplejelovens § 52, vil derimod ikke på egen hånd kunne afgøre sager om mortifikation eller ejendomsdom.

Det bemærkes, at lov om mortifikation af værdipapirer § 3, som ændret ved lovforslagets § 5, nr. 1 og 2, indeholder regler om den stedlige kompetence i sager om mortifikation ifølge loven, som samtidig fastlægger domstolenes internationale kompetence i disse sager.

Det fremgår af lov om mortifikation af værdipapirer § 3, stk. 1, som ændret ved lovforslagets § 5, nr. 1 og 2, at sag til mortifikation anlægges i den del af riget, hvor dokumentet er udstedt. Dersom udstedelsesstedet ikke kan oplyses, eller dokumentet er udstedt uden for riget, anlægges sagen i den del af riget, hvor udstederen har hjemting, eller, hvis udstederen efter dokumentets udstedelse har mistet sit hjemting her i riget, havde hjemting, før udstederen mistede det.

Ifølge lov om mortifikation af værdipapirer § 3, stk. 2, som ændret ved lovforslagets § 5, nr. 1, anlægges sagen ved oplagsbeviser, oplagspantebeviser (warrants) og ved dokumenter, der giver pant i fast ejendom eller registreret skib, i den del af riget, hvor oplagshuset eller ejendommen ligger, eller hvor skibet har sit hjemsted. Sag til mortifikation af vekslere, checks og konnossementer anlægges i den del af riget, hvor pengene skal betales eller varerne afleveres.

Lov om mortifikation af værdipapirer § 3, som ændret ved lovforslagets § 5, nr. 1 og 2, vil fremover have betydning for dels fastlæggelsen af domstolenes internationale kompetence, dels afgrænsningen af Tinglysningensrettens stedlige kompetence over for henholdsvis Retten på Færøerne og Grønlands domstole.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af retsplejelovens § 18, stk. 4, skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9 (§ 19, stk. 3)

Retsplejelovens § 19, stk. 3, angår retspræsidentens adgang til at bemyndige andre personer end domstolsjurister til at træffe afgørelser og behandle sager ved byretterne og Sø- og Handelsretten.

Rettens præsident kan herunder bl.a. meddele andre personer bemyndigelse til at underskrive meddelelse om, at der i en sag er meddelt fri proces efter § 328, stk. 5. Denne del af § 19, stk. 3, blev indsat ved lov nr. 710 af 8. juni 2018, og på dette tidspunkt fremgik det af § 328, stk. 5, at fri proces efter § 328, stk. 1-3, meddeles af justitsministeren.

Det foreslås i § 19, stk. 3, nr. 3, at ændre henvisningen til § 328, stk. 5, til en henvisning til § 328, stk. 6.

Ændringen er en følge af, at der ved lov nr. 1711 af 27. december 2018 blev indsat et nyt stk. 5 i § 325, hvorved det dagældende § 328, stk. 5 – som henvisningen i § 19, stk. 3, nr. 3, angår – blev § 328, stk. 6.

Forslaget medfører ingen realitetsændringer.

Til nr. 10 (§ 20, stk. 5, og § 226, stk. 2)

Retsplejelovens § 20 angår medvirken af sagkyndige retsmedlemmer i civile retssager ved byretten og landsretten. Det fremgår af § 20, stk. 5, at reglerne herom ikke gælder for de sager, der er nævnt i kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b og 44.

Retsplejelovens § 226 angår henvisning af civile retssager af principiel karakter fra byretten til landsretten til behandling i 1. instans. Det fremgår af § 226, stk. 2, 2. pkt., at henvisning ikke kan ske i de sager, der er nævnt i kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b og 44.

Det foreslås i § 20, stk. 5, og § 226, stk. 2, 2. pkt., at ændre ”kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b og 44” til ”kapitel 42-43 b”.

Forslaget indebærer, at § 20, stk. 5, og § 226, stk. 2, ikke længere henviser til kapitel 44, som vedrører sager om ejendomsdom og mortifikation. Forslaget er en konsekvens af forslaget om at henlægge disse sager til Tinglysningstribunalen, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 (retsplejelovens § 18, stk.4).

Samtidig præciseres det, at reglerne i § 20 om medvirken af sagkyndige retsmedlemmer og i § 226 om henvisning til landsretten heller ikke gælder i de sager, der er nævnt i kapitel 42 b, om fuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af retsplejelovens § 20, stk. 5, og § 226, stk. 2, skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11 (§§ 31 b og 41 c)

Retsplejelovens § 31 b angår muligheden for at forbyde offentlig gengivelse af skriftlig forelæggelse eller procedure.

Retsplejelovens § 41 c, stk. 1 og 4, angår aktindsigt i skriftlig forelæggelse eller procedure.

Det foreslås i § 31 b, 1. pkt., og § 41 c, stk. 1, at tilføje en henvisning til § 930 b.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om at indsætte en ny bestemmelse i § 930 b om muligheden for skriftlig behandling af revisionsankers uden domsmænd.

Forslaget indebærer, at reglerne i § 31 b om mulighed for forbud mod offentlig gengivelse af skriftlig procedure og i § 41 c om mulighed for aktindsigt i skriftlig procedure også vil gælde for sager, der behandles skriftligt i medfør af den foreslåede § 930 b.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12 (§ 49, stk. 1)

Retsplejelovens § 49, stk. 1, fastsætter, at enhver, der anser sig krænkede ved utilbørligt eller usømmeligt forhold fra en dommers side under udøvelsen af dennes embedsvirksomhed, kan indgive klage herover til Den Særlige Klageret. Klagen skal indgives inden 4 uger efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen. Klageretten kan se bort fra en overskridelse af klagefristen, når særlige forhold taler herfor.

Det fremgår af retsplejelovens § 55, at bestemmelsen i retsplejelovens § 49 om klage over dommers adfærd finder tilsvarende anvendelse med hensyn til fuldmægtige ved domstolene (dommerfuldmægtige og retsassessorer), midlertidigt beskikkede dommere, tilkaldedommere og sagkyndige retsmedlemmer.

Det foreslås i § 49, stk. 1, efter 1. pkt. at indsætte et nyt punktum, hvorefter klagen skal indgives på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.

Forslaget indebærer, at klager til Den Særlige Klageret over domstolsjuristers eller sagkyndige retsmedlemmers utilbørlige eller usømmelige forhold fremover skal indgives på en

blanket. Blanketten vil skulle gøre det lettere for klageren at angive de oplysninger, der er nødvendige for, at Den Særlige Klageret kan behandle sagen. Blanketten vil samtidig skulle gøre det lettere for Den Særlige Klageret at behandle klagesagerne, når de relevante oplysninger angives på en enkel og systematisk måde.

De oplysninger, der er nødvendige for Den Særlige Klagerets behandling af en klage over en domstolsjurist eller et sagkyndigt retsmedlem, er navnlig navnet på domstolsjuristen eller det sagkyndige retsmedlem, hvilken adfærd der konkret klages over samt tidspunktet herfor.

Blanketten skal udfærdiges af Domstolsstyrelsen med inddragelse af Den Særlige Klageret. Det forudsættes, at Domstolsstyrelsen stiller blanketten til rådighed i digital form, sådan at klageren kan udfylde den digitalt, hvis klageren ønsker det. Blanketten vil også i øvrigt skulle være så brugervenlig og tilgængelig som mulig.

Anvendelse af blanketten vil være obligatorisk. Indgives en klage uden anvendelse af blanketten, vil Den Særlige Klageret skulle oplyse klageren om, at klage skal indgives på den særlige blanket, og at Den Særlige Klageret ikke vil behandle klagen, før klageren har udfyldt og indgivet blanketten. Indgiver klageren herefter ikke en udfyldt blanket, vil Den Særlige Klageret kunne afslutte sagen uden yderligere sagsbehandling og uden yderligere meddelelse til klageren.

Tilsvarende fremgangsmåde vil kunne anvendes, hvis der indleveres en åbenlyst mangelfuldt udfyldt blanket. For eksempel vil manglende identifikation af, hvilken domstolsjurist mv. der klages over, kunne indebære, at Den Særlige Klageret ikke behandler klagen.

Indgivelse af klage uden anvendelse af blanketten vil ikke opfylde kravet om, at klage skal indgives inden 4 uger efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen. Hvis klagen er indgivet uden anvendelse af blanketten inden for 4-ugers fristen, og udfyldt blanket indgives inden for en kortere tid, efter at Den Særlige Klageret har oplyst klageren om, at klage skal indgives på en blanket, vil Den Særlige Klageret dog kunne anse det som et særligt forhold, der taler for at se bort fra overskridelsen af klagefristen. Dette gælder dog ikke, hvis klageren må antages ved indgivelsen af den oprindelige klage at have været bekendt med, at klage skulle indgives på en blanket.

Den udfyldte blanket vil kunne indgives i papirform eller digitalt. I begge tilfælde vil det i relation til klagefristen være tidspunktet for Den Særlige Klagerets modtagelse af den udfyldte blanket, der er afgørende.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.19 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13 (§ 60, stk. 5)

Retsplejelovens § 60 angår dommeres inhabilitet.

Det fremgår af bestemmelsens stk. 5, at ingen må deltage som dommer under hovedforhandlingen i en straffesag, såfremt den pågældende vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om at undtage materiale fra forsvarerens og sigtedes adgang til aktindsigt i medfør af § 729 c eller har truffet anden afgørelse, hvor der har været fremlagt oplysninger, der efter § 729 c er undtaget fra forsvarerens og sigtedes adgang til aktindsigt.

Det foreslås i § 60, stk. 5, at indsætte et nyt 2. pkt., hvorefter dette dog ikke gælder, hvis undtagelsen af materialet fra forsvarerens og sigtedes aktindsigt er ophørt før hovedforhandlingen.

Forslaget indebærer, at hvis det materiale, som dommeren har truffet afgørelse om at undtage fra forsvarerens og sigtedes aktindsigt i medfør af § 729 c, henholdsvis sådant materiale, der i forbindelse med en anden afgørelse har været forelagt for dommeren, i sin helhed er blevet frigivet før hovedforhandlingen, så det ikke længere er undtaget fra forsvarerens og sigtede aktindsigt i medfør af § 729 c, vil dommeren fremover ikke obligatorisk være udelukket fra at deltage som dommer i hovedforhandlingen af sagen i medfør af § 60, stk. 5.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.19 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14 og 15 (§ 91)

Retsplejelovens § 91, stk. 2 og 3, fastlægger domsmændenes kompetence.

Det fremgår af § 91, stk. 2, 1. pkt., at domsmænd virker med samme beføjelser som dommere under hovedforhandlingen og de i forbindelse med denne stående afgørelser, men at de ikke deltager i andre under sagen forefaldende retshandlinger eller afgørelser.

Det fremgår af § 91, stk. 2, 2. pkt., at domsmænd dog medvirker i afgørelser efter § 998 om fortolkning af en dom.

Det fremgår af § 91, stk. 3, at domsmænd dog ikke medvirker i afgørelser om straffeprocessuelle tvangsindgreb, hvor der skal tages stilling til, om mistanken mod tiltalte er sær-

ligt bestyrket, i afgørelser om en dommers eller domsmænds habilitet, i afgørelser om bøde til en udebleven domsmand, i afgørelser om afvisning af en straffeankesag i landsretten eller i afgørelser vedrørende borgerlige krav under en straffesag.

Det foreslås at nyaffatte § 91, stk. 2, 1. pkt., således at domsmænd deltager i afgørelsen af skyldsspørgsmålet og fastsættelsen af sanktionen, men ikke deltager i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen.

Endvidere foreslås det at ophæve § 91, stk. 3.

Forslagene indebærer, at domsmænd fremover kun skal deltage i afgørelsen af skyldsspørgsmål og i fastsættelsen af sanktionen. Sanktionen omfatter både straf og andre retsfølger end straf såsom foranstaltninger over for psykisk afvigende lovovertrædere, konfiskation, retlighedsfrakendelse, udvisning og opholdsforbud. Domsmænd skal derimod ikke længere deltage i processuelle afgørelser under hovedforhandlingen, f.eks. om bevisførelse eller om udsættelse af sagen. Domsmænd skal heller ikke længere deltage i afgørelsen om sagsomkostninger eller fastsættelsen af salær til en beskikket forsvarer.

Domsmænd deltager dermed fremover i samme type af afgørelser som nævninger, jf. retsplejelovens § 86 a.

Domsmænd skal dog herudover fortsat deltage i afgørelser efter § 998 om fortolkning af en dom, jf. § 91, stk. 2, 2. pkt., der ikke foreslås ændret.

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af § 91 skal finde anvendelse i sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, sk. 5, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16 (§ 94, stk. 1, 3. pkt.)

§ 94 angår udtagelse af sagkyndige retsmedlemmer til den enkelte sag.

Det følger af § 94, stk. 1, 3. pkt., at i sager vedrørende lov om markedsføring eller lov om betalinger, der behandles ved Sø- og Handelsretten, skal halvdelen af de sagkyndige være beskikket efter indstilling fra organisationer, der repræsenterer erhvervsdrivende, og halvdelen efter indstilling fra organisationer, der repræsenterer forbrugere.

Formålet med bestemmelsen var oprindeligt at sikre en ligelig repræsentation af sagkyndige fra erhvervs- og sagkyndige fra forbrugerside i markedsførings-sager ved Sø- og Handelsretten, jf. Folketingstidende 1973-74 (2. samling), tillæg A, spalte 2325. Bestemmelsen blev således oprindeligt indført i forbindelse med gennemførelsen af markedsføringsloven i 1975, som henlagde civile sager, for hvis udfald anvendelsen af markedsføringsloven var af væsentlig betydning, til Sø- og Handelsretten. Bestemmelsen gjaldt dengang for sager vedrørende markedsføringsloven.

Lov nr. 284 af 6. juni 1984 om betalingskort henlagde civile sager, for hvis udfald anvendelsen af loven var af væsentlig betydning, og hvor Forbrugerombudsmanden var part, til Sø- og Handelsretten, jf. betalingskortloven § 29, stk. 1. I modsætning til, hvad der var gældende for markedsføringsloven, var det således for betalingskortloven kun sager, hvor Forbrugerombudsmanden var part, der blev henlagt til Sø- og Handelsretten. Betalingskortlovens § 29, stk. 3, bestemte i tilknytning hertil, at retsplejelovens § 94, stk. 1, 3. pkt., fandt tilsvarende anvendelse, dvs. der skulle i disse sager efter betalingskortloven ligeledes være en ligelig repræsentation af erhvervsdrivende og forbrugere blandt de sagkyndige retsmedlemmer.

Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om politi- og domstolsreformen blev der gennemført en nyordning af Sø- og Handelsrettens kompetence, som bl.a. indebar, at Sø- og Handelsretten herefter som udgangspunkt alene havde kompetence i sager vedrørende markedsføringsloven, hvor Forbrugerombudsmanden var part, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5368. Hertil kom dog en generel mulighed for at henvise en sag af principiel karakter, hvor fagkundskab til erhvervsforhold var af væsentlig betydning, fra byretten til Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 227. I samme forbindelse blev retsplejelovens § 94, stk. 1, 3. pkt., affattet, så den henviste til sager vedrørende markedsføringsloven og vedrørende lov om visse betalingsmidler, der i 2000 havde afløst lov om betalingskort. Det anføres i bemærkningerne til lovforslaget, at det ville være sager, hvor Forbrugerombudsmanden var part, eller som (i øvrigt) var af principiel karakter, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5346.

I 2009 blev lov om visse betalingsmidler afløst af lov om betalingstjenester og elektroniske penge, der på sin side i 2018 blev afløst af lov om betalinger. Dette førte til konsekvensændringer af retsplejelovens § 94, stk. 1, 3. pkt., i henholdsvis 2012 og 2019, hvor bestemmelsen fik sin nuværende ordlyd.

I mellemtiden var der ved lov nr. 84 af 28. januar 2014 blevet gennemført en revision af Sø- og Handelsrettens kompetence, som bl.a. indebar, at Sø- og Handelsretten også fik kompetence til at behandle sager, hvor Forbrugerombudsmanden er part og anvendelsen af lov om finansiel virksomhed har væsentlig betydning, og sager mellem er-

hvervsdrivende, hvor markedsføringsloven har væsentlig betydning. Det havde tidligere i perioden fra 2002 til 2007 havde været fastsat, at Forbrugerombudsmandens sager efter lov om finansiel virksomhed og lov om værdipapirhandel hørte under Sø- og Handelsretten, jf. lov nr. 427 af 6. juni 2002 § 1, nr. 3, lov nr. 428 af 6. juni 2002 § 1, nr. 10, og lov nr. 576 af 6. juni 2007 § 1, nr. 41, og § 2, nr. 1.

Der blev ikke i forbindelse med lovændringen i 2014 gennemført ændringer af retsplejelovens § 94, stk. 1, 3. pkt., og der ses ikke i forarbejderne at have været overvejelser herom.

Ved lov nr. 718 af 13. juni 2023 blev Sø- og Handelsrettens kompetence i sager efter lov om finansiel virksomhed ændret til at omfatte lov om finansiel virksomhed, lov om forsikringsvirksomhed og lov om fondsmæglerselskaber og investeringservice og -aktiviteter. Baggrunden herfor var, at lov nr. 718 af 13. juni 2023 om forsikringsvirksomhed udskilte forsikringsselskaber fra lov om finansiel virksomhed, og at fondsmæglerselskaber med lov nr. 1155 af 8. juni 2021 var blevet udskilt fra lov om finansiel virksomhed.

Heller ikke i denne forbindelse blev der gennemført ændringer af retsplejelovens § 94, stk. 1, 3. pkt.

Det foreslås i § 94, stk. 1, 3. pkt., at ændre henvisningen til sager vedrørende lov om markedsføring eller lov om betalinger til en henvisning til de sager, der er nævnt i § 225, stk. 2, nr. 3.

Forslaget indebærer, at kravet om ligelig repræsentation af erhvervsdrivende og forbrugere blandt de sagkyndige retsmedlemmer i Sø- og Handelsretten fremover vil gælde i de sager, der er omfattet af retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 3, dvs. sager, hvor Forbrugerombudsmanden er part og anvendelsen af lov om markedsføring, lov om finansiel virksomhed, lov om forsikringsvirksomhed, lov om fondsmæglerselskaber og investeringservice og -aktiviteter eller lov om betalinger har væsentlig betydning.

Forslaget indebærer på den ene side, at det kommer til at fremgå af retsplejelovens ordlyd, at Forbrugerombudsmandens sager efter lov om finansiel virksomhed, lov om forsikringsvirksomhed og lov om fondsmæglerselskaber og investeringservice og -aktiviteter, der anlægges ved Sø- og Handelsretten, er omfattet af reglen om ligelig repræsentation af erhvervsdrivende og forbrugere blandt de sagkyndige retsmedlemmer.

Sø- og Handelsretten har oplyst, at retten allerede i dag ville sørge for en paritetisk sammensætning i disse sager.

Forslaget indebærer på den anden side, at det fastslås, at

kravet om ligelig repræsentation af erhvervsdrivende og forbrugere blandt de sagkyndige retsmedlemmer ikke omfatter sager vedrørende markedsføringsloven, hvor Forbrugerombudsmanden ikke er part, i praksis navnlig sager mellem to erhvervsdrivende.

Sø- og Handelsretten har oplyst, at retten allerede i dag har administreret bestemmelsen om paritetisk sammensætning på denne måde.

Samlet set er forslaget dermed udtryk for en tydeliggørelse, som bringer bestemmelsens ordlyd i overensstemmelse med anvendelsen heraf i praksis.

Der henvises i øvrigt til pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17-20 (§ 148 a)

Retsplejelovens § 148 a indeholder regler om anvendelse af domstolens sagsportal, som er et digitalt selvbetjeningssystem til behandling af civile retssager.

Det fremgår af retsplejelovens § 148 a, stk. 1, at civile retssager, sager om forbud eller påbud og sager om optagelse af bevis skal anlægges og behandles ved anvendelse af en digital sagsportal, som domstolene stiller til rådighed. Enhver skriftlig meddelelse om sagen skal ske på domstolens sagsportal, jf. dog stk. 3-7 og 12.

Retsplejelovens § 148 a, stk. 3, undtager sager i medfør af udlændingeloven, og betalingspåkrav og indsigelser mod betalingspåkrav fra behandling på domstolens sagsportal. Indledes der retssag på grundlag af et betalingspåkrav, som skyldneren gør indsigelse mod, overgår sagen til behandling på domstolens sagsportal.

Det fremgår af retsplejelovens § 148 a, stk. 4, at retten kan beslutte at undtage en bruger fra at anvende domstolens sagsportal, hvis der foreligger særlige forhold, som gør, at vedkommende må forventes ikke at kunne anvende sagsportalen. Retten beslutter samtidig, hvordan en sag skal anlægges og behandles, eller hvordan meddelelser eller dokumenter skal gives.

Det fremgår af retsplejelovens § 148 a, stk. 9, at beslutninger efter bl.a. stk. 4, 2. pkt., ikke kan indbringes for højere ret

Retsplejelovens § 148 a, stk. 10, bemyndiger justitsministeren til at fastsætte regler om, at betalingspåkrav, kære af afgørelser, som træffes af Tinglysningsretten og fogedretten, og kære af afgørelser, som træffes af skifteretten i andre

sager end dem, der skal behandles i den borgerlige retsplejes former, skal indleveres og behandles ved anvendelse domstolens sagsportal.

Det foreslås at indsætte et nyt 4. pkt. i § 148 a, stk. 3, hvorefter sager om ejendomsdom efter forudgående offentlig indkaldelse og sager om mortifikation af værdipapirer, servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder ikke behandles ikke på domstolens sagsportal, jf. dog stk. 10.

Forslaget indebærer, at sager om ejendomsdom og mortifikation fremover ikke skal behandles på domstolens sagsportal, jf. dog straks nedenfor om stk. 10.

Det foreslås i § 148 a, stk. 10, efter ”kapitel 44 a,” at indsætte ”anke og”.

Forslaget indebærer, at bemyndigelsen til justitsministeren i § 148 a, stk. 10, udvides til også at omfatte anke af Tinglysningsrettens afgørelser. Det betyder, at justitsministeren vil kunne fastsætte regler om, at anke af Tinglysningsrettens domme i sager om ejendomsdom og mortifikation skal indleveres og behandles ved anvendelse af domstolens sagsportal.

Forslagene om ændring af § 148 a, stk. 3 og 10, er en følge af forslaget om, at sager om ejendomsdom og mortifikation fremover skal behandles af Tinglysningsretten, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 (retsplejelovens § 18, stk. 4).

Disse sager skal fremover ikke behandles på domstolens sagsportal i 1. instans. I stedet vil sagen skulle indbringes for Tinglysningsretten ved at anvende tinglysning.dk, hvis sagen angår en fast ejendom eller et tinglyst dokument, og i andre tilfælde ved at sende en begæring til Tinglysningsretten med almindelig post, e-mail eller Digital Post, jf. nærmere lovforslagets § 1, nr. 53 og 54 (retsplejelovens § 476, stk. 2, og § 477), og bemærkningerne hertil.

Anke og kære af Tinglysningsrettens afgørelser i disse sager skal imidlertid fremover ske ved anvendelse af domstolens sagsportal, hvis justitsministeren fastsætter regler herom i medfør af den foreslåede affattelse af § 148 a, stk. 10.

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af § 148 a, stk. 3 og 10, skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Det foreslås i § 148 a, stk. 4, efter 1. pkt. at indsætte et nyt punktum, hvorefter retten endvidere kan beslutte at udelukke en bruger fra at anvende domstolens sagsportal, hvis

brugeren anvender sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger.

Forslaget indebærer, at retten får mulighed for at udelukke en bruger fra at anvende sagsportalen, når brugeren anvender sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger.

Forslaget tager sigte på ekstraordinære tilfælde, hvor en brugers anvendelse af sagsportalen på den angivne måde påfører domstolene og eventuelt modparten eller modparterne en uforholdsmæssig byrde set i forhold til det reelle indhold af den eller de sager, brugeren har på sagsportalen.

Forslaget tager ikke sigte på tilfælde, hvor en bruger har vanskeligt ved at agere hensigtsmæssigt i en konkret sag og eksempelvis indgiver irrelevante eller overflødige anmodninger i en verserende sag eller giver ufuldstændige svar på henvendelser fra retten, sådan at retten og eventuelt modparten skal bruge mere tid på sagen end ellers. Problemer af den karakter forudsættes stadig at skulle håndteres af retten gennem vejledning af brugeren og i yderste konsekvens, hvis det er nødvendigt og betingelserne er opfyldt, ved at give et advokatpålæg.

Det er efter forslaget en betingelse, at den pågældende bruger har anvendt sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Det kræves ikke, at det store antal ensartede anmodninger er fremsat i den sag, hvor retten beslutter at udelukke brugeren fra at anvende sagsportalen. De mange ensartede anmodninger kan også bestå i, at brugeren har anlagt mange ensartede retssager eller har fremsat mange ensartede anmodninger i en eller flere tidligere sager.

Retten vil også kunne lægge vægt på, at brugeren i en eller flere sager ved andre retter har fremsat et stort antal ensartede anmodninger, hvis retten har kendskab hertil, herunder hvis landsretten har henledt en byrets opmærksomhed på, at en bestemt bruger har fremsat et stort antal ensartede anmodninger om anke eller kære, eller hvis Højesteret har henledt en landsrets eller en byrets opmærksomhed på, at en bestemt bruger har fremsat et stort antal ensartede anmodninger om ekstraordinær appel eller genoptagelse.

Det er en betingelse, at antallet af anmodninger fra den pågældende bruger er stort, og at anmodningerne er ensartede. Det er ikke et krav, at anmodningerne er identiske. Betingelsen om, at anmodningerne er ensartede, vil være opfyldt, når en anmodning ikke i substansen adskiller sig fra en eller flere tidligere anmodninger.

Når betingelserne er opfyldt, vil det bero på rettens skøn, om brugeren skal udelukkes fra at anvende sagsportalen. Retten bør navnlig tage hensyn til, om en udelukkelse af bruge-

ren fra at anvende sagsportalen forventes at mindske den uforholdsmæssige belastning af domstolene, som brugerens adfærd medfører. Ved denne vurdering bør retten også inddrage belastningen af andre retter, herunder i givet fald appelinstanter.

Det vil være op til rettens skøn, om det kan være hensigtsmæssigt i første omgang at advare brugeren om, at den pågældendes måde at anvende sagsportalen på kan føre til, at brugeren udelukkes fra at anvende sagsportalen, hvis brugeren ikke ændrer adfærd, eller om det er mere hensigtsmæssigt at udelukke brugeren fra at anvende sagsportalen uden forudgående varsel. Det vil ikke være et krav, at brugeren har fået lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet, før retten træffer afgørelse.

Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for at udelukke brugeren fra at anvende sagsportalen i en konkret sag. Hvis brugeren anlægger flere sager, vil det derfor kunne være nødvendigt at træffe en særskilt beslutning i hver sag om at udelukke brugeren fra at anvende sagsportalen. Er sagerne anlagt inden for en kortere periode, vil retten imidlertid kunne basere sin beslutning om at udelukke brugeren fra at anvende sagsportalen i en senere sag på det grundlag, der forelå ved den tilsvarende beslutning i en tidligere sag. I sådanne tilfælde giver bestemmelsen således mulighed for at udelukke brugeren fra at anvende sagsportalen umiddelbart efter sagens anlæg, uden at retten behøver at foretage nye undersøgelser eller overvejelser i forhold til det grundlag, der forelå ved den tidligere afgørelse.

Det vil være op til rettens skøn, om retten systematisk vil udelukke en bruger fra at anvende sagsportalen i sager, der anlægges inden for en kortere tid, når først det er konstateret, at brugeren har anvendt sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger, eller om retten i en eller flere sager vil undlade at udelukke brugeren fra at anvende sagsportalen, fordi den eller de pågældende sager adskiller sig fra de andre sager og brugeren foreløbig ikke i den eller de pågældende sager har anvendt sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Som eksempel kan nævnes tilfælde, hvor en bruger ud over selv at have anlagt et stort antal ensartede sager om et givent spørgsmål også er sagsøgt i en sag, der ikke har noget med de ensartede sager at gøre, eller også er part i en sag ved familieretten og ikke i denne sag har anvendt sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger.

Der foreslås ikke nogen bestemt periode, inden for hvilken en bruger kan udelukkes fra at anvende sagsportalen, når det er konstateret, at brugeren har anvendt sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Det forudsættes dog, at hvis en bruger i mere end 2-3 år ikke har anvendt sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger, vil brugeren ikke kunne udelukkes fra at anvende sagsportalen, før brugeren i givet fald på ny anvender

sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Dette vil gælde i nye sager. Når en bruger med hjemmel i bestemmelsen er udelukket fra at anvende sagsportalen i en konkret sag, vil udelukkelsen kunne opretholdes, indtil sagen er afsluttet og arkiveret, uanset hvor lang tid det måtte vare.

Retten vil til enhver tid kunne omgøre sin beslutning om at udelukke en bruger fra at anvende sagsportalen, hvis det findes hensigtsmæssigt, jf. retsplejelovens § 222, der ikke foreslås ændret.

Når retten med hjemmel i den foreslåede bestemmelse beslutter at udelukke en bruger fra at anvende sagsportalen, vil retten teknisk fjerne brugerens adgang til sagen på sagsportalen. Det vil medføre, at brugeren ikke vil kunne søge sagen frem på minretssag.dk og dermed ikke via minretssag.dk vil kunne indgive anmodninger i sagen.

Retten vil samtidig med udelukkelsen af brugeren fra anvendelsen af sagsportalen skulle beslutte, hvordan meddelelser i sagen skal gives af brugeren, jf. retsplejelovens § 148 a, stk. 4, 2. pkt., der bliver 3. pkt., men i øvrigt ikke foreslås ændret.

Retten beslutning om at udelukke brugeren fra anvendelsen af sagsportalen og om, hvordan meddelelser i sagen skal gives af brugeren, vil skulle meddeles brugeren. Brugeren vil herefter kunne indgive meddelelser i sagen på den måde, retten har angivet.

Retten bør i meddelelsen om beslutningen angive, at beslutningen er truffet med hjemmel i retsplejelovens § 148 a, stk. 4, 2. og 3. pkt. Retten bør endvidere vejlede om, at rettens beslutning ikke kan indbringes for højere ret, jf. nedenfor om den foreslåede ændring af § 148 a, stk. 9. Retten bør endvidere i meddelelsen oplyse, at rettens beslutning er begrundet i, at brugeren har anvendt sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Hvis det er første gang, brugeren udelukkes fra at anvende sagsportalen på grund af et stort antal ensartede anmodninger, bør retten endvidere kort og overordnet oplyse om antallet af ensartede anmodninger, og om i hvilken periode de ensartede anmodninger er fremsat. Både tidsrummet og antallet af anmodninger vil kunne angives omtrentligt. Eksempelvis kan det angives, at brugeren ”i løbet af ca. 3 uger [eller 3 måneder] har fremsat ca. 10 [eller mere end 10] ensartede anmodninger på sagsportalen”. Hvis brugeren tidligere – inden for de seneste 2-3 år – er blevet udelukket fra at anvende sagsportalen, vil det være tilstrækkeligt at oplyse, at rettens beslutning er begrundet i samme forhold som den tidligere beslutning om at udelukke brugeren fra at anvende sagsportalen.

Retten beslutning vil kunne forberedes af kontorpersonalet, som også vil kunne udforme et udkast til meddelelsen til

brugeren om beslutningen, men beslutningen vil i byretten og Sø- og Handelsretten skulle godkendes af en dommer eller juridisk fuldmægtig, der er bemyndiget hertil efter retsplejelovens § 19, stk. 1. Bestemmelsen i retsplejelovens § 19, stk. 3, om beslutninger om, at en bruger undtages fra kravet om anvendelse af sagsportalen, tager sigte på tilfælde, hvor brugeren ønsker at blive undtaget, og omfatter ikke den foreslåede adgang til at udelukke en bruger fra at anvende sagsportalen, fordi brugeren har anvendt sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. I landsretten kan beslutningen godkendes af én dommer, jf. retsplejelovens § 7, stk. 1, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 2. I Højesteret kan beslutningen godkendes af ét medlem af Højesterets anke- og kæremålsudvalg, jf. retsplejelovens § 3, stk. 4, der ikke foreslås ændret.

Rettens beslutning om at udelukke brugeren fra anvendelsen af sagsportalen vil ikke kunne indbringes for højere ret, jf. retsplejelovens § 148 a, stk. 9, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 19.

Uafhængig af den foreslåede adgang til at udelukke en bruger fra at anvende sagsportalen i en verserende sag vil der kunne forekomme tilfælde, hvor en brugers meddelelse på sagsportalen, der teknisk indebærer, at der automatisk oprettes en digital sag i Civilsystemet, har en sådan karakter, at retten efter en samlet vurdering af meddelelsens indhold og den sammenhæng, meddelelsen indgår i, herunder tidligere meddelelser fra samme bruger, finder, at meddelelsen ikke medfører, at der er indledt en sag som nævnt i retsplejelovens § 148 a, stk. 1. I sådanne tilfælde vil retten uden anden sagsbehandling end den nævnte samlede vurdering af meddelelsen kunne lukke den digitale sag på sagsportalen og arkivere den, sådan at den ikke er tilgængelig for brugeren på minretssag.dk. Dette skyldes, at der under de beskrevne omstændigheder ikke vil foreligge en sag, der efter retsplejelovens § 148 a, stk. 1, skal behandles på sagsportalen, uanset at der pr. automatik er oprettet en digital sag på sagsportalen. Er der tale om et enkeltstående tilfælde, vil det normalt være hensigtsmæssigt at underrette brugeren om, at sagen er lukket, og at retten ikke foretager sig yderligere i anledning af meddelelsen. Ved gentagne sådanne meddelelser fra samme bruger vil retten kunne tilføje i svaret til brugeren, at eventuelle fornyede henvendelser om samme spørgsmål vil blive behandlet, men kun kan forventes besvaret, hvis de indeholder nye oplysninger af væsentlig betydning for spørgsmålet.

Det foreslås i § 148 a, stk. 9, at ændre henvisningen til stk. 4, 2. pkt., til en henvisning til stk. 4, 2. og 3. pkt.

Forslaget indebærer, at beslutninger efter det foreslåede § 148 a, stk. 4, 2. pkt., om at udelukke en bruger fra at anvende sagsportalen, fordi brugeren har fremsat mange ensartede anmodninger på sagsportalen, ikke vil kunne indbringes for højere ret.

Forslaget viderefører samtidig den gældende regel om, at beslutninger om, hvordan en sag skal anlægges og behandles, eller hvordan meddelelser eller dokumenter skal gives, når en bruger er undtaget fra at anvende sagsportalen, jf. retsplejelovens § 148 a, stk. 4, 2. pkt., der bliver 3. pkt., ligeledes ikke kan indbringes for højere ret. Retsplejelovens § 148 a, stk. 4, 2. pkt., der bliver 3. pkt., vil fremover også finde anvendelse, når en bruger udelukkes fra at anvende sagsportalen, fordi brugeren har fremsat mange ensartede anmodninger på sagsportalen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 og 2.19 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 21 (§ 192, stk. 7)

Retsplejelovens § 192 fastsætter regler om gennemførelse af forklaringer for retten ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Bestemmelsen gælder direkte for vidneforklaringer, men finder tilsvarende anvendelse på forklaringer afgivet af parter, herunder sigtede/tiltalte i en straffesag, og syns- og skønsmand, jf. retsplejelovens § 207, § 210, stk. 2, jf. § 207, § 305, § 748 a, stk. 1, § 748 b, stk. 1, § 831, stk. 8, og § 854, stk. 3. Bestemmelsen gælder endvidere, når fogedretten i medfør af retsplejelovens § 497 afkræver skyldneren de oplysninger, som fogedretten finder nødvendige til gennemførelse af tvangsfuldbyrdsen, jf. retsplejelovens § 506, stk. 4.

Det følger af retsplejelovens § 192, stk. 2-5, at den, der skal afgive forklaring, skal indkaldes til at møde for 1) en ret, 2) en offentlig myndighed, som Domstolsstyrelsen har bemyndiget til at stille kommunikationsmidler til rådighed for telekommunikation med billede i retssager, eller 3) en fysisk eller juridisk person, som Domstolsstyrelsen har autoriseret til at stille kommunikationsmidler til rådighed for telekommunikation med billede i retssager.

Det følger af retsplejelovens § 192, stk. 6, at retten kan tillade, at et vidne, der befinder sig i udlandet, afgiver forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis forklaringen skønnes at kunne afgives under lige så betryggende former som en forklaring, der som anført afgives for en ret, en bemyndiget myndighed eller en autoriseret person.

Det foreslås at indsætte et nyt § 192, stk. 7, hvorefter retten i civile sager, hvis parterne er enige herom, kan tillade, at et vidne afgiver forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede på anden måde end angivet i stk. 2, når det skønnes forsvarligt.

Forslaget giver en begrænset mulighed for at gennemføre en forklaring for retten ved anvendelse af telekommunikation med billede uden de kontrol- og sikkerhedsforanstaltninger, som involvering af en anden ret, en bemyndiget offentlig myndighed eller en autoriseret person giver mulighed for.

Der foreslås ingen ændringer i, hvornår en person kan afgive forklaring for retten ved anvendelse af telekommunikation med billede, jf. retsplejelovens § 174, stk. 2, og de forarbejder og den retspraksis, der knytter sig hertil. Den foreslåede ændring vedrører alene fremgangsmåden for, hvordan forklaringen kan gennemføres, når der gives tilladelse til at anvende fjernkommunikation med billede.

Det foreslåede stk. 7 gælder i civile sager, men ikke i offentlige straffesager. Civile sager omfatter civile retssager, bevissoptagelse i civile sager, midlertidige afgørelser om forbud og forbud, fogedsager og skiftesager samt private straffesager, der behandles i den civile retsplejes former.

Det foreslåede stk. 7 gælder dermed bl.a., når fogedretten i medfør af retsplejelovens § 497 afkræver skyldneren de oplysninger, som fogedretten finder nødvendige til gennemførelse af tvangsfuldbyrdsen. Når de foreslåede betingelser er opfyldt, herunder at fordringshaveren og skyldneren er enige herom, vil skyldneren således fremover kunne opfylde sin oplysningspligt efter retsplejelovens § 497 over en videosamtale ved anvendelse af et egnet videokommunikationssystem mellem en computer eller telefon i retten og skyldnerens telefon eller computer.

Adgangen til at gennemføre en forklaring for retten på anden måde end ved, at den pågældende møder for en ret, en bemyndiget myndighed eller en autoriseret person, kan kun anvendes, når parterne er enige herom.

Det er endvidere en forudsætning, at retten skønner, at fremgangsmåden vil være forsvarlig i den konkrete situation. Ved vurderingen af forsvarligheden kan retten anlægge en samlet vurdering af, hvilken betydning forklaringen kan forventes at have for sagen, i hvilke omgivelser den, der skal afgive forklaring, befinder sig, og hvad der er oplyst om sikkerheden ved den videokommunikationsløsning, som ønskes anvendt.

Retten tilladelse kan gives i forvejen eller på det tidspunkt, hvor forklaringen skal afgives, herunder når den, der skal afgive forklaring, er udeblevet. Dette gælder, uanset om den pågældende er lovligt tilsagt, og uanset om den pågældende har dokumenteret lovligt forfald. Dette gælder også, når skyldneren skal afgive oplysninger i medfør af retsplejelovens § 497, og der er ikke noget til hinder for, at skyldneren motiveres til at give samtykke til at anvende denne fremgangsmåde af, at alternativet kan være anholdelse og politifremstilling.

Hvis der under afgivelsen af forklaringen opstår tvivl om, hvorvidt den anvendte fremgangsmåde er forsvarlig i den konkrete situation, kan retten gribe ind og søge tvivlen afklaret f.eks. ved spørgsmål til den, der afgiver forklaring, eller til en person, der yder teknisk bistand til gennemførelsen af videokommunikationen, uanset om dette er en part eller advokat i sagen, en partsantagen medhjælper eller en af rettens medarbejdere. Konstaterer retten herefter, at fremgangsmåden ikke er forsvarlig i den konkrete situation, kan retten omgøre tilladelsen og afbryde forklaringen.

Det er forbudt under retsmøder at optage eller transmittere billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette, jf. retsplejelovens § 32, stk. 1, der ikke foreslås ændret. Dette gælder også, når en person afgiver forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede, og hverken den pågældende selv eller andre må således optage eller transmittere billede eller lyd herfra, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.17 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 22 (§ 214, stk. 4, og § 881, stk. 1, 2. pkt.)

Retsplejelovens § 214, stk. 4, giver mulighed for at færdigbehandle en straffesag, hvis en dommer, nævning eller domsmand i en nævningesag, i en domsmandssag ved landsretten eller i en domsmandssag i byretten med 2 dommere og 3 domsmænd får forfald eller af andre grunde må fratræde, efter at hovedforhandlingen er begyndt. Det er en forudsætning, at højst 1 dommer og 1 nævning eller 1 domsmand mangler.

Retsplejelovens § 881, stk. 1, angår afstemningen i domsmandssager ved byretten. Det fremgår af 1. pkt., at hver dommer og domsmand som udgangspunkt har 1 stemme. I sager med 2 dommere og 3 domsmænd, som færdigbehandles med 1 dommer, har dommeren dog 2 stemmer, jf. 2. pkt., og i sager med 2 dommere og 3 domsmænd, som færdigbehandles med 2 domsmænd, har hver domsmand 1½ stemme, jf. 3. pkt.

Det foreslås i § 214, stk. 4, og § 881, stk. 1, 2. pkt., at ændre henvisningen til § 12, stk. 8, til en henvisning til § 12, stk. 8 og 9.

Forslaget er en følge af forslaget om at indsætte et nyt § 12, stk. 9, som giver mulighed for at behandle visse domsmandssager i byretten med 2 dommere og 3 domsmænd, jf. lovforslagets § 1, nr. 6.

Forslaget indebærer, at muligheden for at afgøre sagen med

færre dommere eller domsmænd og reglerne om afstemningen i sådanne tilfælde også vil gælde i de domsmandssager, der i medfør af det nye § 12, stk. 9, behandles med 2 dommere og 3 domsmænd. Det vil uændret være en forudsætning, at højst 1 dommer og 1 domsmand mangler.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 23-25 (§§ 218 a og 218 b)

Retsplejelovens § 218 a angår indholdet af domme.

Det fremgår af § 218 a, stk. 1, at domme skal indeholde parternes påstande og en fremstilling af sagen, herunder i fornødent omfang en gengivelse af de afgivne forklaringer, samt angive de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse. Domme skal i civile sager endvidere indeholde en gengivelse af parternes anbringender og i straffesager en gengivelse af tiltalen.

Det følger af § 218 a, stk. 2, at sagsfremstillingen i byretsdomme i civile sager, der ikke har været undergivet kollegial behandling i medfør af § 12, stk. 3, kan begrænses til en kort angivelse af parternes anbringender, såfremt der samtidig gives en udførlig begrundelse for afgørelsen. Det skal i givet fald fremgå af dommen, at dommen ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling.

Det følger desuden af § 218 a, stk. 3, at sagsfremstillingen i byretsdomme i civile sager, der har været undergivet kollegial behandling, kan forkortes, hvis retten finder det forsvarligt. Det skal i givet fald fremgå af dommen, at dommen ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling.

Det følger endvidere af § 218 a, stk. 4, at hvis en dom, der er affattet efter reglen i stk. 2, ankes, skal retten afgive en supplerende redegørelse for sagen. Redegørelsen indsendes til landsretten snarest muligt efter, at retten har fået meddelelse om anken. Samtidig sendes en kopi af redegørelsen til parterne. Redegørelsen anses som et bilag til dommen og optages endvidere i retsbogen.

Endelig følger det af § 218 a, stk. 5, at hvis indholdet af en forklaring i en straffesag ikke optages i retsbogen, jf. § 712, stk. 1, kan gengivelse af forklaringen i dommens fremstilling af sagen undlades. § 712, stk. 1, giver mulighed for at undlade at gengive en forklaring i en straffesag i retsbogen, når forklaringen lydoptages.

Retsplejelovens § 218 b fastslår, at § 218 a, stk. 2 og 4, finder tilsvarende anvendelse for byretskendelser i civile sager.

Det foreslås i § 218 a, stk. 1, 1. pkt., at ændre ”fremstilling af sagen, herunder i fornødent omfang en gengivelse af de afgivne forklaringer” til ”kort fremstilling af sagen”.

Det foreslås endvidere at ophæve § 218 a, stk. 2-5, og § 218 b.

Det foreslås desuden at indsætte et nyt § 218 a, stk. 2, der fastsætter, at hvis en dom, der ikke gengiver de afgivne forklaringer, ankes, skal de afgivne forklaringer gengives i retsbogen. Gengivelsen anses som et bilag til dommen. Retten sender gengivelsen til ankeinstansen og parterne snarest muligt efter, at retten har fået meddelelse om anken.

Det foreslås endelig at indsætte et nyt § 218 a, stk. 3, hvorefter stk. 2 finder tilsvarende anvendelse for kendelser.

Forslagene indebærer, at der fastsættes ensartede lovregler om indholdet af domme gældende for alle instanser.

Det vil fremover ikke være et krav, at en dom gengiver de afgivne forklaringer, men hvis dommen ankes, skal retten gengive de afgivne forklaringer, og gengivelsen af forklaringerne anses som et bilag til dommen. Dette er ikke en realitetsændring for byretsdomme, men vil være nyt for domme afsagt i andre instanser.

Det vil endvidere ikke være et krav, at en dom i en civil sag gengiver uddrag af sagens dokumenter. Dette er heller ikke en realitetsændring for byretsdomme, men vil til en vis grad være nyt for domme afsagt i andre instanser.

Den foreslåede affattelse af § 218 a, stk. 1, 1. pkt., indebærer, at alle domme skal indeholde en kort fremstilling af sagen. Dette er en lempelse i forhold til den gældende regel om en fremstilling af sagen.

Det er overladt til rettens skøn, hvad der medtages i fremstillingen, men der lægges generelt ikke op til, at der skal medtages uddrag af sagens dokumenter eller i øvrigt redegøres for indholdet af bevisførelsen. Det vil dog være naturligt i fremstillingen i givet fald at angive, hvem der har afgivet forklaring, og at der har været afholdt syn og skøn, gennemført besigtigelse el.lign.

Retten vil i en række tilfælde kunne vælge at nøjes med en helt kort fremstilling af sagen, fordi det af dommens øvrige indhold i form af påstandene, tiltalen i straffesager og anbringenderne i civile sager fremgår, hvad sagen drejer sig om.

Dommen vil uændret skulle indeholde en begrundelse, dvs.

angive de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse.

Det vil uændret være sådan, at begrundelsen skal være tilpasset dommens øvrige indhold. Som eksempel kan nævnes, at hvis retten finder, at dommen bør begrundes bl.a. under henvisning til indholdet af en bestemt forklaring, kan dommen enten gengive den pågældende forklaring og i begrundelsen angive f.eks. ”efter X’s forklaring er det bevist...”, eller dommen kan undlade at gengive forklaringen og i begrundelsen angive f.eks. ”efter X’s forklaring om, at [...], er det bevist...”. Dette udtrykkes undertiden med et slagord, at ”dommen skal kunne stå alene”. Det bemærkes for fuldstændighedens skyld, at en anke dom ikke i bogstavelig forstand behøver at kunne stå alene, men gerne må henvise til begrundelsen i en tidligere instans, som ankeinstansen tilslutter sig, jf. udtrykkeligt retsplejelovens § 220, stk. 1, der ikke foreslås ændret.

Det foreslåede § 218 a, stk. 2, gælder, når en dom, der ikke gengiver de afgivne forklaringer, ankes.

I sådanne tilfælde skal retten gengive de afgivne forklaringer i retsbogen, og gengivelsen anses som et bilag til dommen.

Gengivelsen forudsættes at være et referat af de afgivne forklaringer, sådan som det normalt også sker i dag. Dette gælder også i de tilfælde, hvor gengivelsen sker på grundlag af en lydoptagelse af den afgivne forklaring.

Gengivelsen skal sendes til ankeinstansen og parterne snarest muligt efter, at retten har fået meddelelse om anken.

Det foreslåede § 218 a, stk. 2, generaliserer det gældende § 218 a, stk. 4, som efter ordlyden alene vedrører byretsdomme i civile sager afsagt med én juridisk dommer, til alle tilfælde, hvor en dom, der ankes, ikke gengiver de afgivne forklaringer. Det foreslåede § 218 a, stk. 2, gælder således også i straffesager, i civile sager afgjort med 3 juridiske dommere og i landsretten, Sø- og Handelsretten og Tinglysningssretten.

For så vidt angår straffesager fremgår det overensstemmende hermed, at indholdet af en forklaring, som er lydoptaget, skal optages i retsbogen, bl.a. hvis en dom ankes, jf. retsplejelovens § 712, stk. 1, nr. 3, 1. led, der ikke foreslås ændret. Det foreslåede § 218 a, stk. 2, gælder dog, uanset om forklaringen er lydoptaget.

Det foreslåede § 218 a, stk. 3, om tilsvarende anvendelse af stk. 2 for kendelser indebærer, at når en kendelse, der ikke gengiver de afgivne forklaringer, kæres, skal retten gengive

de afgivne forklaringer i retsbogen og snarest muligt sende den til parterne og kæreinstansen.

Bestemmelsen kan i praksis navnlig være relevant for delafgørelser i civile sager efter retsplejelovens § 253, midlertidige afgørelser om forbud eller påbud efter retsplejelovens kapitel 40 samt afgørelser i fogsedsager, hvor der har været bevisførelse.

Det foreslåede § 218 a, stk. 3, generaliserer den gældende § 218 b, som gælder for byretskendelser i borgerlige sager, til alle tilfælde, hvor en kendelse, der kæres, ikke gengiver de afgivne forklaringer. Det foreslåede § 218 a, stk. 3, gælder således også i straffesager og i landsretten, Sø- og Handelsretten og Tinglysningssretten.

Der vil uændret ikke gælde andre generelle lovregler om indholdet af kendelser end retsplejelovens § 218, stk. 1, 1. pkt., hvorefter bl.a. kendelser skal ledsages af grunde. Der findes dog et antal lovregler, som for kendelser om specifikke spørgsmål stiller bestemte krav til indholdet af kendelsen.

Det forudsættes med forslagene til ændring af § 218 a og ophævelse af § 218 b, at der fremover generelt ikke stilles krav om, at kendelser gengiver de afgivne forklaringer. Det vil således være op til rettens skøn, om en kendelse skal gengive afgivne forklaringer. Det vil ligesom med domme uændret være sådan, at begrundelsen vil skulle være tilpasset kendelsens øvrige indhold, herunder om afgivne forklaringer er gengivet eller ej. Kæres en kendelse, der ikke gengiver de afgivne forklaringer, skal retten imidlertid gengive de afgivne forklaringer i retsbogen.

Forslagene berører ikke de gældende regler om, hvornår afgivne forklaringer i øvrigt skal gengives i retsbogen, jf. retsplejelovens § 186, stk. 1 og 2, § 710, stk. 1, § 712, stk. 1, og § 714, bortset fra at det foreslåede § 218 a, stk. 2, som nævnt for så vidt angår lydoptagne forklaringer i straffesager stemmer overens med § 712, stk. 1, nr. 3, 1. led.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 26 (§ 219 a, stk. 3, § 918, stk. 2, og § 932, stk. 2)

Retsplejelovens § 219 a, stk. 3, angår afsigelse af domme i straffesager uden afholdelse af retsmøde. Det fremgår, at en dom bl.a. kan afsiges uden afholdelse af retsmøde, hvis den er behandlet efter § 930 a om afgørelse uden mundtlig hovedforhandling, når parterne nedlægger samstemmende påstande.

Retsplejelovens § 918, stk. 2, angår anklagemyndighedens

fremsendelse af ekstrakt til landsretten og forsvareren i ankesager i landsretten. Det fremgår, at hvis sagen behandles efter § 930 a, indsendes ekstrakten senest samtidig med anklagerens første procedureindlæg.

Retsplejelovens § 932, stk. 2, angår ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at anke en landsretsdom i en straffesag til Højesteret. Det fremgår, at § 904, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse hvis sagen er behandlet efter § 930 a. Det indebærer, at hvis tiltalte ikke var gjort bekendt med tidspunktet for dommens afsigelse, regnes tiltaltes frist for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet fra den dag, hvor retten har sendt en udskrift af dommen til tiltalte.

Det foreslås i § 219 a, stk. 3, 2. pkt., § 918, stk. 2, 2. pkt., og § 932, stk. 2, 2. pkt., at tilføje en henvisning til § 930 b.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om at indsætte en ny bestemmelse i § 930 b om muligheden for skriftlig behandling af revisionsanker i landsretten, jf. lovforslagets § 1, nr. 92.

Forslaget indebærer, at reglerne i § 219 a, stk. 3, om afsigelse af domme uden afholdelse af retsmøde, § 918, stk. 2, om frist for fremsendelse af ekstrakt og § 932, stk. 2, om frist for ansøgning om tredjeinstansbevilling også vil gælde for sager, der behandles skriftligt i medfør af den foreslåede § 930 b.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 27 (§ 219 a, stk. 5, 2. pkt.)

Retsplejelovens § 219 a, stk. 5, fastsætter, at retten meddeler tiltalte udskrift af dommen. Det fremgår, at hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 1-5, er fremmet i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes.

Det foreslås, at ”nr. 1-5” udgår i § 219 a, stk. 5, 2. pkt., således at der alene henvises til § 855, stk. 3.

Forslaget har sammenhæng med forslaget til ændring af § 855, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 77-79, der bl.a. indebærer, at § 855, stk. 3, fremover vil bestå af 4 numre.

Det vil uændret være sådan, at når en sag i medfør af § 855, stk. 3, er fremmet i tiltaltes fravær, skal en udskrift af dommen forkyndes.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 28 (§ 245 b)

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i § 245 b, hvorefter en part kan anmode retten om efter aftale med vedkommende retspræsident at henvise sagen til en anden byret, hvis en afgørelse ved denne ret kan forventes væsentlig hurtigere og henvisningen ikke vil påføre modparten en urimelig byrde. Før retten træffer afgørelse om henvisning, skal modparten have adgang til at udtale sig om spørgsmålet. Henvisning kan ikke ske i de i kapitel 39-43 b omhandlede sager.

Den foreslåede bestemmelse supplerer den gældende § 245 a om henvisning af en civil retssag til behandling ved en tilstødende byret efter aftale med vedkommende retspræsident, hvis en afgørelse ved denne ret kan forventes væsentlig hurtigere. Hvor fokus i § 245 a er at give fleksibilitet ved byretterne i perioder med spidsbelastning, er fokus i den foreslåede § 245 b dog hensynet til en part, som ønsker en hurtig afgørelse i en situation med lang sagsbehandlingstid.

I modsætning til den gældende § 245 a kan den foreslåede § 245 b således kun anvendes efter anmodning fra en part. Til gengæld giver den foreslåede § 245 b mulighed for at henvise sagen til enhver byret og ikke kun en tilstødende byret.

Det er efter den foreslåede § 245 b ligesom efter den gældende § 245 a en betingelse, at en afgørelse ved den anden byret kan forventes væsentlig hurtigere. Derimod er det ikke efter den foreslåede § 245 b en selvstændig betingelse, at det samlede antal sager, der er til behandling ved den byret, hvor sagen verserer, og sagsbehandlingstiderne ved byretten taler for at henvise sagen til en anden byret. Det ligger dog i kravet om, at en afgørelse ved den anden byret kan forventes væsentlig hurtigere, at i hvert fald sagsbehandlingstiden i den konkrete sag må forventes at blive forholdsvis lang, hvis sagen ikke henvises.

Det er efter den foreslåede § 245 b ligesom efter den gældende § 245 a også en betingelse, at henvisning sker efter aftale med retspræsidenten for den ret, hvortil sagen henvises. Der kan være tale om en generel aftale om henvisning af civile sager eller en aftale om henvisning af den konkrete sag. Sådanne aftaler kan indgås specifikt om henvisning efter § 245 b (eller specifikt om henvisning efter § 245 a), men kan også indgås som en samlet aftale om henvisning efter både §§ 245 a og 245 b.

Det er efter § 245 b en yderligere betingelse for henvisning, at henvisningen ikke vil påføre modparten en urimelig byrde, og modparten skal have adgang til at udtale sig om spørgsmålet, før retten træffer afgørelse om henvisning. Hvis modparten ikke er repræsenteret af advokat eller skal afgive forklaring under hovedforhandlingen og på grund af sine økonomiske eller familiemæssige forhold vil

blive påført en stor byrde ved at skulle møde ved en anden byret, vil henvisning ikke kunne ske.

Henvisning efter den foreslåede § 245 b kan ikke ske i de sager, der er nævnt i kapitel 39-43 b, dvs. småsager (fremover sager i den forenkede proces, jf. lovforslagets § 1, nr. 44), sager om midlertidige afgørelser om forbud og påbud, familieretlige sager, sager om faderskab og medmoderskab, sager om tvangsfuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, værgemålssager og sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse eller beslutning om adoption uden samtykke.

Den foreslåede § 245 b er ikke relevant, hvis parterne er enige om, at sagen skal henvises til en bestemt anden byret. Er parterne enige, kan de frit indgå en værnetingsaftale efter retsplejelovens § 245, som også gælder i verserende sager.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.18 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 29 (§ 259)

Det følger af retsplejelovens § 259, stk. 1, at enhver både som sagsøger og som sagsøgt kan føre sin egen sag.

Det fremgår dog af § 259, stk. 2, at retten kan pålægge en part at lade sagen udføre af en advokat, dersom den ikke finder det muligt at behandle sagen på hensigtsmæssig måde, uden at parten har sådan bistand. Pålægget kan ikke indbringes for højere ret.

Det følger af § 259, stk. 3, at hvis et advokatpålæg efter § 259, stk. 2, ikke efterkommes, betragtes processkrifter, der indgives af parten efter pålæggets meddelelse, som ikke indgivne, og parten anses for udeblevet fra de retsmøder, der afholdes efter pålæggets meddelelse. Hvor særlige hensyn taler derfor, kan retten dog beskikke parten en advokat.

Konsekvensen af, at et processkrift anses som ikke indgivet, eller at parten anses som udeblevet fra et retsmøde, vil kunne blive, at sagen afvises, hvis det er sagsøgeren, der har fået et advokatpålæg, eller at der afsiges udeblivelsesdom efter sagsøgerens påstand, hvis det er sagsøgte, der har fået et advokatpålæg.

Småsagsprocessen, jf. retsplejelovens kapitel 39, er indrettet med henblik på, at parterne ikke har behov for advokatbistand under sagens forberedelse, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5296. Retspraksis har draget den konsekvens heraf, at der ikke kan meddeles advokatpålæg under forberedelsen af en sag, der behandles efter retsplejelovens kapitel 39. Det foreslås, at småsagsprocessen fremover

skal betegnes den forenkede proces, jf. lovforslagets § 1, nr. 44.

Det foreslås at indsætte et nyt § 259, stk. 3, der fastsætter, at i sager, der behandles efter kapitel 39, kan pålæg efter stk. 2 gives, hvis særlige grunde undtagelsesvis gør det nødvendigt.

Forslaget indebærer, at der fremover vil være en snæver mulighed for at give et advokatpålæg i en sag, der behandles efter den forenkede proces.

I sager, der behandles efter den forenkede proces, har retten en særlig forpligtelse til at vejlede og bistå parter, der ikke er repræsenteret af en professionel rettergangsfuldsmægtig. Det vil have undtagelsens karakter, at en sag i den forenkede proces ikke kan behandles forsvarligt, uden at en part har advokatbistand.

Hvis sagen angår komplicerede faktiske eller retlige spørgsmål, eller hvis sagen har en særlig betydning for en part ud over påstanden, kan retten om nødvendigt af egen drift bestemme, at sagen skal behandles i den almindelige proces, jf. retsplejelovens § 402, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 46. Det forudsættes med forslaget, at hvis sagen ikke kan behandles forsvarligt, uden at en part har advokatbistand, og betingelserne for henvisning til almindelig proces er opfyldt, henviser retten sagen til almindelig proces, før der gives advokatpålæg efter den almindelige regel i retsplejelovens § 259, stk. 2, der ikke foreslås ændret.

Spørgsmålet om advokatpålæg vil i praksis kun kunne opstå, hvis den part, der eventuelt skal have et advokatpålæg, selv eller ved sin rettergangsfuldsmægtig foretager de proces-skrift, der kræves efter reglerne om den forenkede proces.

Som sagsøger vil parten således skulle være i stand til at anlægge sagen på minretssag.dk eller, hvis parten undtagelsesvis fritages herfor, skrive en stævning og indlevere den til retten. Som sagsøgt vil parten tilsvarende skulle være i stand til at svare på minretssag.dk eller, hvis parten undtagelsesvis fritages herfor, skrive et svarskrift og indlevere det til retten.

Mindstekravene til stævning og svarskrift i den forenkede proces, for at sagen kan antages til behandling, er i praksis lempelige, hvilket ikke forudsættes ændret. Men parten eller dennes rettergangsfuldsmægtig vil i sagens natur skulle være i stand til enten at betjene minretssag.dk eller alternativt at skrive og sende en eller anden form for stævning eller svarskrift til retten.

Parten eller dennes rettergangsfuldsmægtig vil desuden skulle være i stand til at deltage i det telefonmøde, som normalt vil blive afholdt under sagens forberedelse, da udeblivel-

se som udgangspunkt medfører afvisning eller udeblivelsesdom afhængig af, om det er sagsøgeren eller sagsøgte, der udebliver.

I praksis vil spørgsmålet om advokatpålæg derfor typisk kunne opstå på det forberedende telefoniske møde.

Det forudsættes, at retten, før den i givet fald skrider til advokatpålæg, gennem omhyggelig vejledning søger afklaret, hvad partens påstand er, og hvordan den er begrundet. Retten bør om nødvendigt spørge parten, hvad parten helt lavpraktisk og ujuridisk ønsker at opnå, og hvad parten mener er grunden til at give parten ret. På det grundlag bør retten vejlede parten om den juridiske formulering af en dertil svarende påstand og et dertil svarende hovedanbringende.

Hvis påstanden efter denne afklaring formentlig vil blive afvist eller ikke taget til følge, fordi påstanden ikke angår et retskrav eller er uklar, eller fordi anbringendet åbenbart ikke retligt kan begrunde kravet, bør retten vejlede parten herom.

Hvis parten trods denne vejledning fastholder sin påstand og sit anbringende og på forespørgsel ikke ønsker at nedlægge yderligere påstande eller fremsætte yderligere anbringender, bør der som udgangspunkt ikke gives advokatpålæg, men sagen bør fortsætte på det foreliggende grundlag og dermed sandsynligvis ende med, at parten ikke får medhold.

I andre tilfælde – hvor påstanden og anbringendet således forudsættes at være juridisk gangbare – bør retten om nødvendigt vejlede parten om bevisbyrde, beviskrav og bevismidler. Hvis parten synes at have en rimelig grad af forståelse af rettens vejledning, herunder i givet fald af, at det på den ene side kan kræve bevis at få medhold i et principielt set berettiget krav og på den anden side kan medføre omkostninger at fremskaffe og føre beviser, bør der ikke gives advokatpålæg. Det vil være partens valg, hvilke beviser parten ønsker at føre, og sagen bør fortsætte på dette grundlag. Bevisførelse vil uændret kræve rettens tilladelse, jf. retsplejelovens § 403, der ikke foreslås ændret.

Kun hvor parten trods omhyggelig vejledning fra rettens side har vanskeligt ved overhovedet at gøre sig forståelig med hensyn til det ønskede resultat og begrundelsen og beviserne herfor, bør retten overveje at give et advokatpålæg efter det foreslåede § 259, stk. 3.

Hvis en parts vanskeligheder med at gøre sig forståelig kan skyldes mangelfulde dansk kundskaber eller partens psykiske tilstand, bør retten, før den skrider til advokatpålæg, spørge parten, om der er nogen i partens familie eller netværk i øvrigt, som eventuelt vil kunne bistå parten under sagen. Hvis svaret er ja, bør retten være åben over for at give parten mulighed for at indhente bistand fra den pågæl-

dende. Afhængig af, hvad der mangler at blive afklaret, kan retten herefter beslutte enten at pålægge parten at svare skriftligt på en henvendelse fra retten med specifikke spørgsmål, jf. retsplejelovens § 406, stk. 3, der ikke foreslås ændret, eller indkalde til et nyt telefonisk forberedende retsmøde. Hvis det er relevant, kan retten samtidig vejlede om, at parten kan give enhver, der er over 18 år og uberygtet, fuldmagt til at føre sagen for sig, jf. retsplejelovens § 260, stk. 5, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 30, og § 261, der ikke foreslås ændret.

Hvis et skriftligt svar herefter er ufyldestgørende, eller hvis situationen efter det næste forberedende retsmøde fortsat er, at sagen ikke vil kunne gennemføres forsvarligt, uden at parten har advokatbistand, vil retten herefter kunne give et advokatpålæg efter det foreslåede § 259, stk. 3.

Det bemærkes, at manglende reaktion på rettens pålæg om at svare på en henvendelse henholdsvis manglende deltagelse i et retsmøde har udeblivelsesvirkning, hvorfor advokatpålæg kun bliver relevant, hvis parten har indleveret et svar henholdsvis deltager i retsmødet. Udeblivelsesvirkning på grund af manglende svar på rettens henvendelse indtræder dog kun, hvis parten slet ikke reagerer på henvendelsen. Hvis parten svarer, at parten ikke kan eller ikke vil svare på rettens spørgsmål, indtræder der ikke udeblivelsesvirkning, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5400.

Det bemærkes endvidere, at det ikke kan begrunde et advokatpålæg, at parten har vanskeligt ved på egen hånd at iværksætte en ønsket bevisførelse, eksempelvis indhente en sagkyndig erklæring efter retsplejelovens § 404 eller indkalde vidner. I den forenkede proces påhviler det om fornødent retten at iværksætte den ønskede bevisførelse, herunder formulere spørgsmål til sagkyndig oplysning efter retsplejelovens § 404 og indkalde vidner til hovedforhandlingen, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5399.

Et advokatpålæg efter det foreslåede § 259, stk. 3, jf. stk. 2, kan ikke indbringes for højere ret, jf. retsplejelovens § 259, stk. 2, 2. pkt., der ikke foreslås ændret.

Retsvirkningerne af et advokatpålæg fremgår af det gældende § 259, stk. 3, der bliver stk. 4, men i øvrigt ikke ændres. Det fremgår heraf, at hvis et advokatpålæg ikke efterkommes, betragtes processkrifter, der indgives af parten efter pålæggets meddelelse som ikke indgivne, og parten anses for udeblevet fra de retsmøder, der afholdes efter pålæggets meddelelse. Der vil dermed kunne indtræde udeblivelsesvirkning, hvis advokatpålægget ikke opfyldes. Udeblivelsesvirkning forud for hovedforhandlingen vil kræve, at retten indkalder til et retsmøde efter retsplejelovens § 406, stk. 4, eller pålægger parten at svare på en henvendelse efter § 406, stk. 3, som i den forenkede proces er de eneste regler om udeblivelsesvirkning under sagens forberedelse.

Det fremgår af § 259, stk. 3, 2. pkt., der bliver § 259, stk. 4, 2. pkt., at hvor særlige hensyn taler derfor, kan retten beskikke parten en advokat i stedet for at tillægge partens manglende opfyldelse af advokatpålægget udeblivelsesvirkning.

Det forudsættes, at principperne for udmåling af sagsomkostninger i småsagsprocessen – fremover den forenkede proces – ikke berøres af, at en part måtte være meddelt et advokatpålæg i medfør af det foreslåede § 259, stk. 3. Modparten vil således ikke kunne pålægges at betale et større beløb i sagsomkostninger end ellers, når en part er meddelt et advokatpålæg i medfør af det foreslåede § 259, stk. 3.

Det betyder, at merudgiften ved at have advokatbistand under forberedelsen eller en del af forberedelsen af en sag i den forenkede proces i praksis uanset sagens udfald vil påhvile den part, der får meddelt et advokatpålæg.

Forslaget om, at der kan meddeles advokatpålæg under forberedelsen af en sag i den forenkede proces, medfører dog, at advokatbeskikkelse i forbindelse med fri proces fremover også vil omfatte advokatbistand til opfyldelse af et advokatpålæg. Har parten fri proces, vil merudgiften således i givet fald blive afholdt af statskassen i kraft af den fri proces.

Har parten i stedet retshjælpsforsikringsdækning, vil det afhænge af forsikringsbetingelserne, om merudgiften til advokatbistand til opfyldelse af et advokatpålæg kan dækkes under forsikringen. De forsikringsbetingelser, forsikringsselskaberne sædvanligvis anvender i dag, giver efter ordlyden i princippet ikke mulighed herfor, hvilket dog må ses i lyset af, at muligheden for advokatpålæg under forberedelsen af en småsag ikke findes i sag. Den foreslåede lovændring vil kunne være en anledning til, at forsikringsselskaberne justerer betingelserne for retshjælpsforsikring på dette punkt, sådan at forsikringen dækker advokatbistand til opfyldelse af et advokatpålæg, når sagen i øvrigt er omfattet af forsikringsdækningen. Det bemærkes herved, at der som nævnt alene foreslås en snæver adgang til fremover undtagelsesvis at meddele advokatpålæg i den forenkede proces.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 30 (§ 260, stk. 5, og § 267 a, stk. 1)

Retsplejelovens § 260 angår en parts mulighed for at lade andre møde for sig i retten i civile sager.

Det fremgår af retsplejelovens § 260, stk. 2, at advokater er enerettigede til at møde i retten som fuldmægtige for parterne, medmindre andet følger af stk. 3, 5, 6, 7, 9 og 10.

Det fremgår af retsplejelovens § 260, stk. 5, at en part i sager om inddrivelse af forfaldne pengekrav efter reglerne i kapitel 44 a, i sager om mindre krav efter reglerne i kapitel 39 samt under udlægsforretninger i fogedretten kan møde i retten ved andre end de personer, der er nævnt i stk. 2 og 3.

Retsplejelovens § 267 a, stk. 1, fastsætter, at den, som uden at være omfattet af § 260, stk. 2, 3, 6, 7, 9 og 10, samt § 136, stk. 8, i medfør af § 260, stk. 5, repræsenterer en part i sager om inddrivelse af forfaldne pengekrav efter reglerne i kapitel 44 a, i sager om mindre krav efter reglerne i kapitel 39 samt under udlægsforretninger i fogedretten, skal udvise en adfærd, som er i overensstemmelse med god skik for rettergangsfuldmægtige.

Det foreslås i § 260, stk. 5, og § 267 a, stk. 1, 1. pkt., at ændre ”om mindre krav” til ”i den forenkede proces”.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om at ændre betegnelsen for småsagsprocessen til den forenkede proces og herunder ændre overskriften til kapitel 39 fra ”Behandling af sager om mindre krav” til ”Den forenkede proces”, jf. lovforslagets § 1, nr. 44.

De foreslåede ændringer af § 260, stk. 5, og § 267 a, stk. 1, 1. pkt., medfører ingen realitetsændringer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 31 (§ 333, stk. 1, 2. pkt.)

Retsplejelovens § 333, stk. 1, angår justitsministerens antagelse af advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i retsplejeloven. De antagne advokater betegnes traditionelt beneficerede advokater.

Det fremgår af bestemmelsens 2. pkt., at der ikke tilkommer en advokat, der er antaget ved en byret, godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Det fremgår af retsplejelovens § 741, stk. 1, 2. pkt., at bestemmelsen i § 333, stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse på offentlige forsvarere.

Det foreslås i § 333, stk. 1, 2. pkt., efter ”byret” at indsætte ”eller ved en byret og den pågældende landsret” og at ændre ”retskredsen” til ”byretskredsen”.

Med forslaget udvides udelukkelsen af godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen, der i dag gælder

for sager i byretten, til også at omfatte sager ved landsretten. I kraft af henvisningen til § 333, stk. 1, 2. pkt., i § 741, stk. 1, 2. pkt., vil den nye regel også gælde for offentlige forsvarere.

Forslaget indebærer, at en beneficeret advokat, der er antaget ved en byret og den pågældende landsret – hvilket i praksis omfatter alle eller næsten alle advokater, der er antaget ved en byret, da advokaten normalt altid tillige antages ved den pågældende landsret – fremover ikke vil få godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for byretskredsen under en landsretssag.

Udelukkelsen af godtgørelse for retsafgifter gælder, uanset om advokaten også var beskikket under sagens behandling i byretten, eller først er blevet beskikket under sagens behandling i landsretten.

Udelukkelsen af godtgørelse for retsafgifter gælder imidlertid alene for så vidt angår møde inden for den byretskreds, hvor advokaten er antaget. Skal advokaten som led i behandlingen af sagen ved landsretten møde i en anden byretskreds, vil advokaten også fremover have ret til godtgørelse for rejseudgifter på samme måde som nu.

Den foreslåede ændring af § 333, stk. 1, 2. pkt., angår direkte beneficerede advokater. Den godtgørelse for rejseudgifter, som en lokal beneficeret advokat er berettiget til, er imidlertid samtidig målestokken for, hvad andre beskikkede advokater højst er berettiget til, medmindre retten bestemmer andet, jf. retsplejelovens § 334, stk. 3, der i kraft af henvisningen hertil i § 741, stk. 1, 2. pkt., også gælder for offentlige forsvarere.

Når retten ikke har bestemt andet, vil den foreslåede udvidelse af udelukkelsen af godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for byretskredsen til også at omfatte sager ved landsretten således også få virkning for andre beskikkede advokater og offentlige forsvarere.

Der foreslås en overgangsregel, således at beneficerede advokater, der i forbindelse med politi- og domstolsreformen i 2007 fik ret til godtgørelse for rejseudgifter inden for retskredsen, fortsat er undtaget fra § 333, stk. 1, 2. pkt., og ikke berøres af den foreslåede ændring af § 333, stk. 1, 2. pkt. Der henvises til lovforslagets § 10, stk. 7, og bemærkningerne hertil.

For andre advokater foreslås derimod ingen overgangsregler, og den foreslåede nye begrænsning i adgangen til godtgørelse af rejseudgifter i landsretssager vil gælde for rejseudgifter ved møde inden for byretskredsen, der sker efter lovens ikrafttræden. Advokater, der før lovens ikrafttræden under en landsretssag har haft rejseudgifter ved møde inden for

byretskredsen, vil imidlertid også efter lovens ikrafttræden kunne få fastsat og udbetalt godtgørelse herfor efter de hidtil gældende regler.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.19 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 32 (§ 348 a)

Det fremgår af retsplejelovens § 348, stk. 1, at en civil retssag anlægges ved at indlevere en stævning til retten. Det følger af retsplejelovens § 148 a, at dette normalt sker ved at anvende den digitale sagsportal minretssag.dk.

Stævningen skal ifølge retsplejelovens § 348, stk. 2 og 3, bl.a. indeholde parternes navn og adresse, angivelse af den ret, ved hvilken sagen anlægges, sagsøgerens påstand, sagens værdi, sagstypen, sagsøgerens person- eller cvr-nummer, hvis sagsøgeren har et sådant, og en kort beskrivelse af sagen. I almindelige civile sager, der ikke behandles i småsagsprocessen, skal stævningen endvidere indeholde en udførlig fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstanden støttes. Dette gælder dog ikke, hvor sagsøgeren i stævningen har angivet, at sagsøgte forventes ikke at ville fremsætte indsigelser mod sagsøgerens påstand.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i § 348 a med yderligere krav til stævningen i sager om krav efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles bestemmelser om compensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser.

Den foreslåede § 348 a finder anvendelse, når sagsøgerens krav udelukkende eller hovedsagelig støttes på denne forordning.

Det foreslås, at stævningen i disse sager, ud over hvad der fremgår af § 348, skal indeholde nærmere opregnede specifikke oplysninger, som har betydning for rettens behandling af denne sagstype.

Det foreslås, at oplysningerne skal indleveres på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger. Blanketten vil skulle stilles til rådighed i digital form, sådan at sagsøgeren nemt kan udfylde den med de krævede oplysninger og indlæse den som bilag i forbindelse med, at sagsøgeren anlægger sagen på den digitale sagsportal.

Det foreslås i *stk. 1*, at stævningen skal indeholde oplysning om:

- hvorvidt og i givet fald hvornår kravet tidligere er gjort gældende over for sagsøgte, jf. *nr. 1*.

- hvorvidt Trafikstyrelsen har truffet afgørelse vedrørende kravet, jf. *nr. 2*.
- hvorvidt kravet angår forsinkelse, aflysning, boardingafvisning eller nedgradering, jf. *nr. 3*.
- flynummer, jf. *nr. 4*.
- planlagt afgangstid og afgangslufthavn, jf. *nr. 5*.
- planlagt ankomsttid og ankomstlufthavn, jf. *nr. 6*.
- hvorvidt flyvningens længde var højst 1.500 km, 1.501-3.500 km eller mere end 3.500 km, jf. *nr. 7*.
- en opgørelse af kravet opdelt på kompensation for forsinkelse, aflysning eller boardingafvisning (*nr. 8, litra a*), refusion som følge af nedgradering (*litra b*), refusion af købsprisen for billetten (*litra c*), udgifter til gebyr i forbindelse med køb af billetten (*litra d*), udgifter til returflyvning (*litra e*), udgifter til omlægning af rejsen (*litra f*), udgifter til måltider og forfriskninger (*litra g*), udgifter til telefonopringninger el.lign. (*litra h*) og udgifter til hotelophold og transport mellem lufthavnen og overnatningsstedet (*litra i*).

Hvis en flyrejse ifølge en bekræftet samlet reservation for hele rejsen er opdelt i flere delflyvninger, vil stævningen skulle indeholde oplysning om de planlagte afgang og ankomster, som er relevante for kravet, jf. nedenfor om det foreslåede stk. 4. Det vil normalt som minimum være planlagte afgang og ankomster for delflyvninger, hvor der opstod forsinkelse, afvisning, boardingafvisning eller nedgradering, samt den planlagte ankomst til det sidste bestemmelsessted, hvis det er en senere delflyvning.

Det foreslås i *stk. 2*, at hvis kravet angår forsinkelse, skal stævningen endvidere indeholde oplysning om faktisk afgangstid og afgangslufthavn og faktisk ankomsttid og ankomstlufthavn.

Hvis en flyrejse ifølge en bekræftet samlet reservation for hele rejsen er opdelt i flere delflyvninger, vil stævningen skulle indeholde oplysning om de faktiske afgang- og ankomsttidspunkter, som er relevante for sagen, jf. nedenfor om det foreslåede stk. 4. Sagsøgeren vil således skulle oplyse det faktiske afgangstidspunkt for delflyvninger, hvor en forsinket afgang begrundet et krav i sagen, og det faktiske ankomsttidspunkt for delflyvninger, hvor en forsinket ankomst begrundet et krav i sagen.

Det foreslås i *stk. 3*, at hvis kravet angår aflysning, skal stævningen endvidere indeholde oplysning om, hvornår passageren fik besked om aflysningen, og om et eventuelt tilbud om omlægning af rejsen.

Det foreslås i *stk. 4*, at hvis flyrejsen ifølge en bekræftet samlet reservation for hele rejsen var opdelt i flere delflyv-

ninger, skal stævningen indeholde oplysninger efter stk. 1, nr. 4-6, og stk. 2 om de delflyvninger, der er relevante for kravet.

Stævningen skal således oplyse om flynumre og planlagte afgang og ankomster for de delflyvninger, der er relevante for kravet, og ved krav i anledning af forsinkelse desuden faktiske afgang og ankomster for de delflyvninger, der er relevante for kravet.

Det foreslås i *stk. 5*, at hvis Trafikstyrelsen har truffet afgørelse vedrørende kravet, skal kopi af afgørelsen indleveres sammen med stævningen.

Det foreslås i *stk. 6*, at de oplysninger, der er nævnt i stk. 1-4, skal indleveres på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.

Det forudsættes, at Domstolsstyrelsen stiller blanketten til rådighed i digital form, sådan at sagsøgeren kan udfylde den digitalt med de krævede oplysninger og indlæse den som bilag i forbindelse med, at sagsøgeren anlægger sagen på den digitale sagsportal. Blanketten vil også i øvrigt skulle være så brugervenlig og tilgængelig som mulig.

Om konsekvenserne af, at stævningen ikke opfylder kravene, henvises til retsplejelovens § 349 og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 33 og 34.

Det foreslås, at den foreslåede § 348 a skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 33 og 34 (§ 349)

Det fremgår af retsplejelovens § 349, stk. 1, at hvis stævningen ikke opfylder kravene i § 348, stk. 2, nr. 1-4, og den herefter er uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, afvises sagen ved en beslutning, der meddeles sagsøgeren. Det samme gælder, hvis der ikke indleveres kopier som fastsat i § 348, stk. 4, eller hvis stævningen ikke indleveres til retten i overensstemmelse med kravene i § 148 a, stk. 1, om den digitale sagsportal.

Det fremgår af retsplejelovens § 349, stk. 2, at retten kan indrømme sagsøgeren en frist til at afhjælpe mangler som nævnt i stk. 1.

Det foreslås i § 349, *stk. 1, 1. pkt.*, at indsætte en henvisning

til § 348 a, stk. 1-4 og 6, og i 2. pkt. at indsætte en henvisning til § 348 a, stk. 5.

Forslaget indebærer, at hvis stævningen ikke opfylder kravene i de foreslåede § 348 a, stk. 1-4 og 6, om specifikke krav til stævninger i sager om krav efter forordningen om kompensation og bistand til luftfartspassagerer, og den herefter er uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, afviser retten sagen. Det samme gælder, hvis der ikke indleveres kopi af Trafikstyrelsens afgørelse efter det foreslåede § 348 a, stk. 5, når Trafikstyrelsen har truffet afgørelse vedrørende kravet.

I stedet for straks at afvise sagen, når stævningen ikke opfylder kravene i § 348 a, stk. 1-4 og 6, eller når kopi af Trafikstyrelsens afgørelse ikke er indleveret i overensstemmelse med § 348 a, stk. 5, kan retten dog indrømme sagsøgeren en frist til at afhjælpe manglerne, jf. retsplejelovens § 349, stk. 2, der ikke foreslås ændret.

Retten vil i almindelighed ikke have anledning til at indrømme sagsøgeren frist til at afhjælpe manglerne, hvis sagsøgeren er repræsenteret af en professionel, eksempelvis en advokat eller er retshjælpsvirksomhed.

Indeholder stævningen ikke de krævede oplysninger, eller har sagsøgeren ikke anvendt den særlige blanket, som kræves efter det foreslåede § 348 a, stk. 6, eller er kopi af Trafikstyrelsens eventuelle afgørelse i sagen ikke indleveret sammen med stævningen, bør retten således i almindelighed straks afvise sagen, hvis sagsøgeren er repræsenteret af en professionel.

Hvis sagsøgeren ikke er repræsenteret af en professionel, idet sagsøgeren selv har anlagt sagen eller f.eks. er repræsenteret af et familiemedlem, bør retten derimod i almindelighed indrømme sagsøgeren en frist til at afhjælpe manglerne. Fristen kan i almindelighed fastsættes til 14 dage, og udsættelse bør normalt kun ske, hvis sagsøgeren anmoder herom inden fristens udløb med en god begrundelse, eksempelvis alvorlig sygdom eller en plausibel forklaring på, hvorfor det vil tage længere tid end 14 dage at fremskaffe de krævede oplysninger. Retten bør i forbindelse med fastsættelsen af fristen i relevant omfang vejlede sagsøgeren om, hvilke oplysninger der mangler. Hvis sagsøgeren ikke har anvendt den særlige blanket, bør retten også fremsende eller linke til blanketten.

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af § 349, stk. 1, skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 35 og 36 (§ 351, stk. 1)

Retsplejelovens § 351 indeholder regler om sagsøgtets svarskrift. Det fremgår af § 351, stk. 1, 1. pkt., at retten pålægges sagsøgte at indlevere et svarskrift til retten inden en frist, der i almindelighed skal være på mindst 2 uger.

Det foreslås i § 351, stk. 1, 1. pkt., at ændre 2 uger til 4 uger.

Det foreslås endvidere i § 351, stk. 1, efter 1. pkt. at indsætte et nyt punktum, hvorefter fristen dog i almindelighed skal være på mindst 2 uger i de i kapitel 39, 42 og 42 a omhandlede sager.

Forslagene indebærer samlet set, at den almindelige mindstefrist for indlevering af svarskrift i almindelige civile retssager forlænges fra 2 uger til 4 uger, samtidig med at mindstefristen forbliver 2 uger i de i kapitel 39, 42 og 42 a omhandlede sager.

Kapitel 39 omfatter sager om mindre krav forstået som krav uden økonomisk værdi eller med en økonomisk værdi på højst 50.000 kr. og betegnes i almindelighed småsagsprocessen. Det foreslås, at småsagsprocessen fremover skal betegnes den forenkledte proces i forbindelse med, at beløbsgrænsen for anvendelsen af processen forhøjes til 100.000 kr., jf. lovforslagets § 1, nr. 44 og 45.

Kapitel 42 omfatter familieretlige sager, og kapitel 42 a omfatter sager om faderskab og medmoderskab, der indgår i de familieretlige sager, sådan at kapitel 42 også gælder i sager om faderskab og medmoderskab, medmindre der er fastsat afvigende regler i kapitel 42 a.

Retten vil uændret have hjemmel til konkret at fravige fristen på fremover 4 uger i almindelige sager og 2 uger i den forenkledte proces og i familieretlige sager.

Sådan som opgaven med oprettelsen af sager og forkyndelse og fastsættelse af frist for svarskrift håndteres ved byretterne, vil der dog i praksis normalt ikke være anledning hertil.

Hensynet til en sagsøger, der ved sagens anlæg anmoder om, at der fastsættes en kortere frist for svarskrift, må som altovervejende hovedregel varetages gennem andre retsmidler, som den pågældende i givet fald må benytte sig af i særligt hastende tilfælde. Det kan alt efter omstændighederne være arrest, midlertidig afgørelse om forbud og påbud eller – i familieretlige sager – midlertidig afgørelse om forældremyndighed, bopæl eller samvær.

Byretterne vil omvendt normalt heller ikke have anledning til at fastsætte en længere frist for indlevering af svarskrift

end henholdsvis 4 uger i almindelige sager og 2 uger i den forenkledede proces og i familieretlige sager.

En byret vil dog kunne beslutte at anlægge den praksis, at fristen for svarskrift generelt forlænges, f.eks. til henholdsvis 8 uger og 4 uger, når forkyndelse sker i udlandet, jf. også nedenfor om håndteringen af anmodninger om forlængelse af fristen for svarskrift.

Der foreslås ingen ændringer af det gældende § 351, stk. 1, 2. pkt., som bliver 3. pkt., hvorefter fristen for indlevering af svarskrift regnes fra forkyndelsen og efter anmodning kan forlænges.

Det forudsættes imidlertid, at den eksisterende liberale praksis, hvorefter en anmodning om forlængelse af fristen for indlevering af svarskrift normalt altid imødekommes, ikke videreføres i almindelige civile sager, hvor den almindelige frist fremover vil være 4 uger regnet fra forkyndelsen. Der er ikke tilsigtet nogen ændringer for så vidt angår den forenkledede proces eller de familieretlige sager.

I almindelige civile sager vil det fremover kræve en god begrundelse at få forlænget fristen for at indlevere svarskrift. Det kan ikke angives udtømmende, hvad der vil være en god begrundelse, og det må også i et vist omfang bero på de indhøstede erfaringer. Det bør tilstræbes, at byretterne løbende udveksler erfaringer og i muligt omfang tilpasser sig hinandens praksis, så professionelle parter ikke oplever alt for forskellige tilgange ved forskellige byretter.

Gode begrundelser for en udsættelse af fristen for svarskrift kan for det første skyldes forhold vedrørende selve sagen. Det har betydning, hvor stor og omfattende sagen er, og det har betydning, om sagsøgte allerede med bistand fra advokat var i dialog med sagsøgeren om tvisten før sagsanlægget, om sagsøgte var i dialog med sagsøgeren om tvisten før sagsanlægget, men uden bistand af advokat, eller om sagsøgte enten ikke havde hørt om kravet før eller måske nok havde modtaget en klage eller lignende, men først med stævningen blev bekendt med sagsøgerens påstande og anbringender.

Gode begrundelser for en udsættelse af fristen for svarskrift kan for det andet skyldes forhold hos parten. Det har betydning, om sagsøgte er en ikke-professionel fysisk person eller mindre juridisk person, eksempelvis en frivillig forening, en mindre erhvervsvirksomhed, en mellemstor erhvervsvirksomhed, en stor erhvervsvirksomhed eller en offentlig myndighed. For så vidt angår fysiske personer kan den pågældendes psykiske tilstand eller helbredssituation endvidere have betydning.

Hvis byretten har anvendt den almindelige svarfrist på 4

uger i almindelige civile sager og 2 uger i den forenkledede proces og i familieretlige sager over for en udenlandsk sagsøgt, bør en anmodning om forlængelse af fristen endvidere normalt uden videre imødekommes alene af den grund uanset sagens karakter og partens situation i øvrigt. Som nævnt vil byretten alternativt fast kunne anvende en svarfrist på f.eks. 8 uger i almindelige civile sager og 4 uger i den forenkledede proces og i familieretlige sager, når forkyndelse sker i udlandet. Der vil principielt kunne forekomme tilfælde, hvor en udenlandsk sagsøgt allerede før sagens anlæg med bistand fra en dansk advokat er i dialog med sagsøgeren om tvisten, og hvor en længere svarfrist ikke er relevant, men det må antages at forekomme så sjældent i forhold til det samlede antal civile retssager, at det er uden praktisk betydning, om en byret af hensyn til enkelhed i sagsbehandlingen måtte anvende en standardiseret udlændingstilgang – og dermed en længere svarfrist – også i en sådan sag.

Der vil som konsekvens af den tilsigtede strammere praksis i en overgangsperiode kunne komme en stigning i anmodninger om genoptagelse af udeblivelsesdomme, hvilket isoleret set ikke vil fremme effektiviteten i sagsbehandlingen. For at opnå en adfærdsændring hos parterne og deres advokater vil det imidlertid formentlig være nødvendigt at følge afslag på forlængelse af fristen for svarskrift op med en udeblivelsesdom, hvis svarskriftet ikke indleveres rettidigt.

Det vil kunne forekomme, at en part anmoder om forlængelse af fristen for indlevering af svarskrift på den dag, hvor fristen udløber. Loven hjemler i den situation, at retten, når den når til at behandle anmodningen, afslår anmodningen, hvis der ikke er grundlag for at imødekomme den, og – under forudsætning af, at svarskrift ikke er indleveret – endvidere straks afsiger udeblivelsesdom. Loven udelukker omvendt ikke, at retten anlægges en mere pragmatisk tilgang, hvor retten bestræber sig på at besvare anmodningen om fristforlængelse inden for 1-2 arbejdsdage og i tilfælde af afslag giver sagsøgte en frist på 1 arbejdsdag til at indlevere svarskrift, før retten i mangel heraf afsiger udeblivelsesdom. Hvis det herefter måtte ske, at en advokat synes at udnytte en sådan pragmatisk tilgang til gentagne gange de facto at opnå 2-3 arbejdsdages forlængelse af fristen uden rimelig grund, vil retten kunne ændre sin tilgang i forhold til den pågældende.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.16 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 37 (§ 351 a)

Det fremgår af retsplejelovens § 351, stk. 1, at retten pålægger sagsøgte at indlevere et svarskrift til retten inden en frist, der i almindelighed skal være på mindst 2 uger.

Svarskriftet skal ifølge retsplejelovens § 351, stk. 2 og 3, bl.a. indeholde sagsøgte påstand og angivelse af eventuelle modkrav og disses værdi. Svarskriftet skal endvidere indeholde en fremstilling, i småsager en kort fremstilling, af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstanden og eventuelle modkrav støttes.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i § 351 a med yderligere krav til svarskriftet i sager om krav efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser.

Den foreslåede § 351 a finder anvendelse, når sagsøgerens krav udelukkende eller hovedsagelig støttes på denne forordning.

Det foreslås, at svarskriftet i disse sager, ud over hvad der fremgår af § 351, skal indeholde nærmere opregnede specifikke oplysninger, som har betydning for rettens behandling af denne sagstype.

Det foreslås, at oplysningerne skal indleveres på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger. Blanketten vil skulle stilles rådighed i digital form, sådan at sagsøgte nemt kan udfylde den med de krævede oplysninger og indlæse den som bilag i forbindelse med, at sagsøgte indleverer svarskrift på den digitale sagsportal.

Det foreslås i *stk. 1, nr. 1*, at svarskriftet, i det omfang sagsøgte bestrider kravet eller sagsøgerens oplysninger efter § 348 a, skal indeholde oplysning om, hvilke oplysninger efter § 348 a sagsøgte bestrider, og hvad der efter sagsøgte opfattelse i stedet er tilfældet.

Det betyder, at i det omfang sagsøgte bestrider kravet eller sagsøgerens oplysninger efter den foreslåede § 348 a, skal sagsøgte i svarskriftet specifikt for hver af sagsøgerens oplysninger efter § 348 a, som sagsøgte bestrider, angive, hvordan det efter sagsøgte opfattelse forholder sig.

Sagsøgte behøver ikke at angive noget vedrørende oplysninger, som sagsøgte ikke bestrider, men hvis der er oplysninger, som sagsøgeren har givet i medfør af § 348 a, som sagsøgte bestrider, skal sagsøgte angive, hvordan sagsøgte mener det forholder sig. Sagsøgte kan altså i almindelighed ikke indskrænke sig til at bestride en af sagsøgerens oplysninger under henvisning til, at oplysningen ikke er dokumenteret, men skal herudover angive, hvordan det efter sagsøgte opfattelse forholder sig.

Som eksempel kan nævnes, at hvis sagsøgte bestrider sagsøgerens oplysning om den faktiske afgang- eller ankomsttid, kan sagsøgte ikke nøjes med at bestride oplysningen

under henvisning til manglende dokumentation, men skal herudover oplyse den faktiske afgang- eller ankomsttid, som sagsøgte mener er rigtig. Som et andet eksempel kan nævnes, at hvis sagsøgte bestrider sagsøgerens oplysninger om flyvningens længde, skal sagsøgte samtidig oplyse, hvad flyvningens længde efter sagsøgte opfattelse var.

Nogle af oplysningerne efter § 348 a angår forhold, som sagsøgte ikke nødvendigvis kan have noget kendskab til. Det gælder navnlig oplysninger om udgifter, som sagsøgeren har afholdt uden at involvere sagsøgte. Bestrider sagsøgte sådanne oplysninger, kan det ikke kræves, at sagsøgte angiver, hvordan det efter sagsøgte opfattelse faktisk forholder sig. For sådanne oplysningers vedkommende vil det være tilstrækkeligt, at sagsøgte angiver, at sagsøgerens dokumentation ikke giver grundlag for dækning af den pågældende udgift eller kun giver grundlag for dækning med et nærmere angivet lavere beløb end krævet af sagsøgeren.

Bemærkningerne ovenfor om sagsøgte forpligtelse i almindelighed til at angive, hvordan det efter sagsøgte opfattelse forholder sig, når sagsøgerens oplysninger bestrides, og om tilfælde, hvor dette ikke kan kræves, angår udelukkende kravene til svarskriftet efter den foreslåede § 351 a.

Den foreslåede § 351 a har ingen anden indvirkning på rettens afgørelse af tvisten, herunder bevisvurderingen af, hvad der på det foreliggende grundlag kan lægges til grund, end hvad der i sagens natur processuelt følger af at stille yderligere krav til svarskriftet og den dermed forbundne mulighed for, at sagen afgøres ved udeblivelsesdom, hvis svarskriftet ikke opfylder kravene, jf. retsplejelovens § 352, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 38.

Det foreslås i *stk. 1, nr. 2*, at svarskriftet endvidere skal indeholde oplysninger om, hvilke konkrete grunde sagsøgte påberåber sig for at bestride kravet.

Det foreslås i *stk. 2*, at hvis sagsøgte påberåber sig usædvanlige omstændigheder, jf. forordningens artikel 5, stk. 3, skal svarskriftet indeholde udførlige oplysninger herom, herunder om hvilke forholdsregler sagsøgte traf for at undgå eller minimere følgerne af usædvanlige omstændigheder.

Der er også her tale om processuelle krav til svarskriftet, som ikke berører rettens afgørelse af den materielle tvist i sagen, når sagens forberedelse fortsætter efter indleveringen af svarskriftet.

Det foreslås i *stk. 3*, at de oplysninger, der er nævnt i *stk. 1* og *2*, skal indleveres på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.

Det forudsættes, at Domstolsstyrelsen stiller blanketten til

rådighed i digital form, sådan at sagsøgte kan udfylde den digitalt med de krævede oplysninger og indlæse den som bilag i forbindelse med, at sagsøgte indleverer svarskrift på den digitale sagsportal. Blanketten vil også i øvrigt skulle være så brugervenlig og tilgængelig som mulig.

Om konsekvenserne af, at svarskriftet ikke opfylder kravene, henvises til retsplejelovens § 352 og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 38.

Det foreslås, at den foreslåede § 351 a skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 38 (§ 352, stk. 1)

Det fremgår af retsplejelovens § 352, stk. 1, at hvis sagsøgte ikke rettidigt indleverer svarskrift til retten, eller hvis svarskriftet ikke opfylder kravene i § 351, stk. 2, nr. 1-3, og stk. 3, 2. pkt., og det herefter er uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, afsiger retten dom efter sagsøgerens påstand, for så vidt denne findes begrundet i sagsfremstillingen og det i øvrigt fremkomme.

Det fremgår af retsplejelovens § 352, stk. 2, at retten kan indrømme sagsøgte en frist til at afhjælpe mangler.

Det foreslås i § 352, stk. 1, 1. pkt., at indsætte en henvisning til § 351 a.

Forslaget indebærer, at hvis svarskriftet ikke opfylder kravene i den foreslåede § 351 a om specifikke krav til svarskrifter i sager om krav efter forordningen om kompensation og bistand til luftfartspassagerer, og det herefter er uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, afsiger retten dom efter sagsøgerens påstand, for så vidt denne findes begrundet i sagsfremstillingen og det i øvrigt fremkomme.

Det er en betingelse for at kunne afsige udeblivelsesdom, at sagsøgerens påstand er begrundet i sagsfremstilling og det øvrige fremkomme. Det er imidlertid ikke et krav, at rigtigheden af sagsfremstillingen er bevist.

Må sagsfremstillingen i væsentlige henseender antages at være urigtig, afviser retten imidlertid sagen, jf. retsplejelovens § 352, stk. 1, 4. pkt. Dette kan være tilfældet, hvis sagsfremstillingen i væsentlige henseender er selvmodsigende eller i væsentlige henseender modsiges af den foreliggende skriftlige dokumentation. Derimod kan oplysninger i det mangelfulde svarskrift, der ikke bevist, ikke i sig selv føre

til, at sagsfremstillingen i væsentlige henseender antages at være urigtig, men det mangelfulde svarskrift kan eventuelt have anført relevante argumenter for, at sagsfremstillingen i stævningen efter sit eget indhold ikke retligt begrundet det rejste krav, og dermed de facto indvirke på rettens afgørelse. Begrunder sagsfremstillingen alene en del af kravet, uden at sagsfremstillingen som sådan i væsentlige henseender må antages at være urigtig, kan retten ved udeblivelsesdommen give sagsøgeren delvis medhold i påstanden.

Luftfartsselskaber er efter en generel betragtning store professionelle selskaber, og håndtering af krav efter forordningen om kompensation og bistand til luftfartspassagerer, herunder håndtering af retssager herom, må anses for en sædvanlig del af deres virksomhed.

Der vil på den baggrund i almindelighed ikke være anledning til at indrømme sagsøgte i disse sager frist til afhjælpe mangler i oplysningerne efter den foreslåede § 351 a.

Indeholder svarskriftet ikke de krævede oplysninger, eller har sagsøgte ikke anvendt den særlige blanket, som kræves efter det foreslåede § 351 a, stk. 3, bør retten således i almindelighed straks afsige udeblivelsesdom, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Det bemærkes, at sagsøgte, der er dømt som udebleven, kan kræve sagen genoptaget, når sagsøgte indgiver anmodning til retten herom inden 4 uger fra dommens afsigelse, jf. retsplejelovens § 367, der ikke foreslås ændret.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af § 352, stk. 1, skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 39 (§ 355 a)

Under forberedelsen af en civil retssag indkalder retten parterne til et forberedende møde, medmindre retten finder det overflødig, jf. retsplejelovens § 353. I praksis gennemføres det forberedende møde typisk som et telefonisk retsmøde. Ved nogle retter indkaldes til mødet samtidig med, at der meddeles frist til svarskrift, mens andre retter indkalder, når svarskrift er modtaget, og endnu andre retter først indkalder efter modtagelse af et senere processkrift.

Retsplejelovens § 353, stk. 1, indeholder en ikke udtømmende liste med 20 punkter, som retten kan angive i indkaldelsen til retsmødet som emner til drøftelse. Normalt anvender retten det standardkoncept for indkaldelse til det forbered-

ende retsmøde, der ligger i Civilsystemet, og som indeholder følgende seks punkter: 1) Parternes stilling til sagens faktiske og retlige omstændigheder, 2) forligsmuligheder, 3) retsmægling og eventuel nævnsbehandling, 4) sagens videre forløb, 5) tidspunkt for hovedforhandling og 6) omkostninger, som sagen vil kunne give anledning til.

Retten kan indkalde parterne til yderligere forberedende møder, jf. retsplejelovens § 355, stk. 1. Reglerne i § 353, stk. 1, 2. pkt., der indeholder den nævnte liste med 20 emner, finder tilsvarende anvendelse.

Retsplejelovens § 353, stk. 1, og § 355, stk. 1, gælder ikke i småsagsprocessen, fremover den forenklede proces, jf. lovforslagets § 1, nr. 44. I småsagsprocessen forbereder retten sagen, jf. retsplejelovens § 406. Under forberedelsen bringes parternes stilling til sagens faktiske og retlige omstændigheder på det rene, og det søges derunder klargjort, hvilke omstændigheder der ikke bestrides, og hvilke der skal være genstand for bevisførelse. Det søges endvidere klargjort, hvilken bevisførelse der skal finde sted. Retten kan indkalde parterne til et retsmøde under forberedelsen, hvilket normalt sker. Mødet afholdes normalt som telefonmøde.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i § 355 a, hvorefter retten kan indkalde parterne til et forberedende møde for at drøfte, om sagen kan overgå til retsmægling, jf. *stk. 1*.

Forslaget giver retten mulighed for at indkalde til et særskilt forberedende retsmøde for at drøfte, om sagen kan overgå til retsmægling.

Forslaget er ment som et supplement til den almindelige regel i § 355, stk. 1, om rettens mulighed for at indkalde til yderligere forberedende møder efter det forberedende møde efter § 353. Der er for så vidt ikke noget til hinder for, at retten i medfør af det gældende § 355, stk. 1, indkalder til et retsmøde alene med henblik på at drøfte spørgsmålet om retsmægling, men det forekommer næppe i praksis. Når retten i dag tager initiativ til at drøfte retsmægling med parterne i et møde, sker det formentlig i praksis enten på § 353-mødet eller på et senere forberedende møde, hvor der også skal drøftes andre spørgsmål. Herudover forekommer det, at retten skriftligt opfordrer parterne til at overveje retsmægling i sagen.

Med den foreslåede § 355 a får retten en yderligere mulighed for bringe spørgsmålet om retsmægling på tale over for parterne.

Med forslaget forudsættes det, at retten fortsat systematisk bringer spørgsmålet om retsmægling på bane over for parterne på § 353-mødet, sådan som standardkonceptet for mødeindkaldelsen lægger op til.

Det forudsættes endvidere, at retten en passende tid før hovedforhandlingen, hvilket formentlig typisk vil være ca. 3 måneder før hovedforhandlingen, systematisk vurderer, om parterne i en sag, der ikke er overgået til retsmægling, på ny bør opfordres til at overveje retsmægling. Retten vil i givet fald skrive til parterne herom, eventuelt med datoforslag til en retsmægling. Formålet vil være, at parterne får mulighed for, hvis de ønsker det, at gennemføre en retsmægling inden den berammede hovedforhandling, og sådan at hovedforhandlingen gennemføres på det berammede tidspunkt, hvis retsmæglingen ikke afsluttes med en aftalt løsning på tvisten.

Den beskrevne ordning med screening af sager ca. 3 måneder før hovedforhandlingen anvendes aktuelt ved nogle byretter og forudsættes med lovforslaget udbredt til alle byretter. Det vil imidlertid være op til den enkelte byret, hvordan ordningen nærmere skal udformes ved den pågældende byret, da der kan være forskel på retternes sagsportefølje, retsmæglerkorps, berammelseskema og berammelsestid mv., som har betydning for, hvad der bedst tjener formålet, nemlig at parterne, hvis de ønsker det, får mulighed for med bistand fra en retsmægler at afslutte tvisten ved aftale.

Det bemærkes, at ordningen også vil omfatte tilfælde, hvor parterne eller en af dem tidligere har sagt nej til retsmægling. Sagen kan således som følge af den forløbne tid og den foretagne sagsoplysning, eksempelvis et syn og skøn, i mellemtiden være modnet hos parterne, sådan at de nu er klar til at indgå i en retsmægling.

Den foreslåede § 355 a vil være et supplement hertil, som kan anvendes i egnede sager på et hvilket som helst tidspunkt mellem § 353-mødet og hovedforhandlingen.

Den foreslåede § 355 a vil også kunne anvendes i den forenklede proces, hvor den i givet fald vil være et supplement til et retsmøde efter retsplejelovens § 406, stk. 4.

Det foreslås i *stk. 2*, at retten i indkaldelsen til mødet opfordrer parterne til selv at deltage i mødet.

Det betyder, at parterne vil blive opfordret til selv at deltage i mødet, hvor spørgsmålet om retsmægling skal drøftes. For juridiske personers vedkommende indebærer det, at parten opfordres til at deltage med en person, som i givet fald kan repræsentere parten i en retsmægling og er bemyndiget til at i givet fald at indgå aftale om tvistens løsning. Det står en part frit for at møde alene eller at være ledsaget af en advokat eller anden rettergangsfuldmægtig.

Det foreslåede *stk. 2* er udtryk for en opfordring, og der vil ikke være nogen automatisk retsvirkning forbundet med ikke at følge opfordringen.

Der vil heller ikke være nogen automatisk retsvirkning forbundet med, at en part slet ikke deltager i et møde, som retten har indkaldt til i medfør af det foreslåede § 355 a, stk. 1, hverken selv eller ved en rettergangsfuldmægtig. Manglende deltagelse vil ikke kunne medføre udeblivelsesvirkning, da retsplejelovens § 360, der ikke foreslås ændret, ikke henviser til den foreslåede § 355 a. Deltagelse i et møde efter den foreslåede § 355 a vil heller ikke være et processkridt, hvis forsømmelse kan medføre, at retten slutter forberedelsen, jf. retsplejelovens § 356, stk. 2, eller have betydning for anvendelsen af reglerne om præklusion i retsplejelovens § 358.

Det følger imidlertid af retsplejelovens § 336 a, der ikke foreslås ændret, at parterne har pligt til at undersøge muligheden for en forligsmæssig løsning. Parterne har dermed også pligt til i rimelig grad at deltage positivt i rettens bestræbelser på at undersøge muligheden for en forligsmæssig løsning, herunder et retsmøde efter den foreslåede § 355 a.

Manglende deltagelse i et møde efter den foreslåede § 355 a vil på den baggrund kunne indgå i rettens samlede vurdering af, om en part har efterlevet retsplejelovens § 336 a. Det fremgår i forlængelse heraf af retsplejelovens § 318, stk. 2, at parter kan pålægges at bære de omkostninger, som de har forårsaget ved handlemåde, der er i strid med § 336 a.

Det foreslås i *stk. 3*, at reglerne i § 353, stk. 6, finder tilsvarende anvendelse.

Det indebærer, at reglerne i retsplejelovens § 353, stk. 6, om en parts eller rettergangsfuldmægtigs deltagelse i § 353-mødet ved anvendelse af telekommunikation finder tilsvarende anvendelse på et møde efter den foreslåede § 355 a.

Det fremgår af retsplejelovens § 353, stk. 6, at retten kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i mødet ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse af uhensigtsmæssig.

Det forudsættes i den forbindelse, at retten i modsætning til, hvad der er sædvanlig praksis ved § 353-mødet, som udgangspunkt indkalder parterne til at møde i retten til et møde efter den foreslåede § 355 a. Dette skyldes, at det på grund af formålet med mødet oftere end ved § 353-mødet vil være uhensigtsmæssigt, at en part deltager ved anvendelse af telekommunikation.

Det forudsættes således, at særlige praktiske grunde skal tale for det, for at en part får tilladelse til at deltage i et møde efter den foreslåede § 355 a ved anvendelse af telekommunikation. Som eksempler kan nævnes, at parten befinder sig i udlandet eller i en anden del af landet, eller at sygdoms-

symptomer med mulig smitterisiko tilsiger, at parten ikke møder frem i retten.

I den forenkledede proces vil der også kunne tages hensyn til, om en part mener, at det set i forhold til det, sagen drejer sig om, vil være en uforholdsmæssig investering af tid og omkostninger at møde frem i retten til et særskilt retsmøde om sagens eventuelle overgang til retsmægling, selv om den pågældende ikke befinder sig i udlandet eller en anden del af landet.

Det forudsættes endvidere, at når en part får tilladelse til at deltage ved anvendelse af telekommunikation, skal det normalt være i form af telekommunikation med billede. Selv om der ikke aktuelt er praksis for det ved andre retsmøder, bør retten således i dette tilfælde gennemføre en videosamtale med parten ved anvendelse af et egnet videokommunikationssystem mellem en computer eller telefon i retten og partens telefon eller computer. Da der ikke skal afgives forklaring i retsmødet, vil det ikke være et krav, at parten møder i en ret mv. efter reglerne i retsplejelovens § 192.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 40 (§ 356, stk. 1)

Retsplejelovens § 356, stk. 1, fastsætter, at retten bestemmer, hvornår forberedelsen slutes. Har retten ikke truffet anden bestemmelse, anses forberedelsen for sluttet 4 uger før det af retten fastsatte tidspunkt for hovedforhandlingen.

Det foreslås i § 356, *stk. 1, 2. pkt.*, at ændre 4 uger til 8 uger.

Forslaget indebærer, at den deklaratoriske regel om, hvornår forberedelsen anses for sluttet, når retten ikke har truffet bestemmelse herom, fremover vil være 8 uger før det af retten fastsatte tidspunkt for hovedforhandlingen.

Udover ændringen fra 4 uger til 8 uger indebærer forslaget ikke i øvrigt ændringer i, hvordan bestemmelsen nærmere skal forstås, herunder hvordan fristen nærmere beregnes, og at en ændring af tidspunktet for hovedforhandlingen, før forberedelsen er sluttet, medfører, at forberedelsen anses for sluttet det angivne antal uger før det nye tidspunkt for hovedforhandlingen, hvorimod en ændring af tidspunktet for hovedforhandlingen, efter at forberedelsen er sluttet, ikke ændrer på, at forberedelsen er sluttet.

Det bemærkes, at det i forarbejderne fra 2006 er anført, at fristen slutter ved kontortids ophør på den dato, der ligger det angivne antal uger før hovedforhandlingens første dag, forudsat at retten har åbent denne dag, og ellers ved

kontortids ophør på den foregående åbningsdag, jf. Folketingsstidende 2005-06, tillæg A, side 5381. Denne måde at beregne frister på er imidlertid nu kun gældende for fysisk post indleveret eller fremsendt af personer, der er fritaget for at anvende den digitale sagsportal, jf. retsplejelovens § 148 a, idet frister ellers nu generelt skal forstås som udløbet af det pågældende døgn, medmindre retten har fastsat andet. Fristen vil dermed være overholdt, hvis et dokument, som skal indleveres, inden fristen udløber, er indlæst på den digitale sagsportal senest kl. 23.59 dansk tid på den dato, hvor fristen udløber, og det er i den forbindelse uden betydning, om rettens kontor havde åbent den pågældende dag. Det anførte gælder, når retten har angivet en frist i dage, uger eller måneder før eller efter en begivenhed eller som en specifik dato. Hvis retten har angivet, at en frist udløber på et bestemt tidspunkt, er dette gældende.

Det forekommer i dag ofte, at retten udtrykkeligt fastsætter, at forberedelsen slutter 4 uger før hovedforhandlingen. I det omfang dette er udtryk for, at retten anvender lovens deklaratatoriske regel som rettesnor, bør retten fremover i stedet fastsætte, at forberedelsen slutter 8 uger før hovedforhandlingen.

Retten vil uændret kunne fastsætte, at forberedelsen slutter på et andet tidspunkt.

Forslaget indebærer ingen ændringer i retsvirkningerne af, at forberedelsen slutter, dvs. at rettens beføjelser med hensyn til at indkalde til forberedende møder og at pålægge parterne at indlevere processkrifter ophører, jf. retsplejelovens § 355 samt den nye § 355 a, der foreslås indsat med lovforslagets § 1, nr. 39, og at der indtræder præklusion med hensyn til nyt processtof, jf. retsplejelovens § 358. Finder retten, at yderligere forberedelse er nødvendig, kan retten ligeledes ligesom i dag bestemme, at forberedelsen skal genoptages, jf. retsplejelovens § 356, stk. 3.

Der foreslås ingen overgangsregler med hensyn til den foreslåede ændring af § 356, stk. 1. Den foreslåede ændring vil finde anvendelse, når der efter lovens ikrafttræden opstår spørgsmål om at slutte forberedelsen, uanset hvornår sagen er anlagt. Har retten ikke bestemt, hvornår forberedelsen slutter, vil forberedelsen således efter lovens ikrafttræden skulle anses for sluttet 8 uger før hovedforhandlingen, uanset om sagen er anlagt før lovens ikrafttræden, og uanset om tidspunktet for hovedforhandlingen er fastsat før lovens ikrafttræden. Er der ved lovens ikrafttræden mere end 4 uger, men mindre end 8 uger til hovedforhandlingen, vil forberedelsen skulle anses for sluttet på datoen for lovens ikrafttræden kl. 23.59. Har retten imidlertid bestemt, hvornår forberedelsen slutter enten ved at angive en præcis dato eller ved at angive et vist tidsrum før hovedforhandlingen, berøres rettens bestemmelse ikke af den foreslåede ændring. Retten vil som altid kunne omgøre sin bestemmelse, hvis retten finder det hensigtsmæssigt, men hvis retten

ikke ændrer sin tidligere bestemmelse om forberedelsens slutning, vil denne fortsat være gældende efter lovens ikrafttræden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.16 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 41 (§ 368, stk. 1, § 389, stk. 2 og 3, § 391, stk. 1, § 584, stk. 2, og § 584 a, stk. 1 og 3)

Det fremgår af retsplejelovens § 368, stk. 1, at domme afsagt af en byret af parterne kan ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan dommen dog kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Det fremgår af retsplejelovens § 389, stk. 2, at byrettens kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., kun kan kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun kæres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Det fremgår af retsplejelovens § 389, stk. 3, og § 584 a, stk. 3, at beslutning efter § 334, stk. 4, om salær til en beskikket advokat, når salæret er fastsat til højst 20.000 kr., kun kan kæres med Procesbevillingsnævnet tilladelse. Ifølge § 389, stk. 3, gælder det samme beslutning efter § 334 a, stk. 2, om salær til en advokat, der forud for eventuel anmeldelse til politiet vejleder forurettede i sager om seksualforbrydelser i overensstemmelse med § 741 a, stk. 4.

Det fremgår af retsplejelovens § 391, stk. 1 og 2, at bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., kun kan indbringes særskilt for landsret ved kære med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan bestemmelsen herom kun indbringes særskilt uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Det fremgår af retsplejelovens § 584, stk. 2, at fogedrettens afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kun kan kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Det fremgår af retsplejelovens § 584 a, stk. 1, at fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan kæres særskilt med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom

om kun indbringes særskilt uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Det foreslås i § 368, stk. 1, 2. pkt., § 389, stk. 2, 1. og 2. pkt., og stk. 3, 1. pkt., § 391, stk. 1, 1. og 2. pkt., § 584, stk. 2, 1. pkt., og § 584 a, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 3, 1. pkt., at ændre 20.000 kr. til 50.000 kr.

Forslaget indebærer, at den beløbsgrænse på 20.000 kr., som i dag anvendes i en række af retsplejelovens bestemmelser om anke eller kære i civile retssager eller fogedsager samt om kære af beslutning om salær til beskikkede advokater, forhøjes til 50.000 kr.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer i, hvornår anke eller kære kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. De enkelte reglers anvendelsesområde og forståelse af de respektive beløbsgrænser videreføres således uden ændringer.

Det foreslås, at den foreslåede forhøjelse af beløbsgrænsen for anke og kære uden Procesbevillingsnævnets tilladelse skal finde anvendelse på anke og kære af afgørelser, der er truffet efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 42 (§ 389, stk. 3)

Det fremgår af retsplejelovens § 389, stk. 3, at beslutning efter § 334, stk. 4, og § 334 a, stk. 2, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., ikke kan kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Retsplejelovens § 334, stk. 4, angår salær og godtgørelse til beskikkede advokater, mens § 334 a, stk. 2, angår salær og godtgørelse til en advokat, der forud for eventuel anmeldelse til politiet vejleder forurettede i sager om seksualforbrydelser i overensstemmelse med § 741 a, stk. 4.

Det foreslås at ændre § 389, stk. 3, 1. pkt., sådan at henvisningen til § 334 a, stk. 2, udgår.

Forslaget har sammenhæng med forslaget om at indsætte en ny kærebegrænsningsregel i retsplejelovens § 968, der vedrører kære i straffesager, jf. lovforslagets § 1, nr. 94.

Forslaget er udtryk for, at en advokats vejledning af for-

urettede i medfør af retsplejelovens § 741 a, stk. 4, må henregnes til strafferetsplejen, og § 741 a, stk. 4, indgår da også i retsplejelovens fjerde bog, som bærer overskriften ”Strafferetsplejen”, og hvis anvendelsesområde fastlægges ved retsplejelovens kapitel 61.

Det er på den baggrund også mest nærliggende, at kære i anledning af en advokats vejledning af forurettede efter § 741 a, stk. 4, i givet fald sker efter reglerne i retsplejelovens kapitel 85, selv om reglerne om udmålingen af salær og godtgørelse – ligesom reglerne om salær og godtgørelse til beskikkede advokater – er placeret i retsplejelovens kapitel 31 i retsplejelovens tredje bog om den civile retspleje.

Forslaget til ændring af § 389, stk. 3, indebærer således sammen med forslaget til ændring af § 968, at kærebegrænsningen vedrørende afgørelser om salær til en advokat, der forud for eventuel anmeldelse til politiet vejleder forurettede i sager om seksualforbrydelser, flyttes fra § 389 til § 968. Flytningen af kærebegrænsningen har ikke i sig selv nogen betydning for en advokats adgang til at kære, men ud over at kærebegrænsningen foreslås flyttet, foreslås beløbsgrænsen i kærebegrænsningen forhøjet, jf. herom bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 94.

Tilsvarende gør sig gældende for så vidt angår afgørelser om salær til advokater, der beskikkes i medfør af bestemmelser i retsplejelovens fjerde bog om strafferetsplejen, og det forudsættes på den baggrund, at kære af sådanne afgørelser fremover sker i medfør af kærereglene i kapitel 85.

Anvendelsesområdet for § 389, stk. 3, vil herefter være afgørelser om salær til beskikkede advokater i civile sager.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 43 (§ 389 a)

Det følger af retsplejelovens § 389 a, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kun kan kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Bestemmelsen omfatter ikke afgørelser under en isoleret bevisoptagelse, jf. Højesterets afgørelse af 23. juli 2015 givet i Ugeskrift for Retsvæsen 2015 side 3715.

Det foreslås i § 389 a, stk. 1, at indsætte ordene ”eller under behandlingen af en sag om optagelse af bevis”.

Forslaget indebærer, at byrettens afgørelser under behandlingen af en sag om optagelse af bevis, jf. retsplejelovens

§ 343, fremover kun vil kunne kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Det forudsættes, at kærebeegrænsningen vil omfatte alle afgørelser, der træffes af byretten under behandlingen af en anmodning om optagelse af bevis, dog bortset fra afgørelser om den endelige betaling af sagsomkostninger, jf. nærmere nedenfor.

Kærebeegrænsningen vil dermed ud over eventuelle afgørelser om processuelle spørgsmål i forbindelse med behandlingen af anmodningen også omfatte selve beslutningen om at tillade optagelse af bevis eller en beslutning, hvorved byretten ikke imødekommer en anmodning om at tillade optagelse af bevis.

Når en anmodning om bevisoptagelse er imødekommet, vil kærebeegrænsningen endvidere omfatte alle afgørelser om selve optagelsen af beviset, herunder eksempelvis en beslutning om optagelse af syn og alle beslutninger i forbindelse hermed. Kærebeegrænsningen vil også omfatte afgørelser om foreløbig afholdelse af udgifterne ved bevisoptagelsen og om sikkerhedsstillelse, jf. retsplejelovens § 343, stk. 2.

Det forudsættes imidlertid, at rettens afgørelser om den endelige afholdelse af udgifterne ved bevisoptagelsen eller om betaling af sagsomkostninger ved bevisoptagelsen, jf. retsplejelovens § 343, stk. 3, ikke omfattes af kærebeegrænsningen i retsplejelovens § 389 a. Sådanne afgørelser om sagsomkostninger vil uændret være omfattet af kærebeegrænsningen i retsplejelovens § 389, stk. 2, der stiller krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis sagsomkostninger er fastsat til højst 20.000 kr., hvilket foreslås forhøjet til 50.000 kr., jf. lovforslagets § 1, nr. 41.

Det foreslås, at den foreslåede kærebeegrænsning i sager om isoleret bevisoptagelse skal finde anvendelse på kære af afgørelser, der træffes efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 44 (overskriften til kapitel 39)

Retsplejelovens kapitel 39 har overskriften "Behandling af sager om mindre krav".

Det foreslås at ændre *overskriften* til kapitel 39 til "Den forenkledede proces".

Forslaget skal ses i lyset af, at beløbsgrænsen for sager, der kan behandles efter reglerne i kapitel 39, foreslås forhøjet

til 100.000 kr., jf. lovforslagets § 1, nr. 45, og det derfor kan blive opfattet som misvisende at tale om "mindre" krav. Med ændringen fremhæves også det aspekt, at kapitlet indeholder bestemmelser om en forenklet procesform.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 45 (§ 400, stk. 1)

Retsplejelovens § 400 angår anvendelsesområdet for lovens kapitel 39. Kapitlet angår i dag behandling af sager om mindre krav, hvilket foreslås ændret til den forenkledede proces, jf. lovforslagets § 1, nr. 44.

Det fremgår af § 400, stk. 1, nr. 1, at reglerne i kapitel 39 anvendes på byretssager, herunder boligretssager, om krav, der ikke har økonomisk værdi, eller har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr.

Det foreslås i § 400, stk. 1, nr. 1, at ændre 50.000 kr. til 100.000 kr.

Forslaget indebærer, at reglerne i kapitel 39 fremover som udgangspunkt anvendes på byretssager, herunder boligretssager, om krav, der ikke har økonomisk værdi, eller har en økonomisk værdi af højst 100.000 kr.

Som hidtil vil parterne i sager med en økonomisk værdi over beløbsgrænsen, efter at tvisten er opstået, kunne aftale, at reglerne i kapitel 39 skal anvendes, og som hidtil vil erhvervsdrivende indbyrdes kunne aftale, allerede før tvisten er opstået, at de vil bruge den forenkledede proces, jf. retsplejelovens § 400, stk. 1, nr. 2, der ikke foreslås ændret.

Omvendt vil retten efter anmodning fra en part eller af egen drift kunne bestemme, at sagens videre behandling ved retten skal ske uden anvendelse af reglerne i kapitel 39, hvis sagen angår komplicerede faktiske eller retlige spørgsmål eller har særlig betydning for en part ud over påstanden, jf. retsplejelovens § 402, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 46.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af § 400, stk. 1, skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 46 (§ 402)

Retsplejelovens § 402, stk. 1, fastsætter, at retten efter anmodning fra en part eller af egen drift kan bestemme, at sagens videre behandling ved retten skal ske uden anvendelse af reglerne i kapitel 39 om småsagsprocessen, hvis sagen 1) angår særlig komplicerede faktiske eller retlige spørgsmål eller 2) har særlig betydning for en part ud over påstanden.

Bestemmelsen giver retten mulighed for at skønne over, om sagen til trods for, at den er omfattet af § 400, efter sin karakter ikke egner sig til behandling under den forenkledede procesform, som småsagsreglerne indebærer.

Det foreslås i § 402, stk. 1, nr. 1, at ”særlig” udgår.

Forslaget indebærer en sproglig justering af kriteriet i § 402, stk. 1, nr. 1, for at retten kan løfte en sag uden af småsagsprocessen – fremover den forenkledede proces, jf. lovforslagets § 1, nr. 44 – idet ”særlig komplicerede faktiske eller retlige spørgsmål” ændres til ”komplicerede faktiske eller retlige spørgsmål”.

Der er med forslaget ikke tilsigtet ændringer i den eksisterende brug af muligheden for at løfte sager, der i dag er omfattet af småsagsprocessen, ud af den forenkledede proces.

Henvisning til almindelig proces kan således også fremover ske, hvis sagen vedrører faktiske eller retlige forhold af en så kompliceret beskaffenhed, at sagen bør underkastes en sædvanlig omfattende behandling eventuelt med videregående advokatbistand på begge sider også under forberedelsen. Henvisning til almindelig proces bør eksempelvis normalt ske i sager, hvor et egentligt syn og skøn med et ikke helt enkelt spørgetema er nødvendigt. Også tilstedeværelsen af mere end to parter (subjektiv kumulation) kan tale for, at der bør ske henvisning til almindelig proces.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at beløbsgrænsen for den forenkledede proces foreslås forhøjet fra 50.000 kr. til 100.000 kr., jf. lovforslagets § 1, nr. 45, hvilket kan betyde, at relativt flere sager om f.eks. lejeretlige spørgsmål eller personskade efter sagens værdi hører under den forenkledede proces.

Det må i tilknytning hertil forventes, at relativt flere sager vil kunne angå faktiske eller retlige forhold af en så kompliceret beskaffenhed, at sagen ikke egner sig til den forenkledede procesform, men i stedet bør behandles efter de almindelige procesregler.

Det bemærkes, at sagens værdi ikke indgår i vurderingen efter § 402, stk. 1, nr. 1. Bestemmelsen er ikke møntet på parternes økonomiske interesse i sagen, men alene på karakteren af de faktiske eller retlige spørgsmål, som sagen angår.

Tilfælde, hvor sagen har særlig betydning for en part ud over påstanden, er omfattet af § 402, stk. 1, nr. 2, der ikke foreslås ændret. Denne bestemmelse kan f.eks. anvendes, hvor sagens reelle, men indirekte værdi for en part overstiger beløbsgrænsen på fremover 100.000 kr.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af § 402, stk. 1, skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 47 (§ 410)

Retsplejelovens § 410 indeholder regler om anke til landsretten af byrettens domme i sager, der behandles efter retsplejelovens kapitel 39 om småsagsprocessen. Det foreslås, at småsagsprocessen fremover skal betegnes den forenkledede proces, jf. lovforslagets § 1, nr. 44.

Det følger af § 410, stk. 1, at anke til landsretten sker efter de almindelige regler om anke i retsplejelovens kapitel 36 med de afvigelser, der følger af § 410, stk. 2-5.

Det foreslås at ophæve § 410, stk. 2, 1. og 4. pkt., og stk. 5, nr. 1.

Ifølge § 410, stk. 2, 1. pkt., sker anke ved indlevering af en ankestævning til byretten, og ifølge § 410, stk. 2, 4. pkt., sender byretten ankestævningen, kopi af den dom, der ankes, og bilag af betydning for ankesagen til landsretten.

Ifølge § 410, stk. 5, nr. 1, finder § 372, stk. 2, 1. pkt., om indlevering af ankestævning ikke anvendelse ved anke til landsretten i en sag, der behandles i den forenkledede proces.

Da småsagsprocessen blev indført i 2008, var disse regler en fravigelse af den almindelige fremgangsmåde for anke til landsret, idet appellanten dengang skulle indlevere en ankestævning til landsretten, jf. det dagældende § 372, stk. 2, 1. pkt. Efter indførelsen af den digitale sagsportal sker anke imidlertid også i den almindelige proces ved at indlevere en stævning til byretten, som sender sagens dokumenter til landsretten, jf. det gældende § 372, stk. 2.

Retsplejelovens § 410, stk. 2, 1. og 4. pkt., og stk. 5, nr. 1, fraviger dermed ikke længere reglerne i retsplejelovens kapitel 36 og foreslås derfor ophævet som overflødige.

Der er ikke tilsigtet ændringer i, at en rettergangsfuldmægtig efter retsplejelovens § 260, stk. 5, på partens vegne

kan indgive ankestævning i en sag, der har været behandlet i den forenklede proces, jf. Østre Landsrets kendelse af 28. november 2016 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2017 side 813. Hvis ankesagen behandles på skriftligt grundlag, kan parten også i øvrigt under ankesagen være repræsenteret af en rettergangsfuldmægtig efter retsplejelovens § 260, stk. 5, jf. Østre Landsrets kendelser af 11. og 16. januar 2019 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2019 side 1251 og 1254.

Forslaget medfører ingen realitetsændringer.

Til nr. 48 (§ 412, stk. 1)

Retsplejelovens § 412 angår retternes saglige og stedlige kompetence i sager om midlertidige afgørelser om forbud og påbud.

Det fremgår af § 412, stk. 1, at anmodning om meddelelse af forbud eller påbud skal indgives til en ret, der har saglig kompetence efter § 224 eller § 225, stk. 1 og 2, og stedlig kompetence efter kapitel 22 til at behandle en sådan sag. § 225, stk. 3, og § 227 finder tilsvarende anvendelse. Angår anmodningen et EU-varemærke eller et EF-design, finder § 225, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse, hvis anvendelsen af EU-varemærkeforordningen eller EF-designforordningen har væsentlig betydning, jf. dog varemærkelovens §§ 43 c og 43 d og designlovens § 43, stk. 2 og 3.

Det foreslås i § 412, stk. 1, 3. pkt., at ændre ”§§ 43 c og 43 d” til ”§ 43 b, stk. 2 og 3”.

Forslaget indebærer, at henvisningen til varemærkelovens §§ 43 c og 43 d ændres til en henvisning til varemærkelovens § 43 b, stk. 2 og 3.

Forslaget er en konsekvens af, at lov nr. 1533 af 18. december 2018 ophævede de hidtidige bestemmelser i varemærkelovens §§ 43 c og 43 d og erstattede dem med nyaffattede bestemmelser i varemærkelovens § 43 b, stk. 2 og 3.

Forslaget medfører ingen realitetsændringer.

Til nr. 49 (§ 449 c, stk. 3)

Retsplejelovens § 449 c angår begrænsninger i offentligheden i familieretlige sager.

Det fremgår af bestemmelsens stk. 1, at retsmøder foregår for lukkede døre. Ved offentlig gengivelse af rettens afgørelser må der ikke ske offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl for nogen af de personer, der er nævnt i afgørelsen,

eller på anden måde offentliggørelse af de pågældendes identitet.

Det foreslås at indsætte et nyt § 449 c, stk. 3, der fastsætter, at i sager efter § 20 a i forældreansvarsloven, hvor barnets oprindelige slægtninge ikke kender adoptivforældrene eller den, der søger adoption, må adoptivforældrenes, den adoptionssøgendes eller vidners navne ikke optages i udskrifter af retsbogen eller rettens afgørelser eller i øvrigt videregives til barnets oprindelige slægtninge.

Forslaget lovfæster, at i sager efter forældreansvarslovens § 20 a, stk. 1, om fastsættelse af samvær eller anden form for kontakt med et adopteret barns oprindelige slægtninge må adoptivforældrenes, den adoptionssøgendes og vidners navne ikke optages i udskrifter af retsbogen eller rettens afgørelser eller i øvrigt videregives til barnets oprindelige slægtninge, hvis barnets oprindelige slægtninge ikke kender adoptivforældrene eller den adoptionssøgende, hos hvem barnet er midlertidigt placeret i medfør af adoptionslovens § 32 a.

Det betyder bl.a., at den eller de oprindelige slægtninge, som har anmodet om fastsættelse af samvær, ikke må få oplyst navnene på adoptivforældrene eller den adoptionssøgende, som er den eller de samværssøgendes modpart eller modparter i sagen. Det indebærer i praksis bl.a., at retten i forbindelse med kvalitetssikringen ved sagens anlæg skal tildele adoptivforældrene et pseudonym i Civilsystemet, eksempelvis Adoptant1 og Adoptant2, sådan at deres navne ikke er synlige for de oprindelige slægtninge på domstolens sagsportal. Med Civilsystemets nuværende opsætning kan retten i praksis anvende funktionen angivelse af ”virksomhedsnavn eller anden betegnelse” til denne pseudonymisering.

Med hensyn til hemmeligholdelse af adoptivforældrenes eller den adoptionssøgendes identitet under familierettens behandling af samværssagen henvises endvidere til lovforslaget § 1, nr. 47 (retsplejelovens § 450 a, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

Det bemærkes desuden, at Familieretshuset med henblik på at hemmeligholde for de oprindelige slægtninge, i hvilken retskreds barnet har bopæl, i medfør af retsplejelovens § 448 b, stk. 5, kan indbringe en sådan samværssag, hvor de oprindelige slægtninge ikke kender adoptivforældrene eller den adoptionssøgende, for familieretten i en anden retskreds end den, hvor barnet har bopæl, og som sagen ellers som udgangspunkt skulle indbringes for.

Der henvises i øvrigt til pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger-

Til nr. 50 (§ 450 a, stk. 2)

Retsplejelovens § 450 a angår bevisførelse i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

Det fremgår af bestemmelsen, at familieretten i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær kan træffe bestemmelse om bevisførelse, herunder om at tilvejebringe børnesagkyndige erklæringer og sagkyndige erklæringer om forældre. Om nødvendigt kan familieretten pålægge en part at give møde og afgive forklaring efter de regler, som gælder for vidner.

Det foreslås at indsætte et nyt § 450 a, stk. 2, der fastsætter, at i sager efter § 20 a i forældreansvarsloven, hvor barnets oprindelige slægtninge ikke kender adoptivforældrene eller den, der søger adoption, kan familieretten bestemme, at en part ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne. Parten skal, inden sagen afgøres, gøres bekendt med indholdet af bevisførelsen, medmindre det vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

Forslaget lovfæster, at familieretten i sager efter forældreansvarslovens § 20 a om fastsættelse af samvær eller anden form for kontakt med et adopteret barns oprindelige slægtninge kan bestemme, at en part ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne, hvis barnets oprindelige slægtninge ikke kender adoptivforældrene eller den adoptionssøgende, hos hvem barnet er midlertidigt placeret i medfør af adoptionslovens § 32 a.

Forslaget tager sigte på bevisførelse, som kan afsløre adoptivforældrenes eller den adoptionssøgendes navn eller bopæl for den eller de oprindelige slægtninge, der er parter i sagen, og giver mulighed for at udelukke de pågældende parter fra at overvære sådan bevisførelse.

Parten skal i givet fald, inden sagen afgøres, gøres bekendt med indholdet af bevisførelsen, medmindre det vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

Det betyder, at parten skal gøres bekendt med bevisførelsen med de udeladelser, som er nødvendige for at opretholde anonymiteten for adoptivforældrene eller den adoptionssøgende, hos hvem barnet er midlertidigt placeret i medfør af adoptionslovens § 32 a.

Det forudsættes, at retten i tilfælde, hvor adoptivforældrene eller den adoptionssøgende møder i retten for at afgive forklaring, træffer de praktiske foranstaltninger med hensyn til, hvordan de pågældende ankommer til og forlader retten, som er nødvendige for at opretholde anonymiteten. Det vil afhænge af den pågældende rets adgangs- og lokaleforhold, hvad der i givet fald er nødvendigt for at opretholde anony-

miteten. Der kan f.eks. være tale om at anvende en sideindgang og en rute til og fra retslokalet, hvor der ikke er offentlig adgang. I nogle tilfælde kan det også være nødvendigt at holde retsmødet et andet sted end i en af rettens sædvanlige retssale, eksempelvis i et mødelokale.

Retten kan også tilrettelægge sagen på den måde, at der i et retsmøde alene foregår bevisførelse, som en part er udelukket fra at overvære, i hvilket tilfælde denne part ikke skal underrettes om retsmødet. En sådan fremgangsmåde vil dog alt andet lige medføre merarbejde for retten og parternes advokater, da de vil skulle deltage i flere retsmøder om sagen.

Det bemærkes endvidere, at retten efter de almindelige regler i § 305, jf. § 174, stk. 2 og 3, efter omstændighederne alternativt vil kunne bestemme, at en part skal afgive forklaring ved anvendelse af telekommunikation. Endvidere kan retten efter den almindelige regel i § 297, stk. 1, efter høring af modparten efter omstændighederne tillade, at en part afgiver en skriftlig erklæring, der træder i stedet for en mundtlig partsforklaring.

En part, der udelukkes fra at overvære bevisførelsen eller en del af denne, vil stadig kunne være repræsenteret i retsmødet af sin advokat, og advokaten vil kunne stille spørgsmål til de parter og vidner, der afgiver forklaring. Dette gælder også, hvis retten har tilrettelagt sagen sådan, at der i et retsmøde alene foregår bevisførelse, som en part er udelukket fra at overvære. Selv om den udelukkede part som nævnt ikke selv skal underrettes om et sådant retsmøde, skal den pågældendes advokat således stadig underrettes om retsmødet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 51 (§ 453)

Retsplejelovens § 453, stk. 1, fastsætter, at en dom afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kun kan ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Det foreslås at indsætte et nyt § 453, stk. 1, 2. pkt., hvorefter det samme gælder en dom, hvor familieretten alene har afgjort spørgsmål om samvær.

Forslaget indebærer, at en dom afsagt af familieretten, som kun afgør spørgsmål om samvær, kun vil kunne ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Dette gælder i forvejen i de tilfælde, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset, der alene angår samvær, er indbragt for familieretten. Fremover vil det imidlertid også gælde familierettens domme, der alene angår samvær, i tilfælde, hvor sagen er indbragt for

familieretten efter lov om Familieretshuset § 27, stk. 1, nr. 3, fordi afgørelsen vil være indgribende for barnet, eller § 32, fordi sagen er kompleks.

Retsplejelovens § 453, stk. 2, der ikke foreslås ændret, indeholder nærmere regler om betingelserne for at få anketilladelse fra Procesbevillingsnævnet og om fristen for at ansøge herom.

Det foreslås, at den foreslåede ankebegrænsning i samværssager skal finde anvendelse på anke af domme, der afsiges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 52 (§ 475 g, stk. 3)

Retsplejelovens § 475 g angår sager om prøvelse af adoption uden samtykke.

Retsplejelovens § 475 g, stk. 3, bestemmer, at hvis forældrene eller værgeren ikke kender den, der søger adoption, må den adoptionssøgendes og vidners navne ikke optages i udskrifter af retsbogen eller rettens afgørelser.

Det foreslås i § 475 g, stk. 3, efter ”afgørelser” at indsætte ”eller i øvrigt videregives til forældrene eller værgeren”.

Forslaget lovfæster, at i sager om prøvelse af adoption uden samtykke, hvor forældrene eller værgeren ikke kender den, der søger adoption, må den adoptionssøgendes og vidners navne heller ikke i øvrigt videregives til forældrene eller værgeren.

Det betyder bl.a., at forældrene eller værgeren i disse tilfælde ikke må få oplyst navnene på den adoptionssøgende eller på vidner, som har en sådan tilknytning til den adoptionssøgende, at kendskab til deres navne kan bryde den adoptionssøgendes anonymitet. Det indebærer i praksis bl.a., at hvis retten i Civilsystemet angiver den adoptionssøgende eller et sådant vidne som ”sagsdeltager” eller ”øvrige”, der vil være synlig for forældrene eller værgeren, når de går ind på sagen på domstolens sagsportal, vil retten samtidig skulle tildele den adoptionssøgende eller vidnet et pseudonym i Civilsystemet, eksempelvis Adoptant1 eller Vidne1, sådan at det rigtige navn ikke er synligt for forældrene eller værgeren på domstolens sagsportal. Med Civilsystemets nuværende opsætning kan retten i praksis anvende funktionen angivelse af ”virksomhedsnavn eller anden betegnelse” til denne pseudonymisering.

Der henvises i øvrigt til pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger-

Til nr. 53 (§ 476, stk. 2)

Retsplejelovens § 476 angår ejendomsdom efter forudgående offentlig indkaldelse.

Det fremgår af § 476, stk. 1, at når nogen vil søge ejendomsdom efter forudgående offentlig indkaldelse, kommer bestemmelserne i lov om mortifikation af værdipapirer §§ 3-7 og § 8, stk. 1, til anvendelse med de lempelser, der følger af forholdenes forskellighed.

Det fremgår af § 476, stk. 2, at hvis en sådan sag angår en fast ejendom, skal sagen anlægges ved byretten på det sted, hvor ejendommen ligger.

Det foreslås i § 476, stk. 2, at ændre ”byretten på det sted, hvor ejendommen ligger” til ”ved anmeldelse på ejendommens blad i tingbogen”.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om at henlægge sager om ejendomsdom efter offentlige indkaldelse til Tinglysningensretten, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 (retsplejelovens § 18, stk. 4).

Med forslaget udgår reglen om stedlig kompetence ved en fast ejendoms værneting som overflødig, da Tinglysningensretten har landsdækkende kompetence, og erstattes af en regel om, at sager om ejendomsdom vedrørende en fast ejendom skal anlægges ved anmeldelse på ejendommens blad i tingbogen.

Det indebærer, at sag om ejendomsdom vedrørende en fast ejendom skal anlægges ved anvendelse af den digitale tinglysningssportal, tinglysning.dk, efter de regler, der gælder om anmeldelse af dokumenter til tinglysning. Dette omfatter også reglerne om anmeldelse på grundlag af et digitalt dokument og om muligheden for, at personer, der ikke kan få en digital signatur, kan foretage anmeldelse på grundlag af et papirdokument, jf. tinglysningsslovens § 7.

Tinglysningsslovens reglerne regulerer i denne sammenhæng alene den tekniske fremgangsmåde for, hvordan en sag om ejendomsdom vedrørende en fast ejendom skal anlægges ved Tinglysningensretten. Kravene til indholdet af begæringen om ejendomsdom fremgår af retsplejelovens § 476, stk. 1, jf. lov om mortifikation af værdipapirer § 4, stk. 2, og sagens videre behandling ved Tinglysningensretten foregår efter de relevante bestemmelser i retsplejeloven og lov om mortifikation af værdipapirer.

Der vil ikke være tale om en anmeldelse til tinglysning, og der vil ikke skulle betales nogen tinglysningsafgift, men derimod ligesom i dag en retsafgift på 750 kr., jf. retsafgiftslovens § 1, stk. 2, nr. 3.

Hvis Tinglysningsretten tillader offentlig indkaldelse, vil Tinglysningsretten af egen drift tilføre ejendommens blad i tingbogen bemærkning herom, jf. lov om mortifikation af værdipapirer § 6, stk. 2.

Angår en sag om ejendomsdom et skib, finder den foreslåede regel i retsplejelovens § 476, stk. 2, ikke anvendelse, og begæringen om ejendomsdom vil kunne indgives til Tinglysningsretten med almindelig post, e-mail eller Digital Post. Der vil også i dette tilfælde skulle betales en retsafgift på 750 kr. ved anvendelse af et betalingsmiddel, som Tinglysningsretten kan modtage.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af retsplejelovens § 476, stk. 2, skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 54 (§ 477)

Retsplejelovens § 477 fastsætter, at det med hensyn til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder har sit forblivende ved reglerne i lov nr. 67 af 14. april 1905, dog at der i stedet for den i nævnte lovs § 4 omhandlede bevilling til erhvervelse af mortifikationsdom uden særlig indstævning træder en tilladelse meddelt af vedkommende ret ved kendelse.

Det foreslås at nyaffatte § 477, således at hvis en sag i medfør af lov om mortifikation af værdipapirer eller lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter m.m. angår et tinglyst dokument, anlægges sagen ved anmeldelse af en påtegning på dokumentet i tingbogen.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om at henlægge sager om ejendomsdom efter offentlige indkaldelse til Tinglysningsretten, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 (retsplejelovens § 18, stk. 4).

Med forslaget udgår henvisningen til lov nr. 67 af 14. april 1905 og modifikationen hertil og erstattes af en regel om, at hvis en sag i medfør af lov om mortifikation af værdipapirer eller lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter m.m. angår et tinglyst dokument, skal sagen

anlægges ved anmeldelse af en påtegning på dokumentet i tingbogen.

Det indebærer, at sag om mortifikation i medfør af en af de to mortifikationslove, som vedrører et tinglyst dokument, skal anlægges ved anvendelse af den digitale tinglysningsportal, tinglysning.dk, efter de regler, der gælder om anmeldelse af dokumenter til tinglysning. Dette omfatter også reglerne om anmeldelse på grundlag af et digitalt dokument og om muligheden for, at personer, der ikke kan få en digital signatur, kan foretage anmeldelse på grundlag af et papirdokument, jf. tinglysningslovens § 7.

Tinglysningsreglerne regulerer i denne sammenhæng alene den tekniske fremgangsmåde for, hvordan en sag om mortifikation af et tinglyst dokument skal anlægges ved Tinglysningsretten. Kravene til indholdet af begæringen om mortifikation fremgår af lov om mortifikation af værdipapirer § 4, stk. 2, henholdsvis lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter m.m. § 2, og sagens videre behandling ved Tinglysningsretten foregår efter de relevante bestemmelser i retsplejeloven og den respektive mortifikationslov.

Der vil ikke være tale om en anmeldelse til tinglysning, og der vil ikke skulle betales nogen tinglysningsafgift, men derimod ligesom i dag en retsafgift på 750 kr., jf. retsafgiftslovens § 1, stk. 2, nr. 2. Der kan ved samme begæring anmodes om mortifikation af flere tinglyste dokumenter, og der skal kun betales én retsafgift på 750 kr. for en sådan begæring, selv om begæringen anmeldes som en påtegning på flere tinglyste dokumenter.

Hvis Tinglysningsretten tillader offentlig indkaldelse i medfør af lov om mortifikation af værdipapirer, vil Tinglysningsretten af egen drift tilføre ejendommens blad i tingbogen bemærkning herom, jf. lov om mortifikation af værdipapirer § 6, stk. 4.

Angår en sag i medfør af lov om mortifikation af værdipapirer mortifikation af et dokument, der ikke er tinglyst, finder den foreslåede regel i retsplejelovens § 477 ikke anvendelse, og begæringen om mortifikation vil kunne indgives til Tinglysningsretten med almindelig post, e-mail eller Digital Post. Der vil også i dette tilfælde skulle betales en retsafgift på 750 kr. ved anvendelse af et betalingsmiddel, som Tinglysningsretten kan modtage.

Den eksisterende modifikation til lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter m.m. (lov nr. 67 af 14. april 1905), som fremgår af den gældende § 477, foreslås indarbejdet i lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter m.m., jf. lovforslagets § 6, nr. 2.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af retsplejelovens § 477 skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 55 (§ 490)

Retsplejelovens § 490 fastsætter, at en fordringshaver, der ikke har fået tilstrækkeligt udlæg til at dække sin fordring, først når der er forløbet 6 måneder siden sidste forretning, på ny kan begære afholdt forretning til foretagelse af udlæg. Fogedretten kan også i øvrigt afvise at foretage udlægsforretning hos en skyldner, såfremt fogedretten er bekendt med, at der inden for de sidste 6 måneder har været afholdt en forretning, hvor det ikke har været muligt at opnå dækning.

Det foreslås i § 490, stk. 1, 1. og 2. pkt., at ændre 6 måneder til 12 måneder.

Forslaget indebærer, at den såkaldte fredningsperiode, hvor en insolvent skyldner som udgangspunkt ikke kan indkaldes til en udlægsforretning i fogedretten, forlænges fra 6 måneder til 12 måneder.

Der er ikke tilsigtet andre ændringer i anvendelsen af reglen end den foreslåede forlængelse af fredningsperioden fra 6 til 12 måneder.

Der foreslås heller ikke ændringer i mulighederne for under særlige omstændigheder eller med henblik på at afbryde forældelse alligevel at gennemføre en udlægsforretning i fredningsperioden, jf. retsplejelovens § 490, stk. 2 og 3.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 56 (§ 495)

Retsplejelovens § 495, stk. 1, fastsætter, at en fogedforretning kan gennemføres, selv om skyldneren ikke giver møde eller træffes. På rettens kontor kan der dog, hvis skyldneren ikke er mødt, ikke foretages udlæg i andet end fast ejendom eller andele i andelsboligforeninger eller aktier eller anpartar i boligaktieselskaber eller boliganpartsselskaber omfattet af kapitel III i lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber i henhold til pantebrev, jf. § 478, stk. 1, nr. 6, eller for krav omfattet af § 478, stk. 2, som er sikret ved lovbestemt pant i det udlagte. Der kan endvidere foretages udlæg

i beslaglagt gods, der er i politiets besiddelse, for krav, der er under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden.

Det foreslås at nyaffatte § 495, stk. 1, 2. pkt., således at der på rettens kontor, hvis skyldneren ikke er mødt, kun kan foretages udlæg i aktiver, der er registreret i et offentligt register.

Forslaget indebærer, at mulighederne for at foretage udlæg på rettens kontor, når skyldneren ikke giver møde, udvides til at omfatte aktiver, der er registreret i ethvert offentligt register.

Et ”offentligt” register er et register, som føres af eller for en offentlig myndighed. Det er ikke afgørende, om der er offentlig adgang til registerets oplysninger, men muligheden for udlæg i et registreret aktiv forudsætter, at fogedretten selv eller gennem fordringshaveren kan modtage de relevante oplysninger fra registeret. Retsplejeloven regulerer ikke spørgsmålet om adgangen til offentlige registre til brug for foretagelse af udlæg, og adgangen vil således bero på reguleringen vedrørende det pågældende register.

Udlæg i et aktiv, der er registreret i et offentligt register, kan foretages på fogedrettens kontor uden skyldnerens tilstedeværelse, når skyldneren er registreret som ejer af aktivet. Det er ikke et krav, at registeret har som et hovedformål at registrere ejendomsret til aktiver, eller at der er særlige retsvirkninger forbundet med registrering af ejerskab i registeret.

Forslaget betyder, at der på fogedrettens kontor, når skyldneren ikke er mødt, f.eks. kan foretages udlæg i fast ejendom, uanset om udlæg sker i henhold til pantebrev eller for krav sikret ved lovbestemt pant i ejendommen. Som andre eksempler kan nævnes biler og skibe, som er registreret i motorregisteret eller skibsregisteret.

Retsplejelovens § 598, stk. 2, der vedrører umiddelbare fogedforretninger, fastsætter, at med hensyn til sagens behandling finder bl.a. § 495 tilsvarende anvendelse.

Den tilsvarende anvendelse af det foreslåede § 495, stk. 1, 2. pkt., indebærer i sager om umiddelbare fogedforretninger, at når den, kravet rettes mod, ikke giver møde, kan der fremover på rettens kontor træffes afgørelse om, at rekvirenten skal indsættes i besiddelsen i et aktiv, der er registreret i et offentligt register.

Der vil således i sager om udsættelse af en lejer, hvor lejeren ikke er mødt, fremover på rettens kontor som udgangspunkt kunne træffes afgørelse om, at lejeren skal udsættes af et lejemål, sådan at udlejerens, der ejer ejendommen, indsættes i besiddelsen heraf. Udlejerens ret til ejendommen skal

fremgå af et offentligt register, hvilket i praksis normalt vil være opfyldt ved, at udlejeren har tinglyst adkomst til ejendommen.

Hvis lejeren ikke frivilligt efterkommer fogedrettens afgørelse om, at lejeren skal fraflytte lejemålet, vil det stadig være nødvendigt med en udkørende fogedforretning med henblik på faktisk at udsætte lejeren af lejemålet. En sådan udkørende fogedforretning vil som udgangspunkt kunne gennemføres af en medarbejder med bemyndigelse efter retsplejelovens § 19, stk. 3 (kontorfoged), da der under en sådan udkørende forretning som udgangspunkt ikke vil skulle træffes afgørelse i tvistigheder, når fogedretten forud herfor på kontoret har truffet afgørelse om, at lejeren skal udsættes af lejemålet.

Retsplejelovens § 631, stk. 2, der vedrører arrest, fastsætter, at med hensyn til sagens behandling finder bl.a. § 495 tilsvarende anvendelse.

Den tilsvarende anvendelse af det foreslåede § 495, stk. 1, 2. pkt., indebærer i sager om arrest, at når den, kravet rettes mod, ikke giver møde, vil der fremover på rettens kontor kunne foretages arrest i aktiver, der er registreret i et offentligt register.

Der er ikke tilsigtet andre ændringer i anvendelsen af retsplejelovens § 495 end den foreslåede udvidelse af de situationer, hvor en fogedforretning kan gennemføres på fogedrettens kontor, selv om skyldneren ikke giver møde.

Der er herunder ikke tilsigtet ændringer i anvendelsen af retsplejelovens § 495, stk. 3, hvorefter fogedforretningen kan udsættes, hvis fogedretten finder det ønskeligt, at skyldneren er til stede.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 57-66 (§§ 686 og 689)

Retsplejelovens § 686 angår lægdommeres medvirken i straffesager i 1. instans.

Det fremgår af § 686, stk. 1, at straffesager i 1. instans behandles ved byretterne.

Det fremgår af § 686, stk. 2, at domsmænd medvirker i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse, medmindre andet følger af stk. 3 og 4. Domsmænd medvir-

ker endvidere, hvis sådan behandling er foreskrevet efter regler i andre love.

Det fremgår af § 686, stk. 3, at domsmænd ikke medvirker i 1) straffesager, som fremmes efter § 831, dvs. tilståelses-sager, 2) straffesager, som behandles under medvirken af sagkyndige efter § 20 b, stk. 1, dvs. søstraffesager, og 3) sager om udløsning af en betinget fængselsstraf som følge af overtrædelse af særvilkår eller vilkår om samfundstjeneste, jf. straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, samt sager om betinget dømtes yderligere lovovertrædelser før eller efter den betingede dom, jf. straffelovens § 61, stk. 1 og 2, når der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom eller i prøvetiden for den betingede dom.

Det fremgår af § 686, stk. 4, at nævninger medvirker i 1) straffesager, hvor der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, for så vidt dette ikke er en følge af, at der bliver spørgsmål om fastsættelse af en fællesstraf efter reglerne i straffelovens § 40, stk. 1, og § 61, 2) straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68 eller dom til forvaring i medfør af straffelovens § 70, og 3) straffesager vedrørende politiske lovovertrædelser.

Det fremgår af § 686, stk. 5, at nævninger ikke medvirker i 1) straffesager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 191, 191 a, 286, 289 eller 290 eller § 290 a, stk. 2, medmindre sagen omfatter andre lovovertrædelser, der efter stk. 4 skal pådømmes under medvirken af nævninger, og 2) de i stk. 4, nr. 1, nævnte straffesager, som fremmes efter § 831 (tilståelsessager).

Retsplejelovens § 689 angår lægdommeres medvirken i straffesager i 2. instans.

Det fremgår af § 689, stk. 1, at straffesager i 2. instans behandles ved landsretterne.

Det fremgår af § 689, stk. 2, at nævninger medvirker i straffesager, hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af nævninger, og hvor anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Det fremgår af § 689, stk. 3, at domsmænd medvirker i straffesager, 1) hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af nævninger, og hvor anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, 2) hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af domsmænd, eller 3) hvor der for landsretten bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Det fremgår af § 689, stk. 4, at domsmænd ikke medvirker i 1) straffesager, som behandles under medvirken af sagkyndige efter § 20 b, stk. 1, dvs. søstraffesager, og 2) sager om udløsning af en betinget fængselsstraf som følge af overtrædelse af særvilkår eller vilkår om samfundstjeneste, jf. straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, samt sager om betinget dømtes yderligere lovovertrædelser før eller efter den betingede dom, jf. straffelovens § 61, stk. 1 og 2, når der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom eller i prøvetiden for den betingede dom.

Regler om medvirken af domsmænd findes i få andre love, nemlig færdselsloven, dyrevelfærdsloven og udlændingeloven, jf. nærmere lovforslagets § 4, nr. 2 og 3, § 7 og § 8 og bemærkningerne hertil.

Det foreslås i § 686, stk. 2, 1. pkt., og § 689, stk. 3, nr. 3, at ændre bøde til fængsel i 30 dage.

Forslaget til ændring af § 686, stk. 2, 1. pkt., indebærer, at den almindelige grænse for, hvornår domsmænd medvirker, fremover bliver, at der bliver spørgsmål om højere straf end fængsel i 30 dage.

Forslaget til ændring af § 689, stk. 3, nr. 3, indebærer, at grænsen for, hvornår domsmænd medvirker i landsretten, når der ikke har medvirket lægdommere i byretten, fremover vil være, at der i landsretten bliver spørgsmål om højere straf end fængsel i 30 dage. Bestemmelsen har navnlig selvstændig betydning i tilståelsessager, da der i andre straffesager med spørgsmål om højere straf end fængsel i 30 dage normalt vil skulle medvirke domsmænd i landsretten, allerede fordi sagen har været behandlet med nævninger eller domsmænd i byretten, jf. § 689, stk. 2 og stk. 3, nr. 1 og 2, der ikke foreslås ændret.

Det vil uændret være anklagemyndigheden, der ved sagens indbringelse for retten angiver, om sagen er en sag med eller uden domsmænd. Gennemføres sagen uden domsmænd, vil der kun kunne idømmes en højere straf end fængsel i 30 dage, hvis sagen er omfattet af en af undtagelserne til domsmænds medvirken.

Der er ikke gjort undtagelse for tilfælde, hvor der fastsættes en fællesstraf efter reglerne i retsplejelovens § 40, stk. 1, om reststraf fra prøveløsladelse og § 61 om yderligere lovovertrædelser begået før eller efter en betinget dom. Hvis der i sådanne tilfælde bliver tale om en højere samlet straf end fængsel i 30 dage, skal der således medvirke domsmænd. Ved delvis betingede fængselsstraffe, er det summen af den ubetingede og betingede del, der afgør, om der skal medvirke domsmænd. Tilsvarende gælder i tilfælde, hvor en betinget dom opretholdes, og der ved siden af idømmes

en ny ubetinget eller betinget fængselsstraf. Det er således summen af den opretholdte betingede fængselsstraf og den nye fængselsstraf, der afgør, om der skal medvirke domsmænd.

Hvis der i forbindelse med en bestående betinget dom alene bliver spørgsmål om at idømme bøde, skal der derimod ikke medvirke domsmænd, jf. § 686, stk. 3, nr. 3, og § 689, stk. 4, nr. 2, der ikke foreslås ændret. Af samme bestemmelser følger, at der uændret ikke skal medvirke domsmænd i sager om udløsning af en betinget straf som følge af overtrædelse af særvilkår eller vilkår om samfundstjeneste, uanset længden af den fængselsstraf der bliver spørgsmål om.

Endvidere fremgår det af § 686, stk. 3, nr. 1, der ikke foreslås ændret, at der uændret ikke medvirker domsmænd i tilståelsessager i byretten, uanset længden af den fængselsstraf der bliver spørgsmål om.

I tilfælde, hvor der under samme sag er rejst tiltale for forhold, hvor der ifølge færdselsloven eller udlændingeloven ikke skal medvirke domsmænd, og forhold, som ikke er undtaget fra medvirken af domsmænd, skal de foreslåede ændringer forstås på den måde, at det afgørende er, om der for de forhold, som ikke er undtaget fra medvirken af domsmænd, isoleret set bliver spørgsmål om fængsel i mere end 30 dage. I sådanne tilfælde kan der således idømmes mere end 30 dages fængsel uden medvirken af domsmænd under den forudsætning, at de forhold, som ikke er undtaget fra medvirken af domsmænd, ikke ville være blevet straffet med fængsel i mere end 30 dage, hvis alene disse forhold havde været til pådømmelse. Om dette er tilfældet, er et retligt spørgsmål, som kan prøves under en eventuel anke til landsretten og i givet fald Højesteret.

Disse principper skal også anvendes i sager, som involverer en reststraf fra en prøveløsladelse eller yderligere forhold begået før en betinget dom eller i prøvetiden for en betinget dom. I forhold til den foreslåede nye domsmændsgrænse på 30 dage vil det i sådanne tilfælde som nævnt være den samlede straf, der bliver spørgsmål om, inklusive en eventuel opretholdt betinget dom, der afgør, om domsmænd skal medvirke. Når nogle af de tidligere eller nu pådømte forhold er undtaget fra medvirken af domsmænd i medfør af færdselsloven eller udlændingeloven, skal der imidlertid i relation til domsmændsgrænsen ses bort fra den del af den samlede straf, som hidrører fra disse forhold. Det afgørende vil være, om den samlede straf for de forhold, som ikke er undtaget fra medvirken af domsmænd, isoleret set ville være blevet fastsat til fængsel i mere end 30 dage. Om dette er tilfældet, er et retligt spørgsmål, som kan prøves under en eventuel anke til landsretten og i givet fald Højesteret.

Hvis der under en straffesag alene er spørgsmål om konfiskation og dermed ikke om straf, vil domsmænds medvirken

afhænge af, om konfiskation af de genstande eller værdier, der er tale om, skønnes at være af særlig indgribende betydning for den pågældende eller af særlig offentlig interesse. Det har i den forbindelse ikke selvstændig betydning, om årsagen til, at der alene er spørgsmål om konfiskation, er, at der er tale om konfiskation hos en person, der ikke er skyldig i et strafbart forhold, eller hvor strafansvaret er forældet, eller hvor der for så vidt angår strafansvaret er meddelt tiltalefrafald, eller hvor konfiskationskravet ikke var medtaget under en tidligere straffesag mod den pågældende. I sidstnævnte tilfælde har det heller ikke selvstændig betydning, om den tidligere straffesag blev behandlet med eller uden lægdommere.

Det forhold, at der er spørgsmål om konfiskation af betydelige værdier, medfører ikke i sig selv, at sagen kan anses for at være af særlig indgribende betydning for den pågældende. Dette er parallelt til, at det forhold, at der i en straffesag er spørgsmål om en meget høj bøde, som udgangspunkt ikke medfører, at sagen skal behandles med domsmænd.

Det følger af § 731, stk. 1, litra d, der ikke foreslås ændret, at hvis sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, skal der beskikkes offentlig forsvarer, når tiltalte er rejst i sager, der skal behandles under medvirken af lægdommere.

Det følger af § 731, stk. 1, litra e, og stk. 2, der heller ikke foreslås ændret, at i sager uden lægdommere, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, skal der derimod kun beskikkes offentlig forsvarer, hvis sigtede begærer det. Sigtede skal have lejlighed til at udtale sig herom.

Forslaget til ændring af § 686, stk. 2, 1. pkt., indebærer dermed, at i byretssager, der i dag er domsmandssager, og hvor forsvarermedvirken derfor er obligatorisk, men som fremover skal behandles uden lægdommere, vil det fremover være op til tiltalte, om denne ønsker at få beskikket en offentlig forsvarer i sagen.

Forsvarermedvirken vil uændret være obligatorisk i alle ankesager uanset strafpåstanden, og uanset om der medvirker lægdommere, jf. retsplejeloven § 731, stk. 1, litra f, der som følge af lovforslagets § 1, nr. 69, bliver litra g, men ikke i øvrigt foreslås ændret.

Det foreslås, at ”og” udgår i § 686, stk. 3, nr. 2, og § 689, stk. 4, nr. 1, og indsættes i § 686, stk. 3, nr. 3, og § 689, stk. 4, nr. 2.

Forslagene er konsekvensændringer af forslagene om at indsætte nye § 686, stk. 3, nr. 4, og § 689, stk. 4, nr. 3.

Det foreslås at indsætte nye § 686, stk. 3, nr. 4, og § 689, stk. 4, nr. 3, hvorefter domsmænd ikke medvirker i straffesager,

hvor der er spørgsmål om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, medmindre sagen skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte.

Forslaget indebærer, at sager, hvor anklagemyndighedens påstand er, at det skal have sit forblivende ved en allerede idømt foranstaltning efter straffelovens § 68, fremover som udgangspunkt skal behandles uden domsmænd.

Når sagen i medfør af den foreslåede bestemmelse behandles uden domsmænd, kan der ikke idømmes en ny foranstaltning efter straffelovens § 68. Hvis der under sagen undtagelsesvis måtte opstå spørgsmål om at idømme almindelig straf, kan der imidlertid idømmes op til fængsel i 30 dage, jf. forslaget til ændring af § 686, stk. 2, 1. pkt., og § 689, stk. 3, nr. 3. Hertil kommer, at det foreslås, at der under en tilståelsessag i byretten – og dermed uden medvirken af domsmænd – skal kunne idømmes foranstaltninger efter § 68, jf. lovforslagets § 1, nr. 72-74 (retsplejelovens § 831).

De foreslåede bestemmelser i § 686, stk. 3, nr. 4, og § 689, stk. 4, nr. 3, undtager sager, som skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte. Efter forslaget skal domsmænd fortsat medvirke i sådanne sager, når anklagemyndighedens påstand er, at det skal have sit forblivende ved en allerede idømt foranstaltning efter straffelovens § 68.

En sag vil have særlig indgribende betydning for tiltalte, hvis det nu påsigtede forhold set i forhold til den tidligere kriminalitet, i anledning af hvilken den eksisterende foranstaltning er idømt, er så alvorligt, at en domfældelse skønnes at kunne få væsentlig betydning for udfaldet af fremtidige sager om ændring af den idømte foranstaltning. Som eksempel kan nævnes en person, der tidligere er idømt en foranstaltning for et enkeltstående tilfælde af grov vold, jf. straffelovens § 245, og som nu er tiltalt for særlig grov vold, jf. straffelovens § 246, eller forsøg på manddrab.

En sag vil derimod ikke have særlig indgribende betydning for tiltalte i de foreslåede bestemmelser forstand af den grund, at der under sagen er nedlagt påstand om udvisning, jf. nedenfor om de foreslåede § 686, stk. 6, og § 689, stk. 5.

Om sagen har særlig indgribende betydning for tiltalte, er et retligt spørgsmål, som kan prøves under en eventuel anke til landsretten og i givet fald Højesteret. Hvis ankeinstansen finder, at domsmænd burde have medvirket, vil ankeinstansen normalt skulle ophæve byrettens dom og hjemvise sagen til byretten til fornyet behandling med domsmænd.

Det foreslås at indsætte et nyt § 731, stk. 1, litra f, jf. lovforslagets § 1, nr. 69, hvorefter forsvarermedvirken er obligatorisk, når der bliver spørgsmål om anvendelse af straffe-

lovens §§ 68 eller 69. Selv om sager, hvor der er spørgsmål om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, fremover vil kunne behandles uden lægdommere, vil forsvarermedvirken i disse sager derfor fortsat være obligatorisk. En afgørelse om, at det har sit forblivende ved en allerede idømt foranstaltning efter straffelovens § 68, er også udtryk for en anvendelse af straffelovens § 68.

Det foreslås i § 686, stk. 4, nr. 1, at ændre 4 år til 6 år.

Forslaget indebærer, at nævninger fremover som udgangspunkt skal medvirke, når der bliver spørgsmål om fængsel i 6 år eller derover. Det vil uændret være anklagemyndigheden, der ved sagens indbringelse for retten angiver, om sagen er en sag med nævninger eller domsmænd. Gennemføres sagen uden nævninger, vil der kun kunne idømmes fængsel i 6 år eller derover, hvis sagen er omfattet af en af undtagelserne til nævningers medvirken.

Det vil gælde uændret, at der uden medvirken af nævninger kan idømmes en højere straf, når dette er en følge af, at der fastsættes en fællesstraf med en reststraf fra en prøveløsladelse eller en betinget dom, jf. straffelovens § 40, stk. 1, og § 61. Fremover vil det afgørende være, om de nu påsigtede forhold isoleret set ville være blevet straffet med fængsel i 6 år eller derover. Om dette er tilfældet, er et retligt spørgsmål, som kan prøves under en eventuel anke til landsretten og i givet fald Højesteret.

Det vil ligeledes gælde uændret, at sager om narkotika- og dopingkriminalitet og berigelseskriminalitet bortset fra røveri er undtaget fra medvirken af nævninger, jf. § 686, stk. 5, nr. 1, der ikke foreslås ændret. I tilfælde, hvor der under samme sag er rejst tiltale for forhold, hvor der ikke skal medvirke nævninger, og forhold, som ikke er undtaget fra medvirken af nævninger, vil gælde, at det afgørende er, om der for de forhold, som ikke er undtaget fra medvirken af nævninger, isoleret set bliver spørgsmål om fængsel i 6 år eller derover. I sådanne tilfælde vil der således kunne idømmes fængsel i 6 år eller derover i en domsmandssag under den forudsætning, at de forhold, som ikke er undtaget fra medvirken af nævninger, ikke ville være blevet straffet med fængsel i 6 år eller derover, hvis alene disse forhold havde været til pådømmelse. Om dette er tilfældet, er et retligt spørgsmål, som kan prøves under en eventuel anke til landsretten og i givet fald Højesteret.

Det foreslås at erstatte det gældende § 686, stk. 4, nr. 2, med nye nr. 2 og 3, hvorefter nævninger medvirker i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68, forudsat at sagen ville være omfattet af nr. 1, hvis tiltalte var egnet til almindelig straf, og straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til forvaring i medfør af retsplejelovens § 70.

Forslaget indebærer, at der fremover ikke skal medvirke nævninger i alle sager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68, men alene i de tilfælde, hvor sagen ville være omfattet af § 686, stk. 4, nr. 1, i den foreslåede affattelse, hvis tiltale var egnet til almindelig straf.

Det betyder, at anklagemyndigheden ved indbringelsen af en sag, hvor anklagemyndighedens påstand er anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68, fremover skal vurdere, om straffen ville blive udmålt til fængsel i mindre end 6 år eller til fængsel 6 år eller derover, hvis tiltalte var egnet til almindelig straf. Hvis straffen ville blive udmålt til fængsel i mindre end 6 år, skal anklagemyndigheden rejse sagen som domsmandssag, og hvis straffen ville blive udmålt til fængsel i 6 år eller derover, skal anklagemyndigheden rejse sagen som nævningesag, medmindre sagen er undtaget fra medvirken af nævninger efter § 686, stk. 5, nr. 1, der ikke foreslås ændret.

Når anklagemyndigheden har rejst en sag med påstand om anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68 som domsmandssag, vil retten af egen drift eller efter anmodning fra tiltalte eller forsvareren kunne bestemme, at nævninger skal medvirke, hvis retten skønner, at tiltalte, hvis denne findes skyldig og var egnet til almindelig straf, ville blive idømt fængsel i 6 år eller derover.

Det vil gælde uændret, at tiltalte i alle tilfælde, hvor anklagemyndigheden rejser en nævningesag, efter de nærmere regler i § 687, der ikke foreslås ændret, kan beslutte, at sagen i stedet skal behandles under medvirken af domsmænd.

Det foreslås i § 686, stk. 5, nr. 2, at ændre henvisningen til stk. 4, nr. 1, til en henvisning til stk. 4, nr. 1 og 2.

Forslaget indebærer, at nævninger fremover ikke skal medvirke i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68, som fremmes efter § 831 om tilståelsessager, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 72-74.

Det foreslås at indsætte et nyt § 686, stk. 6, hvorefter en straffesag ikke anses at være af særlig indgribende betydning for tiltalte efter stk. 2, 1. pkt., eller stk. 3, nr. 4, af den grund, at der er spørgsmål om udvisning.

Det foreslås endvidere at indsætte et nyt § 689, stk. 5, hvorefter en straffesag ikke anses at være af særlig indgribende betydning for tiltalte efter stk. 3, nr. 3, eller stk. 4, nr. 3, af den grund, at der er spørgsmål om udvisning.

Forslagene indebærer, at anklagemyndighedens påstand om udvisning ikke medfører, at der skal medvirke domsmænd

under henvisning til, at udvisning har særlig indgribende betydning for tiltalte, jf. retsplejelovens § 686, stk. 2, 1. pkt., eller stk. 3, nr. 3, eller § 689, stk. 3, nr. 3, eller stk. 4, nr. 3.

Det betyder, at domsmænds medvirken i straffesager, hvor der er spørgsmål om udvisning, vil afhænge af, om der efter de øvrige dele af §§ 686 og 689 skal medvirke domsmænd.

Som eksempel kan nævnes, at der som udgangspunkt vil skulle medvirke domsmænd i byretten, hvis der er spørgsmål om fængsel i mere end 30 dage, jf. § 686, stk. 2, 1. pkt., og at der som udgangspunkt vil skulle medvirke domsmænd i landsretten, hvis der har medvirket lægdommere i byretten eller der er spørgsmål om fængsel i mere end 30 dage, jf. § 689, stk. 3.

Derimod vil der ikke skulle medvirke domsmænd i byretten, selv om der er spørgsmål om udvisning, hvis der ikke er spørgsmål om fængsel i mere end 30 dage. Ligeledes vil der ikke skulle medvirke domsmænd i landsretten, selv om der er spørgsmål om udvisning, hvis der ikke har medvirket lægdommere i byretten og der ikke er spørgsmål om fængsel i mere end 30 dage.

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af §§ 686 og 689 skal finde anvendelse i sager, hvor tiltalte er rejst i 1. instans efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 67 (§ 702)

Retsplejelovens § 702, stk. 2, bestemmer, at når byrettens forhold tilsiger det, kan landsrettens præsident efter anmodning fra byretten inden hovedforhandlingens begyndelse beslutte, at en sag skal behandles ved en anden byret i landsretsnævningekredsen eller, hvis omstændighederne taler for det, ved en anden byret i landsretskredsen. Tiltalte, anklagemyndigheden og den ret, hvortil sagen påtænkes overført, skal forinden have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet. Landsretspræsidentens afgørelse om, at en sag skal overføres, kan af tiltalte og anklagemyndigheden kæres til Højesteret.

Det foreslås at affatte § 702, stk. 2, således, at hvis det samlede antal sager, der er til behandling ved en byret, og sagsbehandlingstiderne ved byretten taler for det, kan retten efter anmodning fra en part eller af egen drift og efter aftale med vedkommende byrets præsident eller med landsrettens præsident henvise en straffesag til behandling ved en anden byret i nævningekredsen eller, hvis omstændighederne taler for det, til en anden byret i landsretskredsen, såfremt en af-

gørelse ved denne ret kan forventes væsentlig hurtigere. Før retten træffer afgørelse om henvisning, skal parterne have adgang til at udtale sig om spørgsmålet.

Med forslaget lovfæstes det, at muligheden for henvisning kan benyttes efter anmodning fra en part eller af egen drift.

Endvidere præciseres det med forslaget, at bestemmelsen angår tilfælde, hvor den byret, der er værneting for en straffesag, har mange sager og lang sagsbehandlingstid, og at henvisning forudsætter, at den henviste sag forventes at kunne afgøres væsentlig hurtigere ved en anden byret.

Bestemmelsen angår tilfælde, hvor en byret er belastet af mange sager og lang sagsbehandlingstid i en eller flere kategorier af sager, hvilket også kan være civile sager.

Det er ikke et krav, at byretten har mange sager af den type, der er spørgsmål om at henvise. Det er heller som sådan et krav, at sagsbehandlingstiden er lang i den type af sager, der er spørgsmål om at henvise. Bestemmelsen kan f.eks. også anvendes, hvor en byret som følge af nogle få meget store verserende civile sager eller straffesager har opbygget eller er ved at opbygge en pukkel af mindre straffesager. I en sådan situation vil det være muligt at henvise nogle af de mindre straffesager til andre byretter, hvis de kan forventes afgjort væsentlig hurtigere ved en anden byret. Det kan omvendt også være muligt at henvise en stor straffesag til en anden byret, men det vil eventuelt kunne være vanskeligt at finde en anden byret, der har fornøden kapacitet til at modtage en stor sag, og afhængig af sagens karakter kan den eventuelt have stærk lokal forankring, eller en henvisning kan have væsentlige negative virkninger for tiltaltes forsvar.

Endvidere ændres med forslaget den gældende ordning med høring af den modtagende byret og afgørelse af landsretspræsidenten til en ordning, hvorefter henvisning kan ske *enten* med samtykke fra præsidenten for den modtagende byret uden involvering af landsretspræsidenten *eller* efter høring af den modtagende byret og beslutning af landsretspræsidenten.

Hvis præsidenten for den anden byret samtykker i at modtage sagen, kan henvisning ske uden at involvere landsretspræsidenten.

Hvis præsidenten for den anden byret ikke samtykker i at modtage sagen, kan landsrettens præsident beslutte, at sagen kan henvises. I dette tilfælde vil det stadig være den afgivende byret, der træffer afgørelse om henvisning. Landsretspræsidenten skal alene tage stilling til, om den modtagende byret skal pålægges at modtage sagen, hvis sagen henvises. Afgørelsen herom vil skulle træffes ud fra en vurdering af den aktuelle belastning af de involverede byretter. Lands-

retspræsidenten skal således ikke inddrage andre forhold ved sagen end det arbejde, der ud fra sagens omfang skønnes at være forbundet med sagen for den modtagende byret. Landsretspræsidenten skal bl.a. ikke foretage nogen vurdering af graden af sagens lokale forankring, belastningen af tiltalte ved at henvise sagen eller anklagemyndighedens forhold. Sådanne forhold indgår derimod som beskrevet nedenfor i grundlaget for den henvisende byrets efterfølgende afgørelse om henvisning af sagen.

Det forudsættes, at der ved beslutningen om henvisning skal tages hensyn til, om der er mange lokale vidner, som vil få længere rejsetid, og til sagens lokale forankring i brede forstand og den deraf følgende betydning af, at sagen behandles med lægdommere fra den pågældende retskreds.

Det forudsættes endvidere, at henvisning mod tiltaltes ønske ikke sker, hvis henvisning vil have væsentlige negative virkninger for tiltaltes forsvar.

Formålet med bestemmelsen er uændret at opnå en mere fleksibel udnyttelse af domstolenes ressourcer, og det forudsættes, at anklagemyndigheden i givet fald også udviser fleksibilitet og normalt kan håndtere, at sagen henvises til en byret i en anden politikreds i de tilfælde, som bestemmelsen er møntet på. Hvis sagens særlige karakter eller en ekstraordinær situation i anklagemyndigheden vil gøre det særlig vanskeligt for anklagemyndigheden at håndtere en henvisning af sagen til en byret i en anden politikreds, kan anklagemyndigheden dog redegøre herfor over for retten, som kan inddrage dette i sin samlede vurdering.

Det følger af retsplejelovens § 104, der ikke foreslås ændret, at det som udgangspunkt vil være anklagemyndigheden i den politikreds, hvortil sagen henvises, der vil skulle varetage udførelsen af sagen i byretten. Dette vil kunne fraviges efter de nærmere regler i retsplejelovens § 104 og § 101, stk. 1, og herudover vil medarbejdere kunne udlånes fra en politikreds til en anden. Det er overladt til anklagemyndigheden at tilrettelægge udførelsen af sagen inden for de almindelige rammer herfor.

Det forudsættes, at en henvisning til en byret i samme politikreds ikke undlades af hensyn til anklagemyndighedens forhold, uanset om de geografiske forhold i politikredsen og omstændighederne i øvrigt måtte gøre det vanskeligt for anklagemyndigheden at håndtere en sådan henvisning.

Med hensyn til henvisning af civile sager til en anden byret henvises til retsplejelovens § 245 a, der ikke foreslås ændret, og til den foreslåede § 245 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 28.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.18 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 68 (§ 714)

Retsplejelovens § 714 angår lydoptagelse i straffesager af retsformandens gengivelse af en forklaring. Det fremgår af § 714, 2. pkt., at bl.a. § 218 a, stk. 5, finder tilsvarende anvendelse ved en sådan lydoptagelse. § 218 a, stk. 5, indebærer, at gengivelse af forklaringen i dommens fremstilling af sagen i givet fald kan undlades.

Det foreslås at ændre § 714, 2. pkt., sådan at henvisningen til § 218 a, stk. 5, udgår.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om at ophæve bl.a. det gældende § 218 a, stk. 5, jf. lovforslagets § 1, nr. 24.

Det følger af den foreslåede affattelse af § 218 a, at der fremover generelt ikke stilles krav om, at de afgivne forklaringer gengives i dommens sagsfremstilling, og det gældende § 218 a, stk. 5, bliver dermed overflødig og foreslås ikke videreført.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 69 (§ 731, stk. 1, litra f)

Retsplejelovens § 731 indeholder regler om obligatorisk beskikkelse af offentlig forsvarer i nærmere angivne tilfælde.

Det foreslås at indsætte et nyt § 731, stk. 1, litra f, hvorefter offentlig forsvarer skal beskikkes, når der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69, dog undtaget når anklagemyndigheden påstår ophævelse af en idømt foranstaltning.

Forslaget har sammenhæng med forslaget om, at straffesager, hvor der er spørgsmål om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, kan afgøres uden lægdommere, jf. lovforslagets § 1, nr. 60 og 65 (retsplejelovens § 686, stk. 3, nr. 4, og § 689, stk. 4, nr. 3), og med forslaget om, at foranstaltninger efter straffelovens §§ 68 og 69 skal kunne idømmes under en tilståelsessag, jf. lovforslagets § 1, nr. 72-74 (retsplejelovens § 831).

Forslaget indebærer, at der altid skal beskikkes offentlig forsvarer, hvis sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, når der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69. Dette gælder, både når der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69 som følge af tiltaltes psykiske tilstand på gerningstidspunktet, og når der bliver spørgsmål herom som følge af en ændring i tiltaltes psykiske tilstand efter gerningstidspunktet, jf. straffelovens § 73. En

afgørelse om, at det har sit forblivende ved en allerede idømt foranstaltning efter straffelovens § 68, er også udtryk for en anvendelse af straffelovens § 68.

Det foreslåede § 731, stk. 1, litra f, omfatter også sager efter straffelovens § 72 om ændring eller ophævelse af en foranstaltning efter straffelovens §§ 68 eller 69, idet der under sådanne sager er spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69, uanset om afgørelsen går ud på, at foranstaltningen ændres, opretholdes uændret eller ophæves. Tilfælde, hvor anklagemyndigheden påstår ophævelse af en idømt foranstaltning, er dog undtaget fra den foreslåede obligatoriske forsvarermedvirken.

Forslaget medfører ingen realitetsændringer i, hvornår der vil blive beskikket offentlig forsvarer, da der også i dag beskikkes offentlig forsvarer i sager, hvor der er spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69 uden for tilfælde, hvor anklagemyndigheden påstår ophævelse af en idømt foranstaltning.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 70 (§ 731, stk. 1, litra j, § 871, stk. 2, nr. 6, og § 987, stk. 3)

Det fremgår af § 731, stk. 1, litra j, at hvis sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, skal der beskikkes offentlig forsvarer, når sager, hvor der er spørgsmål om fængselsstraf, fremmes i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4.

Det fremgår af § 871, stk. 2, nr. 6, at når forsvareren begærer det, kan tilførsler til politiets rapporter om forklaringer, som tiltalte har afgivet til politiet om sigtelsen, benyttes som bevismidler under hovedforhandlingen af sager, der fremmes i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4.

Det fremgår af § 987, stk. 3, at hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte under nærmere angivne omstændigheder begære sagen genoptaget.

Det foreslås i § 731, stk. 1, litra j, der bliver litra k, § 871, stk. 2, nr. 6, og § 987, stk. 3, 1. pkt., at ændre henvisningen til § 855, stk. 3, nr. 4, til en henvisning til § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, og nr. 3.

Forslaget indebærer, at de beskrevne regler om obligatorisk forsvarerbeskikkelse, om forsvarerens mulighed for at benytte tiltaltes forklaring til politirapport som bevis under hovedforhandlingen og om tiltaltes ret til at kræve sagen genoptaget også vil gælde, når en sag fremmes til dom i

tiltaltes fravær i medfør af det foreslåede nye § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, jf. lovforslagets § 1, nr. 77, om tiltaltes udeblivelse senere under hovedforhandlingen efter at være mødt ved sagens begyndelse.

Forslaget er desuden en konsekvens af, at § 855, stk. 3, nr. 3, foreslås ophævet, hvorved det gældende § 855, stk. 3, nr. 4, bliver § 855, stk. 3, nr. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 78.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 71 (§ 737)

Retsplejelovens § 737 fastsætter, at visse afgørelser vedrørende afvisning af en valgt forsvarer eller vedrørende beskikkelse af en offentlig forsvarer kan kæres til Den Særlige Klageret. Bestemmelsen fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 714 af 8. juni 2018.

Efter ordlyden af retsplejelovens § 737 drejer det sig for det første om afgørelser om at afvise en valgt forsvarer i medfør af retsplejelovens § 730, stk. 3, 1. pkt., der på sin side henviser til retsplejelovens § 735, stk. 3, om henholdsvis påviselig risiko for hindring eller modvirkning af sagens oplysning (nr. 1) og væsentlig forsinkelse af sagens behandling (nr. 2). Det drejer sig dernæst om afgørelser om at nægte at beskikke en offentlig forsvarer i medfør af retsplejelovens § 735, stk. 3. Det drejer sig endelig om afgørelser om at tilbagekalde en beskikkelse af en offentlig forsvarer i medfør af § 736, stk. 1, nr. 2, der ligeledes henviser til betingelserne efter § 735, stk. 3.

Efter ordlyden af retsplejelovens § 737 omfatter kæreadgangen til Den Særlige Klageret således samlet set afgørelser, som af de grunde, der fremgår af § 735, stk. 3 – risiko for modvirkning af sagens oplysning henholdsvis væsentlig forsinkelse – går imod sigtedes ønske om at være bistået af en bestemt forsvarer.

Den Særlige Klageret har imidlertid i en kendelse af 5. marts 2021 gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2021 side 503 udtalt, at Klageretten efter fast praksis forud for lov nr. 714 af 8. juni 2018 behandlede sager om ombeskikkelse i de situationer, som nu er omfattet af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 3 og 4. Klageretten anså sig endvidere i denne kendelse som kompetent til at behandle et kæremål i et tilfælde, som var omfattet af den færøske retsplejelovs § 744, stk. 1, nr. 4, der svarer til den danske retsplejelovs § 736, stk. 1, nr. 4, da der med lov nr. 714 af 8. juni 2018 ikke var tilsigtet ændringer i adgangen til at kære til Den Særlige Klageret.

Retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 3 og 4, giver mulighed for at tilbagekalde en beskikkelse af en offentlig forsvarer,

når sigtede anmoder om beskikkelse af en ny forsvarer og ikke tidligere har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer (nr. 3) eller den ønskede nye forsvarers medvirken ikke vil forsinke sagens behandling (nr. 4).

Det foreslås i § 737, stk. 1, 1. pkt., at indsætte ”eller om at nægte at beskikke en ny forsvarer i medfør af § 736, stk. 1, nr. 3 eller 4.”.

Med forslaget lovfæstes det, at sigtedes adgang efter § 737 til at kære til Den Særlige Klageret også omfatter afgørelser, der går imod sigtedes ønske om at skifte til en anden forsvarer, når nægtelsen heraf er begrundet i, at sigtede tidligere har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer og den nye forsvarers medvirken vil forsinke sagens behandling, jf. § 736, stk. 1, nr. 3 og 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 72-74 (§ 831)

Retsplejelovens § 831 angår tilståelsessager, dvs. sager, der ellers skulle være behandlet med lægdommere, men som behandles i en forenklet proces og uden lægdommere, fordi tiltalte har tilstået og samtykket i sagens behandling som tilståelsessag.

Det fremgår af § 831, stk. 1, nr. 4, at en sag ikke kan behandles som tilståelsessag, hvis der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73.

Det fremgår af § 831, stk. 3, at hvis sigtede er anholdt eller varetægtsfængslet under retsmødet, skal den forsvarer, der er beskikket efter § 731, stk. 1, litra a, have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke til, at sagen behandles som tilståelsessag. Forsvareren skal være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke.

Det fremgår af § 831, stk. 4, at hvis sigtede ikke er anholdt eller varetægtsfængslet under retsmødet, skal sigtede tilbydes at få beskikket en forsvarer, inden sigtede giver samtykke til, at sagen behandles som en tilståelsessag. Hvis der efter sigtedes ønske beskikkes en forsvarer, finder stk. 3 tilsvarende anvendelse.

Det foreslås at ændre § 831, stk. 1, nr. 4, således at henvisningen til straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73 ændres til en henvisning til straffelovens § 70.

Forslaget indebærer, at straffesager, hvor der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69 fremover

kan behandles som en tilståelsessag. Dette gælder, både når der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69 som følge af tiltaltes psykiske tilstand på gerningstidspunktet, og når der bliver spørgsmål herom som følge af en ændring i tiltaltes psykiske tilstand efter gerningstidspunktet, jf. straffelovens § 73. Derimod kan straffesager, hvor der bliver spørgsmål om forvaring, jf. straffelovens § 70, fortsat ikke behandles som en tilståelsessag.

For at sagen skal kunne afgøres som en tilståelsessag, vil det være en forudsætning, at sigtede – trods sin afvigende psykiske tilstand – forstår sigtelsen og betydningen af samtykket til, at sagen behandles som en tilståelsessag.

Det vil herunder også i denne nye type tilståelsessager være en uforbeholden tilståelse, jf. § 831, stk. 1, indledningen, der ikke foreslås ændret. Hvis tiltalte som følge af sin psykiske tilstand ikke er i stand hertil, eller ikke forstår betydningen af tilståelsen eller samtykket til, at sagen behandles som en tilståelsessag, kan sagen ikke gennemføres som en tilståelsessag.

I praksis vil der desuden være behov for, at tiltaltes psykiske tilstand er tilstrækkeligt klarlagt til, at retten kan afsige dom om den rette foranstaltning.

Det foreslås i § 831, stk. 3, 1. pkt., efter ”retsmødet,” at indsætte ”eller bliver der spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69” og at tilføje en henvisning til § 731, stk. 1, litra f.

Forslaget indebærer, at i tilståelsessager, hvor der bliver der spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69, skal forsvareren have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke til, at sagen behandles som tilståelsessag. Forsvareren skal desuden være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke. Dette gælder, både når der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69 som følge af tiltaltes psykiske tilstand på gerningstidspunktet, og når der bliver spørgsmål herom som følge af en ændring i tiltaltes psykiske tilstand efter gerningstidspunktet, jf. straffelovens § 73.

Det foreslås i § 831, stk. 4, 1. pkt., efter ”retsmødet,” at indsætte ”og bliver der ikke spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69”.

Forslaget indebærer, at § 831, stk. 4, om valgfri forsvarerbeskikkelse ikke finder anvendelse, hvis der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om, at der obliga-

torisk skal medvirke forsvarer i tilståelsessager, hvor der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69, jf. forslaget til § 731, stk. 1, litra f (lovforslagets § 1, nr. 69), og forslaget til ændring af § 831, stk. 3.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 75 (§ 853)

Retsplejelovens § 853 fastslår, at medmindre andet er bestemt i loven, skal tiltalte personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Retsformanden kan dog tillade tiltalte at forlade retten, før sagen er optaget til dom, hvis det findes ubetænkeligt, at tiltalte ikke er til stede.

Det foreslås i § 853, 2. pkt., at ændre ”tillade tiltalte at forlade retten, før sagen er optaget til dom” til ”efter anmodning fra tiltalte tillade, at tiltalte ikke er til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne”.

Forslaget indebærer, at retsformanden som noget nyt får mulighed for at tillade, at tiltalte slet ikke er til stede under hovedforhandlingen.

Når retsformanden giver en sådan tilladelse, er tiltalte ikke forpligtet til at være til stede under hovedforhandlingen. Tiltaltes manglende fremmøde vil derfor ikke være en ulovlig udeblivelse, og der vil derfor ikke kunne træffes afgørelse om anholdelse af tiltalte som følge af tiltaltes manglende fremmøde, ligesom tiltaltes manglende fremmøde ikke kan anses som en tilståelse eller tillægges andre udeblivelsesvirkninger.

Retsformanden kan tilbagekalde en tilladelse efter § 853, 2. pkt., men hvis tiltalte herefter ikke frivilligt møder – og ikke er fængslet og dermed blot vil skulle fremstilles – vil det være nødvendigt at forkynde en indkaldelse til retsmøde for tiltalte med lovligt varsel og med tilkendegivelse af udeblivelsesvirkninger, før tiltaltes fortsatte udeblivelse i givet fald kan føre til anholdelse.

Tilladelse til ikke at være til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne vil kunne gives både før hovedforhandlingen og under hovedforhandlingen, herunder i tilfælde af tiltaltes ulovlige udeblivelse eller lovligt forfald. Tilladelsen vil kun kunne gives efter anmodning fra tiltalte, men det er ikke et krav, at initiativet kommer fra tiltalte. Der er dermed ikke noget til hinder for, at retten spørger tiltalte eller forsvareren, om tiltalte vil anmode om tilladelse til ikke at være til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne.

Tilladelse vil bl.a. kunne gives, hvis tiltalte på grund af psykisk lidelse ikke ønsker at deltage i hovedforhandlingen, herunder med henblik på at skåne den tiltalte for en situation, der grundet den psykiske lidelse er uhensigtsmæssigt belastende for den tiltalte. Tilladelse vil dog ikke kunne gives, hvis retsformanden finder, at tiltaltes tilstedeværelse er nødvendig af hensyn til sagens behandling.

Tilladelse vil som nævnt forudsætte, at tiltalte anmoder om det, og det forudsættes herved, at tiltalte har haft lejlighed til at drøfte anmodningen med forsvareren, sådan at forsvareren kan vejlede om konsekvenserne heraf, herunder mulige konsekvenser ved at undlade at afgive forklaring. Det vil dermed også være en forudsætning, at tiltalte trods sin eventuelle psykiske lidelse har en rimelig forståelse af, hvad anmodningen indebærer.

Der gælder ingen formkrav til tiltaltes anmodning, som kan fremsættes skriftligt eller mundtligt, herunder mundtligt over for forsvareren, sådan at denne herefter skriftligt eller mundtligt viderebringer anmodningen til retten. Anmodningen kan herunder også fremsættes telefonisk over for forsvareren under en pause i et retsmøde, som tiltalte er udeblevet fra, men det er som nævnt en forudsætning, at tiltalte har en rimelig forståelse af, hvad anmodningen indebærer, hvilket det i givet fald påhviler forsvareren at sikre sig.

Før retsformanden tager stilling til, om tiltaltes anmodning skal imødekommes, bør anklagemyndigheden have lejlighed til at udtale sig. Det vil i særlige tilfælde kunne have betydning for anklagemyndighedens førelse af sagen, at tiltalte er til stede.

Ved siden af retsformandens adgang efter § 853, 2. pkt., til efter anmodning fra tiltalte at bestemme, at hovedforhandlingen kan gennemføres uden tiltaltes tilstedeværelse, vil uændret gælde en adgang for retten til under ganske særlige omstændigheder at gennemføre en hovedforhandling uden tiltaltes tilstedeværelse, når tiltalte på grund sin psykiske tilstand er ude af stand til at forstå og følge hovedforhandlingen, jf. herved Højesterets kendelse af 19. december 2000 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2001 side 611. Under sådanne ganske særlige omstændigheder er det ikke en betingelse, at tiltalte anmoder om tilladelse til ikke at være til stede.

Tilladelse vil også kunne gives i andre tilfælde end ved psykisk lidelse. Tilladelse vil eksempelvis kunne gives, hvis tiltalte har dokumenteret lovligt forfald, men til trods herfor ønsker hovedforhandlingen gennemført som planlagt. Tilsvarende vil gælde, hvis tiltalte utilsigtet er udeblevet uden dokumenteret lovligt forfald, og anklagemyndighedens sanktionspåstand ikke giver mulighed for at afgøre sagen ved en udeblivelsesdom i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 79.

Som et yderligere eksempel kan nævnes, at der i længevarende sager ligesom i dag vil kunne gives tilladelse til, at tiltalte ikke er til stede under en del af hovedforhandlingen. Hvis der er flere tiltalte, vil en tiltalt f.eks. ligesom i dag kunne få tilladelse til ikke at være til stede under de dele af hovedforhandlingen, som ikke eller kun i ringe grad vedrører den pågældende.

Der stilles efter forslaget ikke bestemte krav til grundlaget for en anmodning. Retsformanden vil kunne tage stilling til en anmodning ud fra de oplysninger, som allerede indgår i sagen, eller vil kunne beslutte, at der f.eks. er behov for yderligere lægelig dokumentation, før der tages stilling til anmodningen.

Spørgsmålet om tiltaltes tilstedeværelse under hovedforhandlingen bør så vidt muligt afklares forud for hovedforhandlingen, men en anmodning om ikke at være til stede, som forsvareren på tiltaltes vegne fremsætter ved hovedforhandlingens start, vil også kunne imødekommes. Det bemærkes herved, at hvis tiltalte er udeblevet og ikke straks kan bringes til stede, kan alternativet være en udsættelse af hovedforhandlingen, hvilket både forlænger sagsbehandlingstiden i den konkrete sag og trækker på domstolenes ressourcer til skade for parterne i andre sager og for samfundet.

Retsplejelovens § 853 kan i medfør af retsplejelovens § 917, stk. 1, også anvendes i landsretten med de modifikationer, der følger af de særlige regler om behandling af ankesager i tiltaltes fravær.

Der er ikke fastsat særlige regler om tiltaltes udeblivelse fra anklagemyndighedens anke, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, og § 853 kan i sådanne anker anvendes i samme omfang som i 1. instans.

Retsplejelovens § 853 er derimod uden betydning for anklagemyndighedens anke, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, da tiltalte under alle omstændigheder ikke behøver at være til stede under behandlingen af anklagemyndighedens anke, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, jf. retsplejelovens § 921, stk. 2, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 91. Tiltaltes ret til ikke at møde til sådanne hovedforhandlinger følger således direkte af § 921, stk. 2, og det er dermed overflødig at anmode om tilladelse efter § 853, 2. pkt., til ikke at være til stede.

Retsplejelovens § 853 viger desuden for § 920, stk. 2, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 89, hvorefter udgangspunktet er, at tiltaltes anke skal afvises, hvis tiltalte trods lovlig indkaldelse udebliver uden dokumenteret lovligt forfald. Tiltaltes anke kan undtagelsesvis behandles i tiltaltes fravær, men dette sker i givet fald direkte i medfør af § 920, stk.

2, og reglerne i § 853 har som udgangspunkt ikke nogen betydning i den henseende.

I tilfælde, hvor tiltalte enten ikke er lovligt indkaldt eller har dokumenteret lovligt forfald til hovedforhandlingen af tiltaltes anke, vil § 853 imidlertid kunne anvendes i samme omfang som i 1. instans. Efter tiltaltes ønske vil retsformanden, i det omfang der er beskrevet ovenfor, således kunne fritage tiltalte fra at være til stede under hovedforhandlingen, sådan at tiltaltes anke kan behandles i tiltaltes fravær. Har tillige anklagemyndigheden anket, og fastholder anklagemyndigheden sin anke, vil retsformanden imidlertid formentlig kun finde anledning til at fritage tiltalte fra at være til stede under behandlingen af tiltaltes anke, hvis anklagemyndighedens anke samtidig kan behandles, fordi tiltalte tillige giver samtykke til behandling af anklagemyndighedens trods manglende lovlig indkaldelse eller dokumenteret lovligt forfald.

Endvidere vil § 853 kunne anvendes, når tiltalte er mødt til hovedforhandlingen i ankesagen og anmoder om retsformandens tilladelse til at forlade retten, sådan at tiltaltes anke kan behandles i tiltaltes delvise fravær. Eksempelvis vil retsformanden i et tilfælde, hvor en tiltalt med psykiske lidelser er mødt op og om nødvendigt vil blive i retten, kunne tillade tiltalte at forlade retten, hvis det vil være uhensigtsmæssigt belastende for tiltalte at være til stede eller af andre grunde vil fremme sagens afvikling, at tiltalte fritages for at være til stede.

Samlet vil retsplejelovens § 853 dermed i ankesager især kunne anvendes på anklagemyndighedens bevisanke samt på tiltaltes anke, når tiltalte er mødt til hovedforhandlingen, idet anvendelse i andre ankesager vil forudsætte, at tiltalte ikke er lovligt indkaldt eller har dokumenteret lovligt forfald.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 76-80 (§ 855)

Retsplejelovens § 855 angår tilfælde, hvor tiltalte udebliver ved begyndelsen eller i løbet af hovedforhandlingen.

Det fremgår af § 855, stk. 1, at hvis tiltalte udebliver ved begyndelsen eller i løbet af hovedforhandlingen, og den pågældende ikke straks kan bringes til stede, udsættes sagen, medmindre retten beslutter at fremme hovedforhandlingen helt eller delvis efter stk. 2 eller 3.

Det følger af § 855, stk. 2, at hvis tiltalte er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, kan retten bestemme, at der skal ske afhøring af vidner

og skøns mænd, der er mødt, hvis retten finder, at dette er foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen. Afhøring kan dog kun ske, hvis tiltaltes forsvarer er mødt.

Det følger af § 855, stk. 3, at hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring om det, skal hovedforhandlingen i fem nærmere angivne situationer fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig.

En hovedforhandling skal under disse betingelser fremmes til dom bl.a., når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden rettens tilladelse (nr. 2), når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, retlighedsfrakendelse eller erstatning og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen (nr. 3), og når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger, end at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, konfiskation, udvisning, frakendelse efter færdselsloven eller lov om sikkerhed til søs eller erstatning (nr. 4).

Det følger af § 855, stk. 4, at medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte har været lovligt indkaldt og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

Det foreslås i § 855, stk. 1, efter ”medmindre” at indsætte ”retsformanden tillader, at tiltalte ikke er til stede, jf. § 853, 2. pkt., eller”.

Med forslaget præciseres, at en hovedforhandling ikke skal udsættes, når tiltaltes manglende tilstedeværelse er i overensstemmelse med en tilladelse fra retsformanden efter § 853, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 75, til ikke at være til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne.

Dette gælder også, når retsformandens tilladelse efter § 853, 2. pkt., først gives, efter at tiltalte er udeblevet.

Det foreslås at ændre § 855, stk. 3, nr. 2, så bestemmelsen gælder, når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse a) har forladt retten uden retsformandens tilladelse eller b) er udeblevet senere under hovedforhandlingen.

Forslaget viderefører med litra a den gældende bestemmelse i stk. 3, nr. 2, med den ændring, at litra a angiver, at det er

uden retsformandens fremfor uden rettens tilladelse, at tiltalte har forladt retten. Ændringen skyldes, at kompetencen til at tillade, at tiltalte forlader retten både efter gældende ret og efter forslaget tilkommer retsformanden, jf. retsplejelovens § 853, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 75.

Denne del af bestemmelsen vil uændret gå ud på, at hovedforhandlingen på anklagemyndighedens begæring skal gennemføres til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden retsformandens tilladelse.

Der vil ikke gælde nogen begrænsninger i, hvilken sanktion der kan idømmes i tiltaltes fravær i medfør af det foreslåede § 855, stk. 3, nr. 2, litra a.

Hvis tiltalte har forladt retten med retsformandens tilladelse i medfør af § 853, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 75, følger det af den foreslåede affattelse af § 855, stk. 1, at sagen ikke skal udsættes, og § 855, stk. 3, er dermed ikke relevant. Hovedforhandlingen vil nemlig i denne situation allerede i medfør af § 855, stk. 1, kunne fremmes til dom i tiltaltes fravær.

Det foreslåede § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, indebærer, at hovedforhandlingen fremover som noget nyt også vil kunne fremmes til dom i tiltaltes fravær, når en tiltalt, der var mødt ved hovedforhandlingens begyndelse, udebliver på en senere retsdag under hovedforhandlingen.

Hovedforhandlingen skal også i denne situation fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis anklagemyndigheden begærer det, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, jf. § 855, stk. 3, indledningen, der ikke foreslås ændret.

Det vil desuden være en betingelse, at tiltalte ikke har dokumenteret lovligt forfald, at tiltalte er lovligt indkaldt til retsmødet, og at det fremgår af indkaldelsen, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. nedenfor om forslaget til ændring af § 855, stk. 4.

Der vil ikke gælde nogen begrænsninger i, hvilken sanktion der kan idømmes i tiltaltes fravær i medfør af det foreslåede § 855, stk. 3, nr. 2, litra b.

Det foreslås, at hvis sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, skal der beskikkes offentlig forsvarer, når sager, hvor der er spørgsmål om fængselsstraf, fremmes i medfør af det foreslåede § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, jf. lovforslagets § 1, nr. 70 (retsplejelovens § 731, stk. 1, litra j).

Det foreslås endvidere, at når forsvareren begærer det, kan tilførsler til politiets rapporter om forklaringer, som tiltalte har afgivet til politiet om sigtelsen, benyttes som bevismidler under hovedforhandlingen af sager, der fremmes i medfør af det foreslåede § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, jf. lovforslagets § 1, nr. 70 (retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 6).

Det foreslås endelig, at hvis sagen i medfør af det foreslåede § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte under nærmere angivne omstændigheder begære sagen genoptaget, jf. lovforslagets § 1, nr. 70 (retsplejelovens § 987, stk. 3).

Det foreslås at ophæve § 855, stk. 3, nr. 3.

Hvis tiltalte med retsformandens tilladelse i medfør af § 853, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 75, ikke er mødt til hovedhandlingen eller en del heraf, følger det af den foreslåede affattelse af § 855, stk. 1, at sagen ikke skal udsættes. Hovedforhandlingen kan dermed allerede i medfør af denne bestemmelse fremmes til dom i tiltaltes fravær.

Den gældende bestemmelse i § 855, stk. 3, nr. 3, kan derfor ophæves som overflødig ved siden af den mere vidtgående ordning efter § 853, 2. pkt., og § 855, stk. 1.

Det bemærkes herved også, at § 853, 2. pkt., og § 855, stk. 1, i modsætning til det gældende § 855, stk. 3, nr. 3, hverken kræver en begæring fra anklagemyndigheden eller er begrænset til bestemte sanktioner.

Det foreslås i § 855, stk. 3, nr. 4, der bliver nr. 3, at ændre 6 måneder til 1 år.

Forslaget indebærer, at en tiltalt, der udebliver uden dokumenteret lovligt forfald, fremover på anklagemyndighedens begæring, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, kan idømmes en straf på op til fængsel i 1 år mod 6 måneder efter gældende ret.

Bestemmelsen videreføres i øvrigt uden ændringer, herunder således at tiltalte endvidere kan idømmes bøde og erstatning samt de i bestemmelsen opregnede andre retsfølger, dvs. konfiskation, udvisning, frakendelse efter færdselsloven eller lov om sikkerhed til søs, og at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning.

Det foreslås i § 855, stk. 4, at ændre ”Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte” til ”Hovedforhandlingen kan kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 2, litra b, eller

nr. 3, hvis tiltalte er udeblevet uden dokumenteret lovligt forfald og”.

Med forslaget ophæves muligheden for, at tiltalte kan samtykke i, at sagen gennemføres i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4 (fremover nr. 3), selv om tiltalte ikke har været lovligt indkaldt eller det ikke fremgik af indkaldelsen, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

Denne ændring har sammenhæng med de foreslåede ændringer af § 853, 2. pkt., og § 855, stk. 1, som indfører en videregående adgang til med tiltaltes samtykke og retsformandens tilladelse at gennemføre straffesagen til dom i tiltaltes fravær. Den foreslåede ordning efter § 853, 2. pkt., og § 855, stk. 1, kræver således ikke anklagemyndighedens begæring og er ikke begrænset til bestemte sanktioner. Den eksisterende samtykkeordning efter § 855, stk. 3, nr. 4, jf. stk. 4, foreslås derfor ophævet som overflødig.

Med forslaget lovfæstes det endvidere, at sagen ikke kan gennemføres i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4 (fremover nr. 3), hvis tiltalte har dokumenteret lovligt forfald. Dokumentation for lovligt forfald skal foreligge ved retsmødets begyndelse, dvs. dokumentationen skal enten være sendt til og modtaget i retten før retsmødets begyndelse eller kunne fremlægges af forsvareren ved retsmødets begyndelse.

Da sagen kun kan fremmes til dom i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4 (fremover nr. 3), på anklagemyndighedens begæring, vil anklagemyndigheden kunne begære sagen udsat, selv om der ikke ved retsmødets begyndelse foreligger dokumentation for lovligt forfald. Anklagemyndigheden kan herunder eventuelt finde det hensigtsmæssigt med en kortere udsættelse med henblik på at oplyse baggrunden for tiltaltes udeblivelse nærmere, hvis lovligt forfald er sandsynliggjort, men ikke dokumenteret.

Det forudsættes endvidere, at retten ikke vil være forpligtet til at gennemføre sagen til dom i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4 (fremover nr. 3), hvis der, før sagen optages til dom, fremkommer dokumentation for tiltaltes lovlige forfald. I denne situation vil tiltalte, hvis tiltalte endvidere af tiltalte utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at dokumentere lovligt forfald, have et ubetinget krav på genoptagelse af sagen, jf. retsplejelovens § 987, stk. 3. Retten vil på den baggrund kunne finde det hensigtsmæssigt at udsætte sagen med henblik på, at tiltalte, når denne ikke længere har lovligt forfald, kan møde i retten og afgive forklaring, hvis tiltalte ønsker det, samt få det sidste ord. Tiltalte vil ikke have krav på gentagelse af bevisførelsen, men hvis tiltalte vælger at afgive forklaring, vil det rent praktisk være nødvendigt, at anklagemyndigheden og forsvareren gentager deres afsluttende bemærkninger, selv om disse måtte være afgivet tidligere. Retten vil omvendt også efter en samlet

vurdering kunne finde det mere hensigtsmæssigt på anklagemyndighedens begæring at gennemføre sagen til dom, selv om der i mellemtiden er fremkommet dokumentation for tiltaltes lovlige forfald.

Det bemærkes, at når dokumentation for tiltaltes lovlige forfald ikke foreligger ved retsmødets begyndelse, kan der under alle omstændigheder efter de nærmere regler i § 855, stk. 2, ske afhøring af vidner og skønsmænd, der er indkaldt til at afgive forklaring på den pågældende retsdag, uanset om dokumentation for lovligt forfald fremkommer i løbet af dagen.

Med forslaget gøres reglen i § 855, stk. 4, endvidere anvendelig på tilfælde, der er omfattet af det foreslåede nye § 855, stk. 3, nr. 2, litra b.

Det betyder, at det er en forudsætning for i medfør af det foreslåede § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, på anklagemyndighedens begæring at gennemføre sagen til dom i tiltaltes fravær, når en tiltalt, der er mødt ved sagens begyndelse, udebliver på en senere retsdag under hovedforhandlingen, at tiltalte er udeblevet på den pågældende senere retsdag uden dokumenteret lovligt forfald og har været lovligt indkaldt til det pågældende retsmøde og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

Tiltalte kan være indkaldt til det senere retsmøde i den oprindelige indkaldelse til hovedforhandlingen, hvis det af denne indkaldelse fremgik, at hovedforhandlingen var fastsat til bl.a. denne dato. Er der ændret i datoen for retsmødet siden den oprindelige indkaldelse, er det en betingelse, at indkaldelse til retsmødet forkyndes for tiltalte. Dette kan ske mundtligt i et retsmøde, hvor tiltalte er til stede, eller hvortil tiltalte er lovligt indkaldt og ikke har dokumenteret lovligt forfald, jf. retsplejelovens § 162. Det vil samtidig skulle tilkendegives, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

Er tiltalte ikke til stede i retsmødet, skal retten også efterfølgende give tiltalte særskilt meddelelse om den ændrede dato, jf. retsplejelovens § 162, stk. 2, 2. pkt., normalt med Digital Post eller i mangel heraf med almindelig post. Har tiltalte hverken Digital Post eller kendt adresse, er en forkyndelse i medfør af retsplejelovens § 162, stk. 2, 1. pkt., ikke desto mindre gyldig, og § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, vil kunne anvendes. Det følger imidlertid af retsplejelovens § 987, stk. 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 70 og 99, at tiltalte vil have ret til genoptagelse af sagen, hvis tiltalte faktisk ikke har været bekendt med datoen for retsmødet.

Retsplejelovens § 855 kan i medfør af retsplejelovens § 917, stk. 1, også anvendes i landsretten med hensyn til

behandlingen af anklagemyndighedens anke, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Retsplejelovens § 855 er derimod uden betydning for anklagemyndighedens anke, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, og for tiltaltes anke, hvad enten tiltaltes anke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld eller ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Dette skyldes, at anklagemyndighedens anke, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, under alle omstændigheder – dvs. uanset reglerne i § 855 – kan behandles i tiltaltes fravær, når tiltalte er lovligt indkaldt og ikke har dokumenteret lovligt forfald, jf. retsplejelovens § 921, stk. 2, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 91.

Hvad angår tiltaltes anke, er udgangspunkt, at tiltaltes anke skal afvises, hvis tiltalte trods lovlig indkaldelse udebliver uden dokumenteret lovligt forfald, jf. retsplejelovens § 920, stk. 2, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 89. Tiltaltes anke kan undtagelsesvis behandles i tiltaltes fravær, men dette sker i givet fald direkte i medfør af § 920, stk. 2, og reglerne i § 855 har ikke nogen betydning i den henseende.

Samlet set anvendes retsplejelovens § 855 i ankesager dermed kun på anklagemyndighedens bevisanke.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 81 (§ 896 a)

Retsplejelovens § 896 a angår den forenkledede bødesagsproces.

I sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, kan anklagemyndigheden i et bødeforelæg tilkendegive overfor sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelser og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en i bødeforelægget angivet bøde, jf. retsplejelovens § 832, stk. 1.

Justitsministeren kan i medfør af retsplejelovens § 832, stk. 5, fastsætte regler om konfiskation efter tilsvarende regler som i retsplejelovens § 832, stk. 1. Den tilsvarende anvendelse indebærer, at konfiskation kan vedtages udenretligt, hvis sigtede erkender sig skyldig i overtrædelser og er indforstået med konfiskationen, jf. Folketingstidende 1968-69, tillæg A, spalte 2914.

Bemyndigelsen i § 832, stk. 5 er udnyttet til at udstede be-

kendtgørelse nr. 1297 af 18. november 2010 om udenretlig vedtagelse af konfiskation. Efter bekendtgørelsen kan sigtede i sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, og hvor den sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelser, vedtage udenretlig konfiskation af en række opregnede genstande og af pengeudbytte indvundet ved lovovertrædelser.

Hvis en sigtet i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelser vedtager en bøde og eventuelt konfiskation, kan sigtede inden 14 dage fra vedtagelsen tilbagekalde sin vedtagelse ved meddelelse til politiet, jf. retsplejelovens § 832 a, stk. 2. Sigtede kan derimod ikke tilbagekalde en vedtagelse, der sker senere og altså ikke i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelser.

Vedtages et bødeforelæg ikke, eller tilbagekaldes vedtagelsen i medfør af retsplejelovens § 832 a, stk. 2, indbringer anklagemyndigheden sagen for retten, jf. retsplejelovens § 896.

Retten kan efter den forenkledede bødesagsproces i retsplejelovens § 896 a uden afholdelse af retsmøde behandle sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, hvis 1) det i bødeforlægget er angivet, at den pågældende, hvis bødeforlægget ikke vedtages, eller hvis vedtagelsen tilbagekaldes, jf. § 832 a, stk. 2, uden yderligere varsel kan blive dømt for det forhold, som bødeforlægget angår, uden mulighed for anke, jf. § 902, medmindre den pågældende inden for den frist, der er fastsat i bødeforlægget, har anmodet om, at sagen behandles ved retsmøde, og 2) den pågældende ikke rettidigt har fremsat anmodning som nævnt i nr. 1.

Det følger desuden af retsplejelovens § 897, stk. 1, nr. 3, at når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, skal retten, medmindre omstændighederne taler imod det, behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis tiltalte har undladt at anmode om retsmøde efter § 896 a.

Det betyder, at når et bødeforelæg ikke vedtages, og sigtede ikke anmoder om, at sagen behandles ved et retsmøde, skal der som udgangspunkt ikke føres bevis for tiltaltes skyld, idet tiltalte som udgangspunkt anses som skyldig, når denne ikke har anmodet om et retsmøde.

Retsplejelovens § 896 a og forarbejderne til bestemmelsen omtaler ikke sager, hvor der er påstand om konfiskation, men i praksis anvendes den forenkledede bødeproces også på konfiskation, som er medtaget i bødeforelægget i medfør af regler udstedt med hjemmel i retsplejelovens § 832, stk. 5.

Det foreslås i § 896 a efter ”bødeforelæg” at indsætte ”om

vedtagelse af bøde og eventuelt konfiskation eller frakendelse i medfør af færdselsloven”.

Med forslaget præciseres det gennem henvisningen til konfiskation, at den forenkledede bødesagsproces kan anvendes på bødeforelæg vedrørende konfiskation, når lovovertrædelser ikke skønnes at medføre højere straf end bøde, jf. retsplejelovens § 832, stk. 5, jf. stk. 1. Det betyder, at der i den forenkledede bødesagsproces kan ske konfiskation ved dom, i det omfang konfiskation kan vedtages udenretligt, når lovovertrædelser ikke medfører højere straf end bøde.

Det bemærkes, at hvis sigtede vedtager konfiskation udenretligt, f.eks. konfiskation af euforiserende stoffer, som sigtede findes i besiddelse af, og ikke tilbagekalder vedtagelsen i medfør af retsplejelovens § 832 a, stk. 2, skal krav om konfiskation ikke medtages i anklageskriftet eller dommen, da konfiskation i så fald allerede er sket.

Forslaget er endvidere for så vidt angår henvisningen til frakendelse i medfør af færdselsloven en konsekvens af forslaget om, at retsplejelovens § 897, stk. 1, fremover også skal gælde i bødesager om frakendelse i medfør af færdselsloven, jf. lovforslagets § 4, nr. 1 (ophævelse af færdselslovens § 119, stk. 1, 2. pkt.).

Når retsplejelovens § 897, stk. 1, fremover vil gælde i bødesager om frakendelse i medfør af færdselsloven, indebærer det, at den forenkledede bødeproces efter retsplejelovens § 896 a også vil kunne anvendes, når bødeforelægget i medfør af færdselslovens § 119 a, stk. 1 og 2, der ikke foreslås ændret, tillige indeholder en tilkendegivelse om vedtagelse af frakendelse af førerretten, kørselsforbud eller frakendelse af retten til at føre lille knallert.

I konsekvens heraf foreslås det at indsætte en henvisning til frakendelse i medfør af færdselsloven i retsplejelovens § 896 a.

Det foreslås, at den foreslåede ændring vedrørende bødeforelæg om frakendelse i medfør af færdselsloven skal gælde for bødeforelæg, som er udstedt af politiet efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 1 og 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 82 (§ 902, stk. 1)

Retsplejelovens § 902, stk. 1, angår anklagemyndighedens adgang til at anke byretsdomme i straffesager. Det fremgår af bestemmelsen, at anklagemyndigheden kun kan anke, når

der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen, medmindre anken er til fordel for tiltalte.

Det foreslås i § 902, stk. 1, at ændre ”eller konfiskation” til ”, konfiskation eller frakendelse efter færdselsloven”.

Forslaget indebærer, at anklagemyndigheden fremover ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse vil kunne anke til skade for tiltalte, alene fordi der efter loven kan idømmes frakendelse efter færdselsloven for lovovertrædelsen. Det vil fremover være en betingelse for anklagemyndighedens anke til skade for tiltalte uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, at der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde, konfiskation eller frakendelse efter færdselsloven for lovovertrædelsen.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af § 902, stk. 1, skal finde anvendelse på anke af domme, der afsiges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 83 og 84 (§ 902, stk. 2 og 3)

Retsplejelovens § 902, stk. 2 og 3, angår tiltaltes adgang til at anke byretsdomme i straffesager. Det fremgår af bestemmelsen, at tiltalte kun kan anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt 1) mere end 20 dagbøder, 2) en bøde på over 6.000 kr., 3) konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller 4) andre offentligretlige følger. Hvis sagen er fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte dog i de 4 angivne situationer anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten.

Det må antages, at tiltalte i bestemmelsens forstand har ”givet møde”, bl.a. når tiltalte i en sag uden lægdommere har givet en person fuldmagt til at møde for sig i medfør af § 897, stk. 4, og når tiltalte har givet samtykke til, at sagen afgøres i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 3. Dette fremgår henholdsvis modsætningsvis af Østre Landsrets kendelse af 6. april 2005 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2005 side 2310 og af Østre Landsrets kendelse af 14. december 2012 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2013 side 961.

Det foreslås at ændre § 902, stk. 2, så tiltalte kun kan anke, når tiltalte er idømt andre offentligretlige følger end bøde, konfiskation eller frakendelse efter færdselsloven, eller når tiltalte uden anvendelse af § 897, stk. 1, er idømt en samlet bøde på over 20.000 kr. eller konfiskation for mere end 20.000 kr.

Endvidere foreslås det at ophæve § 902, stk. 3.

Forslagene indebærer, at tiltalte fremover kan anke en straffedom til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis tiltalte ved dommen er idømt andre offentligretlige følger end bøde, konfiskation eller frakendelse efter færdselsloven. Dette gælder også, når sagen er afgjort uden tiltaltes tilstedeværelse.

Forslagene indebærer endvidere, at tiltalte fremover kan anke en straffedom til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis tiltalte ved dommen er idømt en samlet bøde på over 20.000 kr. eller konfiskation for mere end 20.000 kr., forudsat at tiltalte ikke er dømt som udebleven i medfør af § 897, stk. 1, hvis anvendelsesområde ved lovforslagets § 4, nr. 1, udvides til også at omfatte sager med frakendelse efter færdselsloven.

Forslagene indebærer bl.a., at tiltalte ikke længere uden Procesbevillingsnævnets tilladelse vil kunne anke en straffedom til landsretten, når tiltalte er idømt frakendelse efter færdselsloven, medmindre tiltalte endvidere er idømt bøde eller konfiskation over den foreslåede beløbsgrænse uden anvendelse af § 897, stk. 1, eller tiltalte er idømt andre offentligretlige følger, eksempelvis fængsel.

Forslagene indebærer endvidere, at den gældende beløbsgrænse på 6.000 kr. for anke af bøde eller konfiskation uden Procesbevillingsnævnets tilladelse forhøjes til 20.000 kr.

Endvidere vil der fremover ikke gælde en særlig grænse for at skulle have Procesbevillingsnævnets tilladelse, når en bødestraf er udmålt i dagbøder. Fremover vil det afgørende være om den samlede bødestraf, som er idømt ved dommen, er fastsat til højst 20.000 kr. eller til mere end 20.000 kr.

Som eksempel kan nævnes, at tiltalte, når tiltalte ikke er dømt som udebleven i medfør af retsplejelovens § 897, stk. 1, fremover uden Procesbevillingsnævnets tilladelse vil kunne anke en dom, hvor tiltalte er idømt 20 dagbøder hver på 1.200 kr., da den samlede bødestraf i dette eksempel er 20 gange 1.200 kr., dvs. 24.000 kr., og dermed mere end 20.000 kr. Som et andet eksempel kan nævnes, at tiltalte derimod ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse vil kunne anke en dom, hvor tiltalte er idømt 30 dagbøder hver på 600 kr., da den samlede straf i dette eksempel er 18.000 kr.

Den foreslåede beløbsgrænse på 20.000 kr. vil ligesom den gældende beløbsgrænse på 6.000 kr. gælde for såvel bøde som konfiskation, sådan at tiltalte kan anke uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis enten en idømt bøde eller en idømt konfiskation overstiger beløbsgrænsen. Når enten en idømt bøde eller en idømt konfiskation overstiger den foreslåede beløbsgrænse, vil tiltalte kunne anke dommen i

sin helhed eller en hvilken som helst del af denne. Hvis tiltalte er idømt en samlet bøde på 25.000 kr. og konfiskation for 5.000 kr., vil tiltalte altså uden Procesbevillingsnævnets tilladelse kunne anke dommen alene for så vidt angår konfiskationen, hvis tiltalte ønsker dette. Hvis tiltalte ud over bøde eller konfiskation over den foreslåede beløbsgrænse er idømt frakendelse efter færdselsloven, kan tiltalte også uden Procesbevillingsnævnets tilladelse anke alene spørgsmålet om frakendelse, hvis tiltalte ønsker dette.

Med forslagene præciseres det, at reglen om anke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse ved konfiskation over en beløbsgrænse ikke alene gælder for konfiskation af genstande, men for alle former for konfiskation. Det vil være den samlede værdi af konfiskationen, der er afgørende i forhold til beløbsgrænsen, og når den samlede værdi af konfiskationen overstiger beløbsgrænsen, kan tiltalte som nævnt uden Procesbevillingsnævnets tilladelse anke en hvilken som helst del af dommen, herunder eksempelvis konfiskationen af en bestemt genstand, hvis værdi ikke overstiger beløbsgrænsen.

Beløbsgrænsen vil gælde for hver tiltalt for sig, hvis der er flere tiltalte i sagen. Dette vil gælde både for bøde og konfiskation.

Når tiltalte er idømt bøde eller konfiskation over beløbsgrænsen, men ikke er idømt andre offentligretlige følger end bøde, konfiskation eller frakendelse efter færdselsloven, vil tiltalte ikke kunne anke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis tiltalte er dømt som udebleven i medfør af § 897, stk. 1, hvis anvendelsesområde ved lovforslagets § 4, nr. 1, som nævnt udvides til også at omfatte sager med frakendelse efter færdselsloven.

Tiltalte vil ikke i den foreslåede bestemmelses forstand være dømt med anvendelse af § 897, stk. 1, hvis tiltalte har givet møde ved en person med fuldmagt i medfør af § 897, stk. 4, der ikke foreslås ændret. I sådanne tilfælde vil tiltalte således kunne anke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, når tiltalte er idømt bøde eller konfiskation over 20.000 kr.

Det vil ikke have betydning for tiltaltes adgang til at anke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, at sagen efter andre bestemmelser end § 897, stk. 1, er afgjort uden tiltaltes tilstedeværelse. Hvis tiltalte har fået retsformandens tilladelse til ikke at være til stede i medfør af § 853, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 75, eller hvis sagen er fremmet til dom uden tiltaltes tilstedeværelse i medfør af § 855, stk. 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 77-79, vil tiltalte kunne anke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, når tiltalte er idømt bøde eller konfiskation over 20.000 kr.

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af § 902, stk. 2 og 3, skal finde anvendelse på anke af domme, der afsiges

efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 85 (§ 902, stk. 4)

Retsplejelovens § 902, stk. 4, fastsætter, at afgørelser efter §§ 899 og 900 ikke kan indbringes for højere ret. § 899 angår indenretlig vedtagelse af bøde eller konfiskation, og § 900 angår advarsel.

Det fremgår af § 903, stk. 3, at reglerne i § 903, stk. 1 og 2, om anke med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet finder tilsvarende anvendelse på afgørelser efter §§ 899 og 900.

Ved lov nr. 1169 af 8. juni 2021 blev der indført mulighed for, at anklagemyndigheden uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet kan anke domme, hvor der efter loven ikke kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde og konfiskation for lovovertrædelsen, når anken er til fordel for tiltalte, jf. retsplejelovens § 902, stk. 1.

Justitsministeriet fandt det ikke hensigtsmæssigt, at der i disse sager skulle indhentes tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at kunne anke, da nævnet som udgangspunkt måtte forventes at meddele tilladelsen, og da kravet derfor blev et unødvendigt sagsskridt, som var ressourcetungt og trak afgørelsen af sagerne i langdrag, jf. Folketingstidende 2020-21, A, L 212 som fremsat, side 38.

Lovændringen i 2021 gav ikke mulighed for, at anklagemyndigheden til fordel for tiltalte kunne anke en indenretlig bødevedtagelse eller en advarsel uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. herved Østre Landsrets kendelse af 14. april 2023 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2023 side 2938.

Det er imidlertid heller ikke i disse tilfælde hensigtsmæssigt, at anklagemyndigheden skal indhente tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at kunne anke til fordel for tiltalte.

Det foreslås på den baggrund i § 902, stk. 4, der bliver stk. 3, at indsætte ”medmindre anklagemyndigheden anker til fordel for tiltalte”.

Forslaget indebærer, at anklagemyndigheden fremover uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet vil kunne anke indenretlige bødevedtagelser og advarsler efter §§ 899 og 900, når anken er til fordel for tiltalte.

Tilsvarende vil gælde indenretlige vedtagelser af frakendelse i medfør af færdselsloven efter færdselslovens § 119 a, stk. 4, da færdselsloven ikke indeholder særlige regler om anke og retsplejelovens regler finder tilsvarende anvendelse, jf. Østre Landsrets kendelse af 16. december 2010 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2011 side 942.

Der foreslås ikke nogen overgangsregler med hensyn til den foreslåede ændring af § 902, stk. 4, der bliver stk. 3, og anklagemyndigheden vil fra lovens ikrafttræden kunne anke til fordel for tiltalte i medfør af bestemmelsen, også når afgørelsen efter §§ 899 eller 900 er truffet før lovens ikrafttræden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 86 og 87 (§ 903)

Retsplejelovens § 903 angår tilladelse fra Procesbevillingsnævnet til at anke en straffedom til landsretten.

Det foreslås i § 903, stk. 1, at ændre henvisningen til § 902, stk. 1-3, til en henvisning til § 902, stk. 1 og 2.

Det foreslås endvidere i § 903, stk. 3, at ændre henvisningen til § 902, stk. 4, til en henvisning til § 902, stk. 3.

Forslagene er en konsekvens af forslaget om at ophæve § 902, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 84, som medfører, at det gældende § 902, stk. 4, bliver § 902, stk. 3.

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af § 903 – ligesom den foreslåede ophævelse af § 902, stk. 3 – skal finde anvendelse på anke af domme, der afsiges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 88 (§ 917, stk. 1)

Retsplejelovens § 917, stk. 1, angår ankesager i landsretten, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld (bevisanker). Det fremgår af § 917, stk. 1, 3. pkt., at §§ 926-930 a ikke finder anvendelse på bevisanker.

Det foreslås i § 917, stk. 1, 3. pkt., at ændre henvisningen til §§ 926-930 a til en henvisning til §§ 926-930 b.

Forslaget indebærer, at den foreslåede nye bestemmelse i § 930 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 92, om afgørelse uden mundtlig hovedforhandling ikke finder anvendelse, når anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 89 og 90 (§ 920, stk. 2 og 3)

Retsplejelovens § 920 angår ankesager i landsretten.

Det fremgår af bestemmelsens stk. 2, at hvis tiltalte udebliver uden dokumenteret lovligt forfald i et tilfælde, hvor dommen er anket af tiltalte, afviser retten ved kendelse tiltaltes anke, medmindre retten undtagelsesvis finder det nødvendigt at fremme sagen i tiltaltes fravær.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at muligheden for undtagelsesvis at fremme sagen i tiltaltes fravær forudsættes administreret restriktivt og vil navnlig kunne være relevant i tilfælde, hvor landsretten skønner, at byrettens afgørelse er åbenbart urigtig, eksempelvis hvis tiltalte ved den indankede dom er idømt frihedsstraf i en situation, hvor der efter fast praksis alene udmåles bødestraf, og sagen derfor af retssikkerhedsmæssige grunde bør behandles uanset tiltaltes fravær. Der henvises til Folketingstidende 2020-21, A, L 212 som fremsat, side 66.

Det fremgår af bestemmelsens stk. 3, at retten endvidere ved kendelse kan afvise tiltaltes anke, hvis indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte. Afvisning kan ske forud for hovedforhandlingen. Før der træffes afgørelse om afvisning af en anke, skal tiltaltes forsvarer og anklagemyndigheden have adgang til at udtale sig om spørgsmålet og gives frist for deres eventuelle bemærkninger, hvorefter retten træffer afgørelse.

Det foreslås i § 920, stk. 2, efter ”Udebliver tiltalte” at indsætte ”fra et retsmøde under hovedforhandlingen”.

Det foreslås desuden i § 920, stk. 3, 1. pkt., efter ”indkaldelse” at indsætte ”til hovedforhandlingen”.

Med forslagene præciseres det, at reglerne i § 920, stk. 2 og 3, om afvisning af tiltaltes anke angår tiltaltes udeblivelse fra et retsmøde under hovedforhandlingen henholdsvis manglende mulighed for indkaldelse til hovedforhandlingen på grund af tiltaltes forhold.

Bestemmelsen i § 920, stk. 2, vil uændret være obligatorisk i den forstand, at retten af egen drift skal afvise tiltaltes anke,

når tiltalte trods lovligt indkaldelse er udeblevet fra et retsmøde under hovedforhandlingen uden dokumenteret lovligt forfald, medmindre det i bestemmelsens forstand undtagelsesvis er nødvendigt at fremme sagen i tiltaltes fravær. Anklagemyndigheden og forsvareren kan fremføre synspunkter om, hvorvidt bestemmelsen finder anvendelse i en given situation, men bestemmelsen skal anvendes af retten af egen drift, når betingelserne er opfyldt, uanset hvordan anklagemyndigheden eller forsvareren stiller sig til sagen.

Det bemærkes, at når tiltaltes anke undtagelsesvis fremmes i tiltaltes fravær, sker dette direkte i medfør af § 920, stk. 2. Det er således i givet fald for behandlingen af tiltaltes anke i tiltaltes fravær uden betydning, om betingelserne i § 855 måtte være opfyldt. Som eksempel kan nævnes, at der i en sag, der i medfør af § 920, stk. 2, fremmes i tiltaltes fravær, ikke gælder de øvre grænser for, hvad straffen kan fastsættes til, som i nogle situationer gælder efter § 855. Det er imidlertid alene tiltaltes anke, der kan fremmes i tiltaltes fravær i medfør af § 920, stk. 2, så hvis ankesagen alene i medfør af § 920, stk. 2, fremmes i tiltaltes fravær, kan landsretten ikke idømme en strengere straf end ved byretten, jf. retsplejelovens § 924, der ikke foreslås ændret. Anklagemyndighedens anke, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, kan imidlertid altid fremmes i tiltaltes fravær – forudsat at tiltalte er lovligt indkaldt og ikke har dokumenteret lovligt forfald – i medfør af retsplejelovens § 921, stk. 2, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 91. Har anklagemyndigheden tillige anket til skærpelse, kan landsretten således, når tiltaltes anke behandles i tiltaltes fravær i medfør af § 920, stk. 2, også fastsætte en strengere straf end ved byrettens dom.

Bestemmelserne i § 920, stk. 2 og 3, angår uændret alene tiltaltes anke, herunder tiltaltes kontraanke. Anklagemyndighedens anke, herunder anklagemyndighedens kontraanke, påvirkes ikke af en afvisning af tiltaltes anke i medfør af § 920, stk. 2 eller 3.

Anklagemyndigheden kan vælge at frafalde sin anke, hvorved hele ankesagen bortfalder og byrettens dom står ved magt, hvis tiltaltes anke afvises i medfør af § 920, stk. 2 eller 3.

Vælger anklagemyndigheden derimod at fastholde sin anke, afhænger retsstillingen af, om anklagemyndighedens anke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld eller ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Omfatter anklagemyndighedens anke ikke bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, behøver tiltalte ikke at være til stede, for at anken kan behandles, jf. retsplejelovens § 921, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 91. Det bemærkes, at uanset at tiltaltes egen anke er afvist, kan forsvareren under anklagemyndighedens udmålingsanke til skærpelse

gøre gældende, at straffen er fastsat for højt. Med den begrænsning, at landsretten ikke kan prøve byrettens bevisresultatet, kan landsretten også ubundet af parternes straffpåstande fastsætte en straf, der ligger både højere og lavere end byrettens dom.

Det betyder, at tiltaltes udeblivelse og den deraf følgende afvisning af tiltaltes anke ikke får nogen praktisk betydning, hvis tiltaltes nu afviste anke ikke omfattede bevisbedømmelsen og anklagemyndigheden fastholder sin udmålingsanke til skærpelse.

Omfatter anklagemyndighedens anke bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, gælder de samme regler om sagens behandling i tiltaltes fravær som i 1. instans, da der for bevisanker ikke er fastsat særlige regler med hensyn hertil. Henvisningen i retsplejelovens § 917, stk. 1, til kapitel 77-79 omfatter således bl.a. retsplejelovens §§ 853 og 855, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 75-80, der dermed også finder anvendelse på anklagemyndighedens bevisanke, jf. herved også lovforslagets § 1, nr. 91 (retsplejelovens § 921, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 91 (§ 921)

Retsplejelovens § 921 vedrører tiltaltes deltagelse i retsmøder under ankesager. Bestemmelsen angår direkte ankesager i landsretten, men finder ifølge § 936, stk. 1, tilsvarende anvendelse i ankesager i Højesteret.

Retsplejelovens § 921, stk. 1, fastslår, at tiltalte har ret til at deltage i retsmøder vedrørende behandling af anken.

Det fremgår af § 921, stk. 2, at hvis anklagemyndighedens anke eller kontraanke ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld, kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder. Sagen kan dog kun behandles, hvis tiltaltes forsvarer er mødt.

I forarbejderne til lov nr. 1169 af 8. juni 2021, hvorved bl.a. § 920, stk. 2, og § 921, stk. 2, fik deres nuværende affattelse, anføres bl.a. følgende om tilfælde, hvor tiltaltes anke i medfør af § 920, stk. 2, afvises på grund af tiltaltes udeblivelse, jf. Folketingstidende 2020-21, A, L 212 som fremsat, side 66:

”Det vil fortsat være muligt at gennemføre en ankesag i de tilfælde, hvor anklagemyndigheden har anket eller kontraanket, og hvor anken ikke vedrører beviserne for tiltaltes skyld, selvom tiltalte ikke er fremmødt, jf. retsplejelovens

§ 855 og § 921, stk. 2. Omvendt vil det – som i dag – ikke være muligt at fremme en sag i tiltaltes fravær, hvor en anke eller kontraanke fra anklagemyndigheden omfatter beviserne for tiltaltes skyld, jf. herved Østre Landsrets kendelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2018, s. 1280 ff. (U. 2018.1280).”

Retspraksis har imidlertid både før og efter lovændringen i 2021 været delt med hensyn til forholdet mellem § 921, stk. 2, der efter ordlyden angår ankesager – og siden 2021 alene anke iværksat af anklagemyndigheden – der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, og § 917, stk. 1, om, at bevisanker behandles og afgøres efter reglerne i kapitel 77-79 – hvilket bl.a. omfatter § 855 – medmindre andet er bestemt i kapitel 82 om anke til landsretten. I nogle afgørelser har det således været antaget, at § 855 ikke kunne anvendes i ankesager, mens andre afgørelser har anvendt § 855 i en ankesag.

Det foreslås at affatte § 921, stk. 2, 1. pkt., således, at hvis anklagemyndighedens anke ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, behøver tiltalte ikke at være til stede under behandlingen af anken.

Med forslaget forudsættes det, at det alene er inden for det område, som § 921 stk. 2, efter ordlyden regulerer – dvs. anklagemyndighedens anke, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld – at § 921, stk. 2, vil udgøre en sådan anden bestemmelse, som der henvises til i de generelle regler i § 917, stk. 1 og 2, om behandlingen af ankesager. § 921, stk. 2, vil således ikke udgøre en anden bestemmelse i forhold til § 917, stk. 1, om ankesager, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

I ankesager, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, vil anvendelsen af kapitel 77-79, som der henvises til i § 917, stk. 1, således ikke blive berørt af § 921, stk. 2.

Det foreslåede § 921, stk. 2, 1. pkt., indebærer, at under anklagemyndighedens anke, som ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, vil tiltalte ligesom i dag ikke behøve at være til stede, for at sagen skal kunne behandles. Det vil uændret være et krav, at tiltaltes forsvarer er mødt, jf. § 921, stk. 2, 2. pkt., der ikke foreslås ændret.

Det bemærkes, at i modsætning til, hvad der syntes at fremgå af de citerede forarbejder til lovændringen i 2021, vil retsplejelovens § 855 ikke have nogen betydning i denne situation. Det vil følge direkte af § 921, stk. 2, at sagen vil kunne behandles og afgøres i tiltaltes fravær, og det vil være uden betydning, om betingelserne i § 855 for at afgøre en sag i 1. instans i tiltaltes fravær er opfyldt. Som eksempel kan nævnes, at der ikke vil gælde nogen øvre grænse for,

hvad straffen kan udmåles til, når sagen behandles i tiltaltes fravær i medfør af § 921, stk. 2.

Da tiltalte har ret til at deltage i retsmøder vedrørende behandling af anken, jf. retsplejelovens § 921, stk. 1, der ikke foreslås ændret, vil det uændret være en betingelse for, at sagen kan behandles i tiltaltes fravær i medfør af § 921, stk. 2, at tiltalte er lovligt indkaldt til retsmødet og ikke har dokumenteret lovligt forfald, eller at tiltalte alternativt har samtykket i, at sagen behandles i tiltaltes fravær.

Som nævnt forudsættes det, at § 921, stk. 2, alene regulerer spørgsmålet om tiltaltes tilstedeværelse under behandlingen af anklagemyndighedens anke, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Om anklagemyndighedens anke, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, kan behandles i tiltaltes fravær, skal afgøres efter de relevante regler i kapitel 78, som der henvises til i § 917, stk. 1, dvs. navnlig §§ 853 og 855, jf. også lovforslagets § 1, nr. 75-80, og bemærkningerne hertil.

Udtrykket anklagemyndighedens ”anke” i den foreslåede bestemmelse omfatter en anke iværksat af anklagemyndigheden i medfør af reglerne herom, herunder som en kontraanke til tiltaltes anke. Det gældende § 921, stk. 2, 1. pkt., nævner kontraanke særskilt ved siden af anke, hvilket ikke foreslås videreført. Retsplejelovens regler om anker – herunder § 921, stk. 2 – gælder generelt både for en anke inden for den almindelige ankefrist og en kontraanke inden for den yderligere frist for kontraanke, og det er bedst stemmende med sprogbrugen i retsplejeloven i øvrigt at anvende anke som samlebetegnelse for alle anker. Bortset fra i det gældende § 921, stk. 2, anvender retsplejeloven således ellers kun udtrykket kontraanke i regler, der angår fristen for kontraanke eller formen for anklagemyndighedens meddelelse i anledning af tiltaltes anke eller kontraanke.

Der henvises i øvrigt til pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 92 (§ 930 b)

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens § 930 b, hvorefter retten efter høring af parterne kan bestemme, at en ankesag i landsretten, som skal afgøres uden lægdommere, afgøres uden mundtlig hovedforhandling, medmindre særlige grunde taler herimod. Retten træffer i så fald bestemmelse om parternes udveksling af skriftlige procedu-reindlæg.

Det foreslås, at bestemmelsen ikke skal finde anvendelse i ankesager, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltal-

tes skyld (bevisanker), jf. lovforslagets § 1, nr. 88 (retsplejelovens § 917). Bestemmelsen vil således finde anvendelse i ankesager, der ikke omfatter bedømmelsens af beviserne for tiltaltes skyld (revisionsanker, herunder udmålingsanker).

Bestemmelsen indebærer, at en sag, som skal afgøres uden lægdommere, kan afgøres uden mundtlig hovedforhandling, medmindre særlige grunde taler herimod.

Om lægdommere skal medvirke i landsretten, afgøres efter den almindelige regel i retsplejelovens § 689 og de særlige regler i færdselslovens § 119, stk. 2 og 3, dyrevelfærdslovens § 68 og udlændingelovens § 62, som ændret ved lovforslagets § 1, nr. 57-59 og 65, § 4, nr. 2 og 3, § 7 og § 8.

I praksis vil den foreslåede bestemmelse navnlig kunne anvendes i sager i landsretten, hvor der ikke er spørgsmål om højere straf end fængsel i 30 dage, eller som angår spirituskørsel, kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer, kørsel uden at have erhvervet kørekort, kørsel i frakendelsestiden eller indrejse i strid med et indrejseforbud.

Før retten i givet træffer afgørelse om, at sagen skal afgøres uden mundtlig hovedforhandling, skal parterne høres.

Retten kan efter et skøn bestemme, at sagen skal afgøres uden mundtlig hovedforhandling, medmindre særlige grunde taler herimod. Parterne har hverken krav på mundtlig behandling eller skriftlig behandling, selv om de måtte være enige om behandlingsformen, men parternes eventuelle enighed bør indgå i rettens samlede afvejning.

Sagen vil ikke kunne afgøres uden mundtlig hovedforhandling, hvis der undtagelsesvis er behov for mundtlig bevisførelse under en ankesag, der ikke omfatter bedømmelsen er beviserne for tiltaltes skyld. Endvidere bør landsretten i givet fald være lydhør over for tiltaltes ønske om at kunne forklare om sine personlige forhold umiddelbart for den dømmende ret, hvis sagens afgørelse i væsentlig grad afhænger af en sådan forklaring.

Når retten har bestemt, at sagen skal afgøres uden mundtlig hovedforhandling, træffer retten bestemmelse om parternes udveksling af skriftlige procedureindlæg på samme måde som efter den gældende bestemmelse i § 930 a om skriftlig behandling af revisionsanker, hvor parterne nedlægger samstemmende påstande.

Manglende rettidig indlevering af procedureindlæg har ikke nogen retsvirkninger i forhold til sagens behandling eller afgørelse.

Ved manglende rettidig indlevering af procedureindlæg fra

en beskikket forsvarer, som ikke har lovligt forfald, kan retten påtale fristoverskridelsen, og påtalen vil indgå i rettens samlede vurdering af den pågældende forsvarers muligheder for i givet fald at blive eller forblive beneficeret forsvarer.

Ved længerevarende forsinkelse fra en valgt eller beskikket forsvarers side, vil retten kunne beskikke en anden forsvarer efter de almindelige regler herom, jf. retsplejelovens § 730, stk. 3, og § 736, der ikke foreslås ændret. Skyldes forsinkelsen forsvarerens forsømmelighed – i modsætning til lovligt forfald – vil forsvarerens vederlag kunne nedsættes eller bortfalde.

Retten kan omgøre sin beslutning om at afgøre sagen uden mundtlig hovedforhandling, indtil dom er afsagt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 93 (§ 936, stk. 1)

Retsplejelovens § 936 angår ankesager i Højesteret. Det fremgår af bestemmelsens stk. 1, at reglerne i §§ 909, 916, 921, 922 og 924-930 a om behandling af ankesager i landsretten finder tilsvarende anvendelse ved Højesterets behandling af anken.

Det fremgår af retsplejelovens § 921, stk. 2, at hvis anklagemyndighedens anke eller kontraanke ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld, kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder. Sagen kan dog kun behandles, hvis tiltaltes forsvarer er mødt.

Det foreslås at ændre § 921, stk. 2, 1. pkt., således at hvis anklagemyndighedens anke ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld, behøver tiltalte ikke at være til stede under behandlingen af anken, jf. lovforslagets § 1, nr. 91.

Det foreslås i § 936, stk. 1, efter ”anvendelse” at indsætte: ”, og reglerne i § 921, stk. 2, finder også anvendelse på tiltaltes anke”.

Med forslaget præciseres det, at reglen i § 921, stk. 2, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 91, hvorefter tiltalte ikke behøver at være til stede under landsrettens behandling af anklagemyndighedens anke, hvis den ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld, i Højesteret også anvendes på tiltaltes anke.

Dermed præciseres det, at tiltalte heller ikke behøver at være til stede under Højesterets behandling af tiltaltes anke, hvorved bemærkes, at anke til Højesteret aldrig omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Det vil uændret

være et krav, at tiltaltes forsvarer er mødt, jf. § 921, stk. 2, 2. pkt., der ikke foreslås ændret.

Den foreslåede ændring af § 936, stk. 1, er en konsekvens af den indskrænkning af § 921, stk. 2, som blev gennemført ved lov nr. 1169 af 8. juni 2021, fra at gælde i alle ankesager i landsretten, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, til alene at omfatte anklagemyndighedens anke, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Det må antages, at der med denne ændring af reglerne for behandlingen af tiltaltes anke i landsretten ikke var tilsigtet ændringer i reglerne for behandlingen af tiltaltes anke i Højesteret, og at retstilstanden dermed var uændret for Højesterets vedkommende, selv om der efter lovændringen i 2021 ikke længere var en udtrykkelig lovbestemmelse om, hvad der gjaldt med hensyn til behandling af tiltaltes anke i Højesteret i tiltaltes fravær.

Den foreslåede ændring af § 936, stk. 1, er dermed ikke udtryk for en realitetsændring.

Til nr. 94 (§ 968)

Retsplejelovens § 968 angår kære til landsretten af kendelser og beslutninger, der er afsagt af byretten under behandlingen af en straffesag.

Det fremgår af § 968, stk. 3, at domme kun kan kæres i de tilfælde, der er nævnt i § 1013.

Det følger af § 1013, stk. 1 og 2, at kæremål kan rejses mod afgørelser om fastsættelse af vederlag til forsvarere.

Det fremgår af § 389, stk. 3, at beslutning efter § 334, stk. 4, og § 334 a, stk. 2, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., ikke kan kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor. § 334, stk. 4, angår salær til beskikkede advokater, mens § 334 a, stk. 4, angår salær til advokater, der yder vejledning til forurettede efter § 741 a, stk. 4. Det fremgår af retspraksis, at kærebegrænsningen i § 389, stk. 3, også gælder for afgørelser om salær til beskikkede advokater i straffesager. Der gælder derimod ikke nogen kærebegrænsning for byretsafgørelser om salær til beskikkede forsvarere.

Det foreslås at ophæve § 968, stk. 3, og i stedet indsætte to nye stykker.

Det foreslås i det nye § 968, stk. 3, at bestemmelser i domme om salær til forsvarere kan indbringes særskilt for

landsret ved kære, jf. dog stk. 4. I øvrigt kan domme kun kæres i de tilfælde, der er nævnt i § 1013.

Det foreslås i det nye § 968, stk. 4, at beslutning om salær efter § 334, stk. 4, § 334 a, stk. 2, og § 741, stk. 3, der er fastsat til højst 50.000 kr., ikke kan kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor. § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Forslagene indebærer for det første, at reglerne om kære af bestemmelser i byretsdomme om salær til forsvarere placeres i den almindelige bestemmelse om kære af byrettens afgørelser i § 968.

Det følger således af det foreslåede § 968, stk. 3, 1. pkt., at bestemmelser i domme om salær til forsvarere kan indbringes særskilt for landsret ved kære. Bestemmelsen har kun betydning, når byretten fastsætter salæret til den beskikkede forsvarer i dommen, hvilket er praksis ved visse byretter, mens andre byretter fastsætter salæret ved særskilt beslutning. Når salæret er fastsat ved særskilt beslutning, kan beslutningen kæres i medfør af § 968, stk. 1, der ikke foreslås ændret.

Det foreslåede § 968, stk. 3, 2. pkt., viderefører med hensyn til øvrige spørgsmål det gældende § 968, stk. 3, uden ændringer.

Forslagene indebærer for det andet, at der indføres en kærebegrænsning vedrørende byrettens afgørelser om salær til beskikkede forsvarere, således at kære kun kan ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse, når salæret er fastsat til højst 50.000 kr. Dette gælder både for afgørelser om salær, der indgår i dommen, og særskilte beslutninger om salær. Den foreslåede kærebegrænsning angår afgørelser om størrelsen af forsvarerens salær, men ikke f.eks. afgørelser om fordelingen af sagens omkostninger mellem domfældte og statskassen. Den foreslåede beløbsgrænse angår det samlede salær, forsvareren er tilkendt, iberegnet moms.

Forslagene indebærer for det tredje, at beløbsgrænsen for, hvornår kære af beslutning om salær til beskikkede advokater i straffesager og til advokater, der yder vejledning til forurettede efter § 741 a, stk. 4, kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, forhøjes fra 20.000 kr. til 50.000 kr. Samtidig placeres denne kærebegrænsning vedrørende beslutning om salær til beskikkede advokater i straffesager og til advokater, der yder vejledning til forurettede efter § 741 a, stk. 4, i § 968, der vedrører kære i straffesager.

Det bemærkes, at § 389, stk. 3, fortsat vil finde anvendelse på salær til beskikkede advokater i civile sager, jf. lovforslagets § 1, nr. 42, og bemærkningerne hertil.

De foreslåede § 968, stk. 4, 1. og 2. pkt., er udformet på samme måde som § 389, stk. 3, og § 584 a, stk. 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 41 og 41, og skal forstås på samme måde.

Med hensyn til fremgangsmåden ved ansøgning til Procesbevillingsnævnet indebærer det foreslåede § 968, stk. 4, 3. pkt., at § 968 a, stk. 2 og 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 95, finder tilsvarende anvendelse.

Det betyder, at ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter afgørelsens afsigelse. Har ansøgeren ikke været til stede ved afsigelsen, regnes ansøgningsfristen fra meddelelsen om afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsens afsigelse. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tilladelse, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten inden 14 dage.

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af § 968 skal finde anvendelse på kære af afgørelser, der træffes efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 95 (§ 968 a, stk. 3)

Retsplejelovens § 968 a, stk. 3, angår tilfælde, hvor Procesbevillingsnævnet har givet tilladelse til kære af en kendelse eller anden beslutning, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag.

Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse, når Procesbevillingsnævnet har givet tilladelse til at kære landsrettens afgørelse i en kæresag, jf. § 973, eller til kære af landsrettens afgørelse om vederlag til forsvarere, jf. § 1013, stk. 3, hvilket ifølge retspraksis også omfatter vederlag til bistandsadvokater, jf. Højesterets afgørelse af 2. februar 2010 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2010 side 1348. Kærebegrænsningen i § 1013, stk. 3, foreslås flyttet til § 968 a, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 96 og 97.

De foreslåede ændringer af § 968, jf. lovforslagets § 1, nr. 94, indebærer, at § 968 a, stk. 3, fremover endvidere vil finde tilsvarende anvendelse, når Procesbevillingsnævnet har givet tilladelse til at kære byrettens afgørelse om salær til beskikkede forsvarere, til beskikkede advokater i straffesager og til advokater, der yder vejledning til forurettede efter § 741 a, stk. 4.

Det foreslås i § 968 a, stk. 3, 1. pkt., at ”tiltalte eller anklagemyndigheden” udgår.

Forslaget indebærer, at det i alle tilfælde vil være anklagemyndigheden, der indbringer sagen for kæreinstansen, når Procesbevillingsnævnet har meddelt kæretiladelse efter § 968 a, stk. 2, dvs. også når tilladelsen er givet til en person, der ikke er part i straffesagen, herunder forsvareren eller en beskikket advokat i kæremål vedrørende fastsættelse af den pågældendes salær.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 96 og 97 (§ 968 a, stk. 4)

Retsplejelovens § 968 a, stk. 4, angår kære af kendelser og beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandlingen af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen.

Det fremgår af bestemmelsen, at sådanne afgørelser kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som i § 968 uden tilladelse efter § 968 a, stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3. Det følger af § 1013, stk. 3, at kære af landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere ikke kan kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvilket ifølge retspraksis også gælder kære af landsretternes afgørelser om vederlag til bistandsadvokater, jf. Højesterets afgørelse af 2. februar 2010 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2010 side 1348.

Det foreslås i § 968 a, stk. 4, at henvisningen til § 1013, stk. 3, udgår, og at indsætte et nyt 2. pkt., hvorefter beslutning om salær efter § 334, stk. 4, og § 741, stk. 3, dog kun kan kæres med tilladelse efter stk. 1.

Forslaget indebærer, at kærebegrænsningen i § 1013, stk. 3, flyttes til § 968 a, og at det i den forbindelse præciseres, at kærebegrænsningen også omfatter landsretternes afgørelser om vederlag til beskikkede advokater i straffesager, herunder bistandsadvokater.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 98 (§ 979, stk. 2)

Retsplejelovens § 976 indeholder regler om genoptagelse efter rigsadvokatens begæring af pådømte straffesager, hvor tiltalte er frifundet, og retsplejelovens § 977 indeholder regler om genoptagelse på begæring af en domfældt af en pådømt straffesag. Genoptagelse forudsætter, at anke ikke er mulig, jf. retsplejelovens § 978.

Retsplejelovens § 979, stk. 1, fastsætter, at begæring om genoptagelse skal fremsættes over for Den Særlige Klageret.

Det følger af retsplejelovens § 979, stk. 2, at begæringen skal indgives skriftlig og angive de omstændigheder, hvorpå den støttes, og de beviser, som formenes at skulle give sagen et andet udfald. Er tiltalte fængslet, kan tiltaltes begæring fremsættes overensstemmende med § 848 til byrettens retsbog eller fængselsbestyrerens bog. Det fremgår af § 848, at en fængslet tiltaltes henvendelse til retten kan fremsættes over for fængselsbestyreren, som skal gøre notat herom i en dertil indrettet bog og uden ophold sende udskrift til retten.

Det foreslås i § 979, stk. 2, efter 1. pkt. at indsætte et nyt punktum, hvorefter begæring efter § 977 skal indgives på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.

Forslaget indebærer, at domfældtes begæring om genoptagelse af en pådømt straffesag efter retsplejelovens § 977 fremover skal indgives på en blanket, jf. dog nedenfor om tiltalte, der er fængslet. Blanketten vil skulle gøre det lettere for domfældte at angive de oplysninger, der er nødvendige for, at Den Særlige Klageret kan behandle sagen. Blanketten vil samtidig skulle gøre det lettere for Den Særlige Klageret at behandle genoptagelsessagerne, når de relevante oplysninger angives på en enkel og systematisk måde.

De oplysninger, der er nødvendige for Den Særlige Klagerets behandling af en begæring om genoptagelse af en pådømt straffesag, er navnlig, hvilken straffedom der begæres genoptaget, og angivelse af de nye oplysninger og eventuelle efterfølgende beviser, der kan føre til genoptagelse.

Blanketten skal udfærdiges af Domstolsstyrelsen med inddragelse af Den Særlige Klageret. Det forudsættes, at Domstolsstyrelsen stiller blanketten til rådighed i digital form, sådan at domfældte kan udfylde den digitalt, hvis domfældte ønsker det og har mulighed for det. Blanketten vil også i øvrigt skulle være så brugervenlig og tilgængelig som mulig.

Anvendelse af blanketten vil være obligatorisk, medmindre domfældte er fængslet, jf. herom nedenfor. Indgives en begæring af en domfældt, der ikke er fængslet, uden anvendelse af blanketten, vil Den Særlige Klageret skulle oplyse domfældte om, at begæring om genoptagelse skal indgives på den særlige blanket, og at Den Særlige Klageret ikke vil behandle sagen, før domfældte har udfyldt og indgivet blanketten. Indgiver domfældte herefter ikke en udfyldt blanket, vil Den Særlige Klageret kunne afslutte sagen uden yderligere sagsbehandling og uden yderligere meddelelse til domfældte.

Tilsvarende fremgangsmåde vil kunne anvendes, hvis der indleveres en åbenlyst mangelfuldt udfyldt blanket. For ek-

sempel vil manglende identifikation af, hvilken straffedom der begæres genoptaget, kunne indebære, at Den Særlige Klageret ikke behandler begæringen om genoptagelse.

Den udfyldte blanket vil kunne indgives i papirform eller digitalt.

Blanketkravet vil omfatte begæringer om genoptagelse i medfør af retsplejelovens § 977. Denne bestemmelse angår ud over genoptagelse på begæring af en domfældt også genoptagelse på begæring af tiltaltes værge, hvis tiltalte er under 18 år, eller af tiltaltes ægtefælle, slægtninge i op- og nedstigende linje eller søskende, hvis tiltalte er død, jf. retsplejelovens § 977, stk. 2, jf. § 906, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

Blanketkravet vil ikke omfatte rigsadvokatens begæring om genoptagelse i medfør af retsplejelovens § 976.

Det følger af retsplejelovens § 979, stk. 2, 2. pkt., der ikke foreslås ændret, men bliver 3. pkt., at hvis tiltalte er fængslet, kan tiltaltes begæring om genoptagelse fremsættes overensstemmende med retsplejelovens § 848 til byrettens retsbog eller fængselsbestyrerens bog. Bestemmelsen tillader tiltalte, der er fængslet, at fremsætte en begæring om genoptagelse mundtligt over for byretten eller fængselspersonalet og vil dermed udgøre en undtagelse til det foreslået blanketkrav. Benytter en fængslet tiltalt sig af denne mulighed, vil tiltalte ikke have pligt til at anvende den særlige blanket.

Der vil ikke være noget til hinder for, at Den Særlige Klageret, når klageretten modtager en udskrift af byrettens retsbog eller fængselsbestyrerens bog indeholdende en fængslet tiltaltes anmodning om genoptagelse, anmoder tiltalte om at udfylde den særlige blanket, hvis klageretten finder det hensigtsmæssigt. Tiltalte vil imidlertid ikke have pligt til at efterkomme en sådan opfordring, og klageretten vil således ikke kunne afvise at behandle sagen med den begrundelse, at tiltalte ikke har anvendt den særlige blanket. Hvis tiltalte ikke har angivet nogen grund, som efter loven kan bevirke genoptagelse, eller hvis de påberåbte omstændigheder eller bevisligheder findes åbenbart betydningsløse, kan klageretten imidlertid under henvisning hertil afvise begæringen, jf. retsplejelovens § 980, stk. 1, der ikke foreslås ændret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.19 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 99 (§ 987, stk. 3)

Retsplejelovens § 987, stk. 3, angår genoptagelse af domme, hvor sagen er fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 855,

stk. 3, nr. 4, hvilket foreslås ændret til § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, eller nr. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 70.

Det fremgår af § 987, stk. 3, at hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4 – fremover § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, eller nr. 3 – er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis domfældte er afskåret fra at anke dommen i medfør af § 902, stk. 3, jf. stk. 2, eller hvis den domfældte dokumenterer at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab.

Det foreslås i § 987, stk. 3, 1. pkt., at ”stk. 3, jf.” udgår.

Forslaget indebærer, at der henvises til tilfælde, hvor domfældte er afskåret fra at anke i medfør af § 902, stk. 2, i stedet for i medfør af § 902, stk. 3, jf. stk. 2.

Forslaget er en konsekvens af forslagene til ændring af ankerreglerne i § 902, hvorved § 902, stk. 2, nyaffattes og § 902, stk. 3, ophæves, jf. lovforslagets § 1, nr. 83 og 84.

Forslaget indebærer, at når tiltalte er dømt som udebleven i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4 – fremover § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, eller nr. 3 – vil domfældte have en ubetinget ret til genoptagelse af sagen, hvis dommen ikke kan ankes i medfør af § 902, stk. 2, dvs. hvis den pågældende ikke er idømt bøde eller konfiskation over 20.000 kr. eller andre offentlige følger end bøde, konfiskation eller frakendelse efter færdselsloven.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 100 (§ 1013)

Retsplejelovens § 1013, stk. 1, angår prøvelse ved anke eller kære af afgørelser om sagsomkostninger i straffesager.

Retsplejelovens § 1013, stk. 2, angiver, at stk. 1 også gælder med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Retsplejelovens § 1013, stk. 3, fastsætter, at landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere ikke kan kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Det foreslås at ophæve § 1013, stk. 2 og 3.

Forslaget har for det første sammenhæng med den foreslåede ændring af § 968, jf. lovforslagets § 1, nr. 94, som inde-

bærer, at reglerne om kære af bestemmelser i domme om salær til en beskikket forsvarer, placeres i den almindelige bestemmelse om kære af byrettens afgørelser i straffesager i § 968.

Som følge heraf foreslås det at ophæve § 1013, stk. 2, idet det yderligere bemærkes, at der ikke længere opstår spørgsmål om rettens fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, da vederlag til offentlige anklagere aftales mellem anklagemyndigheden og den pågældende.

Forslaget har for det andet sammenhæng med den foreslåede ændring af § 968 a, stk. 4, som indebærer, at reglerne om kærebegrænsning med hensyn til landsrettens afgørelser om salær til beskikkede forsvarere og til beskikkede advokater i straffesager placeres i § 968 a, stk. 4.

Som følge heraf foreslås det at ophæve § 1013, stk. 3.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Straffelovens § 82 indeholder en ikke udtømmende opregning af formildende omstændigheder ved straffens fastsættelse. Det følger af § 82, nr. 9, at det i almindelighed skal indgå som en formildende omstændighed, at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse.

Det foreslås at ændre § 82, nr. 9, så bestemmelsen angiver, at gerningsmanden har aflagt tilståelse.

Forslaget indebærer, at det ikke længere vil være en betingelse for, at lovbestemmelsen kan anvendes, at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv, eller at gerningsmandens tilståelse er fuldstændig.

Forslaget lovfæster dermed, at en tilståelse i almindelighed også skal indgå som en formildende omstændighed, når gerningsmanden ikke har angivet sig selv eller tilståelsen ikke er fuldstændig.

En tilståelse vil imidlertid stadig i højere grad kunne medføre en lavere straf, når gerningsmanden tillige har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse.

Har gerningsmanden ikke angivet sig selv, vil der også stadig i højere grad være grund til, at en tilståelse medfører en

lavere straf, når tilståelsen afgives tidligt under sagen, sådan at politiet spares for en længere efterforskning, og sådan at sagen kan nå at blive fremmet som en tilståelsessag. I dette tilfælde kan tilståelsen efter omstændighederne tillægges betydelig vægt ved strafudmålingen.

Der vil være mindre grund til, at en tilståelse medfører en lavere straf, når tilståelsen først afgives under hovedforhandlingen i en domsmandssag eller nævningesag. Hvis tiltalte forud for hovedforhandlingen gennem forsvareren tilkendegiver at ville tilstå flere væsentlige forhold i sagen med den virkning, at bevisførelsen under hovedforhandlingen og dermed antallet af retsdage kan begrænses i væsentlig grad, kan en sådan tilståelse dog også medføre en lavere straf, selv om der også er forhold, som ikke tilstås.

Det forekommer i praksis, at tiltalte under en tilståelsessag ikke tilstår den fulde sigtelse. I nogle tilfælde frafalder anklagemyndigheden de ikke tilståede forhold eller elementer, og sagen fremmes i det tilståede omfang. Eftersom tiltalte i denne situation er at anse som ikke skyldig i de frafaldne forhold eller elementer, skal tiltaltes tilståelse i denne situation anses som en fuldstændig tilståelse.

I andre tilfælde fastholder anklagemyndigheden sigtelsen i de ikke tilståede forhold eller elementer med den konsekvens, at sagen ikke kan afsluttes som en tilståelsessag, men må gennemføres som en domsmandssag eller nævningesag. I denne situation har tiltalte alene aflagt delvis tilståelse, og tilståelsen bør kun medføre en lavere straf, hvis den omfatter en betydelig del af sagen både i relation til den sparede bevisførelse og retsdage under hovedforhandlingen og i relation til den samlede straf, hvis tiltalte også findes skyldig i de ikke tilståede forhold. Hvis tiltalte under domsmandssagen eller nævningesagen alene findes skyldig i det tilståede omfang, skal tilståelsen derimod anses som en fuldstændig tilståelse, der efter omstændighederne kan tillægges betydelig vægt ved strafudmålingen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Straffuldbyrdelseslovens § 112 giver mulighed for, at nærmere angivne endelige administrative afgørelser, der truffet i medfør af straffuldbyrdelsesloven, af den dømte kan forlanges indbragt til prøvelse for byretten.

Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 120, stk. 1, at den kendelse, byretten afsiger som afslutning på en sådan prøvelsessag, kan kæres til landsretten af dem, der efter § 115,

stk. 1, er parter i sagen. Det fremgår af § 115, stk. 1, at sagens parter er den dømte, tredjemand, hvis genstande eller penge konfiskeres, og justitsministeren.

Det foreslås at nyaffatte § 120, stk. 1, sådan at kendelser, der er afsagt af en byret, ikke kan kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give parter efter § 115, stk. 1, tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor. Retsplejelovens § 389, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Forslaget indebærer, at byrettens kendelse i en prøvelsessag efter straffuldbyrdelsesloven fremover kun vil kunne kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse, som kan gives, hvis særlige grunde taler derfor.

Henvisningen til retsplejelovens § 389, stk. 4, indebærer, at ansøgning om kære tilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Det foreslås, at den foreslåede kærebegrænsning i sager om prøvelse af endelige administrative afgørelser efter straffuldbyrdelsesloven skal finde anvendelse på kære af afgørelser, der træffes efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Til nr. 1

Det fremgår af retsplejelovens § 897, stk. 1, at når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, skal retten, medmindre omstændighederne taler imod det, behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, når tiltalte er udeblevet fra hovedforhandlingen uden dokumenteret lovligt forfald, nægter at afgive forklaring eller har undladt at anmode om retsmøde efter § 896 a om den forenkede bødeproces.

Færdselslovens § 119, stk. 1, 1. pkt., fastsætter, at sager om overtrædelse af færdselsloven og sager om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 76-78 og 80, medmindre sagen kan afgøres med vedtagelse af bøde og eventuelt konfiskation efter færdselslovens § 119 a.

Det fremgår af færdselslovens § 119, stk. 1, 2. pkt., at rets-

plejelovens § 897, stk. 1, ikke finder anvendelse i sager om betinget frakendelse af førerretten.

Selv om færdselslovens § 119, stk. 1, 2. pkt., alene nævner betinget frakendelse af førerretten, antages det, at retsplejelovens § 897, stk. 1, heller ikke finder anvendelse i sager om ubetinget frakendelse af førerretten, der er en mere vidtgående sanktion end betinget frakendelse, eller i sager om kørselsforbud, der for førere, der første gang har erhvervet førerret mindre end 3 år før gerningstidspunktet, træder i stedet for en betinget frakendelse. Endvidere antages det, at retsplejelovens § 897, stk. 1, heller ikke finder anvendelse i sager om betinget eller ubetinget frakendelse af retten til at føre lille knallert.

Det foreslås at ophæve færdselslovens § 119, stk. 1, 2. pkt.

Forslaget indebærer, at undtagelsen vedrørende anvendelsen af retsplejelovens § 897, stk. 1, i sager om frakendelse i medfør af færdselsloven ophæves.

Det betyder, at retsplejelovens § 897, stk. 1, fremover vil finde anvendelse også i sager om frakendelse i medfør af færdselsloven.

I sager uden domsmænd, hvor der ikke er spørgsmål om højere straf end bøde, skal retten således fremover, medmindre omstændighederne taler imod det, også i sager om frakendelse i medfør af færdselsloven behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis den pågældende udebliver fra hovedforhandlingen uden dokumenteret lovligt forfald, nægter at afgive forklaring eller har undladt at anmode om retsmøde efter retsplejelovens § 896 a.

Det foreslås i tilknytning hertil at ændre retsplejelovens § 896 a om den forenkede bødeproces, så den også omfatter bødeforelæg om frakendelse i medfør af færdselsloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 81. Det foreslås samtidig, at den foreslåede ændring af § 896 a ikke finder anvendelse på bødeforelæg om frakendelse i medfør af færdselsloven, som er udstedt før lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 2. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Det betyder, at muligheden for i medfør af § 897, stk. 1, at behandle sigtedes manglende anmodning om et retsmøde efter § 896 a, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, vil omfatte bødeforelæg om frakendelse i medfør af færdselsloven, der er udstedt af politiet efter lovens ikrafttræden.

Der foreslås ikke overgangsregler for de øvrige dele af § 897, stk. 1, og muligheden for at behandle sigtedes udeblivelse fra hovedforhandlingen uden dokumenteret lovligt

forfald og sigtedes nægtelse af at afgive forklaring, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, vil fra lovens ikrafttræden også omfatte bødesager, hvor der er spørgsmål om frakendelse i medfør af færdselsloven, uanset om anklageskriftet er indleveret til retten før lovens ikrafttræden, og uanset om indkaldelse til retsmødet er sendt til tiltalte før lovens ikrafttræden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Færdselslovens § 119, stk. 2, fastsætter, at domsmænd som udgangspunkt medvirker i sager, 1) hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, 2) hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4, om særligt hensynsløs kørsel, eller 3) som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Færdselslovens § 119, stk. 2, nr. 1 og 3, gentager reglerne om domsmænds medvirken i retsplejelovens § 686, stk. 2, 1. pkt., og § 689, stk. 3, nr. 3, hvorimod færdselslovens § 119, stk. 2, nr. 2, fraviger retsplejelovens regler om domsmænds medvirken.

Det foreslås i § 119, stk. 2, nr. 1, at ændre ”bøde” til ”fængsel i 30 dage”.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om, at det almindelige udgangspunkt for domsmænds medvirken fremover skal være, at der bliver spørgsmål om højere straf end fængsel i 30 dage, jf. lovforslagets § 1, nr. 57 (retsplejelovens § 686, stk. 2, 1. pkt., og § 689, stk. 3, nr. 3).

Med forslaget til ændring af færdselslovens § 119, stk. 2, nr. 1, opretholdes overensstemmelsen mellem denne bestemmelse og retsplejelovens almindelige regler om domsmænds medvirken.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af færdselslovens § 119, stk. 2, skal finde anvendelse i sager, hvor tiltale er rejst i 1. instans efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Færdselslovens § 119, stk. 3, fastsætter, at domsmænd uan-

set reglerne i § 119, stk. 2, ikke medvirker i sager, der 1) behandles efter reglerne i retsplejelovens § 831, 2) vedrører overtrædelse af § 53, 3) vedrører overtrædelse af § 54, stk. 1, 4) vedrører overtrædelse af § 56, stk. 1, § 62, stk. 1, eller § 63, stk. 1, 5) vedrører overtrædelse af § 117 a eller 6) vedrører overtrædelse af §§ 42 og 43 og kan medføre ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af § 126, stk. 1, nr. 10 eller 11.

Færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 1, gentager retsplejelovens § 686, stk. 3, nr. 1, hvorimod færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2-6, fraviger retsplejelovens almindelige regler om medvirken af domsmænd.

Det foreslås i § 119, stk. 3, nr. 6, at indsætte ”eller anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning”.

Forslaget indebærer, at undtagelsen fra domsmænds medvirken i § 119, stk. 3, nr. 6, fremover ud over sager om overtrædelse af de generelle hastighedsgrænser i færdselslovens §§ 42 og 43 også vil omfatte sager om overtrædelse af den anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 6, skal finde anvendelse i sager, hvor tiltale er rejst i 1. instans efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 og 5

Færdselslovens § 119, stk. 4, fastsætter, at offentlig forsvarer beskikkes efter reglerne i retsplejelovens §§ 731 og 732. Hvis tiltalte fremsætter begæring herom, beskikkes i byretten tillige offentlig forsvarer 1) i sager, hvor der bliver spørgsmål om frakendelse af førerretten, kørselsforbud eller frakendelse af retten til at føre lille knallert og der ikke medvirker domsmænd, og 2) i sager om overtrædelse af § 53 eller § 54, stk. 1, om spirituskørsel og kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer.

Færdselslovens § 119, stk. 5, fastsætter, at tiltalte skal vejledes om adgangen til forsvarerbeskikkelse.

Det foreslås i § 119, stk. 4, 2. pkt., at ændre ”tiltalte” til ”sigtede” og i § 119, stk. 5, at ændre ”Tiltalte” til ”Sigtede”.

Forslagene er en konsekvens af forslaget om, at retsplejelovens § 897, stk. 1, fremover også skal gælde i bødesager om

frakendelse i medfør af færdselsloven, jf. lovforslagets § 4, nr. 1.

Når retsplejelovens § 897, stk. 1, fremover vil gælde i bødesager om frakendelse i medfør af færdselsloven, indebærer det, at den forenkede bødeproces efter retsplejelovens § 896 a også vil kunne anvendes, når bødeforelægget i medfør af færdselslovens § 119 a, stk. 1 og 2, der ikke foreslås ændret, tillige indeholder en tilkendegivelse om vedtagelse af frakendelse af førerretten, kørselsforbud eller frakendelse af retten til at føre lille knallert.

Sager, hvor der er spørgsmål om frakendelse i medfør af færdselsloven, vil dermed fremover som noget nyt kunne afgøres ved dom uden retsmøde, hvis sigtede ikke inden den frist, som fremgår af et bødeforelæg, anmoder om, at sagen behandles ved et retsmøde.

Det foreslås derfor, at det fremover ikke skal være en betingelse for efter anmodning at få beskikket offentlig forsvarer efter færdselslovens § 119, stk. 4, at der er rejst tiltale i sagen, men at det er tilstrækkeligt, at der er rejst sigtelse, og at der er spørgsmål om frakendelse i medfør af færdselsloven eller overtrædelsen vedrører færdselslovens § 53 eller § 54, stk. 1.

Forslagene skyldes, at i sager, hvor sigtede ikke anmoder om et retsmøde, vil sagsgangen fremover være den, at der derefter rejses tiltale, hvorefter retten træffer afgørelse i sagen uden afholdelse af retsmøde og uden yderligere høring af den nu tiltalte. På det tidspunkt, hvor der rejses tiltale, vil fristen for at anmode om retsmøde således være udløbet, og det vil derfor ikke give praktisk mening på dette tidspunkt at vejlede den nu tiltalte om adgangen til forsvarerbeskikkelse.

Forslagene indebærer, at sigtede i stedet skal vejledes om adgangen til forsvarerbeskikkelse på det tidspunkt, hvor der er spørgsmål om frakendelse i medfør af færdselsloven, og fra dette tidspunkt har krav på efter anmodning at få beskikket en offentlig forsvarer. Forsvareren vil i givet fald kunne vejlede sigtede om, hvorvidt sigtede bør anmode om, at sagen behandles ved et retsmøde.

Det vil afhænge af sagen, hvornår der er spørgsmål om frakendelse i medfør af færdselsloven, sådan at politiet skal vejlede sigtede om adgangen til forsvarerbeskikkelse, og sådan at retten efter anmodning skal beskikke en forsvarer for sigtede. Der vil i hvert fald være spørgsmål om frakendelse i medfør af færdselsloven, når politiet har udstedt et bødeforelæg om vedtagelse af frakendelse i medfør af færdselsloven. Et sådant bødeforelæg vil derfor skulle indeholde en vejledning om adgangen til at få beskikket en offentlig forsvarer. Der vil også være spørgsmål om frakendelse i medfør af færdselsloven, hvis politiet midlertidigt inddrager førerretten eller retten til at føre lille knallert, jf. færdselslo-

vens § 130. Sker dette, skal politiet således samtidig vejlede om adgangen til at få beskikket en offentlig forsvarer. Udstedes der senere et bødeforelæg i sagen, bør vejledningen gentages i bødeforelægget.

Politiet vil skulle vejlede om adgangen til forsvarerbeskikelse i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53 eller § 54, stk. 1, uanset om der er spørgsmål om frakendelse i medfør af færdselsloven. Det bemærkes herved, at overtrædelse af færdselslovens § 53 eller § 54, stk. 1, normalt medfører betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, jf. færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 5 og 6, og § 126, stk. 1, nr. 1 og 2. Kørsel med lavt indhold af THC i blodet (højest 0,003 mg THC pr. kilogram blod) medfører dog alene et ”klip”, sådan at der kun bliver spørgsmål om frakendelse, hvis den pågældende har to andre klip (eller ét andet klip, hvis den pågældende har erhvervet kørekort for første gang for mindre end 3 år siden), jf. færdselslovens § 125, stk. 2 og 3.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i færdselslovens § 132 d, hvorefter byrettens afgørelser efter §§ 132, 132 b og 132 c ikke kan kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor. Retsplejelovens § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Forslaget indebærer, at byrettens afgørelser om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb, jf. færdselslovens §§ 132 og 132 b, eller om generhvervelse af retten til at føre lille knallert inden frakendelsestidens udløb, jf. færdselslovens § 132 c, fremover kun vil kunne kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse, som kan gives, hvis særlige grunde taler derfor.

Henvielsen til retsplejelovens § 968 a, stk. 2, indebærer, at ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter afgørelsens afsigelse. Er det ansøgeren om generhvervelse, der vil kære, og har ansøgeren ikke været til stede ved afsigelsen, regnes fristen fra forkyndelsen af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil kære, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet give underretning om ansøgningen til den, som afgørelsen vedrører. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Henvielsen til retsplejelovens § 968 a, stk. 3, der foreslås ændret ved lovforslaget § 1, nr. 90, indebærer, at hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tilladelse til kære, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Det foreslås, at den foreslåede kærebegrænsning i sager om generhvervelse af førerretten eller retten til at føre lille knallert inden frakendelsestidens udløb skal finde anvendelse på kære af afgørelser, der træffes efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Til nr. 1 og 2

Lov om mortifikation af værdipapirer § 3 angår retternes stedlige kompetence i sager om mortifikation af værdipapirer.

Det fremgår af lovens § 3, stk. 1, at sag til mortifikation ifølge denne lov anlægges på det sted, hvor dokumentet er udstedt. Dersom udstedelsesstedet ikke kan oplyses, eller dokumentet er udstedt uden for riget, anlægges sagen på det sted, hvor udstederen efter reglerne i retsplejelovens §§ 235-239 kan sagsøges, eller, hvis udstederen efter dokumentets udstedelse har mistet sit værneting her i landet, tidligere kunne sagsøges.

Det fremgår af lovens § 3, stk. 2, at ved oplagsbeviser, oplagspantebeviser (warrants) og ved dokumenter, der giver pant i fast ejendom eller registreret skib, anlægges sagen på det sted, hvor oplagshuset eller ejendommen ligger, eller hvor skibet har sit hjemsted. Sag til mortifikation af veksler, checks og konnossementer anlægges på det sted, hvor pengene skal betales eller varerne afleveres.

Det foreslås i § 3, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, og *stk. 2, 1. og 2. pkt.*, at ændre ”på det sted” til ”i den del af riget”.

Det foreslås endvidere i § 3, *stk. 1, 2. pkt.*, at ændre ”efter reglerne i lov om rettens pleje §§ 235-239 kan sagsøges” til ”har hjemting” og at ændre ”værneting her i landet, kunne sagsøges” til ”hjemting her i riget, havde hjemting”.

Med forslagene videreføres den gældende regel i lov om mortifikation af værdipapirer § 3 med den ændring, at der fremover henvises til, i hvilken del af riget i stedet for på hvilket sted sagen skal anlægges.

Forslagene har sammenhæng med forslaget om, at sager vedrørende mortifikation og ejendomsdom henlægges til Tinglysningssretten, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 (retsplejelovens § 18, stk. 4).

Forslagene indebærer, at sager vedrørende mortifikation fremover som udgangspunkt skal anlægges i den del af riget, hvor dokumentet er udstedt. Kan udstedelsesstedet ikke oplyses, eller er dokumentet udstedt uden for riget, skal sagen dog som udgangspunkt anlægges i den del af riget, hvor udstederen har hjemting eller, hvis udstederen ikke længere har hjemting her i riget, tidligere havde hjemting.

Sager om mortifikation af dokumenter, der giver pant i fast ejendom eller registreret skib, skal dog anlægges i den del af riget, hvor ejendommen ligger, eller hvor skibet har sit hjemsted. Endvidere skal sager om mortifikation af oplagsbeviser og oplagspantebeviser (warrants) anlægges i den del af riget, hvor oplagshuset ligger. Endelig skal sag om mortifikation af veksler, checks og konnossementer anlægges i den del af riget, hvor pengene skal betales eller varerne afleveres.

Lov om mortifikation af værdipapirer § 3 vil fremover have betydning for dels fastlæggelsen af domstolenes internationale kompetence, dels afgrænsningen af Tinglysningssrettens stedlige kompetence over for henholdsvis Retten på Færøerne og Grønlands domstole.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 og 4

Lov om mortifikation af værdipapirer § 5 angår retsmøde til behandling af begæringen om mortifikation, og lovens § 7 angår det retsmøde, der indkaldes til, hvis begæringen om indledning af mortifikationssag imødekommes.

Det foreslås at indsætte et nyt § 5, stk. 3, og et nyt § 7, stk. 2, hvorefter retten kan tillade, at en person deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.

Forslagene har sammenhæng med forslaget om, at sager vedrørende mortifikation og ejendomsdom henlægges til Tinglysningssretten, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 (retsplejelovens § 18, stk. 4).

Forslagene indebærer, at den, der har fremsat begæringen, og andre personer, som måtte have interesse i sagen, kan få Tinglysningssrettens tilladelse til at deltage i retsmødet ved

anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.

Udgangspunktet vil være, at de pågældende efter anmodning kan få tilladelse til at deltage i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation, så de ikke behøver at møde til retsmødet på Tinglysningssrettens adresse i Hobro.

Telekommunikation kan være med eller uden billede, og det er overladt til Tinglysningssretten at tage stilling til, hvad der vil være mest hensigtsmæssigt i praksis. Det må dog med den aktuelle adgang til forskellige former for telekommunikation ved domstolene og i samfundet generelt forventes, at det indtil videre ofte vil være hensigtsmæssigt at anvende telekommunikation uden billede, dvs. telefonmøder. Dette kan dog ændre sig med tiden.

Det følger af retsplejelovens § 32 c, at når retten har tilladt, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, anses den pågældende som deltager i retsmødet på samme måde som ved fremmøde i retten.

Det bemærkes, at hvis der skal afgives forklaring i retsmødet, gælder retsplejelovens regler om vidne- og partsforklaringer ved anvendelse af telekommunikation i tillæg til de foreslåede regler i lov om mortifikation af værdipapirer § 5, stk. 3, og § 7, stk. 2.

Der foreslås ikke overgangsregler vedrørende de foreslåede ændringer af lov om mortifikation af værdipapirer §§ 5 og 7, og de foreslåede muligheder for deltagelse i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation vil fra lovens ikrafttræden kunne anvendes i sager om ejendomsdom og mortifikation, der verserer ved byretten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Til nr. 1

Lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter § 2 angår anlæg af sager om mortifikation af servitutter.

Det foreslås i § 2, 1. pkt., at ”ved den behæftede Ejendoms Værneting” udgår.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om at henlægge sager efter lov om mortifikation af værdipapirer til Tingly-

sningsretten, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 (retsplejelovens § 18, stk. 4). Tinglysningensretten har landsdækkende kompetence, og der er dermed ikke længere behov for en regel om rettens stedlige kompetence i disse sager.

Det bemærkes, at loven angår sager om mortifikation af servitutter, der er tinglyst på en fast ejendom i Danmark. Der kan således ikke anlægges sag i medfør af loven vedrørende en servitut, der er tinglyst på en fast ejendom i udlandet, og da loven ikke gælder ikke for Grønland, kan der heller ikke i medfør af loven anlægges sag vedrørende en servitut, der er registreret på en ejendom i Grønland.

Det bemærkes endvidere, at Tinglysningensrettens kompetence efter retsplejelovens § 18, stk. 4, ikke omfatter Færøerne, da retsplejeloven ifølge § 1023, stk. 2, kun gælder for Færøerne, i det omfang det er bestemt ved den særlige retsplejelov for Færøerne. Sager i medfør af lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter vedrørende servitutter, der er tinglyst på en fast ejendom på Færøerne, vil derfor også fremover skulle anlægges ved Retten på Færøerne.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter § 2 skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 og 3

Ifølge ordlyden af lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter § 4 kan justitsministeren, hvis betingelserne for særlig indstævning efter lovens § 3 ikke er til stede, eller hvis nogen, som ifølge lovens § 3 særlig skal indstævnes, er død eller ikke har bopæl eller fast opholdssted her i landet, når dette skønnes at være behørig oplyst, på begæring af den behæftede ejendoms ejer meddele bevilling til erhvervelse af mortifikationsdom, uden at særlig indstævning behøver at finde sted. Sådan bevilling meddeles uden betaling.

Det fremgår dog af retsplejelovens § 477, at en tilladelse meddelt af vedkommende ret ved kendelse træder i stedet for den i § 4 nævnte bevilling.

Det foreslås i § 4, stk. 1, at ændre ”Justitsministeren” til ”retten” og at ændre ”meddele Bevilling” til ”ved kendelse meddele tilladelse”.

Med forslaget bringes ordlyden af § 4, stk. 1, i overensstem-

melse den gældende retstilstand, som fremgår af retsplejelovens § 477.

Det foreslås endvidere at ophæve § 4, stk. 2, da bestemmelsen om, at bevilling/tilladelse meddeles uden betaling, er overflødig.

Det følger af retsafgiftslovens § 1, stk. 2, nr. 2, der ikke foreslås ændret, at der ved anlæg af en mortifikationsdom skal betales en retsafgift på 750 kr., og dette gælder også i tilfælde, hvor sagsøgeren i medfør af retsplejelovens § 477, jf. lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter § 4, anmoder om tilladelse til mortifikation uden særlig indstævning. Der er derimod ikke regler om betaling for at få en sådan tilladelse.

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af § 4 skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter § 6 a, hvorefter retten kan tillade, at en person deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.

Forslaget har sammenhæng med forslaget om, at sager vedrørende mortifikation og ejendomsdom henlægges til Tinglysningensretten, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 (retsplejelovens § 18, stk. 4).

Forslaget indebærer, at sagsøgeren og andre personer, som måtte have interesse i sagen, kan få Tinglysningensrettens tilladelse til at deltage i et retsmøde under sagen ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.

Udgangspunktet vil være, at de pågældende efter anmodning kan få tilladelse til at deltage i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, så de ikke behøver at møde til retsmødet på Tinglysningensrettens adresse i Hobro.

Telekommunikation kan være med eller uden billede, og det er overladt til Tinglysningensretten at tage stilling til, hvad der vil være mest hensigtsmæssigt i praksis. Det må dog med den aktuelle adgang til forskellige former for telekommunikation ved domstolene og i samfundet generelt forventes, at det indtil videre ofte vil være hensigtsmæssigt at anvende

telekommunikation uden billede, dvs. telefonmøder. Dette kan dog ændre sig med tiden.

Det følger af retsplejelovens § 32 c, at når retten har tilladt, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, anses den pågældende som deltager i retsmødet på samme måde som ved fremmøde i retten.

Det bemærkes, at hvis der skal afgives forklaring i retsmødet, gælder retsplejelovens regler om vidne- og partsforklaringer ved anvendelse af telekommunikation i tillæg til den foreslåede regel i lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter § 6 a.

Der foreslås ikke overgangsregler vedrørende den foreslåede § 6 a, og den foreslåede mulighed for deltagelse i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation vil fra lovens ikrafttræden kunne anvendes i sager om mortifikation af servitutter, der verserer ved byretten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5 og 6

Lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter § 7, stk. 1, fastsætter, at når indstævning har fundet sted overensstemmende med denne lov og ingen møder ved sagens foretagelse og fremsætter indsigelse mod sagsøgerens påstand om mortifikation, bliver denne uden videre prøvelse at tage til følge af retten. Også ved appel – hvad enten denne finder sted til forandring eller til stadfæstelse – bliver det af retten i embeds medfør at påse, at indstævningen i første instans har været behørig efter denne lovs bestemmelser.

Lovens § 7, stk. 2, fastsætter, at retsskriveren på begæring skal udlette servituttens af panteregistret, når enten dom for servituttens mortifikation foreligger, afsagt af flere end en dommer, og den ordinære appelfrist er udløbet uden appelstævnings udtagelse, eller når upåanket mortifikationsdom foreligger, afsagt af en enkelt dommer, og tre år er forløbet efter dommens afsigelse. Appel af en mortifikationsdom, afsagt af en enkelt dommer, kan, selv om den ordinære appelfrist er udløbet, foretages uden oprejsningsbevilling, for så vidt den iværksættes af en person, der skulle have været særlig stævnet, men ikke er blevet det, og inden 3 år fra dommens afsigelse.

Det foreslås i § 7, stk. 1, at ”– hvad enten denne finder sted til Forandring eller til Stadfæstelse –” udgår.

Det foreslås endvidere at affatte § 7, stk. 2, således, at dom til mortifikation får først virkning, når dommen er blevet endelig.

Forslagene indebærer, at muligheden for at anke en mortifikationsdom til stadfæstelse og den forlængede ankefrist for personer, der skulle have været særlig indstævnet, afskaffes.

Det betyder, at anke af en mortifikationsdom fremover vil kunne ske til forandring, ophævelse eller hjemvisning, jf. den almindelige regel i retsplejelovens § 369, stk. 1, men ikke til stadfæstelse.

Det betyder endvidere, at ankefristen fremover for alle parter vil være 4 uger, og at landsretten undtagelsesvis vil kunne tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse, jf. retsplejelovens § 372.

Den gældende ordning, hvorefter en mortificeret servitut først kan kræves aflyst, når mortifikationsdommen er endelig, videreføres.

En mortifikationsdom vil fremover være endelig, når den almindelige ankefrist på 4 uger er udløbet, uden at anke er sket, eller når ankesagen er afsluttet.

Der foreslås ikke regler svarende til § 8, stk. 2 og 3, i lov om mortifikation af værdipapirer, da der for så vidt angår mortifikation af servitutter ikke skønnes at være behov for hverken at udskyde virkningen af mortifikationen til efter udløbet af den almindelige frist for at søge 3. instansbevilling, eller at afskære muligheden for undtagelsesvis at få 3. instansbevilling indtil 1 år efter dommens afsigelse.

Meddeler Procesbevillingsnævnet 3. instansbevilling på et tidspunkt, hvor servituttens er aflyst, kan appellanten anmode Højesteret om tilladelse til at tinglyse ankestævningen, jf. tinglysningslovens § 12, stk. 3, der ikke foreslås ændret.

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter § 7 skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 10, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7

Til nr. 1

Dyrevelfærdslovens § 68, stk. 1, fastsætter, at domsmænd

medvirker i sager om overtrædelse af lovgivningen om transport af dyr, hvis 1) der er spørgsmål om højere straf end bøde, 2) der er spørgsmål om ubetinget frakendelse af retten til at beskæftige sig med erhvervmæssig transport af dyr eller 3) sagen i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Dyrevelfærdslovens § 68, stk. 1, nr. 1 og 3, gentager reglerne om domsmænds medvirken i retsplejelovens § 686, stk. 2, 1. pkt., og § 689, stk. 3, nr. 3, hvorimod dyrevelfærdslovens § 68, stk. 1, nr. 2, fraviger retsplejelovens regler om domsmænds medvirken.

Det foreslås i § 68, stk. 1, nr. 1, at ændre ”bøde” til ”fængsel i 30 dage”.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om, at det almindelige udgangspunkt for domsmænds medvirken fremover vil være, at der bliver spørgsmål om højere straf end fængsel i 30 dage, jf. lovforslagets § 1, nr. 57 (retsplejelovens § 686, stk. 2, 1. pkt., og § 689, stk. 3, nr. 3).

Med forslaget til ændring af dyrevelfærdslovens § 68, stk. 1, nr. 1, opretholdes overensstemmelsen mellem denne bestemmelse og retsplejelovens almindelige regler om domsmænds medvirken.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8

Til nr. 1

Udlændingelovens § 62 fastsætter, at sager vedrørende overtrædelse af lovens § 59 b behandles uden medvirken af domsmænd, uanset om der bliver spørgsmål om højere straf end bøde. Lovens § 59 b angår indrejse i strid med et indrejseforbud.

Det foreslås i § 62 at ændre ”bøde” til ”fængsel i 30 dage”.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om, at det almindelige udgangspunkt for domsmænds medvirken fremover vil være, at der bliver spørgsmål om højere straf end fængsel i 30 dage, jf. lovforslagets § 1, nr. 57 (retsplejelovens § 686, stk. 2, 1. pkt., og § 689, stk. 3, nr. 3).

Forslaget medfører ingen ændringer i, at straffesager om overtrædelse af udlændingelovens § 59 b behandles uden medvirken af domsmænd, uanset hvilken straf der er spørgsmål om.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 9

Til nr. 1 og 2

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 19, stk. 1, nr. 2, fastsætter, at børne- og ungeudvalget består af bl.a. 1 byretsdommer, der udpeges af retspræsidenten i retskredsen.

Lovens § 19, stk. 2, fastsætter, at der efter samme regler udpeges en stedfortræder, der indkaldes til at møde, når medlemmet er forhindret i at deltage.

Det foreslås i § 19, stk. 1, nr. 2, efter ”byretsdommer” at indsætte ”eller fuldmægtig ved domstolene”.

Forslaget indebærer, at byretspræsidenten fremover skal udpege en byretsdommer eller en fuldmægtig ved domstolene som medlem af børne- og ungeudvalget i hver kommune i retskredsen. Retspræsidenten skal endvidere udpege en byretsdommer eller en fuldmægtig ved domstolene som suppleant.

Det foreslås endvidere at indsætte et nyt § 19, stk. 4, hvorefter en pensioneret dommer eller fuldmægtig, der er tilkaldt for at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51 e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e, kan udpeges efter § 19, stk. 1, nr. 2.

Forslaget indebærer, at de byretsdommere eller fuldmægtige ved domstolene, som byretspræsidenten udpeger i medfør af § 19, stk. 1, nr. 2, og stk. 2, fremover også kan være pensionerede byretsdommere eller fuldmægtige ved domstolene, som i medfør af retsplejelovens § 51 e er tilkaldt for at virke som dommer eller fuldmægtig ved domstolene.

Det er overladt til retspræsidentens skøn, om der skal udpeges en byretsdommer, en fuldmægtig ved domstolene, en tilkaldt byretsdommer eller en tilkaldt fuldmægtig ved domstolene til børne- og ungeudvalget i den enkelte kommune. Dette gælder både for så vidt angår medlemmet og suppleanten. Det er imidlertid en forudsætning, at de pågældende efter retspræsidentens skøn har de fornødne kvalifikationer for at kunne varetage hvervet. For at en fuldmægtig ved domstolene skal kunne udpeges som medlem eller suppleant til børne- og ungeudvalget, vil det således være et krav, at den pågældende har en sådan erfaring med behandling af retssager ved domstolene, at den pågældende på fuldt betryggende vis kan varetage hvervet som mødeleder og juridisk garant i børne- og ungeudvalget.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 20, stk. 1, fastsætter, at børne- og ungeudvalget selv vælger selv sin formand og næstformand blandt de medlemmer, der er valgt af kommunalbestyrelsen.

Lovens § 20, stk. 2, fastsætter, at dommeren leder møderne i udvalget og påser, at der er foretaget de nødvendige undersøgelser, og beslutter, om der skal indhentes flere oplysninger, og kan forlange, at der optages et retsligt forhør efter retsplejelovens § 1018. Dommeren vejleder også om, hvordan reglerne skal forstås og anvendes, samt giver en vurdering af de oplysninger, der foreligger.

Det foreslås i § 20, stk. 2, 1. og 2. pkt., efter ”Dommeren” at indsætte ”eller fuldmægtigen ved domstolene”.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om, at det medlem af børne- og ungeudvalget, som byretspræsidenten i retskredsen udpeger, fremover kan være enten byretsdommer eller fuldmægtig ved domstolene, jf. lovforslagets § 9, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 10

Det foreslås i stk. 1, at loven træder i kraft den 15. juni 2024.

Der foreslås en række overgangsregler, jf. nedenfor om stk. 2-7. Hvor der ikke foreslås en overgangsregel, kan de nye regler anvendes fra lovens ikrafttræden, herunder i verserende sager, når reglen efter sit indhold er relevant på det stadie, som sagen er i på tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Det gælder bl.a. den foreslåede mulighed for at tillade, at tiltalte ikke deltager i hovedforhandlingen og de foreslåede ændringer af reglerne om fremme af sagen i tiltaltes fravær, jf. lovforslagets § 1, nr. 75-80 (retsplejelovens §§ 853 og 855).

Retsformanden vil således også i verserende sager, herunder sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt før lovens ikrafttræden, fra lovens ikrafttræden kunne tillade, at tiltalte helt eller delvis ikke deltager i hovedforhandlingen eller den resterende del af hovedforhandlingen.

Endvidere skal retten også i verserende sager, herunder sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt før lovens ikrafttræden, når udeblivelse sker efter lovens ikrafttræden og anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, fremme sagen til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, i det foreslåede udvidede omfang, sådan at der kan idømmes op til 1 års fængsel, og sådant at der ikke er nogen øvre grænse for straffen, når udeblivelse sker på en senere retsdag, efter at tiltalte var mødt ved sagens begyndelse, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 2 og 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 77 og 79. Det vil i begge situationer være et krav, at tiltalte har været lovligt indkaldt, og at det fremgår af indkaldelsen, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. retsplejelovens § 855, stk. 4, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 80, men der er ikke noget til hinder for, at indkaldelse kan være sket før lovens ikrafttræden.

Det gælder også den foreslåede mulighed for at afgøre revisionsanker i landsretten på skriftligt grundlag, jf. lovforslagets § 1, nr. 92 (retsplejelovens § 930 b). Denne mulighed vil fra lovens ikrafttræden også kunne anvendes i verserende sager, herunder når hovedforhandlingen er berammet og dermed i givet fald vil blive aflyst. Landsretten bør dog ikke anvende muligheden, hvis sagen under hensyn til den tid, der skal afsættes til parternes udveksling af procedureindlæg og rettens votering, kan forventes afgjort senere, end hvis hovedforhandlingen var blevet fastholdt.

Den foreslåede forlængelse af skyldnerens fredningsperiode fra 6 måneder til 1 år, jf. lovforslagets § 1, nr. 55 (retsplejelovens § 490, stk. 1), vil som følge af reglens indhold – der henviser til fordringshaverens begæring – gælde for begæringer, som indgives til fogedretten efter lovens ikrafttræden. Den forlængede fredningsperiode vil imidlertid også skulle anvendes i forhold til insolvens, som er konstateret før lovens ikrafttræden.

Den foreslåede udvidelse af mulighederne for at foretage udlæg og arrest på fogedrettens kontor i skyldnerens fravær, jf. lovforslagets § 1, nr. 56 (retsplejelovens § 495, stk. 1), vil gælde, når mødet i fogedretten afholdes efter lovens ikrafttræden, uanset hvornår fordringshaveren har anmodet om udlæg eller arrest, og uanset hvornår skyldneren har modtaget indkaldelse til mødet.

De foreslåede ændringer af reglerne om affattelsen af domme, jf. lovforslagets § 1, nr. 23 og 24 (retsplejelovens § 218 a), vil gælde for domme, der afsiges efter lovens ikrafttræden, uanset hvornår sagen er begyndt.

Den foreslåede adgang til under forberedelsen af en civil retssag at afholde et særskilt retsmøde om muligheden for, at sagen kan overgå til retsmægling, jf. lovforslagets § 1,

nr. 39 (retsplejelovens § 355 a), vil også gælde i verserende civile sager, hvor forberedelsen ikke er afsluttet, eller hvor forberedelsen genoptages.

Det foreslås i *stk. 2*, at lovens § 1, nr. 81, ikke finder anvendelse på bødeforelæg om frakendelse i medfør af færdselsloven, som er udstedt før lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Det betyder, at den forenkede bødeproces, hvor retten træffer afgørelse uden retsmøde, når sigtede ikke har anmodet om et retsmøde, ikke kan anvendes i sager med frakendelse i medfør af færdselsloven, hvis bødeforelægget er udstedt af politiet før lovens ikrafttræden.

Når bødeforelæggets udstedelse foreslås som skæringsdatoen for, om de nye regler finder anvendelse, skyldes det, at der i bødeforelægget skal vejledes om, at sigtede skal anmode om et retsmøde, hvis sigtede ønsker et retsmøde i sagen.

Den foreslåede overgangsregel i *stk. 2* omfatter ikke bødeforelæg om konfiskation, når bødeforelægget ikke tillige angår frakendelse i medfør af færdselsloven. Dette skyldes, at den forenkede bødeproces allerede i dag anvendes på bødeforelæg med konfiskation, når bødeforelægget ikke tillige angår frakendelse i medfør af færdselsloven, og den foreslåede lovfæstelse heraf er ikke udtryk for en realitetsændring. Den forenkede bødeproces vil efter lovens ikrafttræden uændret kunne anvendes på bødeforelæg med konfiskation, som ikke tillige angår frakendelse i medfør af færdselsloven, uanset om bødeforelægget er udstedt af politiet før eller efter lovens ikrafttræden.

Det foreslås i *stk. 3*, at lovens § 1, nr. 5, 6 og 57-66, § 4, nr. 2 og 3, og §§ 7 og 8 ikke finder anvendelse i sager, hvor tiltale er rejst i 1. instans før lovens ikrafttræden, medmindre sagen genoptages efter lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse. Uanset 1. og 2. pkt. kan retten dog efter indstilling fra anklagemyndigheden og høring af forsvareren bestemme, at lovens § 1, nr. 6 og 61, skal finde anvendelse i en sag, som efter de hidtil gældende regler skulle behandles under medvirken af nævninger, når tiltale i 1. instans er rejst efter den 1. januar 2024, men før lovens ikrafttræden.

Det betyder, at de foreslåede ændringer med hensyn til, i hvilke straffesager der skal medvirke nævninger og domsmænd, og med hensyn til rettens sammensætning i domsmandssager som udgangspunkt ikke finder anvendelse i sager, hvor tiltale er rejst i 1. instans før lovens ikrafttræden, medmindre sagen genoptages efter lovens ikrafttræden.

I sager, hvor anklagemyndigheden før lovens ikrafttræden

har indleveret anklageskrift til retten, eller hvor tiltale før lovens ikrafttræden er rejst til retsbogen i en tilståelsessag efter § 831, afgøres det som udgangspunkt efter de hidtil gældende regler, om sagen skal behandles med nævninger eller domsmænd, og hvordan domsmandsretten i givet fald skal sammensættes.

Når tiltalerejsningen i 1. instans er valgt som skæringsdato for, hvornår de nye regler finder anvendelse, skyldes det, at anklagemyndigheden på det tidspunkt vurderer, hvilken straf der vil blive spørgsmål om, og på det grundlag angiver i anklageskriftet, om sagen skal behandles med nævninger, med domsmænd eller uden lægdommere.

Endvidere følger det af retsplejelovens § 843 a, at hovedforhandlingen skal berammes hurtigst muligt og så vidt muligt inden for 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten.

Af hensyn til en enkel og klar regel gælder den foreslåede overgangsregel, uanset om sagen er berammet ved lovens ikrafttræden, og uanset om en berammet hovedforhandling på grund af indtrufne omstændigheder senere aflyses, sådan at der skal ske ny berømmelse.

Den foreslåede overgangsregel gælder også, når anklagemyndigheden efter lovens ikrafttræden indleverer et tillægsanklageskrift i sagen, og når anklagemyndigheden indleverer et nyt anklageskrift til erstatning for et anklageskrift, ved hvilket tiltale oprindeligt var rejst inden lovens ikrafttræden. Også i sådanne tilfælde afgøres det efter de hidtil gældende regler, om sagen skal behandles med nævninger, med domsmænd eller uden lægdommere.

Hvis anklagemyndigheden trækker sagen tilbage, f.eks. med henblik på bopælskonstatering, sådan at sagen ikke længere verserer ved retten, og anklagemyndigheden derefter, når f.eks. bopæl er konstateret, indleverer et nyt anklageskrift, vil det afgørende i forhold til den foreslåede overgangsregel være tidspunktet for indleveringen af det nye anklageskrift. Er det nye anklageskrift således indleveret efter lovens ikrafttræden, vil det skulle afgøres efter de nye regler, om sagen skal behandles med nævninger, med domsmænd eller uden lægdommere.

I tilfælde, hvor der før lovens ikrafttræden har været afholdt retsmøde i medfør af § 831 med henblik på sagens afgørelse ved en tilståelsessag, men hvor sagen på grund af manglende tilståelse eller manglende samtykke fra sigtede, anklagemyndigheden eller retten ikke blev afgjort som en tilståelsessag – og hvor anklagemyndigheden efter lovens ikrafttræden rejser tiltale i 1. instans ved et anklageskrift – afgøres det efter de nye regler, om sagen skal behandles med nævninger, med domsmænd eller uden lægdommere.

Det foreslåede 3. pkt. giver mulighed for, at retten kan bestemme, at den nye nævningegrænse på fængsel i 6 år og derover, jf. lovforslagets § 1, nr. 61, og den nye mulighed for, at hidtidige nævningesager i visse tilfælde kan behandles med 2 dommere og 3 domsmænd, jf. lovforslaget § 1, nr. 6, skal finde anvendelse i en konkret nævningesag, der verserer ved lovens ikrafttræden, når tiltale i 1. instans er rejst efter den 1. januar 2024.

Forslaget indebærer, at retten vil kunne bestemme, at en straffesag, hvor der er spørgsmål om fængsel i 4 år eller derover, men ikke om fængsel i 6 år eller derover, og hvor tiltale er rejst i 1. instans efter den 1. januar 2024, skal behandles som en domsmandssag. Er der flere tiltalte i sagen, må der ikke for nogen af de tiltalte blive spørgsmål om fængsel i 6 år eller derover.

Det foreslåede 3. pkt. kan kun anvendes efter indstilling fra anklagemyndigheden. En indstilling fra anklagemyndigheden om, at en straffesag skal behandles som en domsmandssag i medfør af det foreslåede 3. pkt., vil være ensbetydende med en tilkendegivelse om, at der ikke bliver spørgsmål om fængsel i 6 år eller derover, og hvis sagen behandles som en domsmandssag, vil der på samme måde som i andre domsmandssager højst kunne idømmes fængsel i mindre end 6 år.

Formålet med det foreslåede 3. pkt. er at give mulighed for at fremskynde den ressourcebesparelse, der er forbundet med at behandles sagen som en domsmandssag i stedet for en nævningesag, når dette kan ske, uden at sagsbehandlingstiden forlænges. Det forudsættes, at muligheden ikke vil blive anvendt, hvis sagens behandling i byretten må forventes at blive afsluttet på et senere tidspunkt som domsmandssag end som nævningesag. Er sagen berammet som nævningesag, vil det således være en forudsætning, at sagen kan berammes mindst lige så tidligt som domsmandssag. Det forudsættes desuden, at muligheden kun vil blive anvendt i passende lang tid før en berammet hovedforhandling både af hensyn til, at den eller de frigjorte dommere kan nå at få berammet andre sager, og af hensyn til, at anklageren og forsvareren fra starten af kan tilrettelægge deres forberedelse af hovedforhandlingen ud fra, at sagen bliver en domsmandssag i stedet for en nævningesag.

Det foreslåede 3. pkt. giver retten en skønsmæssig beføjelse til efter indstilling fra anklagemyndigheden at behandle en straffesag, der efter de hidtil gældende regler er en nævningesag, som en domsmandssag, hvis der bliver spørgsmål om fængsel i 4 år eller derover, men ikke om fængsel i 6 år eller derover. Retten kan i sin samlede afvejning også tage hensyn til det arbejde, der vil være forbundet med at omberamme sagen fra en nævningesag til en domsmandssag, hvilket bl.a. vil kunne afhænge af antallet af tiltalte og antallet af forsvarere i sagen.

Det foreslås, at forsvareren skal høres, før retten beslutter, om den vil følge anklagemyndighedens indstilling. Forsvareren vil f.eks. kunne have bemærkninger til den forventede sagsbehandlingstid, hvor lang tid der er til en berammet hovedforhandling, eller arbejdet med en omberammelse. Derimod vil det ikke være relevant at komme med bemærkninger om tiltaltes eventuelle ønske om eller interesse i, at sagen behandles med nævninger efter de hidtil gældende regler. Det foreslåede 3. pkt. betyder, at den foreslåede nye nævningegrænse på fængsel i 6 år eller derover under de beskrevne forudsætninger med hensyn til bl.a. sagsbehandlingstid og tilstrækkeligt varsel kan anvendes i straffesager, hvor tiltale i 1. instans er rejst efter den 1. januar 2024, og tiltaltes eventuelle ønske om eller interesse i nævningernes medvirken vil ikke have betydning for rettens beslutning.

Når retten i medfør af det foreslåede 3. pkt. har bestemt, at en straffesag skal behandles med domsmænd efter de nye regler, vil der være mulighed for, at rettens præsident efter indstilling fra rettens formand bestemmer, at sagen skal behandles med 2 dommere og 3 domsmænd, hvis sagens omfang gør det nødvendigt, jf. lovforslagets § 1, nr. 6.

Skæringstidspunktet tiltalerejsning i 1. instans vil også være afgørende for, om de nye regler anvendes ved afgørelsen af, om der skal medvirke lægdommere i landsretten.

I de fleste ankesager er det afgørende for, om der skal medvirke nævninger eller domsmænd i landsretten, både efter de nye regler og efter de hidtil gældende regler, om der har medvirket nævninger eller domsmænd i byretten, jf. retsplejelovens § 689, stk. 2 og stk. 3, nr. 1 og 2, der ikke foreslås ændret. I de fleste ankesager gør det derfor ikke nogen forskel, om de nye regler eller de hidtil gældende regler finder anvendelse.

Den foreslåede overgangsregel kan dog få betydning i tilståelsessager, hvor det afgørende vil være tidspunktet for tiltalerejsningen til retsbogen i 1. instans. Ligger dette tidspunkt før lovens ikrafttræden, afgøres det efter de hidtil gældende regler, om lægdommere skal medvirke ved anke til landsretten, uanset om sagen først indbringes for landsretten efter lovens ikrafttræden.

Den foreslåede overgangsregel gælder også, når landsretten eller Højesteret i en sag, hvor der er rejst tiltale i 1. instans inden lovens ikrafttræden, efter lovens ikrafttræden ophæver byrettens dom som følge af rettergangsfejl og hjemviser sagen til fornyet behandling i byretten. I sådanne tilfælde afgøres spørgsmålet om lægdommeres medvirken således fortsat efter de gamle regler.

Når en sag, hvor der er rejst tiltale i 1. instans inden lovens ikrafttræden, genoptages efter lovens ikrafttræden, skal det imidlertid afgøres efter de nye regler, om der skal medvirke

nævninger eller lægdommere ved den fornyede behandling af sagen. Det gælder også i denne situation, at hvis det er en landsretssag, der genoptages, vil det forhold, at der under byrettens behandling af den tidligere sag efter de gamle regler medvirkede nævninger eller domsmænd, også efter de nye regler kunne have væsentlig betydning for spørgsmålet om lægdommeres medvirken i landsretten. Det afgørende i denne henseende vil være, om der under byrettens tidligere behandling faktisk medvirkede nævninger og domsmænd, og ikke om der bedømt efter de nye regler ville have skullet medvirke nævninger eller domsmænd.

Det foreslås i *stk. 4*, at lovens § 1, nr. 1, 8, 10, 17, 20, 32-34, 37, 38, 45, 46, 53 og 54, § 5, nr. 1 og 2, og § 6, nr. 1-3, 5 og 6, ikke finder anvendelse i sager, der er anlagt før lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Det foreslåede *stk. 4* omfatter tre kategorier af sager.

For det første indebærer *stk. 4*, at henlæggelsen af sager om ejendomsdom og mortifikation til Tinglysningssretten, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, 8, 10, 17, 20, 53 og 54, § 5, nr. 1 og 2, og § 6, nr. 1-3, 5 og 6, omfatter sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden.

Sager om ejendomsdom og mortifikation, der er indbragt for byretten inden lovens ikrafttræden, skal således færdigbehandles ved byretten. Der foreslås ikke nogen overgangsregel med hensyn til de foreslåede muligheder for at deltage i et retsmøde om mortifikation ved anvendelse af telekommunikation, jf. lovforslagets § 5, nr. 3 og 4, og § 6, nr. 4, og disse regler vil fra lovens ikrafttræden kunne anvendes i mortifikationssager, der færdigbehandles ved byretterne.

Anlægges der efter lovens ikrafttræden en sag om ejendomsdom eller mortifikation ved en byret, skal byretten henvise sagen til Tinglysningssretten, jf. retsplejelovens § 232, der ikke foreslås ændret.

For det andet indebærer *stk. 4*, at de foreslåede oplysningskrav i sager om kompensation og bistand til luftfartspassagerer (flykompensationssager), jf. lovforslagets § 1, nr. 32-34, 37 og 38, finder anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden.

For det tredje indebærer *stk. 4*, at den foreslåede forhøjelse af beløbsgrænsen for småsagsprocessen – fremover den forenkledede proces – og den foreslåede justering af muligheden for at bestemme, at en sag ikke skal behandles i den forenkledede proces, jf. lovforslagets § 1, nr. 45 og 46, finder anvendelse i sager, der er anlagt efter lovens ikrafttræden.

Der foreslås ikke nogen overgangsregel vedrørende ændrin-

gen af betegnelsen for småsagsprocessen til den forenkledede proces, jf. lovforslagets § 1, nr. 44. Det betyder, at den officielle betegnelse for den procesform, der reguleres i retsplejelovens kapitel 39, fra lovens ikrafttræden vil være den forenkledede proces, også for så vidt angår sager, der er anlagt før lovens ikrafttræden. Ændringen af procesformens navn har imidlertid ikke nogen retsvirkninger, og retten behøver ikke at foretage sig noget i de småsager, der verserer ved lovens ikrafttræden, i anledning af den nye betegnelse for procesformen.

Det foreslås i *stk. 5*, at lovens § 1, nr. 14 og 15, ikke finder anvendelse i sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt før lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Det betyder, at de foreslåede ændringer med hensyn til, i hvilke afgørelser domsmænd deltager, finder anvendelse i sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt efter lovens ikrafttræden. Dette gælder også, når tiltale er rejst før lovens ikrafttræden.

Det afgørende er, om hovedforhandlingen rent faktisk er begyndt før eller efter lovens ikrafttræden. Hvis hovedforhandlingen skulle være begyndt før lovens ikrafttræden, men blev udsat til efter lovens ikrafttræden, før den var gået i gang, finder de nye regler om, i hvilke afgørelser domsmænd deltager, anvendelse. Hvis hovedforhandlingen derimod var begyndt før lovens ikrafttræden og blev udsat til fortsat hovedforhandling, finder de hidtil gældende regler anvendelse.

I ankesager i landsretten er det afgørende, om hovedforhandlingen i landsretten begynder før eller efter lovens ikrafttræden. Det er således i forhold til, i hvilke afgørelser under landsrettens behandling domsmændene skal deltage, uden betydning, om hovedforhandlingen i 1. instans begyndte før eller efter lovens ikrafttræden, og om sagen blev indbragt for landsretten før eller efter lovens ikrafttræden.

Det foreslås i *stk. 6*, at lovens § 1, nr. 41-43, 51, 82-84, 86, 87 og 94, § 3 og § 4, nr. 6, ikke finder anvendelse på afgørelser, der er truffet før lovens ikrafttræden. På disse afgørelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Det betyder, at de foreslåede ændringer af reglerne om anke og kære, jf. lovforslagets § 1, nr. 41-43, 51, 82-84, 86, 87 og 94 (retsplejelovens §§ 368, 389, 389 a, 391, 453, 584, 584 a, 902, 903, 968 og 968 a), § 3 (straffuldbyrdelseslovens § 120, *stk. 1*) og § 4, nr. 6 (færdselslovens § 132 d), finder anvendelse på anke og kære af afgørelser, der er afsagt efter lovens ikrafttræden. Dette gælder også, når den sag, i hvilken den pågældende afgørelse træffes, er anlagt eller indledt før lovens ikrafttræden.

Afgørelser, der er afsagt før lovens ikrafttræden, kan også efter lovens ikrafttræden appelleres efter de hidtil gældende regler.

Den foreslåede overgangsregel henviser ikke til forslagene om flytning af kærebegrænsningen for landsretternes afgørelser om salær til forsvarere fra retsplejelovens § 1013, stk. 3, til § 968 a og om lovfæstelse af, at denne kærebegrænsning også gælder i forhold til salær til beskikkede advokater i straffesager, herunder bistandsadvokater, jf. lovforslagets § 1, nr. 96, 97 og 100. Disse forslag medfører ingen realitetsændringer, og der er derfor ikke behov for en overgangsregel.

Den foreslåede overgangsregel henviser heller ikke til forslaget om, at anklagemyndigheden uden Procesbevillingsnævnets tilladelse skal kunne anke indenretlige bødevedtagelser og advarsler til fordel for tiltalte, jf. lovforslagets § 1, nr. 85 (retsplejelovens § 902, stk. 4, der bliver stk. 3). Det betyder, at anklagemyndigheden fra lovens ikrafttræden uden Procesbevillingsnævnets tilladelse vil kunne anke sådanne afgørelser til fordel for tiltalte, også når bødevedtagelsen er sket eller advarslen er meddelt før lovens ikrafttræden.

Endelig henviser den foreslåede overgangsregel ikke til forslaget om at ændre reglen i § 968 a, stk. 3, om fremgangsmåden for at indbringe en kæresag for Højesteret, når Procesbevillingsnævnet har meddelt kærretilladelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 95. Det betyder, at det ændrede § 968 a, stk. 3, vil finde anvendelse, når Procesbevillingsnævnet meddeler kærretilladelse efter lovens ikrafttræden, uanset om den kærede afgørelse er truffet før lovens ikrafttræden.

Det foreslås i *stk. 7*, at lovens § 1, nr. 31, ikke finder anvendelse på advokater, der er antaget før den 1. juli 2018, når justitsministeren ikke i medfør de regler, der gjaldt før den 1. juli 2018, har bestemt, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen. For sådanne advokater finder de før den 1. juli 2018 gældende regler anvendelse.

Det betyder, at den foreslåede ændring af retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt., om udelukkelse af godtgørelse for rejseudgifter i landsretssager ved møde inden for den byretskreds, hvor advokaten er antaget, ikke finder anvendelse på advokater, der er antaget før den 1. juli 2018, når justitsministeren ikke i medfør de tidligere gældende regler har bestemt, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Der er tale om den lukkede gruppe af beneficerede advokater, hvor Justitsministeriet i forbindelse med politi- og domstolsreformen i 2007 efter en konkret vurdering frafaldt det såkaldte rejseforbehold (dvs. udelukkelsen af godtgørel-

se for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen), fordi en retskredsændring førte til en væsentlig udvidelse af det område, for hvilket advokaten var beneficeret.

Disse advokater er i kraft af overgangsreglen i § 2, stk. 2, i lov nr. 714 af 8. juni 2018 undtaget fra det gældende § 333, stk. 1, 2. pkt., og har i dag ret til godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen i en byretssag.

Den foreslåede overgangsregel i § 10, stk. 7, indebærer, at disse advokater heller ikke bliver omfattet af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt., og at de derfor også fremover vil have ret til godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for byretskredsen i en landsretssag på samme måde som i en byretssag.

Det bemærkes, at der ifølge Domstolsstyrelsens oplysninger i december 2017 var tale om ca. 35 advokater fordelt på 12-13 retskredse, mens der i november 2023 var tale om ca. 20 advokater fordelt på 9 retskredse. Der er som nævnt tale om en lukket gruppe, der bliver mindre og mindre, efterhånden som de pågældende advokater går på pension eller af andre grunde fratræder hvervet som beneficeret advokat.

For andre advokater foreslås derimod ingen overgangsregler, og den foreslåede nye begrænsning i adgangen til godtgørelse af rejseudgifter i landsretssager vil gælde for rejseudgifter ved møde inden for byretskredsen, der sker efter lovens ikrafttræden. Advokater, der før lovens ikrafttræden under en landsretssag har haft rejseudgifter ved møde inden for byretskredsen, vil imidlertid også efter lovens ikrafttræden kunne få fastsat og udbetalt godtgørelse herfor efter de hidtil gældende regler.

Til § 11

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed.

Det foreslås i *stk. 1*, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2 og 3.

For Færøerne og Grønland gælder særlige retsplejelove, for Færøerne gælder en særlig straffuldbyrdslov, og for Grønland gælder en særlig kriminallov, som regulerer både strafferet og straffuldbyrdslov, og en særlig færdselslov.

Færøerne har endvidere overtaget bl.a. sagsområderne strafferet, færdselsforhold, formueret, dyreværn og den offentlige forsorg som særanligger, hvorunder de love, der foreslås ændret ved lovforslagets §§ 2, 4-7 og 9, hører.

Grønland har for sit vedkommende overtaget bl.a. sagsområderne dyreværn og socialvæsenet, hvorunder de love, der

foreslås ændret ved lovforslagets §§ 7 og 9, hører, og lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter, der foreslås ændret ved lovforslagets § 6, gælder ikke for Grønland.

Lovforslagets §§ 1-4, 6, 7 og 9 skal derfor ikke kunne sættes i kraft for Færøerne og Grønland, ligesom lovforslagets § 5 ikke skal kunne sættes i kraft for Færøerne.

Det foreslås i *stk. 2*, at lovens § 8 skal kunne sættes i kraft for Færøerne og Grønland ved kongelig anordning med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslagets § 8 angår udlændingeloven, der er sat i kraft for Færøerne og Grønland ved kongelige anordninger, jf.

anordning nr. 182 af 22. marts 2001 og anordning nr. 150 af 23. februar 2001.

Det foreslås i *stk. 3*, at lovens § 5 skal kunne sættes i kraft for Grønland ved kongelig anordning med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslagets § 5 angår lov om mortifikation af værdipapirer, der er sat i kraft for Grønland ved § 1, nr. 8, i lov nr. 104 af 31. marts 1965 om ikraftsættelse for Grønland af visse formueretlige love.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1655 af 25. december 2022, som ændret ved § 6 i lov nr. 1553 af 12. december 2023 og senest ved § 3 i lov nr. 1786 af 12. december 2023, foretages følgende ændringer:

§ 6. Landsretternes domsmyndighed omfatter dels behandling og påkendelse i 1. instans af retssager i det omfang, som bestemmes ved reglerne i denne lov, dels prøvelse i 2. instans af byretternes og Sø- og Handelsrettens behandlinger og afgørelser overensstemmende med de nævnte regler. Endvidere kan kære rejses for landsretten over byrettens afgørelser vedrørende de i § 11, stk. 2, nr. 2 og 4, omhandlede forhold og over Tinglysningens afgørelser.

§ 7. I afgørelsen af sager ved landsretterne deltager, medmindre andet er bestemt, mindst 3 dommere. Uden for hovedforhandlingen kan dog en enkelt dommer handle på rettens vegne. Præsidenten træffer efter forhandling med rettens øvrige dommere bestemmelse om sagernes fordeling mellem dommerne og om sagernes administrative behandling.

Stk. 2-4. ---

§ 8. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Retten kan endvidere bestemme, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted, herunder undtagelsesvis også uden for landsretskredsen, når det findes hensigtsmæssigt af hensyn til sagens behandling inden for rimelig tid eller af andre særlige grunde.

Stk. 5. Inden retten i medfør af stk. 4 træffer afgørelse om, hvorvidt en sag skal behandles uden for landsretskredsen, skal parterne have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

Stk. 6. ---

§ 12. ---

Stk. 2-7. ---

Stk. 8. I domsmandssager om økonomisk kriminalitet, der forventes at have en længere varighed, kan rettens præsident efter indstilling fra rettens formand bestemme, at retten sammensættes af 2 dommere og 3 domsmænd. Stk. 7 finder ikke anvendelse.

1. I § 6 indsættes som 3. pkt.:

»Tinglysningens domme i sager om mortifikation og ejendomsdom kan ankes til landsretten efter reglerne i kapitel 36 og lov om mortifikation af værdipapirer § 8.«

2. I § 7, stk. 1, 2. pkt., ændres »handle på rettens vegne« til: »træffe afgørelse«.

3. I § 8, stk. 4, ændres »sagens behandling inden for rimelig tid« til: »sagsbehandlingstiden«.

4. I § 8, stk. 5, ændres »landsretskredsen« til: »landsretsnævningekredsen«.

5. I § 12, stk. 8, 1. pkt., ændres »I domsmandssager om økonomisk kriminalitet, der forventes at have en« til: »Hvis hovedforhandlingen i en domsmandssag antages at ville blive af«.

6. I § 12 indsættes som stk. 9:

»Stk. 9. Hvis sagens omfang gør det nødvendigt, kan rettens præsident efter indstilling fra rettens formand bestemme, at retten sammensættes af 2 dommere og 3 domsmænd i domsmandssager, hvor der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, for så vidt dette ikke er en følge

§ 14. Sø- og Handelsretten, der har sit sæde i København, består af en præsident, 2 vicepræsidenter og mindst 2 andre dommere samt et antal sagkyndige medlemmer.

Stk. 2-4. ---

§ 18. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Tinglysningensretten varetager tinglysningen for hele landet.

§ 19. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Ved byretterne og Sø- og Handelsretten kan rettens præsident meddele andre personer bemyndigelse til at træffe afgørelser efter § 350, stk. 2, og § 477 d, stk. 2, og at udføre foged-, skifte- og notarialforretninger samt faderskabssager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder, og at beslutte, at en bruger er undtaget fra kravet om anvendelse af domstolenes sagsportal, jf. § 148 a, stk. 4. Personer, der er bemyndiget til at udføre fogedforretninger, kan dog efter præsidentens nærmere bestemmelse træffe afgørelser efter § 490, § 494, stk. 2 og 3, og § 525. Rettens præsident kan endvidere meddele andre personer bemyndigelse til at underskrive retsbøger, som alene indeholder

- 1) indgåede forlig i borgerlige sager, jf. § 270, stk. 1,
- 2) meddelelse om, at en sag hæves af sagsøgeren efter § 359 eller § 362, stk. 2, og
- 3) meddelelse om, at der i en sag er meddelt fri proces efter § 328, stk. 5.

Stk. 4. ---

§ 20. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Reglerne i stk. 1-4 gælder ikke for de i kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b og 44 omhandlede sager.

§ 31 b. Anvendes der i en sag skriftlig forelæggelse eller procedure, jf. §§ 366, 387, 850, 878 og 930 a, eller er dokumenter undladt oplæst, jf. § 871, stk. 6, kan retten forbyde offentlig gengivelse heraf, i det omfang der under en tilsvarende mundtlig forelæggelse eller procedure kan ske dørlukning eller nedlægges referatforbud, jf. §§ 29 og 30. §§ 29 b, 29 c, 30 a og 30 b finder tilsvarende anvendelse.

af, at der bliver spørgsmål om fastsættelse af en fællesstraf efter reglerne i straffelovens § 40, stk. 1, og § 61. Dette gælder dog ikke i straffesager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 191, 191 a, 286, 289 eller 290 eller § 290 a, stk. 2, medmindre sagen omfatter andre lovovertrædelser, der er omfattet af 1. pkt. Stk. 7 finder ikke anvendelse.«

7. I § 14, stk. 1, ændres »2 andre dommere« til: »3 andre dommere«.

8. I § 18, stk. 4, indsættes som 2. pkt.:

»Tinglysningensretten behandler endvidere sager om ejendomsdom efter forudgående offentlig indkaldelse og sager om mortifikation af værdipapirer, servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder.«

9. I § 19, stk. 3, nr. 3, ændres »stk. 5« til: »stk. 6«.

10. I § 20, stk. 5, og § 226, stk. 2, 2. pkt., ændres »kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b og 44« til: »kapitel 42-43 b«.

11. I § 31 b, 1. pkt., og § 41 c, stk. 1, ændres »og 930 a« til: », 930 a og 930 b«.

§ 41 c. Er der i en sag anvendt skriftlig forelæggelse eller procedure, jf. §§ 366, 387, 850, 878 og 930 a, har enhver ret til at få udleveret kopi heraf, når der er afsagt dom i sagen, medmindre dokumenterne er omfattet af et forbud mod offentlig gengivelse, jf. § 31 b.

Stk. 2-4. ---

§ 49. Enhver, der anser sig krænket ved utilbørligt eller usømmeligt forhold fra en dommers side under udøvelsen af dennes embedsvirksomhed, kan indgive klage herover til Den Særlige Klageret. Klagen skal indgives inden 4 uger efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen. Klageretten kan se bort fra en overskridelse af klagefristen, når særlige forhold taler herfor.

Stk. 2-9. ---

§ 60. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Ingen må deltage som dommer under hovedforhandlingen i en straffesag, såfremt den pågældende vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om at undtage materiale fra forsvarerens og sigtedes adgang til aktindsigt i medfør af § 729 c eller har truffet anden afgørelse, hvor der har været fremlagt oplysninger, der efter § 729 c er undtaget fra forsvarerens og sigtedes adgang til aktindsigt.

Stk. 6-7. ---

§ 91. ---

Stk. 2. Domsmand virker med samme beføjelse som dommere under hovedforhandlingen og de i forbindelse med denne stående afgørelser, men deltager ikke i andre under sagen forefaldende retshandlinger eller afgørelser. Dog træffes de i § 998 omhandlede afgørelser under medvirken af domsmænd.

Stk. 3. Domsmand deltager ikke i de i § 60, stk. 3, § 62, stk. 2, § 90, jf. § 85, eller § 920 omhandlede afgørelser eller i afgørelser vedrørende borgerlige krav, der rejses under en straffesag.

§ 94. Retsformanden udtager de sagkyndige for den enkelte sag, således at den særlige sagkundskab, som i det foreliggende tilfælde anses for nødvendig, er repræsenteret. I sager, der opstår af ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte, skal halvdelen af de sagkyndige være beskikket efter indstilling fra arbejdsgiverorganisationer og halvdelen efter indstilling fra lønmodtagerorganisationer. I sager vedrørende lov om markedsføring eller lov om betalinger, der behandles ved Sø- og Handelsretten, skal halvdelen af de sagkyndige være beskikket efter indstilling fra organisationer, der repræsenterer erhvervsdrivende, og halvdelen efter indstilling fra organisationer, der repræsenterer forbrugere.

Stk. 2-3. ---

§ 148 a. ---

Stk. 2. ---

11. I § 31 b, 1. pkt., og § 41 c, stk. 1, ændres »og 930 a« til: »930 a og 930 b«.

12. I § 49, stk. 1, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Klagen skal indgives på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.«

13. I § 60, stk. 5, indsættes som 2. pkt.:

»Dette gælder dog ikke, hvis undtagelsen af materialet fra forsvarerens og sigtedes aktindsigt er ophørt før hovedforhandlingen.«

14. § 91, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Domsmand deltager i afgørelsen af skyldsspørgsmålet og i fastsættelsen af sanktionen, men deltager ikke i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen.«

15. § 91, stk. 3, ophæves.

16. I § 94, stk. 1, 3. pkt., ændres »sager vedrørende lov om markedsføring eller lov om betalinger« til: »de sager, der er nævnt i § 225, stk. 2, nr. 3«.

Stk. 3. Sager i medfør af udlændingeloven anlægges og behandles ikke på domstolenes sagsportal. Betalingspåkrav og indsigelser mod betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, indleveres ikke på domstolenes sagsportal, jf. dog stk. 10. Fremkommer der rettidigt indsigelser mod kravet, eller træffer fogedretten afgørelse om genoptagelse, jf. § 477 e, stk. 1 eller 5, og har fordringshaveren anmodet om, at retssagsbehandling indledes uden indlevering af stævning, jf. § 477 b, stk. 4, nr. 3, overgår sagen til behandling på domstolenes sagsportal.

Stk. 4. Retten kan beslutte at undtage en bruger fra at anvende domstolenes sagsportal, hvis der foreligger særlige forhold, som gør, at vedkommende må forventes ikke at kunne anvende sagsportalen. Retten beslutter samtidig, hvordan en sag skal anlægges og behandles, eller hvordan meddelelser eller dokumenter skal gives.

Stk. 5-8. ---

Stk. 9. Beslutninger efter stk. 4, 2. pkt., og stk. 5-7 kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 10. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, kære af afgørelser, som træffes af Tinglysningsretten og fogedretten, og kære af afgørelser, som træffes af skifteretten i andre sager end dem, der efter dødsboskiftelovens § 98, ægtefælleskiftelovens § 2, stk. 4, og konkurslovens § 243 behandles efter den borgerlige retspleje, skal indleveres og behandles ved anvendelse af domstolenes sagsportal.

Stk. 11-12. ---

§ 192. ---

Stk. 2-6. ---

§ 214. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Hvis en dommer, en nævning eller en domsmand i en nævningesag, i en domsmandssag ved landsret eller i en sag, der behandles efter § 12, stk. 8, får forfald eller af andre grunde må fratræde, efter at hovedforhandlingen er begyndt, kan forhandlingen fortsætte, hvis dog højst 1 dommer og 1 nævning eller 1 domsmand mangler.

Stk. 5. ---

§ 218 a. Domme skal indeholde parternes påstande og en fremstilling af sagen, herunder i fornødent omfang en gengivelse af de afgivne forklaringer, samt angive de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse. Domme i borgerlige sager skal endvidere indeholde en gengivelse af parternes anbringender. Domme i straffesager skal endvidere indeholde en gengivelse af tiltalen.

Stk. 2. I byretsdomme i borgerlige sager, der ikke har været undergivet kollegial behandling i medfør af § 12, stk. 3, kan sagsfremstillingen begrænses til en kort angivelse af parternes anbringender, såfremt der samtidig gives en

17. I § 148 a, stk. 3, indsættes som 4. pkt.:

»Sager om ejendomsdom efter forudgående offentlig indkaldelse og sager om mortifikation af værdipapirer, servitutter, brugsretigheder og grundbyrder behandles ikke på domstolenes sagsportal, jf. dog stk. 10.«

18. I § 148 a, stk. 4, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Retten kan endvidere beslutte at udelukke en bruger fra at anvende domstolenes sagsportal, hvis brugeren anvender sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger.«

19. I § 148 a, stk. 9, ændres »2. pkt.« til: »2. og 3. pkt.«

20. I § 148 a, stk. 10, indsættes efter »kapitel 44 a,«: »anke og«.

21. I § 192 indsættes som *stk. 7*:

»*Stk. 7.* I borgerlige sager kan retten, hvis parterne er enige herom, tillade, at et vidne afgiver forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede på anden måde end angivet i stk. 2, når det skønnes forsvarligt.«

22. I § 214, stk. 4, og § 881, stk. 1, 2. pkt., ændres »stk. 8« til: »stk. 8 eller 9«.

23. I § 218 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »fremstilling af sagen, herunder i fornødent omfang en gengivelse af de afgivne forklaringer,« til: »kort fremstilling af sagen«.

24. § 218 a, stk. 2-5, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 2.* Ankes en dom, der ikke gengiver de afgivne forklaringer, skal retten give de afgivne forklaringer i retsbogen. Gengivelsen anses som et bilag til dommen. Ret-

udførlig begrundelse for afgørelsen. Det skal i givet fald fremgå af dommen, at dommen ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling.

Stk. 3. I byretsdomme i borgerlige sager, der har været undergivet kollegial behandling, kan sagsfremstillingen forkortes, hvis retten finder det forsvarligt. Det skal i givet fald fremgå af dommen, at dommen ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling.

Stk. 4. Ankes en dom, der er affattet efter reglen i stk. 2, skal retten afgive en supplerende redegørelse for sagen. Redegørelsen indsendes til landsretten snarest muligt efter, at retten har fået meddelelse om anken. Samtidig sendes en kopi af redegørelsen til parterne. Redegørelsen anses som et bilag til dommen og optages endvidere i retsbogen.

Stk. 5. Hvis indholdet af en forklaring i en straffesag ikke optages i retsbogen, jf. § 712, stk. 1, kan gengivelse af forklaringen i dommens fremstilling af sagen undlades.

§ 218 b. § 218 a, stk. 2 og 4, finder tilsvarende anvendelse for byretskendelser i borgerlige sager.

§ 219 a. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Dommen afsiges i et retsmøde. Er tiltalte ikke fængslet, kan dommen dog afsiges uden afholdelse af retsmøde, hvis afsigelsen ikke finder sted samme dag, som sagen er optaget til dom, eller hvis sagen er behandlet efter § 930 a. Dommen kan endvidere afsiges uden afholdelse af retsmøde, hvis sagen er behandlet efter § 896 a.

Stk. 4. ---

Stk. 5. Retten meddeler tiltalte udskrift af dommen. Hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 1-5, er fremmet i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes.

Stk. 6-7. ---

§ 226. ---

Stk. 2. Hvis parterne har aftalt, at sagen skal behandles ved byretten, kan henvisning kun ske efter anmodning fra begge parter. Henvisning kan ikke ske i de i kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b og 44 omhandlede sager.

Stk. 3-5. ---

§ 259. ---

Stk. 2. ---

ten sender gengivelsen til ankeinstansen og parterne snarest muligt efter, at retten har fået meddelelse om anken.

Stk. 3. Stk. 2 finder tilsvarende anvendelse for kendelser.«

25. § 218 b ophæves.

26. I § 219 a, stk. 3, 2. pkt., § 918, stk. 2, 2. pkt., og § 932, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 930 a« til: »§§ 930 a eller 930 b«.

27. I § 219 a, stk. 5, 2. pkt., udgår »nr. 1-5,«.

10. I § 20, stk. 5, og § 226, stk. 2, 2. pkt., ændres »kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b og 44« til: »kapitel 42-43 b«.

28. Efter § 245 a indsættes:

»§ 245 b. En part kan anmode retten om efter aftale med vedkommende retspræsident at henvise sagen til en anden byret, hvis en afgørelse ved denne ret kan forventes væsentlig hurtigere og henvisningen ikke vil påføre modparten en urimelig byrde. Før retten træffer afgørelse om henvisning, skal modparten have adgang til at udtale sig om spørgsmålet. Henvisning kan ikke ske i de i kapitel 39-43 b omhandlede sager.«

29. I § 259 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

Stk. 3. Efterkommes et pålæg efter stk. 2 ikke, betragtes processkrifter, der indgives af parten efter pålæggets meddelelse, som ikke indgivne, ligesom parten anses for udeblevet fra de retsmøder, der afholdes efter pålæggets meddelelse. Hvor særlige hensyn taler derfor, kan retten dog beskikke parten en advokat.

§ 260. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. En part kan i sager om inddrivelse af forfaldne pengekrav efter reglerne i kapitel 44 a, i sager om mindre krav efter reglerne i kapitel 39 samt under udlægsforretninger i fogedretten møde i retten ved andre end de personer, der er nævnt i stk. 2 og 3.

Stk. 6-11. ---

§ 267 a. Den, som uden at være omfattet af § 260, stk. 2, 3, 6, 7, 9 og 10, samt § 136, stk. 8, i medfør af § 260, stk. 5, repræsenterer en part i sager om inddrivelse af forfaldne pengekrav efter reglerne i kapitel 44 a, i sager om mindre krav efter reglerne i kapitel 39 samt under udlægsforretninger i fogedretten, skal udvise en adfærd, som er i overensstemmelse med god skik for rettergangsfuldmægtige. Rettergangsfuldmægtigen skal udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klientens tarv tilsiger. Sagen skal fremmes med den fornødne hurtighed.

Stk. 2. ---

§ 333. For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Der tilkommer ikke en advokat, der er antaget ved en byret, godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2-5. ---

»*Stk. 3.* I sager, der behandles efter kapitel 39, kan pålæg efter stk. 2 gives, hvis særlige grunde undtagelsesvis gør det nødvendigt.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

30. I § 260, stk. 5, og § 267 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »om mindre krav« til: »i den forenkledte proces«.

30. I § 260, stk. 5, og § 267 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »om mindre krav« til: »i den forenkledte proces«.

31. I § 333, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »byret«: »eller ved en byret og den pågældende landsret«, og »retskredsen« ændres til: »byretskredsen«.

32. Efter § 348 indsættes:

»§ 348 a. I sager om krav efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser skal stævningen endvidere indeholde oplysning om,

- 1) hvorvidt og i givet fald hvornår kravet tidligere er gjort gældende over for sagsøgte,
- 2) hvorvidt Trafikstyrelsen har truffet afgørelse vedrørende kravet,
- 3) hvorvidt kravet angår forsinkelse, aflysning, boardingafvisning eller nedgradering,
- 4) flynummer,
- 5) planlagt afgangstid og afgangslufthavn,
- 6) planlagt ankomsttid og ankomstlufthavn,

- 7) hvorvidt flyvningens længde var højst 1.500 km, 1.501-3.500 km eller mere end 3.500 km, og
- 8) en opgørelse af kravet opdelt på
 - a) kompensation for forsinkelse, aflysning eller boardingafvisning,
 - b) refusion som følge af nedgradering,
 - c) refusion af købsprisen for billetten,
 - d) udgifter til gebyr i forbindelse med købet af billetten,
 - e) udgifter til returflyvning,
 - f) udgifter til omlægning af rejsen,
 - g) udgifter til måltider og forfriskninger,
 - h) udgifter til telefonopringninger el.lign. og
 - i) udgifter til hotelophold og transport mellem lufthavnen og overnatningsstedet.

Stk. 2. Angår kravet forsinkelse, skal stævningen endvidere indeholde oplysning om faktisk afgangstid og afgangslufthavn og faktisk ankomsttid og ankomstlufthavn.

Stk. 3. Angår kravet aflysning, skal stævningen endvidere indeholde oplysning om, hvornår passageren fik besked om aflysningen, og om et eventuelt tilbud om omlægning af rejsen.

Stk. 4. Var flyrejsen ifølge en bekræftet samlet reservation for hele rejsen opdelt i flere delflyvninger, skal stævningen indeholde oplysninger efter stk. 1, nr. 4-6, og stk. 2 om de delflyvninger, der er relevante for kravet.

Stk. 5. Har Trafikstyrelsen truffet afgørelse vedrørende kravet, skal kopi af afgørelsen indleveres sammen med stævningen.

Stk. 6. De oplysninger, der er nævnt i stk. 1-4, skal indleveres på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.«

§ 349. Opfylder stævningen ikke kravene i § 348, stk. 2, nr. 1-4, og er den herefter uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, afvises sagen ved en beslutning, der meddeles sagsøgeren. Det samme gælder, hvis der ikke indleveres kopier som fastsat i § 348, stk. 4, eller hvis stævningen eller en anden anmodning til retten ikke indleveres til retten i overensstemmelse med kravene i § 148 a, stk. 1. Efter sagsøgerens anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

Stk. 2. ---

§ 351. Retten pålægger sagsøgte at indlevere et svarskrift til retten inden en frist, der i almindelighed skal være på mindst 2 uger. Fristen, der regnes fra pålæggets forkyndelse, kan efter anmodning forlænges.

Stk. 2-6. ---

33. I § 349, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »nr. 1-4,«: »og § 348 a, stk. 1-4 og 6,«.

34. I § 349, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »stk. 4,«: »og § 348 a, stk. 5,«.

35. I § 351, stk. 1, 1. pkt., ændres »2 uger« til: »4 uger«.

36. I § 351, stk. 1, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»I de i kapitel 39, 42 og 42 a omhandlede sager skal fristen dog i almindelighed være på mindst 2 uger.«

37. Efter § 351 indsættes:

»§ 351 a. I sager om krav efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser skal svarskriftet endvidere, i det omfang sagsøgte bestrider kravet eller sagsøgerens oplysninger efter § 348 a, indeholde oplysning om,

§ 352. Indleverer sagsøgte ikke rettidigt svarskrift til retten, eller opfylder svarskriftet ikke kravene i § 351, stk. 2, nr. 1-3, og stk. 3, 2. pkt., og er det herefter uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, afsiger retten dom efter sagsøgerens påstand, for så vidt denne findes begrundet i sagsfremstillingen og det i øvrigt fremkomne. Det samme gælder, hvis der ikke indleveres kopier som fastsat i § 351, stk. 5. Påstande og anbringender, som ikke er angivet i stævningen, kan kun tages i betragtning til skade for sagsøgte, hvis de er forkyndt for denne. Er sagsøgerens påstand uklar, eller må sagsfremstillingen i stævningen antages i væsentlig henseende at være urigtig, afvises sagen ved beslutning eller, hvis sagsøgeren anmoder derom, ved kendelse. Afgørelsen om afvisning meddeles parterne.

Stk. 2-3. ---

§ 356. Retten bestemmer, hvornår forberedelsen sluttet. Har retten ikke truffet anden bestemmelse, anses forberedelsen for sluttet 4 uger før det af retten fastsatte tidspunkt for hovedforhandlingens begyndelse.

Stk. 2-3. ---

§ 368. Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2-9. ---

§ 389. ---

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun indbringes uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis der er

- 1) hvilke oplysninger efter § 348 a sagsøgte bestrider, og hvad der efter sagsøgtens opfattelse i stedet er tilfældet, og
- 2) hvilke konkrete grunde sagsøgte påberåber sig for at bestride kravet.

Stk. 2. Påberåber sagsøgte sig usædvanlige omstændigheder, jf. forordningens artikel 5, stk. 3, skal svarskriftet indeholde udførlige oplysninger herom, herunder om hvilke forholdsregler sagsøgte traf for at undgå eller minimere følgerne af usædvanlige omstændigheder.

Stk. 3. De oplysninger, der er nævnt i stk. 1 og 2, skal indleveres på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.«

38. I § 352, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »2. pkt.,«: »og § 351 a,«.

39. Efter § 355 indsættes:

»§ 355 a. Retten kan indkalde parterne til et forberedende møde for at drøfte, om sagen kan overgå til retsmægling.

Stk. 2. I indkaldelsen til mødet opfordrer retten parterne til selv at deltage i mødet.

Stk. 3. Reglerne i § 353, stk. 6, finder tilsvarende anvendelse.«

40. I § 356, *stk. 1, 2. pkt.*, ændres »4 uger« til: »8 uger«.

41. I § 368, *stk. 1, 2. pkt.*, § 389, *stk. 2, 1. og 2. pkt.*, og *stk. 3, 1. pkt.*, § 391, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, § 584, *stk. 2, 1. pkt.*, og § 584 a, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, og *stk. 3, 1. pkt.*, ændres »20.000 kr.« til: »50.000 kr.«

41. I § 368, *stk. 1, 2. pkt.*, § 389, *stk. 2, 1. og 2. pkt.*, og *stk. 3, 1. pkt.*, § 391, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, § 584, *stk. 2, 1. pkt.*, og § 584 a, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, og *stk. 3, 1. pkt.*, ændres »20.000 kr.« til: »50.000 kr.«

spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, og § 334 a, stk. 2, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. ---

§ 389 a. Kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Stk. 2. ---

§ 391. Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan indbringes særskilt for landsret ved kære. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan bestemmelsen herom kun indbringes særskilt, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2-4. ---

Kapitel 39 *Behandling af sager om mindre krav*

§ 400. Reglerne i dette kapitel anvendes på byretssager, herunder boligretssager, om følgende krav:

- 1) Krav, der ikke har økonomisk værdi, eller som har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr.
- 2) Krav, hvor parterne, efter at tvisten er opstået, aftaler, at reglerne i dette kapitel skal finde anvendelse. I sager mellem erhvervsdrivende om forhold, der vedrører parternes erhverv, kan sådan aftale dog også indgås, før tvisten er opstået.

Stk. 2-3. ---

§ 402. Retten kan efter anmodning fra en part eller af egen drift bestemme, at sagens videre behandling ved retten skal ske uden anvendelse af reglerne i dette kapitel, hvis sagen

- 1) angår særlig komplicerede faktiske eller retlige spørgsmål eller
- 2) har særlig betydning for en part ud over påstanden.

Stk. 2. ---

§ 410. ---

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af en ankestævning til byretten. Ankestævningen skal indeholde appellants på-

41. I § 368, stk. 1, 2. pkt., § 389, stk. 2, 1. og 2. pkt., og stk. 3, 1. pkt., § 391, stk. 1, 1. og 2. pkt., § 584, stk. 2, 1. pkt., og § 584 a, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 3, 1. pkt., ændres »20.000 kr.« til: »50.000 kr.«

42. I § 389, stk. 3, 1. pkt., udgår »og § 334 a, stk. 2,«.

43. I § 389 a, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »forberedelse«: »eller under behandlingen af en sag om optagelse af bevis«.

41. I § 368, stk. 1, 2. pkt., § 389, stk. 2, 1. og 2. pkt., og stk. 3, 1. pkt., § 391, stk. 1, 1. og 2. pkt., § 584, stk. 2, 1. pkt., og § 584 a, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 3, 1. pkt., ændres »20.000 kr.« til: »50.000 kr.«

44. *Overskriften til kapitel 39 affattes således:*

»Kapitel 39
Den forenklede proces«.

45. I § 400, stk. 1, nr. 1, ændres »50.000 kr.« til: »100.000 kr.«

46. I § 402, stk. 1, nr. 1, udgår »særlig«.

47. § 410, stk. 2, 1. og 4. pkt., og stk. 5, nr. 1, ophæves. Nr. 2-7 bliver herefter nr. 1-6.

stand og om fornødent en angivelse af de grunde, hvorpå anken støttes. Med ankestævningen skal indleveres eventuelle bilag. Byretten sender ankestævningen, kopi af den dom, der ankes, og bilag af betydning for ankesagen til landsretten.

Stk. 3-4. ---

Stk. 5. Følgende regler om anke finder ikke anvendelse:

- 1) § 372, stk. 2, 1. pkt., om indlevering af ankestævning.
- 2) §§ 373-378 om ankestævning, svarskrift og yderligere forberedelse.
- 3) §§ 380 og 381 om angivelse af beviser.
- 4) § 382 om afskæring af påstande og anbringender, der er fremsat for sent.
- 5) § 385 om kopier til brug for hovedforhandlingen.
- 6) § 386 om udeblivelse, jf. dog stk. 6.
- 7) § 387 om afgørelse uden mundtlig hovedforhandling.

Stk. 6-7. ---

§ 412. Anmodning om meddelelse af forbud eller påbud indgives til en ret, der har saglig kompetence efter § 224 eller § 225, stk. 1 og 2, og stedlig kompetence efter kapitel 22 til at behandle en sådan sag. § 225, stk. 3, og § 227 finder tilsvarende anvendelse. Angår anmodningen et EU-varemærke eller et EF-design, finder § 225, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse, hvis anvendelsen af EU-varemærkeforordningen eller EF-designforordningen har væsentlig betydning, jf. dog varemærkelovens §§ 43 c og 43 d og designlovens § 43, stk. 2 og 3.

Stk. 2. ---

§ 449 c. ---

Stk. 2. ---

§ 450 a. ---

§ 453. En dom afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Stk. 2-3. ---

§ 475 g. ---

Stk. 2. ---

47. § 410, stk. 2, 1. og 4. pkt., og stk. 5, nr. 1, ophæves. Nr. 2-7 bliver herefter nr. 1-6.

48. I § 412, stk. 1, 3. pkt., ændres »§§ 43 c og 43 d« til: »§ 43 b, stk. 2 og 3,«.

49. I § 449 c indsættes som *stk. 3:*

»*Stk. 3.* I sager efter § 20 a i forældreansvarsloven, hvor barnets oprindelige slægtninge ikke kender adoptivforældrene eller den, der søger adoption, må adoptivforældrenes, den adoptionssøgendes eller vidners navne ikke optages i udskrifter af retsbogen eller rettens afgørelser eller i øvrigt videregives til barnets oprindelige slægtninge.«

50. I § 450 a indsættes som *stk. 2:*

»*Stk. 2.* I sager efter § 20 a i forældreansvarsloven, hvor barnets oprindelige slægtninge ikke kender adoptivforældrene eller den, der søger adoption, kan familieretten bestemme, at en part ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne. Parten skal, inden sagen afgøres, gøres bekendt med indholdet af bevisførelsen, medmindre det vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.«

51. I § 453, stk. 1, indsættes som *2. pkt.:*

»Det samme gælder en dom, hvor familieretten alene har afgjort spørgsmål om samvær.«

Stk. 3. Kender forældrene eller værger ikke den, der søger adoption, må den adoptionsøgendes og vidners navne ikke optages i udskrifter af retsbogen eller rettens afgørelser.

§ 476. ---

Stk. 2. Angår sagen en fast ejendom, anlægges den ved byretten på det sted, hvor ejendommen ligger.

Stk. 3. ---

§ 477. Om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder har det sit forblivende ved reglerne i lov nr. 67 af 14. april 1905, dog at der i stedet for den i nævnte lovs § 4 omhandlede bevilling til erhvervelse af mortifikationsdom uden særlig indstævning træder en tilladelse meddelt af vedkommende ret ved kendelse.

§ 490. En fordringshaver, der ikke har fået tilstrækkeligt udlæg til at dække sin fordring, kan først, når der er forløbet 6 måneder siden sidste forretning, på ny begære afholdt forretning til foretagelse af udlæg. Fogedretten kan også i øvrigt afvise at foretage udlægsforretning hos en skyldner, såfremt fogedretten er bekendt med, at der inden for de sidste 6 måneder har været afholdt en forretning, hvor det ikke har været muligt at opnå dækning.

Stk. 2-3. ---

§ 495. Forretningen kan foretages, selv om skyldneren ikke giver møde eller træffes. På rettens kontor kan der dog, hvis skyldneren ikke er mødt, ikke foretages udlæg i andet end fast ejendom eller andele i andelsboligforeninger eller aktier eller anpartar i boligaktieselskaber eller boliganpartselskaber omfattet af kapitel III i lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber i henhold til pantebrev, jf. § 478, stk. 1, nr. 6, eller for krav omfattet af § 478, stk. 2, som er sikret ved lovbestemt pant i det udlagte. Der kan endvidere foretages udlæg i beslaglagt gods, der er i politiets besiddelse, for krav, der er under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden.

Stk. 2-3. ---

§ 584. ---

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3-4. ---

§ 584 a. Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan særskilt kæres. Det samme gælder afgørelser, hvorved det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2. ---

52. I § 475 g, *stk. 3*, indsættes efter »afgørelser«: »eller i øvrigt videregives til forældrene eller værger«.

53. I § 476, *stk. 2*, ændres »byretten på det sted, hvor ejendommen ligger« til: »ved anmeldelse på ejendommens blad i tingbogen«.

54. § 477 affattes således:

»§ 477. Angår en sag i medfør af lov om mortifikation af værdipapirer eller lov om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter m.m. et tinglyst dokument, anlægges sagen ved anmeldelse af en påtegning på dokumentet i tingbogen.«

55. I § 490, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, ændres »6 måneder« til: »12 måneder«.

56. § 495, *stk. 1, 2. pkt.*, affattes således:

»På rettens kontor kan der dog, hvis skyldneren ikke er mødt, kun foretages udlæg i aktiver, der er registreret i et offentligt register.«

41. I § 368, *stk. 1, 2. pkt.*, § 389, *stk. 2, 1. og 2. pkt.*, og *stk. 3, 1. pkt.*, § 391, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, § 584, *stk. 2, 1. pkt.*, og § 584 a, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, og *stk. 3, 1. pkt.*, ændres »20.000 kr.« til: »50.000 kr.«

41. I § 368, *stk. 1, 2. pkt.*, § 389, *stk. 2, 1. og 2. pkt.*, og *stk. 3, 1. pkt.*, § 391, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, § 584, *stk. 2, 1. pkt.*, og § 584 a, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, og *stk. 3, 1. pkt.*, ændres »20.000 kr.« til: »50.000 kr.«

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. ---

§ 686. ---

Stk. 2. Domsmand medvirker i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse, medmindre andet følger af stk. 3 og 4. Domsmand medvirker endvidere, hvis sådan behandling er foreskrevet efter regler i andre love.

Stk. 3. Domsmand medvirker ikke i

- 1) straffesager, som fremmes efter § 831,
- 2) straffesager, som behandles under medvirken af sagkyndige efter § 20 b, stk. 1, og
- 3) de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, nævnte sager vedrørende betinget dømte, samt de i § 61, stk. 1 og 2, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom eller i prøvetiden for den betingede dom.

Stk. 4. Nævninger medvirker i

- 1) straffesager, hvor der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, for så vidt dette ikke er en følge af, at der bliver spørgsmål om fastsættelse af en fællesstraf efter reglerne i straffelovens § 40, stk. 1, og § 61,
- 2) straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68 eller dom til forvaring i medfør af straffelovens § 70, og
- 3) straffesager vedrørende politiske lovovertrædelser.

Stk. 5. Nævninger medvirker ikke i

- 1) straffesager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 191, 191 a, 286, 289 eller 290 eller § 290 a, stk. 2, medmindre sagen omfatter andre lovovertrædelser, der efter stk. 4 skal pådømmes under medvirken af nævninger, og
- 2) de i stk. 4, nr. 1, nævnte straffesager, som fremmes efter § 831.

41. I § 368, stk. 1, 2. pkt., § 389, stk. 2, 1. og 2. pkt., og stk. 3, 1. pkt., § 391, stk. 1, 1. og 2. pkt., § 584, stk. 2, 1. pkt., og § 584 a, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 3, 1. pkt., ændres »20.000 kr.« til: »50.000 kr.«

57. I § 686, stk. 2, 1. pkt., og § 689, stk. 3, nr. 3, ændres »bøde« til: »fængsel i 30 dage«.

58. I § 686, stk. 3, nr. 2, og § 689, stk. 4, nr. 1, udgår »og«.

59. I § 686, stk. 3, nr. 3, og § 689, stk. 4, nr. 2, ændres »for den betingede dom.« til: »for den betingede dom, og«.

60. I § 686, stk. 3, indsættes som nr. 4:

»4) straffesager, hvor der er spørgsmål om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, medmindre sagen skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte.«

61. I § 686, stk. 4, nr. 1, ændres »4 år« til: »6 år«.

62. § 686, stk. 4, nr. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»2) straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68, forudsat at sagen ville være omfattet af nr. 1, hvis tiltalte var egnet til almindelig straf,

3) straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til forvaring i medfør af retsplejelovens § 70, og«.

Nr. 3 bliver herefter nr. 4.

63. I § 686, stk. 5, nr. 2, ændres »nr. 1« til: »nr. 1 og 2«.

64. I § 686 indsættes som stk. 6:

§ 689. ---*Stk. 2. ---**Stk. 3. Doms mænd medvirker i*

- 1) straffesager, hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af nævninger, og hvor anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld,
- 2) straffesager, hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af domsmænd, og
- 3) straffesager, hvor der for landsretten bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 4. Doms mænd medvirker ikke i

- 1) straffesager, som behandles under medvirken af sagskyndige efter § 20 b, stk. 2, og
- 2) de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, nævnte sager vedrørende betinget domte og de i § 61, stk. 1 og 2, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom eller i prøvetiden for den betingede dom.

§ 702. ---

Stk. 2. Når byrettens forhold tilsiger det, kan landsrettens præsident efter anmodning fra byretten inden hovedforhandlingens begyndelse beslutte, at en sag skal behandles ved en anden byret i landsretsnevningekredsen eller, hvis omstændighederne taler for det, ved en anden byret i landsretskredsen. Tiltalte, anklagemyndigheden og den ret, hvortil sagen påtænkes overført, skal forinden have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet. Landsretspræsidentens afgørelse om, at en sag skal overføres, kan af tiltalte og anklagemyndigheden kæres til Højesteret.

§ 714. Rettens formand kan i de tilfælde, hvor der efter § 711 kan ske lydoptagelse, bestemme, at der skal ske lydoptagelse af rettens gengivelse af en forklaring. Ved lydoptagelsen finder § 218 a, stk. 5, § 712, stk. 1, nr. 1-3, og §

»*Stk. 6.* En straffesag anses ikke at være af særlig indgribende betydning for tiltalte efter stk. 2, 1. pkt., eller stk. 3, nr. 4, af den grund, at der er spørgsmål om udvisning.«

57. I § 686, stk. 2, 1. pkt., og § 689, stk. 3, nr. 3, ændres »bøde« til: »fængsel i 30 dage«.

58. I § 686, stk. 3, nr. 2, og § 689, stk. 4, nr. 1, udgår »og«.

59. I § 686, stk. 3, nr. 3, og § 689, stk. 4, nr. 2, ændres »for den betingede dom.« til: »for den betingede dom, og«.

65. I § 689, stk. 4, indsættes som nr. 3:

»3) straffesager, hvor der er spørgsmål om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, medmindre sagen skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte.«

66. I § 689 indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* En straffesag anses ikke at være af særlig indgribende betydning for tiltalte efter stk. 3, nr. 3, eller stk. 4, nr. 3, af den grund, at der er spørgsmål om udvisning.«

67. § 702, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* Taler det samlede antal sager, der er til behandling ved en byret, og sagsbehandlingstiderne ved byretten for det, kan retten efter anmodning fra en part eller af egen drift og efter aftale med vedkommende byrets præsident eller med landsrettens præsident henvise en straffesag til behandling ved en anden byret i nevningekredsen eller, hvis omstændighederne taler for det, til en anden byret i landsretskredsen, såfremt en afgørelse ved denne ret kan forventes væsentlig hurtigere. Før retten træffer afgørelse om henvisning, skal parterne have adgang til at udtale sig om spørgsmålet.«

68. I § 714, 2. *pkt.*, udgår »§ 218 a, stk. 5,«.

713, stk. 1 og 5, tilsvarende anvendelse. Ved meddelelse af aktindsigt i dommen, jf. § 41 b, eller i indførsler i retsbogen vedrørende en forklaring optages forklaringen i retsbogen. I de tilfælde, hvor en forklaring optages i retsbogen, anses retsbogens gengivelse heraf som et bilag til en eventuel dom i sagen. Lydoptagelsen er ikke i øvrigt genstand for aktindsigt.

§ 731. Offentlig forsvarer bliver, for så vidt sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, eller den valgte forsvarer udebliver, at beskikke,

- a) når sigtede fremstilles for retten med henblik på vare-tægtsfængsling eller opretholdelse af anholdelsen,
- b) når der, forinden tiltale er rejst, skal afhøres vidner, eller besigtigelse skal ske eller syn eller skøn afgives til brug under hovedforhandling, dog at retshandlingen ej bliver at udsætte efter forsvarers tilstedekomst, når det må befrygtes, at beviset derved ville spildes,
- c) når der er spørgsmål om beslaglæggelse af en formue eller en del af denne, jf. § 802, stk. 3.
- d) når tiltale er rejst i sager, der skal behandles under medvirken af nævninger eller domsmænd,
- e) når tiltale er rejst i sager, i hvilke der bliver spørgsmål om højere straf end bøde,
- f) når sagen ankes, og anken ikke straks afvises,
- g) når der i anledning af kære eller begæring om genoptagelse skal finde mundtlig forhandling sted,
- h) når vidners eller skønsmænds beedigede forklaring begæres til brug under en i udlandet indledet straffesag,
- i) i alle tilfælde, hvor retten i medfør af § 29, stk. 1, og stk. 3, nr. 3, beslutter, at afhøring af sigtede skal foregå for lukkede døre,
- j) når sager, hvor der er spørgsmål om fængselsstraf, fremmes i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4.

Stk. 2. ---

§ 737. Afgørelse om at afvise en valgt forsvarer i medfør af § 730, stk. 3, 1. pkt., om at nægte at beskikke en person til forsvarer i medfør af § 735, stk. 3, eller om at tilbagekalde en beskikkelse i medfør af § 736, stk. 1, nr. 2, kan påkæres til Den Særlige Klageret inden en uge efter, at afgørelsen er meddelt. Kæremålet behandles mundtligt, hvis der fremsættes anmodning herom eller retten bestemmer det. I øvrigt finder reglerne i §§ 968, stk. 1, 969, stk. 2, 970-972 og 974 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. ---

§ 831. Afgiver sigtede i et retsmøde efter § 694, stk. 3, en uforbeholden tilståelse i en straffesag, hvor lægdommere

69. I § 731, stk. 1, indsættes efter litra e som nyt litra:

»f) når der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69, dog undtaget når anklagemyndigheden påstår ophævelse af en idømt foranstaltning.«

Litra f-j bliver herefter litra g-k.

70. I § 731, stk. 1, litra j, der bliver litra k, § 871, stk. 2, nr. 6, og § 987, stk. 3, 1. pkt., ændres »nr. 4« til: »nr. 2, litra b, eller nr. 3«.

71. I § 737, stk. 1, 1. pkt., udgår »eller«, og efter »nr. 2,« indsættes: »eller om at nægte at beskikke en ny forsvarer i medfør af § 736, stk. 1, nr. 3 eller 4,«.

ellers skulle have medvirket, kan sagen straks fremmes til dom, uden at der udarbejdes anklageskrift, hvis

- 1) tilståelsens rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger,
- 2) sigtede og anklageren giver samtykke,
- 3) retten ikke finder det betænkeligt at afgøre sagen uden hovedforhandling og
- 4) der ikke bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Er sigtede anholdt eller varetægtsfængslet under retsmødet, skal den forsvarer, der er beskikket efter § 731, stk. 1, litra a, have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke efter stk. 1, nr. 2. Forsvareren skal være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke.

Stk. 4. Er sigtede ikke anholdt eller varetægtsfængslet under retsmødet, skal sigtede tilbydes at få beskikket en forsvarer, inden sigtede giver samtykke efter stk. 1, nr. 2. Hvis der efter sigtedes ønske beskikkes en forsvarer, finder stk. 3 tilsvarende anvendelse.

Stk. 5-8. ---

§ 853. Medmindre andet er bestemt i loven, skal tiltalte personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Rettens formand kan dog tillade tiltalte at forlade retten, før sagen er optaget til dom, hvis det findes ubetænkeligt, at tiltalte ikke er til stede.

§ 855. Udebliver tiltalte ved begyndelsen eller i løbet af hovedforhandlingen, og kan den pågældende ikke straks bringes til stede, udsættes sagen, medmindre retten beslutter at fremme hovedforhandlingen helt eller delvis efter stk. 2 og 3.

Stk. 2. ---

Stk. 3. En hovedforhandling skal, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig,

- 1) når tiltalte er undvejet, efter at anklageskriftet er forkyndt for den pågældende,
- 2) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden rettens tilladelse,
- 3) når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen,
- 4) når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger, end at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, konfiskation, udvisning, frakendelse efter færdselsloven eller lov om sikkerhed til søs eller erstatning, eller

72. I § 831, stk. 1, nr. 4, ændres »§§ 68, 69, 70 eller 73« til: »§ 70«.

73. I § 831, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »retsmødet,«: »eller bliver der spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69,«, og »litra a« ændres til: »litra a eller f«.

74. I § 831, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »retsmødet,«: »og bliver der ikke spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68 eller 69,«.

75. I § 853, 2. pkt., ændres »tillade tiltalte at forlade retten, før sagen er optaget til dom« til: »efter anmodning fra tiltalte tillade, at tiltalte ikke er til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne«.

77. § 855, stk. 3, nr. 2, affattes således:

- »2) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse
- a) har forladt retten uden retsformandens tilladelse eller
 - b) er udeblevet senere under hovedforhandlingen,«.

78. § 855, stk. 3, nr. 3, ophæves.

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 3 og 4.

79. I § 855, stk. 3, nr. 4, der bliver nr. 3, ændres »6 måneder« til: »1 år«.

- 5) når retten skønner, at behandlingen af sagen utvivlsomt vil føre til tiltaltes frifindelse.

Stk. 4. Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte har været lovligt indkaldt og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

§ 871. ---

Stk. 2. Følgende dokumenter kan benyttes som bevismidler under hovedforhandlingen og skal da oplæses:

- 1) Tilførsler til retsbøger om ransagninger, beslaglæggelser, besigtigelser og syns- og skønsforretninger, som er foretaget uden for hovedforhandlingen, og erklæringer til retten fra skønsmænd,
- 2) tilførsler til retsbøger om forklaringer, som tiltalte har afgivet om sigtelsen, når tiltalte enten nu nægter at afgive forklaring eller den nu afgivne forklaring afviger fra den tidligere, eller når tiltalte er udeblevet, jf. § 855,
- 3) tilførsler til retsbøger om forklaringer, som vidner eller skønsmænd har afgivet, når disse personer enten er døde eller af anden grund ikke kan afhøres på ny eller de i medfør af § 174, jf. § 207, er afhørt ved en anden ret end den, der nu behandler sagen, eller de er afhørt, uden at tiltalte har været til stede, jf. § 855, stk. 2, eller når den nu afgivne forklaring afviger fra den tidligere, eller når et vidne nægter at afgive forklaring og tvangsmidler efter § 178 ikke bør anvendes eller forgæves er anvendt,
- 4) tilførsler til retsbøger af forklaringer såvel som erklæringer, som er afgivet af personer omfattet af Danske Lov 1-2-1 eller af personer, der har eksterritorialitetsret, hvis de pågældende ikke møder i retten under hovedforhandlingen,
- 5) erklæringer og vidnesbyrd, som er udstedt i medfør af et offentligt hverv, herunder udskrifter af tiltaltes tidligere straffedomme, og
- 6) tilførsler til politiets rapporter om forklaringer, som tiltalte har afgivet til politiet om sigtelsen, når forsvareren begærer det, i sager, der fremmes i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4.

Stk. 3-6. ---

§ 881. Ved afstemninger har hver dommer og hver domsmand 1 stemme. I sager, der behandles efter § 12, stk. 8, har, hvis undtagelsesvis kun 1 dommer medvirker, denne 2 stemmer. På samme måde har hver domsmand 1½ stemme, hvis der undtagelsesvis kun medvirker 2 domsmænd.

Stk. 2. ---

§ 896 a. Retten kan uden afholdelse af retsmøde behandle sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, hvis

- 1) det i bødeforelægget er angivet, at den pågældende, hvis bødeforelægget ikke vedtages, eller hvis vedtagelsen tilbagekaldes, jf. § 832 a, stk. 2, uden yderligere varsel kan blive dømt for det forhold, som bødeforelæg-

80. I § 855, stk. 4, ændres »Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte« til: »Hovedforhandlingen kan kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 2, litra b, eller nr. 3, hvis tiltalte er udeblevet uden dokumenteret lovligt forfald og«.

70. I § 731, stk. 1, litra j, der bliver litra k, § 871, stk. 2, nr. 6, og § 987, stk. 3, 1. pkt., ændres »nr. 4« til: »nr. 2, litra b, eller nr. 3«.

22. I § 214, stk. 4, og § 881, stk. 1, 2. pkt., ændres »stk. 8« til: »stk. 8 eller 9«.

81. I § 896 a indsættes efter »bødeforelæg«: »om vedtagelse af bøde og eventuelt konfiskation eller frakendelse i medfør af færdselsloven«.

get angår, uden mulighed for anke, jf. § 902, medmindre den pågældende inden for den frist, der er fastsat i bødeforelægget, har anmodet om, at sagen behandles ved et retsmøde, og

- 2) den pågældende ikke rettidigt har fremsat anmodning som nævnt i nr. 1.

§ 902. Anklagemyndigheden kan kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen, medmindre anken er til fordel for tiltalte.

Stk. 2. Tiltalte kan kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt

- 1) mere end 20 dagbøder,
- 2) en bøde på over 6.000 kr.,
- 3) konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller
- 4) andre offentligretlige følger.

Stk. 3. Hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Stk. 4. Afgørelser efter §§ 899 og 900 kan ikke indbringes for højere ret.

§ 903. Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tilladelse til anke af de afgørelser, der er nævnt i § 902, stk. 4.

Stk. 4. ---

§ 917. Hvis anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, finder en fuldstændig ny hovedforhandling sted for landsretten. Anken forberedes, behandles og afgøres efter reglerne i kapitel 77-79, medmindre andet er bestemt i dette kapitel. Reglerne i §§ 926-930 a finder ikke anvendelse.

Stk. 2. ---

§ 918. ---

Stk. 2. Ekstrakten indsendes til landsretten og forsvareren så vidt muligt senest 2 uger før hovedforhandlingen. Hvis sagen behandles efter § 930 a, indsendes ekstrakten til landsretten og forsvareren senest samtidig med anklagerens første procedureindlæg. Landsrettens præsident fastsætter antallet af ekstrakter.

§ 920. ---

Stk. 2. Udebliver tiltalte uden dokumenteret lovligt forfald i et tilfælde, hvor dommen er anket af tiltalte, afviser retten ved kendelse tiltaltes anke, medmindre retten undtagelsesvis finder det nødvendigt at fremme sagen i tiltaltes fravær.

82. I § 902, stk. 1, ændres »eller konfiskation« til: », konfiskation eller frakendelse efter færdselsloven«.

83. § 902, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Tiltalte kan kun anke, når tiltalte er idømt andre offentligretlige følger end bøde, konfiskation eller frakendelse efter færdselsloven, eller når tiltalte uden anvendelse af § 897, stk. 1, er idømt en samlet bøde på over 20.000 kr. eller konfiskation for mere end 20.000 kr.«

84. § 902, stk. 3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 3.

85. I § 902, stk. 4, der bliver stk. 3, indsættes efter »ret«: », medmindre anklagemyndigheden anker til fordel for tiltalte«.

86. I § 903, stk. 1, ændres »stk. 1-3« til: »stk. 1 og 2«.

87. I § 903, stk. 3, ændres »stk. 4« til: »stk. 3«.

88. I § 917, stk. 1, 3. pkt., ændres »§§ 926-930 a« til: »§§ 926-930 b«.

26. I § 219 a, stk. 3, 2. pkt., § 918, stk. 2, 2. pkt., og § 932, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 930 a« til: »§§ 930 a eller 930 b«.

89. I § 920, stk. 2, indsættes efter »Udebliver tiltalte«: »fra et retsmøde under hovedforhandlingen«.

Stk. 3. Retten kan endvidere ved kendelse afvise tiltaltes anke, hvis indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte. Afvisning kan ske forud for hovedforhandlingen. Før der træffes afgørelse om afvisning af en anke, skal tiltaltes forsvarer og anklagemyndigheden have adgang til at udtale sig om spørgsmålet og gives frist for deres eventuelle bemærkninger, hvorefter retten træffer afgørelse.

§ 921. ---

Stk. 2. Hvis anklagemyndighedens anke eller kontraanke ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld, kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder. Sagen kan dog kun behandles, hvis tiltaltes forsvarer er mødt.

§ 932. ---

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter reglerne i § 904, stk. 2 og 3, og § 904, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse, hvis sagen er behandlet efter § 930 a. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet underrette tiltalte om ansøgningen. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. ---

§ 936. Ved Højesterets behandling af anken finder reglerne i §§ 909, 916, 921, 922 og 924-930 a tilsvarende anvendelse.

Stk. 2-3. ---

§ 968. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Domme kan kun kæres i de tilfælde, der er nævnt i § 1013.

90. I § 920, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »indkaldelse«: »til hovedforhandlingen«.

91. § 921, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Hvis anklagemyndighedens anke ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, behøver tiltalte ikke at være til stede under behandlingen af anken.«

92. Efter § 930 a indsættes:

»§ 930 b. Retten kan efter høring af parterne bestemme, at en ankesag, som skal afgøres uden lægdommere, afgøres uden mundtlig hovedforhandling, medmindre særlige grunde taler herimod. Retten træffer i så fald bestemmelse om parternes udveksling af skriftlige procedureindlæg.«

26. I § 219 a, stk. 3, 2. pkt., § 918, stk. 2, 2. pkt., og § 932, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 930 a« til: »§§ 930 a eller 930 b«.

93. I § 936, stk. 1, indsættes efter »anvendelse«: », og reglerne i § 921, stk. 2, finder også anvendelse på tiltaltes anke«.

94. § 968, stk. 3, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 3.* Bestemmelser i domme om salær til forsvarere kan indbringes særskilt for landsret ved kære, jf. dog stk. 4. I øvrigt kan domme kun kæres i de tilfælde, der er nævnt i § 1013.

Stk. 4. Beslutning om salær efter § 334, stk. 4, § 334 a, stk. 2, og § 741, stk. 3, der er fastsat til højst 50.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor. § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan dog, medmindre andet er bestemt i loven, kun kæres, hvis kendelsen eller beslutningen

- 1) angår sagens berømmelse,
- 2) går ud på, at sagen udsættes, afvises eller hæves,
- 3) angår fængsling, beslaglæggelse, ransagning eller lignende,
- 4) angår dørlukning, referat- eller navneforbud, billed- eller lydoptagelse eller tegning,
- 5) pålægger straf eller omkostninger eller
- 6) er rettet mod nogen, som ikke er part i sagen.

§ 968 a. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til kære efter stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for Højesteret. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen, kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som anført i § 968 uden tilladelse efter stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3.

§ 979. Begæring om genoptagelse fremsættes for Den Særlige Klageret. I de i § 977, stk. 1, nr. 3, omhandlede tilfælde må begæringen fremsættes inden 5 år efter dommens afsigelse; har domfældte i medfør af dommen været underkastet frihedsberøvelse, kan begæring om genoptagelse dog altid fremsættes indtil 2 år efter hans løsladelse.

Stk. 2. Begæringen indgives skriftlig og må angive de omstændigheder, hvorpå den støttes, og de beviser, som formentes at skulle give sagen et andet udfald. Er tiltalte fængslet, kan hans begæring fremsættes overensstemmende med § 848 til byrettens retsbog eller fængselsbestyrerens bog. Er begæringen støttet på nogen sådan grund som nævnt i § 976, stk. 1, nr. 2, jf. § 977, stk. 1, nr. 2, må den så vidt muligt være ledsaget af udskrift af en over den pågældende afsagt straffedom. Udskrift af den tidligere dom bør medfølge.

§ 987. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis domfældte er afskåret fra at anke dommen i medfør af § 902, stk. 3, jf. stk. 2, eller hvis den domfældte dokumenterer at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 14 dage fra dommens forkyndelse efter § 219 a, stk. 5. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives

95. I § 968 a, stk. 3, 1. pkt., udgår »tiltalte eller anklagemyndigheden«.

96. I § 968 a, stk. 4, udgår », jf. dog § 1013, stk. 3«.

97. I § 968 a, stk. 4, indsættes som 2. pkt.:

»Beslutning om salær efter § 334, stk. 4, og § 741, stk. 3, kan dog kun kæres med tilladelse efter stk. 1.«

98. I § 979, stk. 2, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Begæring efter § 977 skal indgives på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.«

70. I § 731, stk. 1, litra j, der bliver litra k, § 871, stk. 2, nr. 6, og § 987, stk. 3, 1. pkt., ændres »nr. 4« til: »nr. 2, litra b, eller nr. 3«.

99. I § 987, stk. 3, 1. pkt., udgår »stk. 3, jf.«

senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse. Reglerne i stk. 1, 3. og 4. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4-5. ---

§ 1013. ---

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til, at afgørelsen kæres til Højesteret, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller andre særlige grunde i øvrigt taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Pålagte omkostninger kan af restanceinndrivelsesmyndigheden inddrives efter reglerne i § 90, stk. 2 og 3, § 91, stk. 2 og 3, § 92 og § 111, stk. 2 og 3, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

100. § 1013, stk. 2 og 3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 2.

§ 2

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 1786 af 28. december 2023, foretages følgende ændring:

§ 82. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som formildende omstændighed,

- 1) at gerningsmanden ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført,
- 2) at gerningsmanden har høj alder, når anvendelse af den sædvanlige straf er unødvendig eller skadelig,
- 3) at gerningen grænser til at være omfattet af en straffrihedsgrund,
- 4) at gerningsmanden har handlet i undskyldelig uvidenhed om eller undskyldelig misforståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder handlingens foretagelse,
- 5) at gerningen er udført i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede eller personer med tilknytning til denne ved et uretmæssigt angreb eller en grov fornærmelse,
- 6) at gerningen er begået som følge af tvang, svig eller udnyttelse af gerningsmandens unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold,
- 7) at gerningen er begået under indflydelse af stærk medfølelse eller sindsbevægelse, eller der foreligger andre særlige oplysninger om gerningsmandens sindstilstand eller omstændighederne ved gerningen,
- 8) at gerningsmanden frivilligt har afværget eller søgt at afværge den fare, der er forvoldt ved den strafbare handling,
- 9) at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse,
- 10) at gerningsmanden har givet oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre,

1. § 82, nr. 9, affattes således:

»9) at gerningsmanden har aflagt tilståelse.«

- 11) at gerningsmanden har genoprettet eller søgt at genoprette den skade, der er forvoldt ved den strafbare handling,
- 12) at gerningsmanden på grund af den strafbare handling frakendes en af de i § 79 omhandlede rettigheder eller påføres andre følger, der kan sidestilles med straf,
- 13) at der er gået så lang tid, siden den strafbare handling blev foretaget, at anvendelse af den sædvanlige straf er unødvendig.

Stk. 2. ---

§ 120. Kendelser, der er afsagt af en byret, kan kæres til landsretten af dem, der efter § 115, stk. 1, er parter i sagen.

Stk. 2-3. ---

§ 119. Sager om overtrædelse af denne lov og sager om konfiskation efter § 133 a, stk. 2, 2. pkt., behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 76-78 og 80, medmindre sagen kan afgøres med vedtagelse efter § 119 a. Retsplejelovens § 897, stk. 1, finder ikke anvendelse i sager om betinget frakendelse af førerretten.

Stk. 2. Domsmænd medvirker, jf. dog stk. 3, i sager,

- 1) hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde,
- 2) hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten efter § 126, stk. 1, nr. 4, eller
- 3) som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 3. Domsmænd medvirker uanset reglerne i stk. 2 ikke i sager, der

- 1) behandles efter reglerne i retsplejelovens § 831,
- 2) vedrører overtrædelse af § 53,
- 3) vedrører overtrædelse af § 54, stk. 1,
- 4) vedrører overtrædelse af § 56, stk. 1, § 62, stk. 1, eller § 63, stk. 1,
- 5) vedrører overtrædelse af § 117 a eller
- 6) vedrører overtrædelse af §§ 42 og 43 og kan medføre ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af § 126, stk. 1, nr. 10 eller 11.

§ 3

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 201 af 28. februar 2023, som ændret ved § 1 i lov nr. 893 af 21. juni 2022, § 5 i lov nr. 331 af 28. marts 2023 og lov nr. 1552 af 12. december 2023, foretages følgende ændring:

1. § 120, stk. 1, affattes således:

»Kendelser, der er afsagt af en byret, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give parter efter § 115, stk. 1, tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor. Retsplejelovens § 389, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.«

§ 4

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 168 af 14. februar 2023, som ændret ved lov nr. 491 af 15. maj 2023, § 13 i lov nr. 1546 af 12. december 2023 og lov nr. 1570 af 12. december 2023, foretages følgende ændringer:

1. § 119, stk. 1, 2. pkt., ophæves.

2. I § 119, stk. 2, nr. 1, ændres »bøde« til: »fængsel i 30 dage«.

3. I § 119, stk. 3, nr. 6, indsættes efter »43«: »eller anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning«.

Stk. 4. Offentlig forsvarer beskikkes efter reglerne i retsplejelovens §§ 731 og 732. Hvis tiltalte fremsætter begæring herom, beskikkes i byretten tillige offentlig forsvarer

- 1) i sager, hvor der bliver spørgsmål om frakendelse af førerretten, kørselsforbud eller frakendelse af retten til at føre lille knallert og der ikke medvirker domsmænd, og
- 2) i sager om overtrædelse af § 53 eller § 54, stk. 1.

Stk. 5. Tiltalte skal vejledes om adgangen til forsvarerbeskikkelse.

Stk. 6-7. ---

§ 3. Sag til mortifikation ifølge denne lov anlægges på det sted, hvor dokumentet er udstedt. Dersom udstedelsesstedet ikke kan oplyses, eller dokumentet er udstedt uden for riget, anlægges sagen på det sted, hvor udstederen efter reglerne i lov om rettens pleje §§ 235-239 kan sagsøges, eller, hvis han efter dokumentets udstedelse har mistet sit værneting her i landet, kunne sagsøges, før han mistede det.

Stk. 2. Ved oplagsbeviser, oplagspantebeviser (warrants) og ved dokumenter, der giver pant i fast ejendom eller registreret skib, anlægges sagen på det sted, hvor oplagshuset eller ejendommen ligger, eller hvor skibet har sit hjemsted. Sag til mortifikation af vekslere, checks og konnossementer anlægges på det sted, hvor pengene skal betales eller varerne afleveres.

§ 5. ---

Stk. 2. ---

§ 7. ---

Stk. 2. Hvis retten ikke finder, at der er fremkommet noget, som hindrer mortifikation, afsiger den dom om, at dokumentet er dødt og magtesløst.

4. I § 119, stk. 4, 2. pkt., ændres »tiltalte« til: »sigtede«.

5. I § 119, stk. 5, ændres »Tiltalte« til: »Sigtede«.

6. Efter § 132 c indsættes før overskriften før § 133:

»§ 132 d. Byrettens afgørelser efter §§ 132, 132 b og 132 c kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor. Retsplejelovens § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.«

§ 5

I lov om mortifikation af værdipapirer, jf. lovbekendtgørelse nr. 839 af 2. juli 2015, som ændret ved § 2 i lov nr. 205 af 5. marts 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 2, 1. og 2. pkt., ændres »på det sted« til: »i den del af riget«.

2. I § 3, stk. 1, 2. pkt., ændres »efter reglerne i lov om rettens pleje §§ 235-239 kan sagsøges« til: »har hjemting«, og »værneting her i landet, kunne sagsøges« ændres til: »hjemting her i riget, havde hjemting«.

3. I § 3, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 2, 1. og 2. pkt., ændres »på det sted« til: »i den del af riget«.

3. I § 5 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Retten kan tillade, at en person deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.«

4. I § 7 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Retten kan tillade, at en person deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

Stk. 3. Når mortifikation af et pantebrev i fast ejendom eller registreret skib er nægtet ved endelig dom, eller sagen falder bort, foranlediger retten den i medfør af § 6, stk. 4, foretagne notering i tingbog eller skibsregister udslettet.

§ 2. De i § 1 omhandlede Sager anlægges ved den behæftede Ejendoms Værneting efter Stævning, hvori der skal indeholdes Oplysning om: den By – paa Landet tillige det Sogn –, hvor Ejendommen ligger, Ejendommens Matr. -Nr. – for Købstæders og Handelspladsers Vedkommende tillige dens Gade-Nr. –, det servitutstiftende Dokuments Tinglysningsdag, Servitutts Indhold, Udstederens Navn og hvem der i Dokumentet er nævnt som servitut- eller paataleberettiget. Tillige skal Stævningen indeholde en Indkaldelse til de Personer eller Myndigheder, som i Følge næste Paragraf særlig skulle indstævnes, samt en til alle og enhver, som maatte ville modsætte sig Servitutts Udslettelse, rettet Opfordring til at møde i Sagen og varetage deres Tarv.

§ 4. For saa vidt Betingelserne for særlig Indstævning efter § 3 ikke ere til Stede, eller saafremt nogen, som i Følge Paragraffen særlig skulde indstævnes, er død eller ikke her i Landet har Bopæl eller fast Opholdssted, kan Justitsministeren, naar dette skønnes at være behørig oplyst, paa Begæring af den behæftede Ejendoms Ejer meddele Bevilling til Erhvervelse af Mortifikationsdom, uden at særlig Indstævning for saa vidt behøver at finde Sted.

Saaan Bevilling meddeles uden Betaling.

§ 7. Naar Indstævning har fundet Sted overensstemmende med denne Lov og ingen møder ved Sagens Foretagelse og fremsætter Indsigelse mod Sagsøgerens Paastand om Mortifikation, bliver denne uden videre Prøvelse at tage til Følge af Retten. Ogsaa ved Appel – hvad enten denne finder Sted til Forandring eller til Stadfæstelse – bliver det af Retten i Embeds Medfør at paase, at Indstævningen i første Instans har været behørig efter denne Lovs Bestemmelser.

Retsskriveren har paa Begæring at udslette Servitutten af Panteregisteret, naar enten Dom for Servitutts Mortifikation foreligger, afsagt af flere end een Dommer, og den ordinære Appelfrist er udløben uden Appelstævnings Udtagelse, eller naar upaaanket Mortifikationsdom foreligger, afsagt af en enkelt Dommer, og tre Aar ere forløbne efter Dommens Afsigelse. Appel af en Mortifikationsdom, afsagt af en enkelt dommer, kan, selv om den ordinære Appelfrist er udløben, foretages uden Opfejningsbevilling, for saa vidt

§ 6

I lov nr. 67 af 14. april 1905 om Adgang til Erhvervelse af Mortifikationsdom paa Servitutter m.m. foretages følgende ændringer:

1. I § 2, 1. pkt., udgår »ved den behæftede Ejendoms Værneting«.

2. I § 4, stk. 1, ændres »Justitsministeren« til: »retten«, og »meddele Bevilling« ændres til: »ved kendelse meddele til-ladelse«.

3. § 4, stk. 2, ophæves.

4. Efter § 6 indsættes:

»§ 6 a. Retten kan tillade, at en person deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.«

5. I § 7, stk. 1, udgår »– hvad enten denne finder sted til Forandring eller til Stadfæstelse –«.

6. § 7, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Dom til mortifikation får først virkning, når dommen er blevet endelig.«

den iværksættes af en Person, der skulde have været særlig stævnet, men ikke er bleven det, og inden 3 Aar fra Dommens Afsigelse.

§ 7

I dyrevelfærdsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 61 af 19. januar 2024, foretages følgende ændring:

§ 68. Domsmand medvirker i sager om overtrædelse af lovgivningen om transport af dyr, hvis

- 1) der er spørgsmål om højere straf end bøde,
- 2) der er spørgsmål om ubetinget frakendelse af retten til at beskæftige sig med erhvervsmæssig transport af dyr eller
- 3) sagen i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 2-3. ---

1. I § 68, stk. 1, nr. 1, ændres »bøde« til: »fængsel i 30 dage«.

§ 8

I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1079 af 10. august 2023, som ændret ved § 50 i lov nr. 753 af 13. juni 2023, § 3 i lov nr. 1540 af 12. december 2023 og § 1 i lov nr. 1575 af 12. december 2023, foretages følgende ændring:

§ 62. Sager vedrørende overtrædelse af lovens § 59 b, behandles uden medvirken af domsmænd, uanset om der bliver spørgsmål om højere straf end bøde.

1. I § 62 ændres »bøde« til: »fængsel i 30 dage«.

§ 9

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1109 af 24. august 2023, som ændret ved § 2 i lov nr. 482 af 12. maj 2023, § 2, nr. 1-25, i lov nr. 753 af 13. juni 2023, § 1 i lov nr. 754 af 13. juni 2023 og § 4 i lov nr. 1769 af 28. december 2023, foretages følgende ændringer:

§ 19. Børn og unge-udvalget består af

- 1) 2 medlemmer, der vælges af kommunalbestyrelsen blandt dens medlemmer,
- 2) 1 byretsdommer, der udpeges af retspræsidenten i retskredsen, og
- 3) 2 pædagogisk-psykologisk sagkyndige, der udpeges af Familieretshuset for en periode, som svarer til den kommunale valgperiode.

Stk. 2-3. ---

1. I § 19, stk. 1, nr. 2, indsættes efter »byretsdommer«: »eller fuldmægtig ved domstolene«.

2. I § 19 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* En pensioneret dommer eller fuldmægtig, der er tilkaldt for at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51 e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e, kan udpeges efter stk. 1, nr. 2.«

§ 20. ---

Stk. 2. Dommeren leder møderne i udvalget og påser, at der er foretaget de nødvendige undersøgelser, og beslutter, om der skal indhentes flere oplysninger, og kan forlange, at der optages et retsligt forhør efter retsplejelovens § 1018. Dommeren vejleder også om, hvordan reglerne skal forstås og anvendes, samt giver en vurdering af de oplysninger, der foreligger.

3. I § 20, *stk. 2, 1. og 2. pkt.*, indsættes efter »Dommeren«:
»eller fuldmægtigen ved domstolene«.